URSULA K. LE GUIN

İÇDENİZ BALIKÇISI

öyküler

metis

URSULA K.LE GUIN - İÇDENİZ BALIKÇISI

öyküler

Masalda, yaşadığı ada ile anakara arasındaki sakin denizde her gün tek başına balığa çıkan Uraşima adındaki fakir bir balıkçı anlatılır. Uraşima uzun siyah saçları olan genç ve yakışıklı bir adammış. Bir gün denizler kralının kızı yukarı bakıp da geniş gökyüzü dairesinden yüzerek geçen bir karaltıyı seyrederken, kayığının kenarından eğilen Uraşima'yı görmüş.

Dalgaların içinden çıkarak, kendisiyle birlikte denizin altındaki sarayına gelmesi için Uraşima'ya yalvarmış. Uraşima önce, "Çocuklarım evde beni bekler," diyerek kabul etmemiş. Ama denizler kralının kızı nasıl reddedilir? "Sadece bir geceliğine," demiş Uraşima.

Le Guin'in sekiz öyküden oluşan ve Dünyanın Doğum Günü kitabından on yıl kadar önce yazdığı İçdeniz Balıkçısı'nda, "Bilimkurgu Okumamak Üzerine" başlıklı bir giriş yazısı da yer alıyor. Her iki kitabında da ortak olan bazı olay, araç ve kavramları nasıl icat ettiğini anlatıyor yazar. "Çörtme teorisini" ya da "nıh uçuşu"nu merak edenlere tavsiye edilir.

Metis Edebiyat I Öykü | ISBN-13: 978-975-342-579-7
Metis Yayınları www.metiskitap.com

Ursula K. Le Guin

İÇDENİZ BALIKÇISI

Ursula Kroeber Le Guin, 1929'da Kaliforniya'da doğdu. Babası ünlü antropolog Alfred Kroeber, annesi yazar Theodora Kroeber'dir. Radcliff ve Columbia üniversitelerinde edebiyat eğitimi gördü. 1950'li yıllarda fantastik öyküler ve romanlar yazmaya başladı. 1962'de ilk bilimkurgu öyküsü yayımlandı. 1974 tarihli *Mülksüzler'e* kadar altı bilimkurgu romanı yazdı. Bu tarihten sonra zaman zaman bilimkurgu öyküleri yazmakla birlikte romanlarında daha ziyade yarı gerçekçi/yarı fantastik temalar işledi.

Kısa hikâye, deneme, şiir, çocuk kitapları ve roman türlerinde eserler veren Le Guin'in aldığı çok sayıda edebiyat ödülü arasında Ulusal Kitap Ödülü, beş kez Hugo ve beş kez Nebula Ödülü, Kafka Ödülü ve PEN/Malumud Ödülü bulunuyor. Halen Portland, Oregon'da yaşamaktadır.

Türkçede *Mülksüzler* ile başladığımız LeGuin edebiyatı, okurdan gördüğü ilgiyle birlikte geniş bir koleksiyon oluşturdu. "Yerdeniz" dizisi, yazarın ilk dört kitaptan on yıl sonra yazdığı *Öteki Rüzgâr'la* bir beşleme haline geldi. Kısa hikâyelerden oluşan *Yerdeniz Öyküleri* de beşlemeyle aynı coğrafyada geçmektedir.

LeGuin'in düzyazılarını merak eden okurlarımıza, edebiyat konulu makale ve denemelerini bir araya getirdiğimiz *Kadınlar Rüyalar Ejderhalar* başlıklı seçkiyi öneriyoruz.

Metis Yayınları İpek Sokak 5, 34433 Beyoğlu, İstanbul

Tel: 212 2454696

Faks: 212 2454519

e-posta: info@metiskitap.com www.metiskitap.com

Metis Edebiyat

İÇDENİZ BALIKÇISI Ursula K. LeGuin

İngilizce Basımı:

A Fisherman of the Inland Sea, Harper Prism, 1995

İlk Basım: Mart 2007 İkinci Basım: Kasım 2010

Yayın Yönetmeni:

Müge Gürsoy Sökmen

Kapak İllüstrasyonu: Emine Bora

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık:

Metis Yayıncılık Ltd.

Baskı ve Cilt:

Yaylacık Matbaacılık Ltd.

Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197-203 Topkapı, İstanbul

Tel: 212 5678003

ISBN-13-978-975-342-579-7

URSULA K. LE GUIN

İÇDENİZ BALIKÇISI

Çeviren:

ÇİĞDEM ERKAL İPEK

metis

LEGUIN KOLEKSİYONU

MÜLKSÜZLER 1991

ROCANNON'UN DÜNYASI 1995

BALIKÇIL GÖZÜ 1995

DÜNYAYA ORMAN DENİR 1996

BAĞIŞLANMANIN DÖRT YOLU 1997

UÇUŞTAN UÇUŞA 2004

DÜNYANIN DOĞUM GÜNÜ 2005

İÇDENİZ BALIKÇISI 2007

LAVINIA 2009

Yerdeniz

YERDENİZ BÜYÜCÜSÜ 1994

ATUAN MEZARLARI 1995

EN UZAK SAHİL 1995

TEHANU 2000

ÖTEKİ RÜZGÂR 2004

YERDENİZ ÖYKÜLERİ 2001

Batı Sahili Yıllıkları

MARİFETLER 2006

SESLER 2008

GÜÇLER 2009

KADINLAR RÜYALAR EJDERHALAR 1999

GİRİŞ - BİLİMKURGU OKUMAMAK ÜZERİNE

Bilimkurgu okumayan insanlar ve hatta bilimkurgu yazanların bir kısmı, bilimkurguda kullanılan fikirlerin hepsinin uzay mekaniği ve kuantum teorisi ile sıkı bir bağdan kaynaklandığını ve sadece NASA'da çalışan ve video kayıt cihazını programlamayı bilen okurlar için yazıldığını varsayarlar veya öyleymiş gibi yaparlar. Böyle bir fantazi, yazarların kendilerini üstün hissetmelerini sağlarken, okumayanlara da okumamak için bir gerekçe vermiş olur. Bunu anlamıyorum; teknoloji fobisinin derin, konforlu, oksijensiz mağaralarına sığınarak zırlıyorlar. Bilimkurgu yazarlarının da çok azının "bunu" anladığını anlatmaya çalışmanın bir faydası yok bu insanlara. Biz de, videoya "Başyapıtlar Kuşağı"nı kaydetmeye niyetlendiğimiz halde, genellikle "I Love Lucy" dizisinin yirmi dakikası ile bir güreş müsabakasının yarısını kaydetmiş olduğumuzu fark ederiz. Bilimkurgu kitaplarındaki bilimsel fikirlerin çoğu ilkokulu bitirmiş herkesin eksiksiz anlayabileceği ve gerçekten bilindik şeylerdir; öte yandan zaten kitabın sonunda kimse sizi bu bilgilerden sınava tabi tutmayacak. Kaldı ki bu yazılanlar fark ettirmeden verilen bir mühendislik dersi falan da değildir. Matematik Şeytanının icadı olan "öykü şeklinde problemler" de değil. Öykü bunlar. Kendiliğinden ilginç, güzel, insanlık durumuna uygun olan bazı konularla
oynayan kurgular sadece. Kaba ve kusurlu "bilimkurgu" adında dahi, "bilim", "kurgu"nun hizmetindedir, "kurgu"nun anlamını tamamlayıcı bir işlevi vardır.

Mesela *Karanlığın Sol Eli* adlı kitabımdaki ana "fikir" bilimsel bir şey değildir ve teknoloji ile hiç alakası yoktur. Burada biraz

fizyolojik hayal gücü vardır - bedensel bir değişim. Çünkü uyduruk dünya Gethen'deki insanların belli bir cinsiyeti yoktur. Zamanın çoğunda cinsiyetsizdirler, ayda bir kez kızışırlar, bazen kadın, bazen erkek olarak. Bir Gethenli hem bir bebek doğurabilir, hem de bir bebeğin babası olabilir. Şimdi, böyle bir şey uydurmak size ister tuhaf, ister uygunsuz, ister heyecan verici gelsin, bunu kavramak veya roman içinde ima ettiği şeyleri anlamak çok da bilimsel bir zekâ gerektirmez.

Aynı kitapta başka bir unsur da bir buzul çağının ortalarında olan gezegenin iklimiydi. Basit bir fikir: Soğuk; çok soğuk; hep çok soğuk. Dallanıp budaklanmalar, karmaşıklıklar ve akisler, hayal gücünün ayrıntılara inmesiyle ortaya çıkar.

Karanlığın Sol Eli'nin gerçekçi bir romandan tek farkı, okurdan o an için anlatı gerçekliğinde belirli ve sınırlı bazı değişiklikleri kabul etmesinin istenmesidir. Yani iki buzul çağı arasındaki ılıman bir iklimde, iki cinsiyetli insanlar arasında Dünya'da (diyelim ki *Gurur ve Önyargı*'da veya istediğiniz başka bir gerçekçi romanda) değil de, bir buzul çağında, erdişiler arasında Gethen'de bulunmuş oluyoruz. Bu arada her iki dünyanın da hayal ürünü olduğunu hatırlamakta fayda var.

Öğelerdeki bilimkurgusal değişiklikler ne kadar eğlenceli ve şık olsalar da esasen kitabın doğası ve yapısının gerektirdiği şeylerdir. İster romanda asıl peşine düşülen ya da keşfedilen şeyler olsunlar, ister bir metafor veya sembol görevi görsünler, bu öğelerdeki değişiklikler toplum ve karakter psikolojisi çerçevesinde, kurgu tarzında betimlemeler, olaylar dizisi, duygular, imalar ve imgeler yoluyla çözümlenir ve somutlaştırılırlar. Bilimkurgulardaki betimlemeler, varsayılan ortak deneyimlere hitap eden gerçekçi kurgudakilere nazaran, Clifford Geertz'in deyimiyle bir bakıma daha "yoğun"dur. Ama bunları anlamanın zorluğu, herhangi bir karmaşık kurguyu takip etmenin zorluğundan daha fazla değildir. Gethen dünyası daha az bildik bir yerdir, ama aslında Jane Austen'ın araştırdığı ve son derece canlı bir şekilde somutlaştırdığı iki yüz yıl öncesinin İngiliz sosyal yaşamına nazaran son derece basittir. Her ikisi de kelimeler dışında, yani

bunlar hakkında okumak dışında şahsen deneyim edinebileceğimiz yerler olmadığından, her iki dünyayı da anlamak için biraz çabaya ihtiyaç var. Bütün kurgu eserler bize başka türlü erişemeyeceğimiz bir dünya sunarlar; bu dünyanın erişilmezliği ister geçmişte kalmış olmasından, ister uzak ya da hayali yerlerde geçmesinden, ister bizim başımızdan geçmemiş deneyimler hakkında olmasından, isterse bizi kendimizden farklı zihinlere götürmesinden kaynaklansın. Bazı insanlara göre dünyalardaki bu değişiklikler, bu tanışık olmama durumu, üstesinden gelinemez bir engeldir; bazılarına göre de bir macera ve zevktir.

Sürekli bilimkurgu okumasalar da en azından bir kere hakkıyla bilimkurgu okumaya çalışmış insanlar genellikle onu gayri insani, elitist ve kaçışçı bulduklarını söylerler. Bilimkurguların bütün karakterlerinin hem geleneklere uygun olmalarından, hem de olağandışı birer dâhi, uzay kahramanı, süper-hacker, erdişi uzaylı olmalarından dolayı bu kurguların gerçek insanların hayatta uğraşmak zorunda oldukları şeylere değinmekten kaçtığını ve böylece kurgunun temel işlevlerinden birini yerine getiremediğini söylerler. Jane Austen'ın İngilteresi bize ne kadar uzak olursa olsun, kitabın içindeki insanlar akla yatkın ve bir şeyleri açıklayıcı gelir - onlar hakkında okurken, kendimiz hakkında bir şeyler öğreniriz. Bilimkurgunun kendimizden kaçmaktan başka bize sunduğu bir şey yok mu?

Naylon karakter sendromu ilk bilimkurgularda gerçekten vardı, fakat yazarlar onlarca senedir karakterleri ve insan ilişkilerini araştırmak için bu edebi türü kullanıyor. Ben bunlardan biriyim. Tamamen hayal ürünü olan bir ortam, belirli bazı özellikler ve fırsatların yaratılması için en uygun ortamdır. Ama çağdaş romanların büyük bir bölümünün karakter romanı olmadığı da bir gerçek. Yüzyılın bu ucu, Elizabeth veya Victoria devirlerindeki gibi bir bireysellik çağı değil. Bizim gerçekçi yahut başka türlü öykülerimizde güvenilmez anlatıcılar, dağılmış görüş açıları, çoklu algılayış ve perspektifler bulunur; karakter derinliği ana değer olarak kabul edilmez. Olağanüstü metafor imkânlarıyla bilimkurgu birçok yazarı bireysellik sınırlarının ötesindeki bu araştırmanın en

ön saflarına taşımıştır: Postmodernin yamaçlarındaki Şerpalar gibi.

Elitizme gelince, bu sorun bilimperestlikle ilgili olabilir: Teknolojik avantaj, ahlaki bir üstünlük zannediliyor. Yüksek teknokrasi emperyalizmi, kibri açısından eski ırkçı emperyalizme denktir; teknoloji düşkünleri bilginin/ağın içinde olmayanları, insan eliyle yapılmış doğru gereçlere sahip olmayanları yok sayarlar. Onlar proleterlerdir, yığınlardır, suratları olmayan hiçlerdir. Gerek kurgu, gerekse tarih kitabında hikâye onlarla ilgili değildir. Hikâye, gerçekten etkileyici, gerçekten pahalı oyuncakları olan çocukların hikâyesidir. Böylece zamanla "insan" denilen şey, son derece gelişkin ve hızlı büyüyen endüstriyel teknolojiye ulaşabilenler diye tarif edilmeye başlanıyor fiilen. "Teknoloji "nin kendisi de bu tür şeylerle sınırlanıyor. Ben, Keşiften önce Amerika Yerlilerinin hiçbir teknolojiye sahip olmadıklarını büyük bir samimiyetle söyleyen bir adamı kendi kulaklarımla duymuştum. Öyleyse fırınlanmış testiler hudayinabittir, sepetler yaz mevsiminde olgunlaşırlar. Machu Picchu da olduğu yerde bitivermiştir.

İnsanlığı, karmaşık bir endüstriyel gelişim teknolojisinin üretici-tüketicileriyle sınırlandırmak gerçekten acayip bir fikir, tıpkı insanlığı Yunanlılarla, Çinlilerle veya İngilizlerin orta sınıfının üst kesimiyle sınırlandırmak gibi. Biraz fazla sayıda insan dışarıda kalıyor.

Bununla beraber bütün romanlar insanların çoğunu dışarıda bırakmak zorundadır. Karmaşık bir teknolojiyle ilgili bir romanda (nasıl desek) teknolojik açıdan farklı türde olanlar meşru olarak dışarıda bırakılabilir; tıpkı orta sınıfın yaşadığı banliyölerdeki zinalar hakkındaki bir romanın şehrin fakirlerine önem vermemesinde veya erkek ruhuna odaklanmış bir romanın kadınları atlamasında olduğu gibi. Ama bazılarının bu şekilde dışarıda bırakılması, avantajın üstünlük anlamına geldiği, bütün toplumun orta halli beyaz sınıftan oluştuğu ya da hakkında kitap yazmaya değer tek varlığın erkek cinsi olduğu şeklinde de okunabilir. Bir şeyin atlanmasıyla verilen ahlaki ve politik mesajlar, bunları verme bilinci üzerinden meşrulaştırılırlar; yazarın

kültürünün bu bilince izin verdiği kadarıyla elbette. Bu iş, eninde sonunda bir sorumluluk alma meselesidir. Yazarlık sorumluluğunun inkârı ve kasti bir bilinçsizlik elitizm adını hak eder ve gerçekçilik de dahil her türden kurguyu fakirleştirir.

Diğer dünyaların, uzay yolculuğunun, geleceğin, hayali teknolojilerin, toplumların veya varlıkların imgelerini ve mecazlarını kullandığı için bilimkurgunun yaşamlarımızla insani bir bağ kurmaktan kaçtığı şeklindeki yargıyı kabul etmiyorum. Ciddiyet sahibi yazarlar tarafından kullanılmış olan bu imgeler ve mecazlar bizim yaşamlarımızın imgeleri ve mecazlarıdır; bizim hakkımızda, varlığımız ve seçimlerimiz hakkında şimdi ve burada başka türlü söylenemeyecek şeylerin meşru bir şekilde kurgu yoluyla simgesel söylenişidir. Bilimkurgunun yaptığı şey şimdiyi ve burayı genişletmektir.

Siz neyi ilgi çekici bulursunuz? Bazı insanlar için, sadece diğer insanlar ilginçtir. Bazı insanlar gerçekten de ağaçları, balıkları, yıldızları veya makinelerin nasıl çalıştığını, gökyüzünün neden mavi olduğunu hiç umursamaz; onlar, genellikle de dinlerinin etkisiyle sadece insana odaklıdır; bu insanlar ne bilimi, ne de bilimkurguyu sevebilirler. Antropoloji, psikoloji ve tıp hariç tüm bilim dalları gibi, bilimkurgu da sadece insan odaklı değildir. Diğer varlıkları ve varlığın diğer safhalarını da içerir. Bilimkurgu, gerçekçi romanın en büyük konusu hakkında, yani insanlar arasındaki ilişkiler hakkında olabilir ama bir insanla başka bir şey arasındaki, başka bir çeşit varlık, fikir, makine, deneyim veya toplum arasındaki bir ilişki de olabilir.

Son olarak da, bazı insanlar bana, bilimkurgular kasvetli olduğu için bu kitaplardan kaçındıklarını söylüyorlar. Eğer felaket sonrası olabilecekler için insanlığı uyaran öykülere, birbirlerinden daha fazla zırlamayı marifet bilen yeni moda yazarlara ya da gevşek-metal-boş-sanal karakter ve ortamlı Kapitalist Gerçekçiliğe dayanan romanlara denk geldilerse bu anlaşılabilir bir şey. Ama bence genellikle bu suçlama okurun kendi zihnindeki bir ürkekliği veya bir karamsarlığı yansıtır daha ziyade: değişime güvensizlik, hayal gücüne güvensizlik gibi. Birçok insan gerçekten de tam

anlamıyla tanımadığı herhangi bir şey hakkında düşünmek zorunda kalmaktan ürker veya böyle bir şey karşısında karamsarlığa kapılır; denetimini yitirmekten korkar. Zaten son derece iyi bildikleri bir şey hakkında değilse okumazlar, başka bir renkse nefret ederler, McDonald's değilse yemezler. Dünyanın onlardan önce de var olduğunu, onlardan büyük olduğunu ve onlarsız da yoluna devam edeceğini bilmek istemezler. Tarihi sevmezler. Bilimkurguyu sevmezler. Tanrı onlara McDonald's'ta yemek ve Cennet'te mutlu olmak nasip etsin.

Şimdi, insanların neden bilimkurgu sevmedikleri hakkında konuştuktan sonra, ben neden sevdiğimi söyleyeyim. Ben pek çok kurgu çeşidini, büyük ölçüde, hiçbiri tek bir türe has olmayan aynı özelliklerden dolayı severim. Ama bilimkurguda bulunan ve bilimkurguyla ilgili olarak sevdiğim şeyler özellikle şu meziyetlerdir: canlılık, genişlik, hayal gücünün kılı kırk yarması; oyunculuk, çeşitlilik ve mecaz gücü; geleneksel edebi beklentiler ve üsluplardan azadelik; ahlaki ciddiyet; akıl; heyecan vericilik ve güzellik.

Durun şu son kelime üzerinde biraz oyalanayım. Bir öykünün güzelliği düşünsel olabilir, tıpkı bir matematik ispatı veya billurdan bir yapı gibi; estetik olabilir, tıpkı iyi yapılmış bir eserin güzelliği gibi; insani, duygusal ve ahlaki olabilir; büyük ihtimalle de hepsi birden olacaktır. Yine de bilimkurgu eleştirmenleri hâlâ, bu öyküler sadece bazı fikirlerin açıklanmasıymış, sanki her şey düşünceyle ilgili "mesaj"dan ibaretmiş gibi davranıyorlar. Bu indirgemecilik, çağımızda yazılan pek çok bilimkurgunun incelikli ve güçlü tekniklerine, denemelerine ciddi şekilde ket vuruyor. Yazarlar dili postmodernistler gibi kullanıyor; eleştirmenler onların onlarca yıl gerisinde, dili tartışmıyorlar bile, seslerin, ritimlerin, tekrarların, kalıpların imalarına kulakları sağır - sanki yazının kendisi fikirler için sadece bir araçmış, ilacın etrafındaki jelatin kılıfmış gibi. Bu naiflikten başka bir şey değil. Üstelik en iyi bilimkurgularda en çok sevdiğim şeyi, yani güzelliği tamamen gözden kaçırmış oluyorlar.

BU KİTAPTAKİ ÖYKÜLER ÜZERİNE

Tabii ki kendi öykülerimin güzelliğinden bahsedecek değilim. Onu eleştirmenlere bırakıp fikirler hakkında konuşmama ne dersiniz? Mesajlar hakkında değil ama. Bu öykülerde mesaj yoktur. Bunlar kader kısmet çeken tavşanların çektiği notlar değil. Öykü bunlar.

Son ve en uzun üç öykü aynı düzenek hakkında: Var olan hiçbir teknolojiden yapılmış bir çıkarım değil; haklılığı var olan hiçbir fizik teorisiyle kanıtlanamaz; tamamen, mazeret kabul etmez biçimde inanılmaz bir fikir. Katıksız bir düzmece. Dedikleri gibi, katıksız bilimkurgu.

Yıllar önce ilk bilimkurgu romanlarımı yazarken galaksinin bazı yönlerden güçlüklerle dolu olduğunu fark etmiştim. Einstein'ın, hiçbir şeyin ışıktan daha hızlı gidemeyeceği teorisini kabul ettim (çünkü yerine koyabileceğim bana ait daha ikna edici bir teorim yoktu). Ama bu, uzay gemileri bir yerden bir yere gidinceye kadar mümkün olamayacak kadar uzun bir zaman geçmesi gerektiği anlamına geliyordu.

Allahtan, eğer bu gemiler ışık hızıyla ya da ışık hızına yakın bir hızla gidebiliyorlarsa, bu durumda Albert Baba, ışık hızına yakın bir hızda giden bir uzay gemisindeki yolcunun bunu neredeyse anlık bir yolculuk gibi yaşamasını mümkün kılan zaman genişlemesi paradoksunu da bizlere sunmuştu. Eğer buradan yüz ışık yılı uzaktaki bir dünyaya, ışık hızına yakın bir hızla gidersek, bunu birkaç dakikada yapmışız gibi algılarız ve gittiğimiz yere ancak birkaç dakika daha yaşlanmış varırız. Ama geride bıraktığımız dünyada ve vardığımız dünyada, bu birkaç dakikada yıllar geçmiştir.

Bu paradoks, yıldızlar arası yolculuk yapanların hayatları, ilişkileri, hisleriyle başa çıkmaya çalışmak açısından harika bir paradokstur ve bunu birçok öykümde kullandım. Fakat iletişimi berbat bir hale sokuyor. İnsan yüz ışık yılı ilerideki diplomatik memuriyet yerine varıyor, ama onu oraya yollayan hükümetin hâlâ

iktidarda olup olmadığını ya da hâlâ o megathorium sevkiyatına ihtiyaçları olup olmadığını bilemiyor.

Eğer iletişim kuramazsak, pek öyle yıldızlar arası ticaret, diplomasi veya herhangi bir ilişki gelişemez. Oysa romanlar genellikle ilişkiler üzerinedir, insanlar arasında olsun veya olmasın. O yüzden ben yanıssalı icat etmiştim. (Sonra bunun şerefini, aletin nasıl çalıştığını bana anlatmak için çok uğraşan Anarresli Shevek'e verdim; ama önce ben icat etmiştim!)

Yanıssal Einstein'a karşı çıkıyor. Haber, maddesel bir şey değildir ve o yüzden (Ah. Bilimkurgusal "o yüzden"lere bayılıyorum!) yanıssal tarafından anında iletilebiliyor. Ne bir paradoks var, ne de zaman kayması. X'ten Y'ye yüz ışık yılı bir yolculuk yaptığımızda, Y'de bizi, X'in geçmiş bir asırlık tarihi bekler; bizi yollayan anarko-sendikalist ütopyacıların yerine kaçık teokratik bir diktatörlüğün geçip geçmediğini merak etmemize gerek yok. Gerçekten de onları yanıssal ile hemen arayıp öğrenebiliriz. Alo? Yoldaş? Hayır, ben kaçık bir teokratik diktatörüm.

Bilimsel olarak çok saçma da olsa, yanıssal sezgisel açıdan son derece tatmin edici bir şey, onu kabul edip inanması kolay. Neticede bizim dünyamızda bilgi ve haber, hatta telefondaki canlı seslerimiz bile maddeye sahip olmayan elektronik sinyaller olarak (görünüşte) anında dünyanın etrafında hareket ederken uyuşuk ve maddi bedenlerimiz onun çok gerisinden yürüyor, arabayla veya uçakla yetişiyor.

Tabii ki yanıssalın çalışmasını sağlayan da (görünüşte) bu. Ama kimse bugüne kadar bu konuda şikâyetçi olmadı. Ve zaman zaman yanıssalın başka birinin öyküsünde de boy gösterdiği oluyor. Yanıssal da tıpkı telefon, tuvalet kâğıdı gibi bir kolaylık.

İlk birkaç öyküde insansız uzay gemilerinin de anında yolculuk yapabildiklerini söylemiş veya ima etmiştim. Bu bir hataydı, sadece maddesiz varlıkların ışıktan daha hızlı gidebilecekleri yolunda kendi koyduğum kuralın ihlaliydi. Bir daha yapmadım ve kimsenin dikkatini çekmemiş olmasını umut ettim.

Ama insan hatalarına bakıp keşifler yapabiliyor; genellikle beklenmeyene yolu açan şey gayret değil de yanlışlar oluyor. Uzun bir zaman sonra bu insansız ve akla uygun düşmeyen gemileri düşünürken, ima edilen şeyde farklılığı meydana getirenin maddesel varlık değil de yaşam ya da akıl olduğunu anladım. İnsanlı bir gemi ile insansız bir gemi arasındaki tüm fark yaşayan bedenler, akıl ya da ruhtu. Bakın işte bu çok ilginçti. İçinde insan olan bir gemiyi ışıktan hızlı gitmekten ne alıkoyuyordu - yaşam mı, akıl mı, niyet mi? Peki insanları ışıktan daha hızlı götürebilecek yeni bir teknoloji icat edersen ne olur? O zaman ne olur?

Bu yeni uyduruk teknoloji en az yanıssal kadar imkânsız, ayrıca da sezgi-dışı olduğundan, uyduruk bir izahat bulmak için vakit harcamadım. Sadece ismini koydum: Çörtme teorisi. Yazarların ve ariflerin bildiği gibi, asıl olan isimdir.

Bir kez ismi bulunca hemen çalışmaya koyuldum; kelime hâzinesine bir hayli zaman ayırdım. Anında yolculuğun, sıçramanın neye benzeyebileceğim kurguyla izah edebilmek için kelimelere ihtiyacım vardı; bunu yaparken düzeneğin nasıl çalıştığının tek izahatının neye benzediği olduğunu ve kelimelerin yetmediği yerde sözdiziminin insanı doğrudan başka bir dünyaya götürüp sonra hiç zaman kaybettirmeden geri getirebileceğini fark ettim.

Çörtmeli üç öykü de üstkurgu örneğidir, yani bir öykü hakkındaki öyküler. "Şobilerin Masalı"nda yaşanan sıçrama, anlatım için bir metafor yerine geçiyor; anlatım da paylaşılan bir hakikati yapılandırmak için kullanılabilecek kesin olmayan, güvenilmez ama en etkili yolun metaforu niteliğini taşıyor. "Ganam'a Dans" öyküsünde güvenilmez anlatım teması ya da başka bir deyişle farklılık gösteren tanıklıklar devam ederken, ileri teknoloji mensubu kibirli kahraman dış merkeze alınıyor ve çörtme salatasına o harika sürüklenme teorisi de ekleniyor. Son olarak da "Bir Başka Masal"da -zaman yolculuğuyla ilgili benim az sayıdaki deneyimlerimden biri- aynı kişi hakkındaki, aynı zaman zarfında

tamamen farklı ve tamamen doğru iki ayrı öykünün yarattığı imkânları keşfe çıkılıyor.

Bu öyküde çörtme teorisinin gereken teknolojiyi yaratmakta başarısız olduğunu, bizi bir zaman kaybına uğramadan, güvenilir bir şekilde X'ten Y'ye götüremediğini fark ediyorum; ama sanırım denemeye devam edecekler. Bizler, türümüz icabı çok, çok hızlı gitmekten hoşlanıyoruz. "Bir Başka Masal"da benim dikkatim, O gezegeninin hudutsuz duygusal olasılıklarla yüklü karmaşık ilişkiler ve davranışlara yol açan evlilik ve cinsellik ayarlamalarına takıldı. Bizler, türümüzden dolayı hayatı çok, çok karmaşıklaştırmaya bayılırız.

"Gorgonidlerle İlk Temas" veya "Kuzey Yüzü Tırmanışı" hakkında konuşmak istemiyorum - insanın yaptığı espriyi anlatmasından daha berbat bir şey olabilir mi? Öte yandan her ikisini de çok seviyorum. Komik öyküler, salakça öyküler ne büyük bir ihsan. İnsan böyle bir öykü yazmak için masa başına oturmaz, böyle bir şeye niyetlenilmez; onlar insanın ruhunun karanlık yanlarının armağanlarıdır.

"Kerasyon" bir atölye çalışması. Hepimize bir insan icadı ya da düzeni bir davranış veya âdet uydurma ödevi vermiştim; bütün bu maddelerin bir listesini yaptık, sonra hepimiz bunlardan istediğimiz kadarını kullanarak birer öykü yazdık. Vauti-tuber kolyeler gibi birçok acayiplik bu listeden kaynaklanıyor, tıpkı kumda heykel yapma ve insan derisinden flüt yapma kavramları gibi. Arkadaşım Roussel kendi icadını şöyle açıklamıştı: "Kerasyon kulakla duyulamayan bir müzik aleti." Altı kelimede bir Borges öyküsü. Ben bundan birkaç yüz kelime çıkarttım ve bunu yapmaktan büyük zevk aldım, ama çok fazla da geliştirmedim.

Bu kitaptaki öyküler arasında ”Newton'un Uykusu" ile "Her Şeyi Değiştiren Taş" bana en çok keder verenler. "Taş" bir mesel, ben meselleri pek sevmem. İçindeki hiddet öyküyü ağırlaştırır. Ama buradaki kilit imgeyi çok sevdim. Mavimsi yeşil taşıma daha hafif bir ortam yaratabilmiş olmayı isterdim.

"Newton'un Uykusu"na gelince bu, "tek bir görüş açısı ve Newton'un Uykusundan ırak olmamıza duacı olan Blake'ten alınma bir başlık. Dahası öykü Goya'nın olağanüstü eseri "Mantığın Uykuya Dalışı Canavarlar Doğurur" ile de bağlantılıdır. "Newton'un Uykusu" teknoloji karşıtı bir tenkit, teknoloji düşmanlarının kopardığı bir yaygara olarak okunabilir ve okunmuştur. Başta öyle olmasını amaçlamamıştım, daha çok uyarıcı bir öykü, yıllar boyunca okuduğum, uzay gemileri ve uzay üslerin- deki insanları dünyadakilerden daha üstünmüş gibi (bilerek ya da bilmeyerek burada elitizm sorunu yine karşımıza çıkıyor) tasvir eden birçok öykü ve romana bir tepki olarak tasarlamıştım. Ahmaklar sürüsü layık oldukları çamur içinde kalır, orada çoğalır ve sefalet içinde ölürken; video kayıt cihazlarını programlamayı becerebilen birkaç kişi bu süper temiz askeri dünyacıklarda, modern bir elverişliliğe sahip sanal cinsellikleriyle yaşarlar ve işte insanlığın geleceği bunlardır. Bu bana en korkunç geleceklerden biri gibi geliyor.

Öte yandan öykü bu konuyla sınırlı kalmadı; kendi sorunlarıyla birlikte zihnime yürüyüp gelen, endişeli, aklı karışık bir adam olan İzi karakteri sayesinde genişledi. Akla uygun olmayan şeylerin varlığını kabul etmeyen, başka bir deyişle hakiki inancın neden işlemediğini bir türlü göremeyen ve anlayamayan hakiki bir mümindi o. "Ganam'a Dans"taki Dalzul gibi İzi de trajik bir karakter, takdire şayan bir hilekâr, ama Dalzul'dan daha az azimkâr ve daha dürüst biri, o yüzden de daha çok ıstırap çekiyor. Aynı zamanda sürgünde; neredeyse bütün kahramanlarım öyle veya böyle bir çeşit sürgünde oluyor.

Bazı eleştirmenler İzi'yi dermansız bir günah keçisi, benim dillere destan kana susamış, erkek düşmanı feminist kinime kurban gitmiş biri saydıkları için önemsemediler. Nasıl isterseniz öyle olsun beyler. Gerici tepkinin kızışmış kinini ne yapalım peki? Ama okur İzi'yi nasıl görürse görsün öykünün uzay yolculuğu karşıtı olarak okunmuyor olduğunu umarım. Ben uzayın keşfedilmesi fikrini de, gerçeğini de çok seviyorum ve bütün bu düşünceyi daha az ukalaca bir antiseptik haline getirmeye

çalışıyordum. Ben gerçekten de gittiğimiz her yere kendi çamurumuzu da götürmemiz gerektiğine inanıyorum. Biz çamuruz. Biz Dünyayız.

İÇDENİZ BALIKÇISI

GORGONİDLERLE İLK TEMAS

Grong Kavşağı kahramanı Bayan Jerry Debree güzel görünmeyi pek severdi. Tabii bu, kocası Jerry'nin iş bağlantıları için de çok önemli bir şeydi, ayrıca kendisine daha çok güvenmesini sağlıyordu, yani ambalajının yeni yapılmış, kirpiklerinin yerine güzelce yapıştırılmış ve kasadaki o tatlı kızın da söylediği gibi fosforlu allıklarının elmacık kemiklerini belirginleştirmiş olduğunu bilmek onu mutlu ediyordu. Ama bu çöl ısındıkça ısınıp, kızardıkça kızarıp da ortalık neredeyse, onun hep o Kötü Yer diye tahayyül ettiği yer gibi bir hal almaya başlayınca -gerçi burada o kadar insan yoktu, aslında hiç yoktu- insanın kendisini tazelenmiş hissetmesi, güzel görünmesi epeyce zorlaşmıştı.

"Acaba geçmiş olabilir miyiz?" demeye cüret etti sonunda. Ve derhal kocasının, bir an önce boşaltılması gereken öfkesini aldı karşılık olarak: "Yüz kilometredir şu siktiğimin *çalılarından* başka *bi* bok geçmediğimiz halde onları nasıl *geçmiş* olabiliriz? Ya Rabbim, sen hakkatten kafasızsın."

Jerry'nin konuşma tarzı acınacak haldeydi. Bazen onunla konuşmak o kadar zor oluyordu ki. İçinde minicik, ufacık bir his, belki de kadınlara has altıncı hissi, kocasına Grong Kavşağı'nı tarif eden adamların onunla dalga geçmiş, ufak bir espri yapmış olabileceklerini söylüyordu. Kocası otelin barında, seyretmek için ta Adelaide'dan uçup geldiği Corroboree şenliklerinin kendisini ne kadar hayal kırıklığına uğrattığını bağıra çağıra anlatıp durmuştu. Gösteriyi Taos'ta seyrettikleri bir Kızılderili dansıyla kıyaslamıştı sürekli. Aslında orada da sıkılmış, bir şeyler içebilsin diye gösterinin ortasında kalkıp gitmek zorunda kalmışlardı ve Bayan Debree yüzleri maskeli adamların çıktıklarını bile görememişti, ama şimdi kocası yerli gösterisini ABD'de nasıl adam gibi tertiplediklerini anlata anlata bitiremiyordu. Bir-iki saçı başı dağınık aboyu ortalıkta atlatıp zıplatarak gerçek dünyadan gelen

turistlere eve yazacak bir şey sunmuş olmuyorsunuz, demişti. AvustralyalIlar gelsinler de Disney World'ü bir ziyaret etsinler, bu işin nasıl yapılacağını görsünler, demişti.

Bu konuda onunla hemfikirdi; Disney World'e bayılırdı. Jerry artık ACEO (yani orijinal ve tıpkıbasım sanatsal kart koleksiyoncusu) olduğu için yaşamak zorunda kaldıkları Florida'da sevdiği tek şeydi. Bardaki AvustralyalI adamlardan biri Disneyland'i görmüştü, gerçekten de hoş olduğunu kabul etmişti; gerçi hoş mu demişti, boş mu demişti tam anlaşılmıyordu, oş gibi bir şey demişti. İyi bir adama benziyordu. İsminin Bruce olduğunu söylemişti, arkadaşının adı da Bruce'tu. "Burda bu ada çok rastlanır," demişti, gerçi o ata, demişti ama ada demek istemişti, bundan oldukça emindi Bayan Debree. Jerry, Corroboree hakkında şikâyete devam edince ilk Bruce lafa karışmıştı: "Madem öyle, gerçekten işin aslını görmek istiyorsan Grong Kavşağı'na gidebilirsin, di mi Bruce?"

İlk başta Bruce onun ne dediğini anlamamış gibiydi, zaten Bayan Debree'nin kadınlara has altıncı hissi de o zaman uyandı. Fakat çok geçmeden her iki Bruce da bu yer hakkında konuşup durmaya başlamıştı; Grong Kavşağı, yani gerçekten çölde yaşayan gerçek aboların bulundukları ta "çalılığın" oradaki yer. "Alice Pınarlarının yakınında," demişti Jerry bilgiç bilgiç, ama orası değil dediler; oradan daha batıda. Öyle detaylı yol tarifi verdiler ki, neden bahsettiklerini bildikleri belli oluyordu. "Sadece birkaç saatlik yol," dedi Bruce, "ama bilirsiniz turistlerin çoğu bildik yoldan çıkmak istemez. Burası biraz daha içte kalıyor."

"Müthiş gösteriler," dedi Bruce. "Her gece Corroboree."

Jerry, "Bari otel bu çöplükten iyi midir?" diye sorunca güldüler. Otel falan yok, diye açıkladılar. "Bu bir safari, yani yıldızların altında çadırlar. Hiç yağmur yağmaz zaten," dedi Bruce.

"Gerçi yemek harikadır," dedi Bruce. "Taze kanguru pirzolaları. Yani bunlar kangurularını günlük avlarlar. Akşam yemeğinden önce içkilerin yanında Whichetty larvaları yeniyor. Aslında lüks içinde mahrumiyet de denebilir, di mi Bruce?"

"Kesinlikle," dedi Bruce.

"Bunlar, bu abolar dost mudur?" diye sordu Jerry.

"Hayatın tadı tuzudur bunlar. İnsana kral muamelesi yaparlar. Beyaz adamları tanrı zannediyorlar ya," dedi Bruce. Jerry başıyla onayladı.

Böylece Jerry bütün yol tariflerini yazmış ve Corroboree için gittikleri küçük kasabada bulabildikleri tek araba olan eski pikapla yola koyulmuşlardı bile; gerçi artık yolun bir yol olduğu, sadece dümdüz uzanıp gitmesinden belliydi o kadar. İlk başlarda Jerry'nin keyfi yerindeydi. "Bu tam o Thiel piçinin burnuna sokulacak bi şey olacak," demişti. Arkadaşı Thiel hep öyle Tibet gibi yerlere gidip harika maceralar yaşar, yaklarla birlikte çektirdiği videoları gösterirdi. Jerry bu yolculuk için çok pahalı bir video kamera almıştı, şimdi de, "Gidip azıcık abo çekeyim kendim için. Gidip o siktiğimin Thiel'i ile öküz arkadaşlarına göstereyim!" diyordu. Ama hem sabah, hem yol, hem de çöl ilerledikçe -her birkaç milde bir dikenli, cılız bir çalı öbeği olduğu için mi "çalılık" demişlerdi acaba- tıpkı çöl gibi ona da sıcak basmaya, o da kızarmaya başlamıştı. Bayan Debree'nin de morali bozulmaya başlamıştı, maskarası kirpiklerinde pişiyordu sanki.

Kendi kendine bir kırk mil (dört onun uğurlu sayısıydı) kadar sonra, "Dönsek mi acaba?" dese mi diye düşünmeye başlamıştı ki, kocası, "İşte!" dedi.

Önlerinde bir şey vardı, yok değil.

"Hiç işaret yoktu," dedi Bayan Debree kuşkuyla. "Bir tepeden bahsetmemişlerdi, değil mi?"

"Haltetmişsin, o bi tepe değil, kaya... ne diyolardı ona... şu siktiğimin büyük kırmızı kayası işte..."

"Ayers Kayası mı?" Jerry plastik sanatlar konferansındayken Adelaide'daki otellerinin Avustralya'ya Hoş Geldiniz broşürünü okumuştu. "Ama orası Avustralya'nın tam ortasında değil mi?"

"Biz ne cehennemdeyiz sanıyosun? Avustralya'nın tam ortasında! Burası neresi zannediyordun, siktiğimin Doğu

Almanyası mı?" Bağırmaya başlamıştı, hızlandı. Sinir bozucu şekilde düz olan yol onları doğrudan tepeye, ya da kayaya, ya da her neyse işte ona doğru ok gibi fırlatıyordu sanki. Burası Ayers Kayası *değildi,* Bayan Debree *emindi* ama Jerry'yi tedirgin etmenin bir âlemi yoktu, özellikle de bağırmaya başladığı zaman.

Kızılımsıydı, devasa bir tosbağa modeli Volkswagen'e benziyordu, sadece biraz daha topaktı; etrafında da insanlar olduğuna kuşku yoktu, ilk başta insanları gördüğüne çok memnun oldu. Bu mutlak tecritleri -iki saattir ne başka bir araba, ne bir çiftlik, ne de herhangi bir şey görmüşlerdi- onu korkutmuştu. Sonra yaklaştıkça insanlar ona biraz komik görünmeye başladı. Hatta Corroboree'dekilerden de komik. "Galiba bunlar yerli," dedi yüksek sesle.

"Ne bok bekliyordun, Fransız olmalarını mı?" dedi Jerry ama bunu espri yapar gibi söylemişti, Bayan Debree de güldü. Ama "Aman! Tanrım!" dedi gayri ihtiyari, yerlileri net olarak ilk gördüğünde.

"Kocaman adamlar, değil mi," dedi kocası. "Çalı adamlar diyorlarmış bunlara."

Bu işte bir tuhaflık var gibiydi, ama o uzun boylu, zayıf, siyah-beyaz garip insanı görmenin şokunu atlatamamıştı hâlâ. Durmuş arabaya bakıyordu, ama Bayan Debree onun gözlerini görememişti. Kalın kaşları, orman gibi gür kirpikleri gözlerini saklıyordu. Sicim gibi siyah saçları yüzünün yarısını örtmüş, kulaklarının arkasından sarkıyordu.

"Bunlar... boyanmış mı?" diye sordu cılız bir sesle.

"Kendilerini hep böyle boyarlar." Cahilliğinin küçük görülmesi, Bayan Debree'nin içine su serpmişti.

"İnsana benzemiyor bunlar neredeyse," dedi, eğer İngilizce biliyorlarsa onları incitmemek için çok alçak bir sesle, çünkü Jerry arabayı durdurmuş, kapıları savurarak açmış, video kamerayı arayıp duruyordu.

"Tut şunu!"

Bayan Debree tuttu. Uzun boylu, siyah-beyaz insanlardan beş-altı tanesi sanki onlara doğru dönmüştü ama hepsi tepenin, kayanın ya da her ne idiyse onun dibinde bir şeyle çok meşgul görünüyorlardı. Çadır olabilecek bir şeyler vardı. Kimse onları karşılamaya falan gelmedi, ama gelmemiş olmalarından memnundu.

"Tut şunu! Allah aşkına ne cehenneme soktun... Tamam, ver şimdi buraya."

"Jerry, acaba müsaade istesek mi," dedi Bayan Debree.

"Kimden, ne için?" diye homurdandı kocası, kasetle cebelleşirken.

"Buradaki insanlardan... fotoğraf çekmekte bir sakınca var mı diye. Hatırlıyor musun Taos'ta demişlerdi ki fotoğraf çekince..."

"Bir-iki *yerlinin* sikindirik fotoğraflarını çekmek için *izin mizin* alınmaz! Yarabbim! Siktiğimin *National Geographic'ine* hiç bakmadın mı sen? Bok! *İzinmiş*!"

Bağırmaya başladığında onunla konuşmaya çalışmanın bir âlemi yoktu. Ayrıca insanlar onun yaptığı şeyi pek umursuyor görünmüyordu. Gerçi ne tarafa baktıklarını anlayabilmek pek kolay değildi.

"Sen siktiğimin *arabasından* inmeyecek misin?"

"Çok sıcak."

Karısının sıcaktan, güneşte kalmaktan veya herhangi başka bir şeyden korkması Jerry'nin pek umurunda olmazdı, çünkü her zaman daha güçlü ve daha dayanıklı olmaktan hoşlanırdı. Aslında Bayan Debree yerlilerden korktuğunu bile söyleyebilirdi, çünkü kocası ondan daha cesur olmaktan da hoşlanırdı; ama bazen de korkmasına çok kızardı, hani Japonya'da o zehirli balığı ya da zehirli olma ihtimali hem olan, hem olmayan o balığı sadece korktuğunu söylediği için ona zorla yedirdiği ve Bayan Debree'nin kusup herkesi rahatsız ettiği zaman olduğu gibi. O yüzden kadın arabada kalıp motoru çalışır halde bıraktı ve yanındaki pencere açık olmasına rağmen klimayı da kapatmadı.

Jerry artık kamerasını omuzlamış, manzarayı tarıyordu: uzaktaki kızıl sıcak ufuk, içinde cama benzeyen parlak yerleri olan o garip kayamsı tepemsi şey, etrafındaki kara, yanıp kavrulmuşa benzeyen topraklar ve çevrede kaynaşan insanlar. En azından kırk-elli kişi vardı. Bu insanların, bir şey giyiyorlarsa bile, hangisinin giysi, hangisinin tenleri olduğunu ayırt edemediğini yeni fark etmişti, çünkü bu insanlar o kadar garip şekilliydi ve her yanları siyah-beyaz çizgiler ve noktalarla öyle bir boyanmış veya renklendirilmişti ki... Ama zebraların gibi değil de daha karmaşık desenlerle, hani sanki iskelet kıyafetleri gibi ama tam da değil yani. Ayrıca en az iki buçuk metreydiler ama kolları kısaydı, neredeyse kangurularınki gibi. Saçları da kafalarından her yana uzanan siyah iplere benziyordu. Üzerlerinde bir şey olmayan insanlara bakmak insanı utandırıyordu, ama hiç *o türden* bir şey gördüğü de yoktu. İşin aslı, bunların kadın mı yoksa erkek mi olduğunu da anlayamıyordu.

Hepsi kendi işleriyle veya merasimleriyle, ya da her neyse işte onunla meşguldü. Bazıları kocaman, ince, altın yapraklara benzeyen şeyler tutuyor, diğerleri de kablolarla, tellerle bir şeyler yapıyordu. Sanki konuşmuyorlardı ama havada sürekli hafif, davul gümbürtüsü gibi, vızıltı gibi, bir yükselen bir alçalan, derin bir ses vardı, sanki kedilerin mırıltısı veya uzaktan gelen sesler gibi.

Jerry onlara doğru yürümeye başladı.

"Dikkat et," dedi Bayan Debree duyulur duyulmaz bir sesle. Jerry onu umursamadı, tabii ki.

Onlar da Jerry'yi umursamadılar, Bayan Debree'nin gördüğü kadarıyla; o kayıt yapmaya, kamerasını etrafta döndürmeye devam etti. İçlerinden bir-iki tanesine iyice yaklaşınca, ona doğru döndüler. Gözlerini hiç göremiyordu ama şöyle bir şey olmuştu: *saçları* sanki dikelmiş, Jerry'ye doğru eğilmişti - her biri aşağı yukarı otuz santim uzunluğunda, sanki Jerry'ye bakıyorlarmış gibi her yana eğilip bükülen kalın, siyah ipler. Bunu görünce Bayan Debree'nin kendi saçları da diken diken olmaya kalkıştı ve

klimadan çıkan hava akımı terli kollarından aşağıya buz gibi indi. Arabadan çıkıp kocasına seslendi.

Jerry çekimine devam ediyordu.

Yüksek topuklu sandaletleriyle küllü ve taşlı toprak üzerinde elinden geldiğince çabuk ona doğru gitti.

"Jerry geri dön. Galiba..."

"Kapat çeneni!" diye öyle barbarca bağırdı ki bir an kadıncağız kalakaldı. Ama artık saçları daha rahat görebiliyordu; gözleri olduğunu ve hatta dışarı çıkıp giren minik dilleriyle ağızları olduğunu seçebiliyordu.

"Jerry dön geri," dedi. "Bunlar yerli değil, bunlar uzaylı. Bu da onların uçan dairesi." *Sun* mecmuasından burada, Avustralya[1] da uzaylıların görülmüş olduğunu biliyordu.

"Kapat şu sikilmiş çeneni," dedi kocası. "Bana bak bakayım, koca oğlan bana biraz hareket göster, ha? Öyle sap gibi durma. Dans eeet... dans eeeet, tamam mı?" Gözleri vizöre yapışmıştı.

"Jerry," dedi Bayan Debree, sesi boğazında düğümlenerek, Uzaylılardan biri zayıf görünüşlü kolu ve eliyle arabayı işaret ederken. Jerry kamerayı tam Uzaylı'nın kafasına kadar soktu ve bunun üzerine Uzaylı elini kameranın lensinin üzerine koydu. Bu tabii ki Jerry'i çıldırttı ve bağırmaya başladı, "Çek şu boku!" Sonra Uzaylı'ya gerçekten baktı, kameradan değil, yüz yüze. "Ah, hay Allah," dedi.

Hemen eli beline gitti. Hep bir tabanca taşımıştı, çünkü silah taşımak her Amerikalının hakkıydı ve üstelik bugünlerde ortalıkta o kadar fazla uyuşturucu bağımlısı vardı ki... Havaalanındaki kontrolden kendi yöntemleriyle kaçırmayı başarmıştı. Kimse *onun* silahını elinden alamazdı.

Bayan Debree neler olduğunu son derece açık bir şekilde gördü. Uzaylı gözlerini açtı.

Kara, kaba kaşlarının altında gözleri vardı; o âna kadar kapalıydılar. Şimdi açılmışlar, doğrudan Jerry'ye bakıyorlardı.

Jerry bir anda taş kesildi. Orada öylece kalakaldı, bir eli kamerasında, biri de tabancasına uzanmış. Tamamen hareketsizdi.

Birkaç Uzaylı daha etrafına toplanmıştı. Hepsinin, saçlarının ucundakiler hariç gözleri kapalıydı. Saçlarının ucundakiler parlıyor, yanıp yanıp sönüyor, minik kızıl dilleri içeri dışarı girip çıkıyordu; o davul gümbürtüsü, vızıltı gibi ses de daha çok yükselmişti. Yılan saçların birçoğu Bayan Debree'ye bakmak için kıvrıldı. Dizlerinin bağı çözüldü, yüreği ağzına geldi, ama Jerry'ye yaklaşması gerekiyordu.

İki devasa Uzaylı'nın arasından geçip kocasına uzandı ve omzuna vurdu. "Jerry, uyan!" dedi. Jerry taş kesilmiş, felç olmuştu. "Ay," dedi Bayan Debree, gözyaşları yüzünden akıp giderken. "Ay ne yapmalıyım, ne yapabilirim?" Etrafına, tepesine dikilmiş, beyaz dişleri görünen, gözleri sımsıkı yumulu, kıpırdanıp mırıldanan saçları ona bakan, uzun, ince, siyah-beyaz suratlara çaresizlik içinde baktı. Mırıltı hafifti, sanki bir ezgi gibi, kızgın değil de teselli eder gibi. İki uzun boylu Uzaylı'nın Jerry'yi, sanki minik, küçük bir çocukmuş gibi -ama kaskatı bir çocuk— hayli nazikçe kaldırıp dikkatle arabaya taşımalarını izledi.

Arka koltuğa uzunlamasına soktular ama sığmadı. Bayan Debree yardıma koştu. Arka koltuğu yatırdı ki yeterince yer açılsın. Uzaylılar onu yerleştirdiler ve video kamerayı da yanına tıktıktan sonra doğruldular, saçları minik pırıltılı minik gözleriyle kadına bakıyordu. Hafifçe mırıltı sesleri çıkardıktan sonra, çocuksu kollarıyla tekrar yolu işaret ettiler.

"Evet," dedi Bayan Debree. "Teşekkür ederim. Hoşça kalın!"

Yine mırıltı sesi çıkarttılar.

Bayan Debree arabaya bindi, pencereyi kapattı, yoldaki o geniş yerde arabayı döndürdü - Bayan Debree bir kavşak falan görmese de bir tabela vardı, Grong Kavşağı.

Geri dönerken ilk başlarda tir tir titrediği için dikkatle sürdü arabayı, sonra gittikçe hızlandı çünkü Jerry'yi doktora yetiştirmesi

icap ediyordu, ama bir yandan da bunun gibi uzun, dümdüz yollarda çok hızlı gitmeye bayılıyordu. Jerry şehir dışında araba kullanmasına hiç izin vermezdi.

Jerry’nin tüm bedeni felç olmuştu ve ömür boyu öyle kalacaktı; ama Bayan Debree önce TV'cilerle ve sonra da hakları almak isteyenlerle video kaseti üzerine sıkı pazarlık edip de zavallı Jerry'ye gece gündüz, yirmi dört saat, en âlâsından bir bakım sağlayamamış olsaydı adamın durumu daha da kötü olacaktı. İlk önce bütün dünyada "Uzaylılar Avustralya'nın Issız Bölgesine İndiler" diye yayınlandı ama sonra "Grong Kavşağı, Güney Avustralya: Gorgonidlerle İlk Temas" olarak gerçek bilim ve tarihin bir parçası haline geldi. Filmin seslendirmesinde nasıl onun, Annie Laurie Debree'nin, Uzay'dan gelen dostlarımız daha Canberra veya Reykjavik'e birer-elçi yollamadan önce onlarla konuşan ilk insan olduğu anlatılıyordu. Filmde tek bir yerde görünüyordu ama Jerry sanki biraz titretmişti, üstelik fosforlu allığı biraz silinmiş gibiydi ama olsun. Kahraman oydu.

NEWTON'UN UYKUSU

Ödu Cemiyeti'ni gizli bir proje olarak destekleyen Atlantik Birliği hükümeti Artık Yıl Darbesi'yle devrildiğinde Maston ile adamları hazırdı; Cemiyet'in malları, dokümanları ve üyeleri bir gece içinde sınırdan gizlice Amerika Birleşik Devletleri'ne geçirilmişti. Kısa sürede yeniden bir araya geldikten sonra Kaliforniya Cumhuriyeti'ne başvurarak, bin yıllık bir barış devresinin geleceğine inanan bir mezhep grubu olarak yerleşecekleri bir toprak istemişler ve San Joaquin Vadisi'nin boş kimyasal bataklıklarına yerleşmelerine izin verilmişti. Oraya inşa ettikleri kubbekent Özel Dünya Uydusu'nun bir prototipi haline gelmiş ve o kadar yaşama elverişli olmuştu ki kolonicilerden birkaçı emek ve zenginlik israfındansa buraya yerleşmeyi daha makul bulmuştu. Fakat Calmex Anlaşması'nın bozulması ve güneyden gelen ilk istilalara ilaveten yeni bir mantar salgını, dünyanın uygun bir seçim olmadığını bir kez daha gözler önüne sermişti. Dört yıl boyunca yapı ekipleri yılda dörder kez mekiklerle gidip geldiler. Kaliforniya'ya göç edildikten yedi yıl sonra dünyadaki fırlatma merkeziyle hürriyet noktasında asılı duran altın balon arasında yapılan son on yolculukla koloniciler Ödu'ya ve emniyete taşınmış oldu. Sadece beş hafta sonra Ödu'daki ekranlar Ramirez'in ordularının Bakerfield'ı istila ettiğini, fırlatma kulesini yıktıklarını, kalan birkaç şeyi de talan ettiklerini ve kubbeyi yaktıklarını göstermişti.

"Kılpayı kaçmışız," dedi Nuh babası İzi'ye. Nuh on bir yaşındaydı ve çok okuyordu. Bunun gibi edebi deyimleri kendisi keşfediyor ve bunları vakur bir zevkle kullanıyordu.

"Benim anlamadığım şey," dedi on beş yaşındaki Esther, "neden diğerlerinin de bizim yaptığımız şeyi yapmadığı." Ekranda görünenlere kaşlarını çatarak, gözlüklerini düzeltti. Yapılan ameliyat ileri derecedeki görme bozukluğunu pek iyileştirememişti; bağışıklık sistemi sorunları ve alerjik tepkileri nedeniyle de göz nakli mümkün değildi; lens dahi takamıyordu. Kenar mahalle

çocukları gibi gözlük takıyordu. Fakat burada, Ödu'nun bu tamamen kirlilikten arınmış ortamında geçen birkaç yıl mutlaka onun sorunlarını ortadan kaldıracak, diye temin etmişti doktorlar İzi'yi, hatta dört dörtlük bir çift gözü de dondurulmuş organ bankasından alacağına garanti vermişlerdi. "O halde, benim mavi gözlü kızım olacaksın!" diye takılmıştı babası Esther'e, on üç yaşında, üçüncü ameliyatın başarısız geçmesinden sonra. Önemli olan bu kusurun, genetik kodlu değil de gelişimsel bir kusur olmasıydı. "Senin genlerin bile mavi," demişti İzi kızına. "Nuh ile bende skolyoz var ama senin sarmalın kusursuz, güzel kızım. Nuh B veya G Grubundan birini bulmak zorunda ama sen bütün koloniden seçebilirsin, sen Kısıtsızsın. Aramızda sadece on iki tane daha Kısıtsız var."

"O halde ben herkesle ilişki kurabileceğim," demişti Esther, sargıların altındaki tamamen ifadesiz yüzüyle. "Çok yaşa On Üç Numara."

Şimdi erkek kardeşinin yanında duruyordu; İzi, Bakerfield Kubbesi'nde olanları görmeleri için onları izleme merkezine çağırmıştı. Ödu'daki kadınların ve çocukların bir kısmı duygusallaşmaya, dediklerine göre "sıla hasreti" çekmeye başlar gibi olmuşlardı; bu yüzden İzi, çocuklarının dünyanın nasıl bir yer olduğunu ve neden orayı terk ettiklerini anlayabilmesini istiyordu. Koloniyle ilgili haberleri seçmek için programlanmış olan YZ, Bakerfield haberini Ramirez'in istilalarının gösterimiyle bitirerek, Peru'nun Amazon Havzası'yla ilgili bir meteorolojik incelemeye geçti. Kum tepeleri ve kel kızıl ovalar ekranı doldururken YZ tarafından yapılan İngilizce çeviri asıl sesin üzerinden monoton bir şekilde uzayıp gidiyordu. "Şuna bakın," dedi Esther, gözlerini kısıp, gözlüklerini yüzüne bastırarak. "Her şey *ölü.* Niye herkes buraya çıkmadı?"

"Para," dedi annesi.

"Çünkü insanların çoğu akıllarına güvenmek istemezler," dedi İzi. "Para, yani vasıta, ikincil bir faktördür. Dünyaya mantıkla bakan herkes neler olduğunu yüz yıldır görebiliyordu: Tükenen

kaynaklar, nüfus patlaması, hükümetlerin çöküşü. Fakat mantıklı bir anlayışı hayata geçirmek için insanın aklına güvenmesi gerekir. İnsanların çoğu ya şansa, ya Allah'a, ya da bunlar gibi kolaycı çözümlere inanmayı tercih etmişti. Akılcılık zordur. Dikkatlice bir plan yapmak, yıllarca beklemek, zor seçimler yapmak, sürekli para bulmak, başka üyeler girmesin, tamahkârlık veya yufka yüreklilik nedeniyle iş bozulmasın diye gizli tutabilmek zordur. Parçalanmakta olan bir dünyada kaç kişi düz bir yolda ilerlemeye devam edebilir? Bizi düz yolda tutan pusulamız, aklımız oldu."

"Başkaları denemeye bile kalkışmadı mı?"

"Bizim bildiğimiz kadarıyla hayır."

"Foylar varmış," diye söze atıldı Nuh. "Okumuştum. Binlerce insanı bir çeşit organ dondurma işlemine tabi tutmuşlar, hem de canlı canlı; sonra şu ucuz roketlerden yapıp hepsini fırlatmışlar, bin yıl içersinde bir yıldıza varıp uyanacakları varsayılıyor. Ayrıca bu yıldızın bir gezegeni olup olmadığını bile bilmiyorlarmış."

"Üstelik liderleri Peder Keven Foy, onları bu Vaad Edilmiş Topraklar'da karşılayacaktı," dedi İzi. "Olmayacak duaya amin de ve doğru öteki âleme... Zavallı donmuş patatesler! Herkes onlara öyle diyordu. Senin yaşlarındaydım, haberlerde hep onları o 'Foy'lara çıkarken izlerdim. Yarısı daha o zamandan ya mantar ya da RMV kapmıştı. Bebeklerini yanlarında götürüyor, şarkılar söylüyorlardı. Onlar akla güvenen insanlar değildi. Onlar aklı çaresizlik içinde terk eden insanlardı."

Üçboyutvideo Amazonya çölleri üzerinde yavaşça, belli belirsiz hareket eden muazzam toz fırtınasını gösteriyordu. Donuk, koyu kızıl-gri-kahverengi, pis bir renkti.

"Biz şanslıyız," dedi Esther. "Sanırım."

"Hayır," dedi babası. "Bunun şansla bir alakası yok. Seçilmiş insanlar da değiliz üstelik. Seçimi yapan biziz." İzi yumuşak sesli bir adamdı ama o anda sesinde, hem çocuklarının ona bakmasına, hem de karısının onu uzun uzun süzmesine neden

olan ters bir titreşim vardı. Karısının gözleri pırıl pırıl bir ela rengindeydi.

"Ve biz feragatte bulunduk," dedi karısı.

İzi başıyla onayladı.

Eşinin aklına kayınvalidesinin gelmiş olduğunu düşündü. Sarah Rose, doğurma yaşı geçmiş ama özel nitelikleri olanlar için ayrılmış dört yerden birine layık görülmüştü. Fakat İzi onu da kabul ettirdiğini söylediğinde annesi patlamıştı - "O korkunç ufak şeyde, o hiçlik içinde dönüp duran topta yaşamak mı? Havasız, yersiz?" İzi ona manzaraları anlatmaya çalışmıştı, ama annesi tüm bunları elinin tersiyle itmişti. "İzak, ben bir mil çapındaki Chicago Kubbesi'nde bile klostrofobiye kapılmıştım! Aklına bile getirme. Susan'ı al, çocukları al, bırak ben duman soluyayım, anlaştık mı? Sen git. Bana Mars'tan kart atarsın." Üç yıldan az bir zaman sonra RMV-3'ten ölmüştü. İzi'nin kız kardeşi, annesinin ölüm döşeğinde olduğunu söylemek için aradığında İzi arıtıma girmişti bile; Bakerfield Kubbesi'nden ayrılmak demek bir kez daha arınmak zorunda olmasının yanı sıra yeni ve korkunç bir virüse maruz kalması demekti. Virüs hızla mutasyona uğruyordu ve o ana kadar iki milyar insanın ölümüne yol açmıştı - yavaş radyasyon sendromundan ölenlerin sayısını sollayan, açlıktan ölenlerinkine denk bir sayıydı bu. İzi gitmedi. Çok geçmeden kız kardeşinin mesajı geldi, "Annem Çarşamba gecesi öldü, cenaze 10 Cuma günü." İzi faks çekti, netledi, vidledi ama bir türlü ulaşamadı ya da kız kardeşi mesajlarını kabul etmedi. Artık geçmişte kalan bir sızıydı bu. Onlar seçimlerini yapmışlardı. Feragatte bulunmuşlardı.

Çocukları önünde duruyordu, uğruna tüm bu fedakârlıkların yapıldığı güzel çocuklar, umut, gelecek. Dünyada ise, şimdi feda edilenler çocuklardı. Geçmişe kurban edilenler.

"Biz seçimimizi yaptık," dedi İzi, "fedakârlıkta bulunduk ve canımız bağışlandı." Daha söylerken bu söz onu şaşırtmıştı.

"Hey," dedi Nuh, "hadi gel Es, on beş olmuş, gösteriyi kaçıracağız." Kapıdan çıkıp, Meydan'ı geçerek gittiler, leylek

bacaklı oğlan ile tıknaz kız.

Rose'lar Vermont'ta yaşıyordu. İzi için her manzara birdi, ama Susan Florida ve Boulder’ın çok klişe olduğunu, Kent'te ise ona afakanlar bastığını söylemişti. Böylece onlann ünitesi Vermont Meydanı'na bakan yerden olmuştu. Çocukların yöneldikleri Toplantı Ünitesi'nin beyaz cephesinde resmi görünüşlü bir çan kulesi vardı ve ufuk projeksiyonu insana kucak açan mavi, ormanlı tepeleri gösteriyordu. Vermont Çeyrek Dairesi’nde ışık tam doğru açıyla geliyordu, Susan, "Hep ya sabahın ilerleyen vakitleri, ya da akşamüstünün erken vakitlerine denk geliyor, her zaman insanın işini bitirmesine yetecek kadar zaman oluyor," demişti. Bu biraz gerçeğe hile katmak oluyordu ama tehlikeli sayılmaz, diye düşünüyordu İzi ve bir şey söylemedi. Sadece üç-dört saat uykuya ihtiyacı olan İzi zaten her zaman için gece kuşu olmuştu; ayrıca gecelerin, yaz aylarında çok kısalmak yerine her zaman aynı uzunlukta kalacağına güvenebilmek de hoşuna gidiyordu.

"Sana bir şey söyleyeyim mi," dedi Susan'a, çocuklar ve Susan'ın uzun uzun kendisine bakışı hakkında düşüncelerinin peşinden.

"Neymiş o?" diye sordu karısı, stratosferde uzun bıyıkları olan çirkin bir kabarcık halindeki kum fırtınasını gösteren üçboyutvideoyu seyrederken.

"Ben ekranlardan hoşlanmıyorum. Aşağıya bakmak, hoşuma gitmiyor."

Bunu itiraf etmek, yüksek sesle söylemek ona epey zor gelmişti; ama Susan sadece gülümseyerek, "Biliyorum," dedi.

İzi bundan biraz fazlasını istiyordu. Belki de karısı onun ne kastettiğini tam olarak anlamamıştı. "Bazen bunları kapatabilmeyi istiyorum," dedi ve güldü. "Tam olarak değil. Ama... bu bir ipotek, bir bağ, bir göbekbağı gibi geliyor. Keşke kesebilsek. Keşke yeniden başlayabilseler. Hiçbir ilişkileri olmadan, tertemiz. Çocuklar yani."

Karısı başıyla onayladı. "En iyisi bu olabilir," dedi.

"Onların çocukları başlayabilecek en azından... Şimdilerde Ç.T. Komitesi'nde ilginç bir tartışma sürüyor." İzi fizik mühendisiydi, Maston tarafından Schoenfeldt YZ'sinde Ödu'nun başuzmanı olarak özellikle seçilmişti; şu anda da sekiz işinden en öncelikli olanı, Çalışma bölümü'nde inşa halinde olan ikinci Ödu gemisinin Çevre Tasarım grubunun liderliğiydi.

"Neyle ilgili?"

"Al Levaitis manzara yapmamamızı önerdi. Bu konuda epey bir nutuk çekti. Bunun bir dürüstlük meselesi olduğunu söyledi. Her alanı dürüstçe kullanalım dedi, herhangi bir şekilde gizleyeceğimize kendi estetiğini kendi yaratsın dedi. Eğer Ödu bizim dünyamızsa, onu olduğu gibi kabul edelim. Bir sonraki nesil için bu dünya manzarası taklitleri ne ifade edecek? Birçoğumuz onun bakış açısında bir haklılık payı olduğunu hissettik."

"Tabii ki var," dedi Susan.

"Böyle bir şeye tahammül edebilir misin? Hiç derinlik olmayacak, hiç ufuk, hiç köy kilisesi... Hatta belki astroçimen bile olmayacak, sadece tertemiz metal ve seramik... Bunu kabul edebilir misin?"

"Sen?"

"Sanırım. Bu, işleri... basitleştirecek... Ayrıca Al’in de söylediği gibi, dürüstçe olacak. Bizi geçmişe tutunmaktan kurtaracak, hakikat ve geleceğe doğru özgürleştirecektir. Aslında her şey o kadar uzun sürdü ki bunu başardığımızı... buraya geldiğimizi hatırlamak bile zor. Üstelik daha şimdiden bir sonraki koloniyi kuruyoruz. Her elverişli yerde bir koloni kümesi olunca, ya da Büyük Gemi'yi inşa edip güneş sisteminden kopmaya karar verirlerse dünya hakkındaki herhangi bir şey bu insanlara ne ifade edecek? Onlar gerçekten uzay sakini olacaklar. Bütün mesele de bu... bu özgürlük. Şimdiden bunu tatmak beni pek rahatsız etmez."

"Sen de haklısın," dedi karısı. "Sanırım ben fazla basitleşmekten biraz korkuyorum."

"Ama o kulelerin sivri tepeleri, uzayda doğmuş birine, uzaylılara ne anlam ifade edecek ki? Anlamsız bir yığıntı. Ölü bir geçmiş."

"Bana ne ifade ettiğini bilemiyorum," dedi karısı. "Benim geçmişim olmadığı kesin." Fakat İzi'nin gözleri ekrana kaymıştı...

"Şuna bak," dedi. Peru sahil kesiminin 1990 ve 2040 yıllarında yapılmış grafikleri vardı ekranda, toprak kaybını gösteren üst üste bindirilmiş iki grafik. "İklim," dedi İzi. "En kötüsü iklimdi! O aptalca, münasebetsiz belirsizlik!"

Harap bir kulenin tepesi dalgalar arasında görünüp kayboldu: Miraflores'ten bütün kalan buydu. Deniz sertti, bulutlar alçak, hava donuk ve puslu. İzi bakışlarını üçboyutvideodan sakin, hayali New England'a çevirdi ve onlara emniyetli bir sığınak sağlayan, hem emniyette hem özgür tutan, ardındaki gerçek muhafazayı gördü. Gerçek insanı özgürleştirir, diye düşündü, sonra elini karısının omzuna atarak bunu yüksek sesle söyledi.

Karısı da ona sarılarak, "Çok tatlısın," dedi, büyük beyanatı sadece kişisel bir şeye indirgeyerek, ama bu yine de kocasını pek memnun etmişti. İzi asansör sahanlığına giderken mutlu olduğunu, tam anlamıyla mutlu olduğunu fark etti. Atmosferdeki negatif iyonlarla bir alakası olabilir bunun, diye hatırlattı kendi kendine. Ama bu sadece bedensel bir şey değildi. Bu insanoğlunun uzun zamandır aradığı, hiç bulamadığı şeydi, dünya üzerinde hiç bulamayacağı bir şey: Akılcı bir mutluluk. Aşağıdakilerin bütün sahip olabilecekleri topu topu hayat, istiklal ve koşuşturmacaydı. Ama şimdi bu bile kalmamıştı ellerinde. Mahşerin Dört Atlısı onları ölmekte olan bir dünyanın tozu içinden takip ediyordu. Bir kez daha o garip kelime aklına geldi: Bağışlanmak. Canımız bağışlandı.

Ödu'nun ikinci yılının üçüncü çeyreğinde okul müfredatını gözden geçirmek için toplantı tertiplenmişti. İzi sorumlu bir ebeveyn, Susan ebeveyn ve yarızamanlı çalışan bir öğretmen olarak (onun öncelikli işi beslenmeydi), Esther ise yetişkinlerdeki çocukça davranışları önleme politikasının bir parçası olarak ve babası

orada olmasını istediği için katılmıştı bu toplantıya. Eğitim Komitesi başkanı Dick Allardice bir hedefler ve başarılar konuşması yapmış, birkaç öğretmen de rapor ve teklifler sunmuştu. İzi YZ eğitimini artırmak konusunda kısa bir konuşma yaptı. Sonny Wigtree ayağa kalkıncaya kadar her şey her zamanki gibi gidiyordu. Sonny Amerika Konfedere Devletleri'nden, kelimeleri uzatarak konuşan, güler yüzlü, iyi, bildik biriydi, iyi üniversitelerden dört veya beş derecesi vardı ve zekâsı da jilet gibi keskindi. "Beğnim biilmek istediğim," dedi, son derece yumuşak ve mütevazı bir sesle, "corafya öretmeye değvam etmek konsunda ne düşünüyonuz? Yani? Öle şeler hağkında falan."

İzi söylenenleri aklından kendi Connecticut şivesine çevirirken Sam Henderson cevap vermek için ayağa kalkmıştı bile. Coğrafya Sam'in ikinci mesleklerinden biriydi. "Ne demek istiyorsun Sonny?" dedi tam bir Ohiolu gibi genizden konuşarak, "yani coğrafyayı ders programından çekmemizi mi öneriyorsun?"

"Ban sağdece siz neğ düşünüyoğnuz diğye soğdum."

İzi bunu daha rahat tercüme etmişti: Sonny temel fikirlerini hizaya sokmuş hamlesini yapmaya hazırlanıyordu. Bu dili iyi bilen Sam de oyuna katılmıştı: "Şey, şahsen ben bunun tartışmaya değer bir şey olduğunu düşünüyorum.”

Üçüncü Seviye yerküre bilimleri dersine giren Alison Jones-Kurawa ayağa fırlamıştı; İzi olması gerektiği gibi duygusal savunma bekliyordu: Ödu gençlerinin Ana Gezegen hakkında bir şey bilmeyen cahiller olarak büyümelerine izin vermeyelim falan gibi. Fakat Alison, sadece Ödu'nun mahiyeti ve muhteviyatıyla sınırlı bir bilimsel anlayışın tehlikeli boyutlarda soyut olacağını söyleyerek oldukça mantıklı bir savunma yaptı. "Eğer en sonunda, Büyük Gemi'nin inşası yerine diyelim ki ayın yüzeyini yapılandırmaya karar verirsek... en azından taş nedir bilmelerinde fayda yok mu?" Puan aldılar, diye düşündü İzi ama yine de hedefi ıskalamışlardı, çünkü asıl hedef ders programında coğrafyanın gerekliliği değil Sonny Wigtree, John Padopoulos ve John Kelly'nin Eğitim Komitesi üzerinde etkili olmasıydı. Bu

konuşmalarda aslında güçten söz ediliyordu ve öğretmenler bunu anlamıyordu; kadınların da çok azı anlamıştı. Sonuç en az tartışmanın kendisi kadar tahmin edilebilecek bir şeydi. Tek beklenmedik şey John Kelly'nin Mo Orenstein'ın sözünü kesmesiydi. Mo, dünyanın Ödu için bir laboratuvar olduğunu ve böyle kullanılması gerektiğini savunmuş, Sina dağından zamanında bir hatıra ve bir laboratuvar örneği olarak alıp gelmiş olduğu bir çakıltaşını kaynatmakla kimya sınıfının koca bir seri reaksiyonu teşhis etmeyi nasıl öğrendiğinin hikâyesini -"yapılan işte birden fazla amacı göz önüne alıp, gördüğünüz gibi, fazladan bir seziş kullanarak"- diye anlatmaya başlamıştı ki John Kelly aniden lafa girerek, "Tamam tamam! Konumuz jeoloji, etnisite değil!" demişti ve Mo, John'un ses tonu karşısında şaşırıp susunca Padopoulos hamlesini yapmıştı.

"Mo, John Kelly'nin tüylerini diken diken ediyor gibi," dedi İzi, A Koridoru'ndan asansörlere giderlerken.

"Bok yesin, baba,” dedi Esther.

On altı yaşında Esther biraz boy atmıştı, ama sanki burnundan kayıp duran kalın gözlükleriyle görme çabası yüzünden başı ileri doğru çekiliyormuş gibi, kamburunu çıkarmaya devam ediyordu. Sinirleri oldukça değişkendi. İzi son zamanlarda, sözü kesilmeden ona bir şey söyleyemez olmuştu.

"'Bok', insanların tartışmalarında bir yere varmalarını sağlayabilecek bir beyanat sayılmaz Esther," dedi kibarca.

"Ne tartışması?"

"Anladığım kadarıyla konumuz John Kelly'nin Mo’ya sabırsızlık göstermesi ve buna neyin sebep olabileceğiydi."

"Bok yesin, baba!"

"Kes şunu Esther," dedi Susan.

"Neyi keseyim?"

"Eğer John'u neyin rahatsız ettiğinin farkındaysan ki ses tonundan farkında olduğun belli," dedi İzi, "bildiğin şeyleri bizlerle

paylaşır mısın?"

Akıl dışı güdülere boyun eğmemek için elinizden geleni yaparken, karşılık olarak sadece duygusallıkla karşılaşmak moral bozucu bir şeydi. Son derece haklı olan ricası, kızını sadece sözsüz bir hiddette sürüklemişti. Kalın gözlükler bir an için İzi'ye dikildi. Kızın gri gözlerini zor görüyordu. Kız önden yürüyerek, sanki öfkesine eşlik edercesine açılan kapılardan asansöre bindi. Kapıyı onlar için açık tutmadı.

"Peki,” dedi İzi yorgun bir halde, Vermont'a giden bir sonraki asansörü beklerken. "Ne demek şimdi bu?"

Susan hafifçe omuzlarını silkti.

"Bu davranışı anlayamıyorum. Neden bu kadar düşmanca, neden bu kadar saldırgan?"

Bu yeni bir soru değildi belki, ama Susan cevap vermek için çaba bile harcamadı. Onun sessizliği de neredeyse düşmancaydı ve kocası buna gücenmişti. "Bu tür bir davranıştan ne kazanacağını zannediyor ki? İstediği ne?"

"Timmy Kelly sana Hahamizi Rose diyormuş," dedi Susan. "Esther anlattı bana. Esther'e de Hahamkizi Rose diyormuş okulda. Esther, 'Camgöz'ü tercih ettiğini söyledi."

"Of," dedi İzi. "Of... bok yesin."

"Kesinlikle."

Sessizlik içinde Vermont'a doğru yürüdüler.

Sahte yıldızlar altından geçerken İzi, "Bu kelimeyi nereden öğrendiğini bile anlayamıyorum," dedi.

"Kim?"

"Timmy Kelly. Esther'in yaşında, hatta ondan bir yaş küçük. O da Esther gibi kolonide büyüdü. Kellyler, bizden bir yıl sonra katıldılar. Hey Allahım! Her türlü virüsü, her türlü bakteriyi, her türlü sporu engelleyebiliyoruz ama bu... bu içeri sızabiliyor mu? Nasıl? Nasıl olabilir?.. Sana söyleyeyim Susan, bence ekranlar

kapatılmalı. Bu çocukların dünyadan gördüğü ve duyduğu her şey şiddet, bağnazlık, hurafe derslerinden ibaret."

"Ekranları seyretmesine gerek yok." Susan'ın sesi neredeyse büyüklük taslarcasına sabırlı bir tondaydı.

"John'la birlikte Aygölgesinde çalışmıştım, kapalı bölümlerde, sekiz ay boyunca her gün," dedi İzi. "Bu türden, yani böyle bir şey yoktu."

"Aslında John'dan çok, Pat," dedi Susan uzlaşmaz serinkanlı haliyle. "Beslenme Plan Komitesi'ndeki bazı ast-kibirliler, yıllardır oluyor. Önemsiz şakalar. 'Şu kaşer midir acaba, Susan?' İşte. Böyle. İnsan alışıyor."

"Aşağıda tamam, öyle, ama burada, Kolonide, Ödu'da..."

"İzi, Odu halkı son derece geleneklerine bağlı, tutucu insanlar, hiç fark etmedin mi? Son derece elitist insanlar. Zaten başka türlüsü nasıl olabilir?"

"Tutucu mu? Geleneklerine bağlı mı? Sen ne diyorsun?"

"Bize baksana! Güç hiyerarşisi, cinsiyete göre iş paylaşımı, kartezyen değerler, tam olarak yirminci yüzyıl ortaları! Şikâyet etmiyorum, biliyorsun. Bunu ben seçtim. Kendimi emniyette hissetmekten hoşlanıyorum. Çocukların emniyette olmasını istedim. Ama insan bu emniyetin bedelini ödüyor."

"Şu tutumuna bir anlam veremiyorum. Ödu için her şeyimizi riske attık, çünkü geleceğe odaklanmıştık. Bu insanlar, geçmişi arkalarında bırakıp yeniden başlamak isteyen insanlar. Gerçek bir insan toplumu kurmak isteyen, bunu doğru dürüst, hiç olmazsa bir kez olsun doğru dürüst yapmak isteyen insanlar. Bu insanlar yenilikçi insanlar, entelektüel açıdan cesur insanlar, bağnazlıkları içine gömülmüş bir avuç işkembekafalı değil! Bizim ortalama IQ'muz 165..."

"Biliyorum İzi. IQ ortalamasından haberim var."

"Oğlan isyan ediyor," dedi İzi kısa bir sessizlikten sonra. "Tıpkı Esther'in bize isyan ettiği gibi. Bildikleri en kötü lisanı kullanarak,

yetişkinleri şaşkına çevirmek istiyorlar. Bu anlamsız."

"Peki ya bu gece John Kelly'nin yaptığı?"

"Bak, Mo susmasını bilemedi. O hatıra çakıltaşıyla ilgili... hep sevimli olmaya çalışır, bilirsin. Öğrencileri bunu yutuyor olabilir, ama komitede insanlara biraz bıktırıcı geliyor. Eğer John onun sözünü kesti, çünkü bunu hak etmişti."

Ünitelerinin kapısına gelmişlerdi. Tıpkı New England ahşap evlerinden birinin kapısına benziyordu ama İzi kapı ziline dokununca tıslayarak yana doğru açıldı.

Esther küpüne gitmişti tabii ki. Son zamanlarda, oturma küpünde onlarla birlikte mümkün olduğu kadar az zaman geçiriyordu. Nuh ile Jason diyagramlarını, bilgisayar çıktılarını, çalışma kitaplarını, üçboyutlu dama tahtalarını gömme bölümlere ve yere sermişler, tam ortasına oturmuş procipslerini yiyerek lak lak ediyorlardı. "Tom’un kız kardeşi, onu O.R.'de gördüğünü söylemiş," diyordu Jason. "Merhaba İzi, merhaba Susan. Bilmiyorum, insan altı yaşındaki birinin söylediklerine inanamıyor."

"Evet, büyük ihtimalle Linda’nın söylediklerini taklit ediyor, dikkat çekmeye çalışıyordun Merhaba anne, merhaba baba. Linda Jones ile Treese Gerlack'in gördüklerini söyledikleri yanmış kadını duydunuz mu?"

"Ne demek, yanmış kadın?"

"Okulun yanında, C-l Koridorunda. Oradan geçiyorlarmış, kızların toplanma şeylerinden birine gidiyorlarmış..."

Ölmekte olan bir kuğu ile kusmakta olan on iki yaşında bir oğlan arası bir poz takınarak, "Dahns derzi," diye söze karıştı Jason.

"...ve de daha önce hiç görmedikleri bir kadını gördüklerini söylüyorlar, buna ne dersiniz? Ödu'da daha önce hiç görmedikleri bir kadın nasıl olabilir? Ayrıca sanki kadının her yanı yanmış gibiymiş, sanki görünmekten korkuyormuş gibi koridor duvarına sine sine gidiyormuş. Dediklerine göre onlar oraya varmadan C-3 koridoruna girmiş, vardıklarında da kadını görememişler. Ayrıca

C-3'teki küplerin de hiçbirine girmemiş. Sonra, Jason diyor ki, Tom Fort'un kız kardeşi de o kadını O.R.'de gördüğünü söylemiş, ama bence o sadece dikkat çekmek istiyor o kadar."

"Bembeyaz gözleri olduğunu söyledi," dedi Jason, kendi mavi gözlerini akları çıkıncaya kadar devirerek. "Hakkatten de çok iğrenç."

"Kızlar bunu herhangi birine rapor etmiş mi?" diye sordu İzi.

"Treese ile Linda mı? Bilmiyorum," dedi Nuh, ilgisi dağılarak. "Schoenfeldt'i daha fazla ellememize izin çıkacak mı?"

"Talep ettim," dedi İzi. Canı sıkılmış, huzursuz olmuştu. Esther'in yersiz hiddeti, Susan'ın anlayışsızlığı ve şimdi de Nuh ile Jason'ın, isterik birkaç küçük kızın ağzından anlattığı ak gözlü hayalet hikâyeleri: İnsanı yıldırıyordu.

Çalışmaküpüne girerek, Levaitis'in önerileri doğrultusunda ikinci gemi için proje tasarlamaya koyuldu. Hiç yapma manzara, hiç dekor yoktu; yapının kıvrımları ve köşeleri gözler önüne seriliyordu. Yapısal öğeler, gereklilikleri dahilinde akılcı bir güzelliğe sahipti. Biçim, işlevin ardından gelir. Meydan gibi bir gözbağındansa, her çeyrek dairedeki ana açıklık, sadece boş bir alan olacaktı; belki daire falan denirdi buralara. On metre yüksekliğinde, iki yüz metre uzunluğunda bir alan: Geminin dış duvarlarının kavisi görkemli bir şekilde bu alanın üzerinde kavuşuyordu. Üçboyutlu ekran üzerinde taslağını çizdi, değişik açılardan baktı, etrafında yürüdü... Yattığında saat üçü geçiyordu ve yaptığı işten memnundu. Susan derin uykudaydı. Karısının hareketsiz sıcaklığının yanına uzanıp akşamki olayları şöyle bir düşündü; zihni karanlıkta daha açıktı. Ödu'da Yahudi düşmanlığı yoktu. Kolonicilerden kaçı Yahudi'ydi ki zaten? Tam sayacaktı, saymasına gerek olmadığını fark etti; aklında zaten bir on yedi sayısı vardı. Nedense bu sayı düşündüğünden daha az gibi geldi ona. İsimleri tek tek saydı, yine on yediye ulaştı. Sekiz yüz kişi içersinde olması gerektiği kadar değildi belki, ama diğer bazı gruplardan çok daha iyi durumdaydı. Asya kökenli insanları üye kabul etmekte bir sorun olmamıştı, hatta sanki tam tersi olmuştu

ama Afrika kökenli kolonicilerin yokluğu, daha aşağıdayken bile Birlik'te yürütülen politika hakkında uzun ve acı vicdan muhasebelerinin yapılmasına neden olmuştu. Fakat sadece sekiz yüz nüfuslu kapalı bir toplumda herkesin yalnız genetik açıdan değil, aynı zamanda entelektüel açıdan da uyumlu olması gerektiği gerçeğinin bir alternatifi olamazdı. Redeferasyon sırasında kamu eğitim sisteminin çökmesinden sonra siyahlar hiç eğitim alamamıştı. Hatta birkaç siyah başvurmuş ve hemen hemen hiçbiri dayanıklılık sınavlarını geçememişti. Tabii ki hepsi çok harika insanlardı, ama bu yeterli değildi. Gemideki her yetişkin birkaç uzmanlık alanında önemli ölçüde yeterli olmalıydı. Kendi suçları olmasa da, baştan dezavantajlı olan insanların eğitimine ayrılabilecek zaman yoktu. Sonunda iş gelip "Ödu'nun babası" D. H. Maston'un anlatmaktan hoşlandığı eski bir hikâyeye, kendi deyimiyle salt denkleme dayandı. Hikâyenin anafikri "Gemide hiç safra olmayacak!" idi. "Yaptığımız her seçime o kadar fazla kişinin hayatı bağlı ki! Duygusal olabilmeyi göze alabilseydik... kolay yolu seçebilseydik... herkesten önce bundan mutluluk duyacak kişi ben olurdum. Ama sadece tek bir kriterimiz var: Mükemmellik. Her açıdan fiziksel ve zihinsel mükemmellik. Bu kritere uyan her aday, kabul edilmiş demektir. Uymayan herkes de dışarıda kalır."

Bu yüzden Birlik zamanında bile Cemiyette sadece üç siyah vardı. Matematik dehası Madison Aless'da, ne yazık ki yavaş radyasyon sendromu görülmüş; onun intiharından sonra İngiltere'den gelen zeki bir çift olan Vezyler de vazgeçerek geri dönmüşlerdi; bu yalnız etnik çeşitlilik açısından değil, aynı zamanda Birlik ve ABD dışındaki ülkelerden sadece bir avuç insan olduğu için Ödu içersindeki çokulusluluk açısından da bir kayıptı. Fakat Maston'un da dikkat çektiği gibi, bunun bir önemi yoktu çünkü milliyet kavramının bir önemi yoktu, ama cemiyet kavramı her şeydi.

David Henry Maston bu salt denklemi kendisine de uyguladı. Koloni Kaliforniya'ya taşındığında altmış bir yaşında olan Maston ABD'de kalmıştı. "Ödu inşa edildiğinde," demişti, "ben yetmiş yaşında olacağım. Yetmiş yaşındaki bir adam, faal bir bilimadamı,

doğurgan bir kadın veya 200 IQ'lu bir çocuğun yerini doldurabilir mi? Komik olmayın!" Maston hâlâ aşağıda, hayattaydı. Zaman zaman İndianapolis'ten Yayın Ağına çıkarak öğütler veriyordu; her zaman buyurucu, otoriterdi, ama bugünlerde zaman zaman hedefini şaşırdığı oluyordu.

İyi de İzi neden şimdi yattığı yerden yaşlı Maston'u düşünüyordu? Düşünce silsilesi uzayarak yaklaşan uykunun manasızlığına kaymaya başlamıştı. Tam rahatladığı anda, bir an için bedenindeki bütün kasların kasılmasına neden olan bir dehşet dalgası onu sarstı; çok çok uzaklardan eski bir korku, çaresiz, akılsız olmanın korkusu, uykunun kendisinin korkusu. Sonra o da gitti. İzi Rose dalmıştı. Ayın yörüngesinde zarafetle dengede duran minik parlak cismin içindeki karanlıkta sıcak bir beden içini çekti.

Linda Jones ile Treese Gerlack on iki yaşındaydılar. Esther onları durdurup sorular sormaya başladığında biraz utanmışlar, biraz da kabalaşmışlardı çünkü on altı yaşında da olsa Esther taktığı o camlı şeylerden dolayı gerçekten mide bulandırıcıydı, ayrıca Timmy Kelly ona Hahamkizi diyordu ve Timmy Kelly iyiden iyiye iğrençti. O yüzden Linda başını çevirip, onu duymamış numarası yapmıştı ama Treese'nin bir yerde gururu okşanmıştı aslında. Gülerek, evet, demişti, gerçekten de bu iğrenç kadını kesinlikle görmüşlerdi, gerçekten de her yanı yanmış gibiydi, parlaktı, üstündeki giysileri bile paçavra gibi kalıncaya kadar yanmıştı. "Memeleri öylece sarkık duruyordu, çok gariptiler, çok uzun," dedi Treese, "hakkatten çok iğrençti, değil mi? Öyle sarkık sarkık. Tanrım!"

"Gözleri beyaz mıydı?"

"Yani Punky Fort'un gördüğünü söylediği gibi mi demek istiyorsun? Bilmiyorum. O kadar yakın değildik."

"Beyaz olan dişleriydi," dedi Linda, bütün açıklamaları Treese'ye bırakmaya gönlü razı olmayarak. "Bembeyazdılar, hani kuru kelleler gibi, yani, sanki çok fazla dişi varmış gibi."

"Hani o tarih videolarındaki gibi," dedi Treese, "hani daha önce her tarafı çöl olan o yerde, neydi, Afrika'da yaşayan o insanlar gibi tıpkı. Tıpkı onlara benziyordu. O aç insanlar gibi. Acaba bize söylemedikleri bir kaza falan mı oldu? Belki EVA'da filan? Belki yanmıştır, delirmiştir ve şimdi de saklanıyordun"

Aptal değillerdi, Treese ile Linda yani, hiç değillerdi -Kılarının herkes gibi 150’nin üzerinde olduğuna kuşku yoktu- ama Koloni'de doğmuşlardı. Hiç dışarıda yaşamamışlardı.

Esther yaşamıştı. Hatırladı. Rose'lar, o yedi yaşındayken katılmışlardı. Katılmadan önce yaşadıkları şehir olan Philadelphia hakkında her şeyi hatırlıyordu; hamamböcekleri, yağmur, kirlilik sirenleri, her biri kırmızı bir ip ve mavi bir boncukla bağlanmış milyonlarca minik saç örgüsü olan, binadaki en iyi arkadaşı Saviora gibi şeyleri. Binadaki, Bina Anne Okulu'ndaki ve dünyadaki en iyi arkadaşı Saviora. Önce Birleşik Devletler'e, sonra Bakerfield'e yaşamaya ve arınmaya, her şeyden, mikroplardan, virüslerden, mantarlardan, hamamböceklerinden, radyasyondan, yağmurdan, kırmızı ipliklerden, mavi boncuklardan, parlak gözlerden arınmaya gidinceye kadar. "Ben senin için de görürüm, kör gözüm," demişti Saviora, Esther'in ilk ameliyatı başarısız geçtikten sonra. "Ben sadece senin gözlerin olurum, tamam mı? Sen de benim beynim, tamam mı, aritmetikte?"

Neredeyse on yıl önce olanları hatırlayabilmesi çok garipti. Saviora'nın sesini duyabiliyordu, "aritmetik" sözünü şakımasını, sesini bir yükseltip bir alçaltarak söylemesini, sanki yabancı, anlaşılmaz harika, mavi ve kırmızı bir şey söylermiş gibi...

"Arit-metik," dedi yüksek sesle BB Koridoru'ndan giderken, ama bir türlü öyle söyleyemiyordu.

Tamam, yani belki de bu yanmış kadın, siyah bir kadındı. Ama bu 2-C veya O.R.'ye nasıl girdiğini, dün gece güneş battıktan sonra Oona Chang adlı kız ile oğlan kardeşinin onu gördüklerini iddia ettikleri Florida'daki Meydan'a nasıl çıktığını açıklamıyordu.

Of ne boktan, keşke ben de görsem, diye düşündü Esther Rose, gözlerine sadece mavi-yeşil bir bulanıklık olarak görünen Meydan'da yürürken. Ne fayda? O kadın şu anda önümde yürüyor olabilir ve benim haberim bile olmaz, buraya ait biri olduğunu zannederim. Zaten her halükârda, gemide kaçak bir yolcu nasıl olabilirdi? Bir buçuk yıl uzayda kaldıktan sonra? Bu âna kadar neredeydi? Ayrıca hiç kaza falan da olmamıştı. Çocukların işi. Hortlakçılık oynuyorlar, birbirlerini korkutmaya çalışırken kendileri korkuyorlardı. O eski tarih videolarından, insanın kendi dünyasındaki bütün yüzler yumuşak, beyaz ve tombulken, açlıkla sırıtan o siyah suratlardan korkarak.

"Mantığın uykuya dalması canavarlar doğurur," dedi Esther Rose yüksek sesle. Kütüphanedeki Batı Sanatları Abideleri'ne dalıp gitmişti, çünkü dünyayı, hatta Ödu'yu göremese de, eğer yeterince yakın durursa resimleri görebiliyordu. En güzelleri gravürlerdi, bunları ekranda büyüttüğü zaman renk lekelerine dönüşmüyor, bir anlam ifade etmeye devam ediyordu, güçlü siyah çizgiler, gölgeler, biçimleri meydana getiren detaylar. Goya'ydı. Üzeri kitaplarla dolu bir masada uyuyan adamın kafasından çıkan o yarasa şeyler, altında da İngilizce olarak, onun bildiği tek dilde, "Mantığın uykuya dalması canavarlar doğurur," anlamına gelen kelimeler vardı. Hamamböcekleri, yağmur, İspanyolca; hepsi silinip gitmişti. Tabii ki YZ'de İspanyolca vardı. Her şey vardı. İnsan isterse İspanyolca öğrenebilirdi. Ama YZ bunları İngilizceye insanın okuyabileceğinden, hatta düşünebileceğinden daha hızlı tercüme ettiğine göre, ne işe yarardı? İnsanın bir tek kendisinin bildiği bir dili konuşmak ne işe yarardı?

Eve vardığında Susan'a, Kaya'daki E-Eği yatakhanesinde kalıp kalamayacağını soracaktı. Soracaktı. Bugün. Eve gittiğinde. Çıkması gerekiyordu. Yatakhane evden daha kötü olamazdı. Muhteşem ailesi, Anne, Baba, oğlan, abla; bin dokuz yüzlerden kalma bir şey gibi! Rahim içinde rahim! İşte karşınızda Rahime Rose, Uzay Kahramanı, plastik çimler üzerinde el yordamıyla evine gidiyor... Eve vardığında kapıyı tıslatarak açınca annesinin küçük mutfak bilgisayarında çalıştığını gördü ve bir kahraman gibi

karşısına dikilerek, "Susan, ben yatakhanede kalmak istiyorum. Bence bu çok daha iyi olur. Böyle bir şey İzi'nin kafayı yemesine neden olur mu?" dedi.

Sessizlik, annesine yaklaşmasına ve ağladığını anlamasına yetecek kadar uzun sürmüştü.

"Ay," dedi, "ay benim maksadım..."

"Bir şey yok. Sebebi sen değilsin canım. Eddie."

Annesinin kalan tek akrabası üvey erkek kardeşiydi. Yayın Ağı bağlantılarıyla irtibatlarını sürdürüyorlardı. Çok sık olmuyordu bu, çünkü İzi aşağıdaki insanlarla kişisel iletişime aşırı derecede karşıydı ve Susan kocasına söyleyemeyeceği şeyleri yapmaktan hoşlanmazdı. Ama Esther'e söylemişti ve Esther annesinin güvenine çok büyük değer veriyordu.

"Hasta mı?" diye sordu, kendini kötü hissederek.

"Öldü. Çok hızlı. RMV'lerden biri. Bella haber yollamış."

Susan yavaşça ve çok doğal bir sesle konuşuyordu. Esther bir süre orada durduktan sonra gidip annesinin omzuna ürkerek dokundu. Susan ona dönüp sarıldı, sıkı sıkı tutundu kızına ve yüksek sesle ağlayarak konuşmaya başladı. "Ah Esther, o kadar iyiydi ki, o kadar iyiydi ki, o kadar iyiydi ki! Her şeyi birlikte aşardık, bütün üvey annelerimizi, kız arkadaşları, yaşamak zorunda olduğumuz o korkunç yerleri, Eddie varsa her şey yolunda olurdu, her şeyi yoluna o koyardı. O benim ailemdi Esther. Benim ailemdi!"

Belki de bu kelimenin bir anlamı vardı.

Annesi sakinleşti ve onu bıraktı. "İzi'ye söylesen olmaz mı?" diye sordu Esther, biraz çay koyarken.

Susan başını salladı. "Artık Eddie ile konuştuğumu bilip bilmemesi umurumda değil. Ama Bella, Net'e bir mektup bırakmış. Konuşmadık."

Esther annesine çayını verdi; Susan bir yudum alıp içini çekti.

"E-Eği yatakhanesinde yaşamak istiyorsun," dedi.

Esther, annesini terk etmekten bahsettiği için suçluluk duyarak başını evet anlamında salladı. "Galiba. Bilmiyorum."

"Bence iyi bir fikir. En azından bir dene."

"Öyle mi düşünüyorsun?.. Ama babam, yani biliyorsun ya, hani... biliyorsun işte.”

"Evet," dedi Susan. "Ama ne yapalım?"

"Galiba hakikaten gitmek istiyorum."

"O zaman başvur."

"Babamın başvurumu onaylaması gerekiyor mu?"

"Hayır. On altı yaşındasın. Aklın baliğ oldu. Cemiyet Kuralı öyle diyor."

"Aslında bazen de aklım zail oluyor."

"Geçer bunlar. Haklı bir benzetme."

"Hani babamın, nasıl desem, her şeyi denetim altında tutmak zorundaymış da bırakırsa her şey denetimden çıkacakmış gibi yaptığı zamanlar var ya, işte o zaman ben sanki denetimimi yitiriyorum."

"Biliyorum. Ama bu durumla başa çıkabilir. E-Eği'ye erken gideceğin için seninle gurur duyar. Bırak biraz essin gürlesin, sonra sakinleşir."

İzi onları hayrete düşürdü. Ne esti, ne gürledi. Esther'in talebini soğukkanlılıkla karşıladı. "Tabii," dedi. "Göz naklinden sonra."

"Sonra mı?"

"Ergin yaşamına tedavi edilebilir ama önemli bir engelle mi başlamak istiyorsun. Bu çok aptalca olur Esther. Bağımsızlığını istiyorsun. Yani fiziksel bağımsızlığa ihtiyacın var. Önce gözlerine kavuş, sonra uç. Seni tutmaya çalışacağımı mı düşünmüştün? Kızım, ben senin uçtuğunu görmek istiyorum!"

"Ama!"

İzi bekledi.

"Esther hazır mıymış?" diye sordu Susan. "Doktorlar benim duymadığım bir şey mi söylediler?"

"Otuz günlük bağışıklık sistemi hazırlığından sonra çift göz nakli yapılabilecek. Dün Sağlık İdare Heyeti'nden sonra Dick'le de konuştum. Yarın gidip bir çift seçebilirmiş."

"Göz seçmek mi?" dedi Nuh. "İğrenç!"

"Peki ya istemezsem?" dedi Esther.

"İstemezsen mi? Görmek istemiyor musun?"

İkisine de bakmadı. Annesi sessizdi.

"O zaman korkuna yenilmiş olursun ki bu son derece doğal ama sana yakışmaz. Sadece kendini o kadar hafta veya ay çevreni mükemmelen görmekten mahrum ettiğinle kalırsın."

"Ama artık aklımın baliğ olduğunu söylüyorlar. Yani kendi seçimlerimi yapabilirim."

"Tabii ki yapabilirsin ve yapacaksın. Makul seçimler yapacaksın. Sana güveniyorum kızım. Haklı olduğumu göster."

Bağışıklık sistemi hazırlığı, neredeyse arınma kadar kötüydü. Bazı günler tüpler ve makinelerden başka bir şeye dikkatini veremiyordu. Bazılarında da kendini canının sıkılmasına izin verecek kadar insan hissediyor ve Nuh, Sağlık Merkezi'nde onu ziyarete gelince seviniyordu. "Hey," demişti Nuh, "Acuze'yi duydun mu? Kent'teki her türlü insan onu görmüş. Her şey bir bebek heyecanlanınca ortaya çıkmış, sonra annesi görmüş, sonra bir sürü insan görmüş. Hakkatten çok ufak tefek ve yaşlıymış. Asya'lı mıymış neymiş, yani anla işte Yukio ve Fred'in gözleri gibi gözleri varmış ama iki büklümmüş ve bacakları da bir tuhafmış. Güverteden çöp gibi bir şeyler toplayarak yürüyormuş, ama ortada bir şey yokmuş ve bunları elindeki bir torbaya dolduruyormuş. Onlar kadına doğru ilerlediklerinde de gözden kayboluveriyormuş. Ayrıca hiç dişi olmayan iğrenç bi ağzı varmış."

"Yanmış kadın hâlâ ortalıklarda mı?"

"Valla Florida'dan bazı kadınlar bir komite toplantısı falan yapıyormuş, aniden masada oturan insanlar peydahlanmış ve hepsi siyahmış. Hepsi bunlara bakakalmışlar, onlar da öyle hop diye gözden kayboluvermiş."

"Vay be," dedi Esther.

"Babam, çoğunu psikologların oluşturduğu Acil Durum Komitesi'ne girdi; işte toplu halüsinasyon, çevresel yoksunluk falan diye durumu çözdüler. Kendisi anlatır zaten."

"Evet, anlatır."

"Ya, Es.”

"Ay, Se."

"Şeyler, yani. Hani. Nasıl?"

"Evet," dedi ablası. "Önce eskilerini çıkartıyorlar. Yenilerini takıyorlar. Sonra da bağlantıları yapıyorlar."

"Vay be."

"Ya."

"Hakkatten gidip beğendin mi, yani seçtin..."

"Hayır. Doktorlar genetik açıdan en uygun olanını seçtiler. Benim için güzel bir çift Yahudi gözü varmış."

"Cidden mi?"

"Şaka şaka. Belki."

"Gerçekten güzel görebilirsen harika olur," dedi Nuh; Esther onun sesinde ilk kez çift kamışlı bir enstrümandan, obuadan çıkmış gibi bir boğukluk duydu; ilk çatlak.

"Baksana *Satyagraha* kasetin yanında mı, dinlemek istiyorum," dedi Esther. Yirminci yüzyıl operası konusunda aynı tutkuyu paylaşıyorlardı.

"Pek öyle entelektüel yönden karmaşıklığı falan yok,” dedi Nuh, babasının konuşmasını taklit ederek. "Bir düşünce yoksunluğu buldum."

"Öyle," dedi Esther, "ayrıca tamamen Sanskrit."

Nuh son perdeyi koydu. Yükselen notaları Sanskrit dilinde okuyan tenoru dinlediler. Esther gözlerini kapattı. Yüksek, pürüzsüz bir ses yükseldi, yükseldi, tıpkı puslar içinde yükselen dağ zirveleri gibi.

"İyimser olabiliriz," dedi doktor.

"Ne demek istiyorsun?" dedi Susan.

"Garanti veremiyorlar Susan," dedi İzi.

"Niye? Bize bunun rutin bir işlem olduğu söylenmişti!"

"Sıradan bir durumda..."

"Sıradan durum var mı?"

"Evet," dedi doktor. "Bu da sıradan olmayan bir durum. Ameliyat tamamen sorunsuz geçti. BS hazırlığı da. Öte yandan Esther'in şu andaki reaksiyonları... çok az bir ihtimal dahi olsa, kısmi veya toptan bir reddediş ihtimali doğuruyor."

"Körlük."

"Sue, biliyorsun ki bu nakilleri reddetse bile yeniden deneyebilirler."

"Aslında elektronik protezleri kullanmak daha iyi bir yol olabilir. Optik fonksiyonları koruyarak uzamsal bir yön hissi verirler. Ayrıca görsel fonksiyonun durduğu zamanlarda devreye giren sonar baş bantları da var."

"Yani iyimser olabiliriz," dedi Susan.

"Temkinli olmak kaydıyla," dedi doktor.

"Bunu yapmana izin verdim," dedi Susan. "Bunu yapmana izin verdim, üstelik seni durdurabilirdim." Kocasına arkasını dönerek koridordan yürüdü.

İzi'nin Bölümlerde görevi vardı, aslında geç kalmıştı ama Sağlık Merkezi'nden doğrudan inmektense Kent'ten yürüyerek uzaktaki asansör sahanlığına ilerledi. Yalnız kalıp düşünmek için biraz zamana ihtiyacı vardı. Toplu isteri fenomeni yetmezmiş gibi

Esther'in ameliyatıyla ilgili tüm bu olanlar başa çıkması zor şeylerdi ve şimdi eğer Susan da onu ortada bırakacak olursa... Gittikçe bastıran, acı verici bir yalnız kalma ihtiyacı duymaya başlamıştı. Esther'le birlikte oturmamak için, doktorlarla konuşmamak için, Susan'la uzlaşmaya çalışmamak için, komite toplantısına gitmemek için, çıldırmış insanların gördükleri hayallerin raporlarını dinlememek için - sadece yalnız kalmak istiyordu, geceleyin oturup Choenfeldt ekranına bakarak, huzur içinde.

"Şuna bakın," dedi uzun boylu bir adam olan EVAC'lı Laxness. Kent Meydanı'nda İzi'nin yanında durup bakışlarını bir yere dikmişti. "Sırada ne var? Gerçekten neler oluyor dersin Rose?"

İzi Laxness'ın bakışlarını takip etti. Kent'in yüksek tuğla ve taş cephesini ve sokak-koridorunu geçen bir çocuk gördü.

"Çocuğu mu kastediyorsun?"

"Evet. Tanrım. Şunlara bir bak."

Çocuk gitmişti ama Laxness bakmaya devam ediyordu ve sanki midesi kalkmış gibi yutkundu.

"Çocuk gitti Morten."

"Kıtlık çekilen bir yerden olmalılar," dedi Laxness, gözlerini oradan ayırmadan. "Biliyor musun, karşılaştığım ilk birkaç keresinde bunların üçboyutlu projeksiyonlar olduğunu düşünmüştüm. Bunu birilerinin yaptığını düşünmüştüm. İletişimde veya başka yerde birileri bir cıvatayı filan gevşeterek yapmış diye."

"Bu olasılığı araştırdık," dedi İzi.

"Şunların kollarına bak. İsa adına!"

"Orada bir şey yok Morten."

Laxness ona baktı. "Kör müsün?"

"Orada bir şey yok."

Laxness ona, sanki asıl hayal oymuş gibi baktı. "Bence bunlar, bizim suçlarımız," dedi, Meydan'ın diğer tarafında her ne görüyorduysa, bakışlarını oraya çevirerek. "Ama ne yapmamız gerekiyor? Anlamıyorum." Aniden ilerledi, belli bir gayeyle iri adımlara ilerledi, sonra durdu, etrafına sıkıntıyla baktı: İzi'nin insanların yüzünde, hayalleri aniden yok olunca görmeye alıştığı o mahcup ifadeyle.

İzi gelip onu geçti. Laxness'a bir şey söylemek istedi, ama ne söylemesi gerektiğini bilemedi.

Caddeye benzeyen koridora girdiğinde sanki bir cismi ya da cisimleri ya da varlıkları itiyormuş ya da içinden geçiyormuş gibi garip bir hisse kapılmıştı, hani bir araya toplanmış, onu engellemeyen, aşikâr olmayan ama kollarında ve omuzlarında çok hafif elektrik şoklarına benzeyen bir sürü dokunmayış, yüzünü yalayan nefesler, elle tutulmaz bir karşı koyuş gibi. Yoluna devam etti, asansörlere vardı ve Bölümlere indi. Asansör doluydu ama içindeki tek insan oydu.

"Hey İzi. Daha hiç hayalet görmedin mi?" dedi Hal Bauerman neşeyle.

"Hayır.”

"Ben de. Dışlanıyormuş gibi hissediyorum kendimi. Al, Sürücü şartlarının yeni baskısı, yeni ilaveleriyle."

"Biraz önce Mort Laxness Kent'te bir şeyler görüyordu. Onun için isterik biri denemez."

"İzi," dedi dükkân asistanı Larane Gutierrez, "isterik olan yok zaten. Bu insanlar burada."

"Ne insanları?"

"Dünyadan gelen insanlar."

"Bildiğim kadarıyla hepimiz dünyadan geldik."

"Herkesin gördüğü insanları kastediyorum.”

"Ben görmüyorum. Hal görmüyor. Rod görmüyor..."

"Biraz gördüm," diye mırıldandı Rod Bond. "Bilmiyorum. Gerçekten delilik, farkındayım İzi ama dün bütün gün boyunca Pueblo Koridoru'nda duran tüm o insanlar... içlerinden geçip gidilebileceğini biliyorum ama herkes gördü onları... sanki bir sürü çamaşır yıkıyor ve suyunu sıkıyorlardı. Sanki insanoğluyla ilgili eski bir film gibiydi."

"Toplu halüsinasyon..."

"...değil işte," diye söze atıldı Larane. Cırtlak sesli, saldırgan yapıda bir kadındı. Herhangi bir fikir ayrılığında hep sesi cırtlaklaşır diye düşündü İzi. "Bu insanlar buradalar İzi. Ve sayıları sürekli artıyor."

"Yani gemi, içlerinden geçip gidebildiğiniz hakiki insanlarla dolu, öyle mi?"

"Çok sayıda insanı küçük bir alanda tutmak için güzel bir yol," dedi Hal, sırıtarak.

"Ve her ne görüyorsanız o gerçek tabii ki, ben bunları görmesem de, öyle mi?"

"Senin ne gördüğünü ben bilemem," dedi Larane. "Neyin gerçek olduğunu bilmiyorum. Burada olduklarını biliyorum. Kim olduklarını bilmiyorum; belki bunu çözmemiz gerekiyordun Benim dün gördüklerim gerçekten çok ilkel bir kültüre ait gibiydiler, üzerlerinde hayvan postları vardı ama aslında çok güzeldiler, insanlar yani. İyi beslenmişlerdi, son derece tetikte duruyorlardı, dikkatliydiler. İlk kez, sadece bizim onları değil onların da bizi görebildikleri hissine kapıldım, ama emin olamadım."

Rod başıyla onaylıyordu.

"Eh artık yakında onlarla konuşmaya da başlarsınız ha? Selam millet, Ödu'ya hoş geldiniz?"

"Şimdilik yaklaşınca, her nasıl oluyorsa, orada bulunmamaya başlıyorlar ama insanlar gün geçtikçe onlara daha çok yaklaşıyor," diye cevapladı Larane oldukça ciddi bir tonda.

"Larane," dedi İzi, "ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu? Rod? Dinleyin, ben size gelip şöyle desem: Bilin bakalım ne oldu, uçan dairesiyle ışıklar saçan üç başlı bir uzaylı gemiye çıktı, bakın burada... Ne oldu? Onu görmüyor musunuz? Onu göremiyor musun Larane? Rod? Görmüyor musunuz? Ama ben görüyorum! Sen de görüyorsun değil mi Hal, üç başlı uzaylıyı görüyorsun?"

"Tabii," dedi Hal. "Minik yeşil adamcık."

"Bize inandınız mı?"

"Hayır," dedi Larane. "Çünkü yalan söylüyorsunuz. Ama biz söylemiyoruz."

"O halde delirdiniz."

"Benim ve benimle birlikte diğer insanların gördüklerini inkâr etmek de en az bir o kadar delilik."

"Baksanıza, bu gerçekten ilginç bir ontolojik tartışmaya dönüştü," dedi Hal, "ama Sürücü şartları raporuna aşağı yukarı yirmi beş dakika geç kaldık millet."

O gece küpünde geç vakte kadar çalışan İzi kollarında ve sırtında hafif bir elektriklenme hissetti, bir kalabalıklaşma, tam işitme sınırının altında bir mırıltı, ter, misk ya da insan nefesi kokusu algıladı. Bir an için başını ellerinin arasına aldıktan sonra yeniden Schoenfeldt ekranına baktı ve sanki ekrana konuşuyormuş gibi, "Bunun olmasına izin veremezsin," dedi. "Bütün umudumuz bu.”

Küp boş, durgun havası kokusuzdu.

Bir süre daha çalışmaya devam etti. Yatağa gittiğinde karısının derin, uykulu sessizliğinin yanına uzandı. Karısı ondan, başka bir dünyadaymış gibi uzaktaydı.

Esther ise hastanede daimi karanlığı içinde yatıyordu. Yok, daimi değil. Geçici. İyileşecek bir karanlık. Görecekti.

"Ne yapıyorsun Nuh?"

Oğlan lavabonun başında durmuş, yarı yarıya suyla dolu lavaboya bakıyordu. Dalıp gitmişti. "Kırmızı balıkları

seyrediyorum. Musluktan geliyorlar," dedi.

"Soru şu: Paylaşılan ve etkileşim öğeleri içeren bir deneyimi genellikle hangi noktaya kadar hayal kavramıyla tanımlayabiliriz?"

"Şey," dedi Jaime, "etkileşimin kendisi hayali olabilir. Jan Dark ile duyduğu sesler." Fakat kendi sesinde bile ikna edici bir taraf yoktu ve Acil Durum Komitesi başkanlığını devralan Helena ısrar etti: "Konuklarımızın bazılarını bu toplantıya çağırmaya ne dersiniz?"

"Bir dakika," dedi İzi. "'Paylaşılan deneyim' dedin ama bu paylaşılan bir deneyim değil; ben paylaşmıyorum; paylaşmayan başkaları da var; bunun paylaşılan olduğunu iddia etmek için ne gibi kanıtlarınız var? Eğer bu hayaletler, bu ’konuklar’ dokunulunca hissedilmiyorlarsa, yaklaşınca yok oluyorlarsa, duyulmuyorlarsa, bunlar konuk olamaz, bunlar hayalet; en ufak bir akılcılık gayretinden bile kaçınıyorsunuz..."

"Özür dilerim İzi ama sen onları algılayamıyorsun diye varlıklarını inkâr edemezsin."

"Başka hangi makul zeminde onların varlıklarını inkâr edebilirim?"

"Ama sen bizim aynı zemini kullanarak onları kabul etmemizi reddediyorsun."

"Başka bir insanın algılarının sanrı olduğuna hükmetmenin temelinde bu sanrıların hükümde bulunan kişide mevcut olmaması yatar."

"İyi tamam, o zaman sen onlara sanrı de," dedi Helena, "ama ben hayaleti daha çok seviyorum. Aslında 'hayalet' daha doğru sayılabilir. Ama biz hayaletlerle birlikte nasıl var olunabileceğini bilmiyoruz. Bu bizim eğitimini aldığımız bir şey değil. Nasıl yapılacağını, yaptıkça öğreneceğiz. Ve bana inanın, buna mecburuz da. Onların bir yere gittikleri yok. Buradalar ve 'bura’nın ne olduğu da değişiyor. Belki, sadece sen bizim... bizim konuklarımızın ve bu değişimin farkında olmadığın için bize çok

faydalı olabilirdin, eğer isteseydin İzi. Ama bunun farkında olan bizlerin, onların nasıl ve neden böyle bir varlığa sahip olduklarını öğrenmemiz gerekiyor. Çünkü onların herhangi bir varlığa sahip olduklarını senin inkâr etmen, yapmaya çalıştığımız işe bir engel."

"Tanrılar yok etmek istediklerini önce delirtirlermiş," dedi İzi toplantı masasındaki yerinden kalkarak. Başka kimse bir şey söylemedi. Hepsi utanmış görünüyordu, bakışlarını yere indirmişlerdi. Sessizce odadan ayrıldı.

CC Koridoru'nda gülerek koşuşturan bir grup insan vardı. "Geçitte çevirin onları!" diye bağırdı koca bir adam olan Uçuş Mühendisi Stiemen, kollarını sanki büyük bir sürüye veya kalabalığa doğru sallıyormuş gibi sallayarak; bir kadın da şöyle bağırdı: "Bizon bunlar! Bırakın C Koridoru'na gitsinler, orası daha geniş!" İzi dosdoğru önüne bakarak dümdüz yürüdü.

"Giriş kapısının yanında bir sarmaşık yetişiyor," dedi Susan kahvaltıda. Sesi o kadar mutlu çıkmıştı ki bir an için karısının bir kez olsun normal konuşuyor olmasından duyduğu memnuniyetten başka bir şey düşünmemişti.

Sonra, "Susan..." dedi.

"Ne yapabilirim İzi? Ne istiyorsun? Yalan söylememi mi istiyorsun, hiçbir şey söylemememi, orada bir sarmaşık yetişmiyormuş gibi yapmamı mı? Ama yetişiyor. Kırmızı çiçekli fasulyeye benziyor. Bak orada."

"Susan, sarmaşıklar toprakta yetişir. Toprak. Ödu'da toprak yok."

"Bunu biliyorum."

"Nasıl bunu hem bilip hem de inkâr edebilirsin?"

"Geriye doğru işliyor baba," dedi Nuh yeni, hafif karık sesiyle.

"Ne?"

"İlk başta insanlar vardı. O garip yaşlı kadınlar, sakatlar falan, hatırladın mı; sonra bütün diğer insanlar. Sonra hayvanlar başladı

ve şimdi de bitkiler falan. Vay be, Su Deposu'nda balina gördüklerini biliyor muydun anne?"

Susan güldü. "Ben sadece Meydan'da atları gördüm," dedi.

"Gerçekten çok güzellerdi," dedi Nuh.

"Ben onları görmedim," dedi İzi, "ben Meydan'da at mat görmedim."

"Bir sürü vardı. Gerçi kimseyi yanlarına yaklaştırmıyorlardı. Galiba yabaniydiler. Bazılarının çok güzel benekleri vardı. Appaloosa, dedi Nina."

"Ben at mat görmedim," dedi İzi. Ellerini yüzüne kapatarak ağlamaya başladı.

"Baba," dediğini duydu Nuh'un sesinin, sonra da Susan'ın, "Yok bir şey, tamam. Her şey yolunda. Sen okula git. Her şey yolunda tatlım," dediğini işitti. Kapı tısladı.

Susan'ın elleri İzi'nin başındaydı, saçlarını okşuyordu; omuzlarını tuttu, nazikçe onu sallıyor, sarsıyordu. "Her şey yolunda İzi..."

"Hayır değil. Her şey yolunda değil. Her şey tamam değil. Her şey çıldırdı. Her şey harap oldu, harap oldu, yabana gitti, yolundan çıktı. Yoldan çıktı gitti."

Susan İzi'nin omuzlarını ovup onu sallayarak uzun bir süre sessiz kaldı. Sonunda, "Bunu düşündüğüm zaman ürküyorum İzi. Bu doğaüstü bir şey gibi geliyor insana ve ben doğaüstü diye bir şey olduğuna inanmıyorum. Ama bu konuda bu tür kelimelerle düşünmezsen, sadece olanlara bakarsan, sadece insanlara ve... ve atlara, kapının yanındaki sarmaşığa... bakarsan, bir anlam ifade ediyor. Öylece çekip gidebileceğimizi nasıl düşünmüştük, nasıl düşünebilmiştik? Kendimizi kim sanıyorduk? Aslında biz kendimizi yanımızda getirdik... Atlar, balinalar, yaşlı kadınlar, hasta çocuklar. Onlar biziz, biz onlarız, onlar burada," dedi.

İzi bir süre hiçbir şey söylemedi. Sonunda derin bir nefes aldı. "Evet," dedi. "Akıntıyla birlikte akmalı. Açıklanamayanı kabullen.

İnanılmaz olduğu için inan. Kim anlamak nedir ilgileniyor ki zaten? Kimin buna ihtiyacı var? Eğer üzerlerinde düşünmezsen birçok şey daha iyi bir anlam ifade eder. Belki hepimizin beyninin bir kısmını çıkartıp alırlar ve gerçekten de basit birer hayat süreriz."

Susan ellerini İzi'nin omzundan çekti ve uzaklaştı.

"Beyinlerin bir kısmı alındıktan sonra sanırım yerine elektronik yapay beyinler yerleştirebiliriz," dedi. "Ve sonar baş bantları. Böylece hayaletlere çarpmayız. Bütün sorunlarımızın tek çaresi ameliyat mı?"

O zaman İzi döndü ama karısının sırtı dönüktü.

"Ben hastaneye gidiyorum," dedi Susan ve çıktı.

"Hey! Dikkat et!" diye bağırdılar. İzi, yürüyerek neye -bir koyun sürüsüne mi, dans eden bir grup çıplak vahşinin içine mi, bataklığa mı- girmekte olduğunu gördüklerini bilmiyordu, umurunda da değildi. O Meydan'ı, koridorları, küpleri görüyordu.

Nuh, Meydan'daki astroçimeni kaplamış toprak üzerinde oynadıkları istop oyunundan çamur içinde kaldığını söylediği giysilerini değiştirmeye gelmişti ama İzi tozsuz, mikropsuz bir havada plastik çimlerin üzerinde yürüyordu. Yirmi metre yüksekliğindeki koca karaağaç ve kestane ağaçlarının içinden geçip gitti, aralarından değil. Asansöre binip düğmeye bastı ve Sağlık Merkezi'ne vardı. "Aa, ama Esther bu sabah taburcu edildi!" dedi hemşire gülümseyerek.

"Taburcu mu edildi?"

"Evet. Sabahın köründe elinde karınızın notuyla minik siyah bir kız geldi."

"Notu görebilir miyim?"

"Tabii. Dosyasının içinde, biraz bekleyin..." Uzattı. Bu Susan’dan bir not değildi. Esther'in elyazısıydı ve İzak Rose'a yazılmıştı. Kâğıdı açtı.

Bir süreliğine dağlara çıkıyorum.

Sevgilerimle,

Esther.

Sağlık Merkezi'nin dışında koridorlara bakarak durdu. Sağa, sola ve dümdüz önüne doğru uzanıyorlardı. 2,2 metre yüksekliğinde, 2,6 metre genişliğindeydiler ve açık tenrengine boyanmışlardı, gri zeminde ise renkli çizgiler vardı. Mavi çizgi Sağlık Merkezi'nin kapısında bitiyordu, bitmek ve başlamak aynı şeydi ama mavi çizgiye her üç metrede bir yerleştirilmiş oklar Sağlık Merkezi'ni işaret ediyordu, Sağlık Merkezi'nden diğer yönlere doğru değildi, o yüzden burada bitiyordu, tam durduğu yerde. Yerler açık griydi, renkli çizgiler hariç, son derece pürüzsüz, neredeyse aynı seviyede gidiyordu, çünkü 8. Bölge'de Ödu'nun kavisi algılanamayacak kadar azdı. Koridorun tavanında her beş metrede bir bulunan panellerden ışık geliyordu. Bütün mesafeleri biliyordu, bütün özellikleri, bütün maddeleri, bütün ilişkileri. Hepsi aklındaydı. Yıllarca bunları düşünmüştü. Onları aklında o düşünüp çıkartmıştı. Onları o planlamıştı.

Ödu'da kimse kaybolamazdı. Bütün koridorlar bilinen yerlere çıkardı. Bu yerlere okları ve renkli çizgileri izleyerek çıkılırdı. Her koridora girip, her asansöre binseniz bile hiç kaybolmazdınız, sonunda sağ salim başladığınız yere gelirdiniz. Ayrıca insanın ayağı da hiç takılmazdı çünkü zemin insanı arzulanan yere yönlendiren beyaz oklarıyla rengârenk çizgiler çekilerek açık griye boyanmış pürüzsüz metaldendi.

İzi iki adım attıktan sonra ayağı takıldı, öne doğru çok kötü bir biçimde düştü. Ellerinin altında sert bir şey vardı, biçimsiz, acı veren bir şey. Bir taş, koridorun pürüzsüz metal zemininden dışarı fırlamış bir kaya. Beyaz damarlı, koyu kahverengimsi gri renkteydi, kabarcıklı ve çatlaktı; ellerinin yakınında bir yerde kabuk halinde sarımtırak liken vardı. Sağ el ayasının tümseği ağrımıştı, bakmak için elini kaldırdı. Kayanın üzerine düşünce derisini sıyırmıştı. Sürtünen yerdeki ince kan katmanını yaladı. Olduğu yere çömelerek kayaya baktıktan sonra bakışlarını kaldırdı. Koridordan başka bir şey görmüyordu. Kızını buluncaya

kadar kayadan başka bir şey olmayacaktı. Kaya ve kendi kanının tadı. Ayağa kalktı.

"Esther!"

Sesi hafifçe koridor boyunca yankılandı.

"Esther, göremiyorum. Bana nasıl görüleceğini göster!"

Hiç cevap yoktu.

Dikkatle kayanın yanından geçerek yola koyuldu, dikkatle ilerliyordu. Uzun bir yoldu ve kaybolup kaybolmamış olduğuna bir türlü emin olamıyordu. Nerede olduğunu bilemiyordu, ama yol gittikçe dikleşmiş, zorlaşmıştı, hava azalmaya ve soğumaya başlamıştı. Annesinin sesini duyuncaya kadar hiçbir şeyden emin değildi. "İzak canım, uyandın mı?" diye sordu annesi, biraz sert bir sesle. Dönüp baktığında annesinin dik, tozlu bir yolun yanından çıkmış bir granitin üzerinde, Esther'in yanında oturduğunu gördü. Arkalarında, o büyük hava boşluğunda, berrak ışığın altında yüksek karlı zirveler parlıyordu. Esther ona baktı. Onun da gözleri berraktı ama karaydı, "Artık aşağıya inebiliriz," dedi.

KUZEY YÜZÜNE TIRMANIŞ

Simon Interthwaite'in İlk Aşkkeyfi Caddesi Keşif Gezisi günlüğünden

2/21. Robert Aşağıdaki Kamp Yeri'ne beş Şerbet'le vardı. Hepimizin büyük bir sabırsızlıkla bir solukta yuttuğu, geçen aydan kalma birkaç *Times* getirdi. Takımımız artık tamam. Yarın Öncü Grubu çıkıyor. Hava aynı.

2/22. Öncü Grubuna, Veranda'nın altındaki geçide kadar eşlik ettikten sonra döndüm. Rüzgâr saatte 40 mil hızla esiyor ama hava aynı. Bu akşam Peter telsizle, Veranda Kamp Yeri'nde herkesin iyi olduğunu bildirdi.

Şerbetler kamp ateşlerinin etrafında şarkı söylüyor.

2/23. Hazırlanıyoruz. Gosselleri iyice sıktık. Hava aynı.

2/24. Bir günlük tırmanışla rahatlıkla Veranda Kamp Yeri'ne vardık. Kafes, dil ve oluğun birleştiği yer biraz kafa karıştırıcıydı ama Öncü Grup tam yerinde bir ip bırakmıştı ve pek zorluk çekmeden çıkıntıya ulaştık. Omu Ba koşturup sıçrama tekniğini kullandığı için grubun kalanından daha önce vardı. Yaratıcı ama disiplinsiz. Diğer Şerbetlere kötü örnek oluyor. Veranda Kamp Yeri düzlük, kuru ve korunaklı, aşağıdan çok daha rahat. Uçsuz bucaksız rodendronlardan kurtulduğuma seviniyorum. Bu gece kar yağıyor.

2/25. Kar nedeniyle kısılıp kaldık.

2/26. Aynı.

2/27. Aynı. *Times'ın* son sayfalarını (reklamları) bitirdim.

2128. Derek, Nigel, Colin ve ben bir yol bulmak ve pigilleri sürmek için insanı kör eden kar ve rüzgârda yola çıktık. Görüş alanı çok az. Nigel sızlanıp durdu.

Öğlen döndük, Veranda Kamp Yeri'ne 3 pip emmada vardık.

2/29. Bardaktan boşanırcasına yağmur ve rüzgâr. Omu Ba 2/27' den beri sarhoş. Neyle? Ocak alkolünün azaldığı ortaya çıktı. Yaratıcı ama disiplinsiz. Böyle durumlarda azarlamak zor.

2130. Robert tam Kuzeydoğu Çıkıntısı'na kadar halat bağladı. Şerbetlerin sakinlerden korkmaları nedeniyle geri dönmek zorunda kaldılar. Başa çıkılması güç bir hurafe. O yol için yaptığımız planlardan vazgeçmemiz ve doğrudan Oluk'a gitmemiz gerekecek. Gazetesiz bu kamp yerinde üst üste sıkışmış bir halde daha fazla dayanamayız. Çadırda altı adama yetecek yer yok ve on altı Şerbetin sürekli kendi çadırlarında kavga ettiklerini duyuyoruz. Kimisinin boyu bir elli beşin altında da olsa grubun gereğinden fazla kalabalık olduğunu şimdi anlıyorum. Dikkatlice seçilmiş on adam yetermiş. Bütün gün boyunca görüş açısı sıfır. Kar, yağmur, rüzgâr.

2/31. Kar, tipi, sis. Üç Şerbet kayboldu.

3/1. Bovril bitti. Derek'in morali çok bozuk.

3/4. Tipi sırasında girişleri kaçırdık. Bugün parlak bir güneş var, rüzgâr yok. Daha alçak seviyelerde kar atıştırıyor; buradan tepeleri göremiyoruz. Şerbetler yanlarında Ovaltine ile nerede olduklarını açıklamadıkları bir yerden geri geldiler. Moral yüksek. Bütün gün, yarınki (iki grup birden) tırmanış için hazırlanarak, kazdık.

3/5. Başarı! Veranda Çatısı'na vardık! Manzara şahane. Henüz varamadığımız 2618'lik zirve GK istikametinde tüm açıklığıyla görülüyor. İkinci Grup (Peter, Robert ve sekiz Şerbet) daha buraya varamadılar. Dik yamaçtaki kamp yeri açıkta ve rüzgâr alıyor. Çatıyı kaplayan ince tahtalar yağmur ve tipiden kayganlaşmış.

3/6. Nigel ile iki Şerbet Kuzey Kenar'dan inerek İkinci Grubu karşılamaya gitti. Dört pip emmada hiç izlerine rastlamadan döndüler. Muhtemelen Veranda Kamp Yeri'nde takılıp kalmışlar. Endişe. Telsizde ses yok. Rüzgâr hızlanıyor.

3/7. Colin, Pencere'ye halatla tırmanırken omzunu incitti. Salakça, çocukça bir oyun. Sakinler burada olsa da olmasa da Şerbetler onları rahatsız etmeme konusunda çok kararlı. İkinci Grup'tan iz yok. Telsiz mesajları çok karışık, sürekli KWJJ Country Music İstasyonuyla karışıyor. Rüzgârlı ama açık hava devam ediyor.

3/8. Eğer hava aynı devam ederse yarın tırmanmaya karar verdik. Dogılları tamir ettik, yıpranmış pigil tutacaklarını değiştirdik. Şerbetler pek hevesli değil.

3/9. Çatı Tepesi'nde yalnızım.

Kimse tırmanışa devam etmek istemiyor. Colin ile Nigel Veranda Çatısı Kamp Yeri'nde beni üç gün bekleyecekler; Derek ile dört Şerbet Aşağıdaki Kamp Yeri'ne inişe geçti. Ben iki Şerbetle 5 ak emmada yola çıktım. Doğuda, saat 7.04 ak emmada güzel bir güneş doğdu. Bütün gün sürekli tırmandık. Son çıkıntıyı aşmak zor oldu. Şerbetler çok yürekli. Halatta sallanırken Omu Ba, "Şu manzaraya bir bak beğ!" dedi. Çatı Tepesi'ne varışta yorulduk ama önden çıkan üç Şerbet çadırları kurmuşlar, Ovaltine'ı hazır etmişlerdi. Burası o kadar dik ki, uykumda yuvarlanacakmışım gibi geliyor!

Şerbetler çadırlarında şarkı söylüyor.

Tepemde sivri Zirve ve Baca, yıldızlara karşı duruyor.

Bu, Simon Interthwaite'in günlüğüne yazdığı son sözler. Onunla birlikte Çatı Tepesi'nde bulunan beş Şerbetten dördü üç gün sonra Aşağıdaki Kamp Yeri'ne döndü. Günlüğün yanı sıra iki temiz yelek, bir tüp ançüez ezmesini yanlarında getirdiler. Başına gelenlere dair verdikleri raporlar abuk sabuktu. Interthwaite grubu 2647 Aşkkeyfi Caddesi'nin Kuzey Yüzüne tırmanmaktan vazgeçerek Kalküta'ya geri döndü.

1980 yılında İzutsu çalışanlarından bir Japon grup dört Şerbet rehberle, Kuzey Yüzü'ndeki bir yolu kullanarak zirveye varmış, ip sallandırarak çalışma odası pencerelerinden inmiş ve saçaklara kadar da çivi çakmışlardır. Sakinlerin karşı koymaları bir sonuç vermemiştir.

Henüz Bacaya tırmanabilen olmamıştır.

HER ŞEYİ DEĞİŞTİREN TAŞ

Günlerden bir gün Bu adındaki bir nürobl, takımıyla birlikte Oblluk Fakültesi taş yığınında çalışırken her şeyi değiştiren taşı buldu.

Oblların yaşadıkları yerlerde nehrin kıyıları hep taşlı olur. Nehrin yukarısında da aşağısında da kıyı boyunca koca kayalar, küçük taşlar, çakıllar, kum yığınları uzanır gider. Oblların kasabaları taştan inşa edilmiştir; et şölenleri için de kaya tavşanları avlarlar. Günlük yemek için taş mahsulünü ve likenleri onların nüroblları hazırlar, evleri ve fakülteleri inşa ederler, buraların bakımını üstlenirler, çünkü her şey muntazam olmazsa obllar çok sinirli ve mutsuz olurlar.

Bir obl kasabasının kalbi fakültedir ve her fakültenin medarı iftiharı, yüksek taş binalardan nehre doğru kat kat inen teraslarıdır. Teraslardaki taşlar, büyüklüklerine göre tanzim edilirler: Kayalar dış duvarları oluşturur, içlerinde sıra sıra iri taşlar bulunur, sonra küçük taşlardan kümeler gelir ve son olarak da incelikle düzenlenmiş mozaikler ve desenler halinde kuma yerleştirilmiş çakıllardan iç teraslar vardır. Obllar uzun ve sıcak günlerde teraslarda yürüyüş yapar, oturur, sabuntaşından yapılma pipolarıyla ta yaprağı içerek tarih, doğa tarihi, felsefe ve metafizik tartışırlar. Taşlar biçimlerine, boyutlarına göre tanzim edilip, bu desenler tertipli tutulduğu sürece obllar huzur içinde olur ve derin düşüncelere dalabilirler. Teraslardaki sohbetlerinden sonra en bilge yaşlı obllar fakültelere giderek düşünülmüş ve söylenmiş olanların en iyilerini fakülte kütüphanelerinde muntazaman sıralanmış Kayıt Defterleri'ne yazarlar.

Baharın ilk günlerinde nehir taşıp da teraslara kadar yükselerek etrafındaki taşları yuvarladığında, kumları süpürüp götürdüğünde ve büyük bir düzensizliğe sebep olduğunda, obllar fakültelerinden çıkmazlar. Orada Kayıt Defterlerini okurlar, tartışırlar, defterlere şerhler koyarlar, teraslar için yeni desenler

planlarlar, şölen etlerini yerler, pipolarını içerler. Nürleri onlara yemek pişirir, şölenlerde hizmet eder, fakültedeki odalarını düzenli tutarlar. Taşkınlar geçer geçmez nürler taşları ayırmaya, terasları düzeltmeye başlar. Bunun için acele ederler çünkü taşkınların bıraktığı düzensizlik oblları çok sinirli yapar; sinirli oldukları zaman da nürleri her zamankinden daha şiddetli döver, daha sert tecavüz ederler.

O yılki bahar taşkınları Oblluk kasabasının iri kayadan surlarını yıkmış, teraslar üzerine dalları, suların taşıdığı tahta parçalarını ve diğer çöpleri doldurmuş, desenlerin birçoğunu ya karıştırmış, ya da tümden bozmuştu. Oblluk Fakültesinin terasları mükemmel düzenleri ve çakıltaşı desenlerinin karmaşık güzelliğiyle ünlenmiştir. Ünlü obllar yıllarını bu desenleri tasarlamak ve taşları seçmekle geçirmiştir; büyük bir tasarımcı olan Aknegni'nin yaratısını daha da mükemmel hale sokmak için kendi elleriyle çalıştığı bile söylenir. Böyle bir desenden tek bir çakıltaşı dahi eksilse, nürobllar günlerce taş yığınlarında tamamen aynı şekil ve büyüklükte bir taş ararlar. Bu adındaki nürobl da takımıyla birlikte böyle bir görevi yerine getirirken her şeyi değiştiren taşa tesadüf etti.

Kaybolan taşların yerine yeni taşlar gerektiğinde taş yığını nürleri, buldukları taşları yerine uyuyor mu diye ta iç terasa kadar taşımadan denemek için teras mozaiklerinin o bölümünün kaba bir kopyasını yaparlardı. Bu adlı nürobl da eline aldığı bir taşı sınama taslağına yerleştirmiş, şekil ve biçiminin tamamen aynı olup olmadığına bakıyordu ki taşın o güne kadar hiç dikkatini çekmeyen bir özelliğini fark ediverdi: Rengi. Desenin bu bölümündeki çakıltaşlarının hepsi iri oval şeklinde, bir çeyrek el ayası genişliğinde, bir buçuk el ayası uzunluğundaydı. Bu'nun sınama taslağına yerleştirdiği taş mükemmel bir "çeyrek-yarımlık" ovaldi ve tam yerine oturdu; fakat diğer taşlar genellikle koyu renkli, düzgün-yüzeyli mavimtırak gri renkteyken yeni taş soluk yeşim yeşili benekleri olan canlı mavimsi yeşil renkteydi.

Tabii ki Bu, taşın renginin tamamen önemsiz, gerçek desene hiçbir etkisi olmayan tesadüfi ve anlamsız bir özellik olduğunu

biliyordu. Yine de bu mavimsi yeşil taşa garip bir memnuniyetle bakmakta olduğunu fark etti. Hemen aklına şu geldi: "Bu taş çok güzel." Yapması gerektiği gibi desenin tümüne değil de, diğer daha soluk renkliler nedeniyle rengi iyice meydana çıkmış tek bir taşa bakıyordu. Tuhaf bir şekilde etkilenmişti; zihninde garip düşünceler uyandı. Şöyle düşündü: "Bu taş önemli. Anlamı var. Bu bir söz.” Taşı eline aldı ve sınama taslağını incelerken elinde tuttu.

Terastaki özgün desene, terasların bu bölümünü tasarlayan Fakülte Dekanı Festl'e atıfla Dekanın Deseni diyorlardı. Bu, elindeki mavimsi yeşil taşı desendeki yerine bırakınca rengi yine gözünü alıp zihnini desenden uzaklaştırdı, ama bir türlü bu taşa bir anlam veremiyordu.

Mavimsi yeşil taşı alıp taş kümesinin usta-nürüne götürerek bu taşta tuhaf, olmadık veya özel bir şey görüp görmediğini sordu. Usta-nür düşünceli düşünceli taşa baktı ama sonunda gözlerini, hayır, anlamında kocaman açtı.

Bu, taşı iç teraslara götürerek gerçek desenin içine yerleştirdi. Dekanın Deseni'ne tam oturdu; şekli ve boyutları mükemmeldi. Fakat desene bakmak için biraz gerileyen Bu, görünenin hiç de Dekanın Deseni'ne benzemediğini düşündü. Yeni taşın deseni değiştirdiğinden değil; sadece bu taş, Bu'nun daha önce hiç fark etmediği bir deseni tamamlamıştı: Dekanın Deseni'nin biçim ve boyut düzeniyle hemen hiç ilgisi olmayan renklerin oluşturduğu bir şeklin desenini. Yeni taş Festl'in deseninin merkezindeki, "çeyrek-yarımlık" oval taşlardan müteşekkil birbirine geçmiş paralelkenarların olduğu alanın içinde mavimsi yeşil taşlardan oluşan bir sarmalı tamamlamıştı. Mavimsi yeşil taşların çoğu, son birkaç yıl içinde Bu’nun yerleştirdiği taşlardı; ama sarmal daha Bu, Dekanın Deseni'ne terfi ettirilmeden önce başka bir nür tarafından başlatılmıştı.

Tam o sırada Dekan Festi, paslı silahı omzunda, piposu ağzında, taşkınların yol açtığı düzensizliğin tamir ediliyor olduğunu görmekten memnun, bahar güneşinde dolaşmaya

çıkmıştı. Dekan, sık sık okşasa da Bu’ya hiç tecavüz etmemiş yaşlı, iyi kalpli bir obldu. Bu, bütün cesaretini topladı, gözlerini gizledi ve "Dekan Hazretleri, efendim! Dekan Hazretleri üstün bilgileri ışığında, gerçek desenin şimdi onardığım bölümünün sözel mânâsını bana anlatmayı lütfederler mi acaba?" dedi.

Dekan Festi, belki de tefekkürü bozulduğu için bir parça sıkılarak duraksadı; fakat genç nürün büyük bir tevazuyla yere çökmüş, bütün gözlerini kapatmış olduğunu görünce onun omzunu bir baba gibi okşayarak, "Tabii ki. Desenimin bu ikincil bölümü en basit haliyle, 'Taşları çok güzel yerleştiriyorum,' diye okunabilir. Tabii bir de Söze Sığmaz Sır açısından bir anlama geldiği gibi, daha üst düzey söz ötesi batini mânâsı da var. Ama senin minicik kafam bunlara yormana gerek yok," dedi.

"Acaba," dedi nür uysallıkla, "taşlarda *renklerin* bir anlamını bulabilir miyiz?"

Dekan yine gülümseyerek onun muhtelif yerlerini okşadı. "Nürlerin kafacıklarından neler geçtiğini kim bilebilir! Renk! Renkte bir anlam! Sen işine bak minik nürcük. Burada çok güzel bir tamirat işi yapmışsın. Çok düzenli, çok güzel." Sonra da piposunu üfleyip bahar güneşinin tadına vararak yürüyüşüne devam etti.

Bu, taş ayırmak için taş yığınına geri döndü ama bir kez aklı karışmıştı. Bütün gece mavimsi yeşil taşın rüyasını gördü. Rüyada taş konuştu, desende bulunan yakın taşlar da konuşmaya başladı. Uyanan Bu, taşların söylediklerini hatırlayamadı.

Güneş daha doğmamıştı ama nürler ayaktaydı; Bu, cikleri temizleyip doyuran, kızarmış soğuk likenden ibaret kahvaltılarını alelacele eden yuva arkadaşları ve iş arkadaşlarının bazılarıyla konuştu. "Obllar uyanmadan, şimdi teraslara gelin," dedi Bu. "Size bir şey göstermek istiyorum."

Bu'nun bir sürü arkadaşı vardı; kimisi emzirdiği veya yürüttüğü ciklerini de yanında getiren sekiz-dokuz kadar nür onun

peşinden teraslara çıktı. "Bu kez Bu'nun aklında ne var acaba!" diyorlardı birbirlerine gülerek.

"Bakın," dedi Bu, hepsi iç terasın Dekan Festl'in tasarladığı bölümüne varınca. "Desenlere bir bakın. Şimdi de taşların *renklerine* bakın."

"Renk bir şey ifade etmez," dedi nürlerden biri; bir diğeri de "Renkler desenin bir parçası değildir Bu,” dedi.

"Ama ya öyleyseler?" dedi Bu. "Bakın siz."

Susmaya ve itaat etmeye alışkın olan nürler baktılar.

"Şey," dedi bir tanesi, bir süre sonra. "Ne kadar şaşırtıcı değil mi!"

"Şuna bakın!" dedi Bu'nun en iyi arkadaşı Ko. "Dekanın Deseni'nde dolanan şu mavimsi yeşil sarmala baksanıza! San bir zımpara taşının etrafında da beş kantaşı var, adeta bir çiçek gibi."

"Şu olduğu gibi kahverengi bazalttan olan kısım... gerçek... gerçek deseni baştan başa kesiyor, değil mi?" dedi minik Ga.

"Başka bir desen oluşturuyor. Farklı bir desen," dedi Bu. "Belki de söze sığmaz bir anlamın batini bir desenini oluşturuyordun"

"Aman canım sen de Bu," dedi Ko. "Sen Profesör müsün ki?"

Diğerleri güldüler ama Bu komik olduğunu fark edemeyecek kadar heyecanlıydı. "Hayır," dedi ciddiyetle, "ama bakın... şu mavimsi yeşil taşa bakın, orada, sarmaldaki sonuncu taş."

"Yılantaşı," dedi Ko.

"Evet, biliyorum. Ama eğer Dekanın Deseni'nin bir anlamı varsa -o bölümün Taşları çok güzel yerleştiriyorum' anlamına geldiğini söyledi- mavimsi yeşil taş da başka bir söz olabilir mi? Farklı bir anlamı olan bir söz?"

"Ne anlamı?"

"Bilmiyorum. Belki siz bilebilirsiniz demiştim." Bu, gençliğinde bir heyelan sonucu sakatlanmış olsa da desenlerin bakımını çok iyi yaptığı için oblların yaşamasına izin verdiği yaşlı erkek nür Un'a baktı umutla. Un mavimsi yeşil taşa baktı, mavimsi yeşil taşların kıvrımlarında göz gezdirdi ve sonunda ağır ağır, "'Nürler taşları yerlerine yerleştiriyor,' diyor olabilir," dedi.

"Ne nürü?" diye sordu Ko.

"Bu," dedi minik Ga. "Taşı o yerleştirdi."

Bu ile Un birlikte gözlerini iyice açarak, hayır, demek istediler.

"Desenler hiçbir zaman nürler hakkında değildir!" dedi Ko.

"Belki renklerden oluşan desenler öyledir," dedi Bu, heyecanlanıp gözlerini hızlı hızlı kırparak.

"Nürler," dedi Ko, mavi yeşil kıvrımı üç gözüyle birden takip ederek," 'Nürler taşları, görüneni önceden ima edecek biçimde yerleştirirler.' Aman tanrım! Bütün bunlar ne anlama geliyor?" Kıvrımı okumaya devam etti, '"...ima edecek biçimde denetlenemez ilmeklerle, son derece güzel bir şek,' o ne? Hah, 'şekilde yerleştirirler.' "

" 'Görüneni değil de hayalini,'" diye öneride bulundu Un. " '...şeyin hayalini.' Neyin olduğunu bilmiyorum."

"Bütün bunları taşların renklerinde mi görüyorsunuz?" diye sordu Ga, hayretle.

"Renklerin oluşturdukları desenlerde," diye cevapladı Bu. "Bunlar tesadüfi değil. Anlamsız değil. Demek ki hep, bunları buraya diğer desenin içine -sadece oblların tasarlayıp bizim yaptıklarımızın değil ama diğer desenlerin, nür desenlerinin içine yeni anlamlarla yerleştiriyormuşuz. Bakın! Şunlara bakın!"

Susmaya ve itaat etmeye alışık oldukları için hepsi durup Oblluk Fakültesi iç teraslarındaki desenlere baktılar. Çakıltaşlarının ve daha büyük taşların şekil ve ebatlarının düzenlenmesinin nasıl büyük ve düzenli bir güzellik ve önem taşıyan muntazam kareler, dikdörtgenler, üçgenler, on iki yüzlü

şekiller, zikzaklar, doğrusal biçimler meydana getirdiğini gördüler. Ayrıca taşların renklerine göre düzenlenmesinin de başka desenler, daha bütünlükten uzak, genellikle çiziktirmeler veya imalar halinde, halkalar, sarmallar, ovaller, karmaşık kıvrımlı yumaklar, büyük ve tahayyül edilemeyecek, muazzam güzelliklere ve mânâlara sahip labirentler yarattığını gördüler. Böylece beyaz kuvarsitten uzun bir ilmek, çeyrek el ayası büyüklüğündeki taşların düz köşeli çift çizgisini ortadan kesiyordu; ayrıca yarım el ayası büyüklüğündeki zımpara taşlarından bir paralelkenar bölümü sanki soluk sarı bir hilalin parçası gibi duruyordu.

Her iki desen de oradaydı; biri diğerini yok mu ediyordu, ya da birbirlerinin parçası mıydılar? Her ikisini aynı anda görmek zordu ama imkânsız değildi.

Uzun bir süre sonra minik Ga sordu: "Hepimiz bunları, yaptığımızı bile bilmeden mi yapmışız?"

"Ben hep taşların renklerine bakardım," dedi Un alçak sesle, bakışlarını indirerek.

"Ben de," dedi Ko. "Ayrıca kuma ve kumun yapısına da bakardım. Kristal Açılar'daki o kıpırdak yeri ben başlamıştım," diye büyük OholothL tarafından tasarlanmış, terasın çok eski ve ünlü bir bölümünü işaret etti. "Geçen sene, ilk taşkından sonra, desenden bir sürü taş yitirdiğimiz zamanı hatırladınız mı? Elimde Ubi mağaralarından bir sürü ametist vardı. Mora bayılırım!" Sesi cüretkârdı.

Birbirine geçmiş dikdörtgenler kümesinin köşesine yerleştirilmiş minik, pürüzsüz turkuazlardan çembere baktı Bu. "Ben mavimsi yeşili seviyorum," dedi fısıltıyla. "Ben mavimsi yeşili seviyorum. O moru seviyor. Biz taşların renklerini görüyoruz. Desen yapıyoruz. Bu desenleri çok güzel yapıyoruz."

"Sizce bunu Profesörlere söylemeli miyiz?" diye sordu minik Ga, heyecanlanarak. "Bize fazladan biraz yiyecek verebilirler."

Yaşlı Un gözlerini faltaşı gibi açtı. "Bundan Profesörlere tek kelime bile etmeyin! Onlar desenlerin değişmesinden

hoşlanmazlar. Siz de biliyorsunuz. Bu onları sinirlendirir. Sinirlenip bizi cezalandırabilirler."

"Korkmuyoruz," dedi Bu, fısıltıyla.

"Anlamayacaklardır," dedi Ko. "Onlar renklere bakmıyor. Bizi dinlemiyorlar. Dinleseler bile, konuşanlar nürler olduğu için bir anlam ifade etmediğini düşünürler. Öyle değil mi? Ama ben yine de Mağaralara dönüp biraz daha ametist toplayacağım ve o kıpırdak bölümü bitireceğim," dedi tamiratın yeni yeni başlamakta olduğu Kristal Açılar’a işaret ederek. "Onlar bunu hiç görmeyecek bile."

Ga'nın Profesör Endl'den olan oğlu, yaramaz minik ciki, Üstün Üçgen'i kazarak taşları çıkartıyordu ve bunun için pataklanması gerekecekti. "Ah," diye içini çekti Ga, "tam biroblcuk! Onu ne yapacağımı bilemiyorum."

"Önümüzdeki yıl okula gidecek," dedi Un ince bir alayla. "Ona ne yapacaklarını onlar bilir."

"Ama ben onsuz ne yaparım?" dedi Ga.

Güneş artık iyice yükselmişti ve Profesörler yatak odalarının pencerelerinden teraslara bakmaya başlayabilirlerdi. Nürlerin aylakça dolaştıklarını görmekten hoşlanmazlardı, ayrıca minik ciklerin fakülte duvarlarından içeri girmesi tamamen yasaktı elbette. Bu ile diğerleri aceleyle yuvalara ve ıslahevlerine geri döndüler.

***

Ko, o gün Ubi Mağaraları'na gitti, Bu da onunla birlikteydi; torbalar dolusu halis ametistle döndüler ve Kristal Açılar'ın tamiratı ve bakımını yaparlarken Mor Dalgalar adını verdikleri kıpırdak yerin tamamlanması için birkaç gün çalıştılar. Erkek nür Ko yaptığı işten çok mutlu oluyordu, şarkılar söylüyor, şakalar yapıyordu; akşamları da Ko ile Bu sevişiyorlardı. Ama Bu'nun zihni sürekli meşguldü. Dişi nür teraslardaki renklerin desenlerini

incelemeye devam ettikçe yeni yeni desenler, daha fazla anlam ve düşünce buldu.

"Hepsi nürler hakkında mı?" diye sordu yaşlı Un. Mafsallarındaki iltihap nedeniyle teraslara gidemiyordu, ama Bu ona her gün yaptığı keşifleri anlatıyordu.

"Hayır," dedi Bu, "çoğu hem obllar, hem de nürler hakkında. Hatta cikler hakkında da. Ama onları nürler yapmış. O yüzden farklılar. Oblların şekillerinin düzeni hiçbir zaman gerçekten nürler hakkında olmaz. Sadece obllar ve oblların düşündükleri hakkındadır. Ama renkleri okumaya başladığında çok ilginç şeyler söylüyorlar!"

Bu, o kadar heyecanlı, o kadar ikna ediciydi ki Oblluk'un diğer nürleri de renklerin oluşturduğu şekilleri incelemeye, anlamlarının nasıl okunacağını öğrenmeye başladı. Bu uygulama diğer yuvalara ve kısa bir süre sonra da diğer kasabalara yayıldı. Çok geçmeden nehir boyundaki nürlerin hepsi kendi teraslarının da renkli taşların oluşturduğu çılgın desenlerle kaplı olduğunu ve obllar, nürler ve ciklerle ilgili hayret verici mesajlar içerdiğini fark etti.

Bununla beraber birçok nür bu fikirden rahatsız olarak renklerin desenlerini görmeyi veya taşın renginin herhangi bir anlama gelebileceği fikrini sebatla reddetmişti. "Obllar bizim hiçbir şeyi değiştirmeyeceğimize güveniyorlar," diyordu bu nürler. "Biz onların nürobllarıyız. Onların daha önemli işleri yapabilmesi bizim desenleri muntazam tutmamıza, cikleri sessizce büyütmemize ve düzeni korumamıza bağlı. Eğer yeni anlamlar icat etmeye, her şeyi değiştirmeye, desenleri bozmaya başlarsak bunun sonu nereye varır? Bu obllara haksızlık."

Ama Bu bunların hiçbirini duymuyordu bile; o yapmış olduğu keşifle dopdoluydu. Artık söylenenleri sessizce dinlemiyordu. Konuşuyordu. Islahevlerini dolaşıyor, anlatıyordu. Bir akşam, boynuna kendi taşı olduğunu söylediği cilalı bir turkuaz asıp bütün cesaretini toplayarak teraslara çıktı. Hayretler içersinde kalan Profesörlerin arasından terasları geçerek Rektörlük

Mozaikleri' ne gitti. Burada, ünlü bir âlim olan Rektör Hanım Astl, tüfeğini sırtına asmış, tüten piposundan dumandan çelenkler yükselterek münferit tefekkürü içersinde dolanıyordu. Profesörlüğünü tamamlamış biri dahi, Rektör Hanımı böyle kutsal bir zamanda rahatsız etmeyi göze alamazdı. Ama Bu, dosdoğru onun yanına gitti, yere çömeldi, gözlerini kapattı, titrek ama net bir sesle, "Rektör Hanım, hanımefendi! Acaba alicenap Rektör Hanım bir soruma cevap vermeyi lütfederler mi?" dedi.

Rektör Hanım gerçekten de bu uygunsuz davranış karşısında rahatsız olmuş, canı sıkılmıştı. En yakınındaki Profesöre dönerek, "Bu nür delirmiş; onu buradan alın lütfen," dedi.

Bu, on gün hapse ve canları çeken öğrencilerin tecavüzüne uğrama cezasına çarptırıldıktan sonra yüz günlüğüne kaldırım taşı ocaklarına yollandı.

Yuvaya geri döndüğünde tecavüzlerden birinden hamile, taş ocaklarında çalışmaktan da bir deri bir kemik kalmıştı, ama turkuaz taşını takmaya devam ediyordu. Bütün yuva ve iş arkadaşları onu karşılayarak, ona teraslardaki renkli desenlerin anlamlarından türettikleri şarkılar söylediler. O gece Ko onu nazik bir muhabbetle teselli etti, onun cikinin, kendi ciki olacağını, onun yuvasının kendi yuvası olacağını söyledi.

Daha birkaç gün geçmeden Bu (mutfak yolundan) fakülteye girip (hizmetçi nürlerin yardımıyla) Kanun'un özel odasına gitti.

Oblluk Fakültesi'nden olan Kanun, metafiziksel dilbilim konusundaki bilgisiyle ünlenmiş çok yaşlı bir obldu. Sabahları çok yavaş uyanırdı. O sabah da yavaş uyandı ve perdeleri açıp ona kahvaltısını verecek olan hizmetçi nüre biraz şaşırarak baktı. Farklı bir nüre benziyordu. Neredeyse silahına uzanacaktı ama çok uykusu vardı.

"Haydaa,” dedi. "Sen yenisin, değil mi?"

"Bir soruma cevap vermenizi istiyorum," dedi nür.

Kanun biraz daha uyandı ve bu hayret verici yaratığa dik dik baktı. "Bari gözlerini kapatacak kadar edep sahibi ol!" dedi ama

aslında o kadar da rahatsız olmamıştı. Artık o kadar yaşlanmıştı ki desenlerden de davranış kalıplarından da pek o kadar emin olamıyordu, o yüzden değişiklik onu eskiden edeceği kadar huzursuz etmiyordu.

"Başka kimse bana cevap veremiyor," dedi nür. "Lütfen siz verin. Bir şekil düzeni içersindeki mavimsi yeşil bir taş bir söz olabilir mi?"

"A, tabii ki," dedi Kanun, dikkat kesilerek. "Gerçi tüm sözel renk anlamlarının kullanılması uzun zaman önce bırakıldı elbette. Bu sadece benim gibi yaşlı müşkülpesentler için antik bir merak işte. Levni Sözler en arkaik desenlerde bile bulunmaz. Sadece en kadim Kayıt Defterleri'nde vardır."

"Ne anlama gelir?"

Kanun rüya görüyor olup olmadığını merak etti - tarihsel dilbilimi bir nür ile tartışmak, hem de kahvaltıdan önce! Ama bu eğlenceli bir rüyaydı. "Mavimsi yeşil ton -süs olarak taktığın anlaşılan şu taş gibi yani- desen içinde sıfat halindeyken engellenmemiş irade kuvveti vasfını ima ediyor olabilir. İsim olarak bu renk, nasıl söylesem, bir çeşit baskı eksikliğini, bir hâkimiyet yokluğunu, kararlılık durumunu ifade etme işlevini üstleniyor olurdu..."

"Hürriyet," dedi nür. "Hürriyet anlamına mı geliyor?"

"Hayır şekerim," dedi Kanun. "Geliyordu. Ama artık gelmiyor."

"Niye?"

"Çünkü artık modası geçmiş bir söz bu," dedi Kanun, bu açıklanamaz diyalogdan sıkılmaya başlayarak. "Şimdi akıllı bir nür gibi git ve hizmetçime bana kahvaltımı getirmesini söyle."

"Pencereden dışarı bakın," dedi delice bakan nür. Bunu öyle tutkulu bir sesle söylemişti ki Kanun epey bir telaşlandı. "Pencereden teraslara bir bakın! Taşların renklerine bakın! Nürlerin yaptıkları desenlere bakın, bizim yaptığımız desenlere, bizim yazdığımız anlamlara! Hürriyeti arayın! Ah ne olursunuz bakın!"

Ve bu son yakarışla, o akıllara durgunluk verici hayal yok oluverdi. Kanun yattığı yerden yatak odasının kapısına bakakaldı; kapı hemen açıldı. Eski hizmetçi nür elinde taş mahsulü çayı ve dumanları tüten tütsülenmiş liken dolu tepsiyle içeri girdi. "Günaydın Kanun Hazretleri, efendim!" dedi neşeyle. "Uyandınız mı? Ne güzel bir sabah!" Tepsiyi yatağının yanına bırakarak perdeleri sonuna kadar açtı.

"Biraz önce burada genç bir nür var mıydı?" diye sordu Kanun, oldukça huzursuz bir sesle.

"Tabii ki yoktu efendim. En azından benim bildiğim kadarıyla yoktu," dedi hizmetçi nür. Ama sanki bir an için bilgiç bir tavırla, doğrudan ona mı bakmıştı ne - ona *bakma* cüretine sahip miydi? Tabii ki değildi. "Bu sabah teraslar çok güzel," diye devam etti nür. "Kanun Hazretleri bir bakmalı."

"Çık dışarı, çık," diye hırladı Kanun; nür gözlerini gizleyerek uysal bir selamla çıktı.

Kanun kahvaltısını yatağında yaptıktan sonra kalktı. Fakültenin sabah güneşi altındaki teraslarına bakmak için pencereye gitti.

Bütün uzun ömrü boyunca bu teraslarda gördüğünden tamamen farklı desenleri görünce bir an için yeniden rüyada olduğunu sandı -kıvrımlar ve renklerin oluşturduğu çılgın desenler, hayret verici ifadeler, akla hayale sığmaz mânâlar, anlam ve güzelliğin harika yeniliği- sonra bütün gözlerini açtı, faltaşı gibi açtı ve gözlerini kırpıştırdı; bunun üzerine her şey yok oldu. Terasların bildik, gerçek düzenleri sabah güneşi altında tüm berraklığı ve intizamıyla uzanıyordu. Sonra görecek başka bir şey kalmadı. Kanun pencereye sırtını dönerek bir kitap açtı.

O yüzden, uzun bir sıra halindeki nüroblların kayadan duvarların altındaki yuvalarından ve ıslahevlerinden yanlarında cikleriyle dans ederek çıkıp geldiklerini, teraslar boyunca dans edip şarkılar söylediklerini görmedi. Şarkıları duydu ama bu önemi olmayan bir gürültüydü. Ancak penceresinden ilk taş uçup gelince başını kaldırarak sıkıntıyla bağırdı, "Nedir bunun anlamı?"

KERASYON

Mucidi Roussel Sargent'a

Küçük bir kast olan Sepiciler kutsaldı. Bir Sepici tarafından hazırlanmış bir şeyler yiyen Tenekeci veya Heykeltıraşların bir yıl boyunca arınması gerekirdi; hatta Tüccarlar gibi güçsüz kastlar bile deri bir mal aldıktan sonra bütün bir gece boyunca yıkanarak temizlenmek zorundaydı. Beş yaşından beri Sepici olan Çumo, söğütlerin gece boyunca Şakıyan Kumlar'da fısıldadığını duymuştu. İspat gününü geçmişti ve o gün bugündür Sepicilerin giydiği, söğüt ağacından tezgâhlarda dokunmuş ketenden kök kırmızılı mavili gömleği ve yeleği giyiyordu. Başyapıtını tamamlamıştı ve o günden beri de çifte çizgi ve çifte daire hakkedilmiş kuru voti kökünden Usta Sepici boyun bandını takıyordu. İşte böyle giyinmiş ve böyle süslenmiş halde mezarlığın yanındaki söğütlerin arasında duran kız, kanunları bozup kastına ihanet eden erkek kardeşinin cenaze alayını bekliyordu. Dimdik ve sessiz duruyor, nehir kıyısındaki köye doğru bakıyor, davul sesini duymaya çalışıyordu.

Düşünmedi; düşünmek istemiyordu. Ama daha bir kasta mensup olamayacak kadar küçük, kutsal olanla pislenmeyecek kadar küçük kardeşi; yüksek kamışların arasından, "Ben bir dağ aslanıyım!" diye bağırarak üzerine atlayan küçük, çılgın bir oğlan çocuğu olan kardeşi Kwatewa nehir kıyısındaki kamışların arasında, önü sıra koşarken gözlerinin önüne geldi.

Nehrin akışını seyreden, "Hiç duruyor mu? Niye akmasını kesemiyor Çumo?" diye soran küçük, ciddi bir oğlan.

Şakıyan Kumlar'dan geri gelen, gelip doğrudan ona koşan, yuvarlak yüzünde parlayan neşesini, o çılgın, ciddi neşesini de yanında getiren beş yaşındaki çocuk - "Çumo! Kumların şakıdığını duydum! Duydum! Ben bir Heykeltıraş olmalıyım Çumo!"

Kıpırdamadan durmuştu. Kollarını uzatmamıştı. O da ona doğru koşarken adımlarını yavaşlatmış, yüzündeki ışık solarak

durmuştu. Çumo onun sadece rahimablasıydı. Artık gerçek kardeşleri olacaktı. İkisi farklı kastlara aittiler. Bir daha birbirlerine dokunamazlardı.

O günden on yıl sonra köy halkının çoğuyla birlikte, Kwate- wa’nın ispat gününe, Heykeltıraşların sanatlarını icra ettikleri Büyük Düz Yer'de yaptığı kum heykeli görmeye gitmişti. O kadar büyük bir şevkle ve kendinden emin olarak yaptığı o klasik suretin, Amakumo'nun Bedeni'nin keskin kenarlarını henüz bir yelin nefesi yuvarlamamış, o tatlı kıvrımlarını düzleştirmemişti. Gerçekağabey ve gerçekablalarının yüzlerinde hayranlık ve kıskançlık gördü. Kenarda kutsal kastın arasında duran Çumo, Heykeltıraşların sözcüsünün Kwatewa'nın ispat yapıtını Amakumo' ya ithaf ettiğini duymuştu. Sözcünün sesi kesilirken kuzey çölünden bir rüzgâr, Amakumo'nun rüzgârı, yapılana açlık duyan yapıcının -kendi bedenini, kendi kendini yiyen Ana Amakumo'nun- rüzgârı esti. Daha onlar seyrederken rüzgâr Kwate- wa'nın heykelini bozdu. Kısa bir zaman sonra ispat zemininde sadece biçimsiz bir yığın ile rüzgârla savrulan ak kumlar kalmıştı. Güzellik tekrar Ana’ya dönmüştü. Heykelin bu kadar kısa bir süre sonra ve bu kadar mutlak bir şekilde bozulması yapan için büyük bir gurur vesilesiydi.

Cenaze alayı yaklaşıyordu. Davul sesini, yumuşak, kalp atışından daha fazla duyulmayan sesi duydu, ya da duyduğunu zannetti.

Kendi başyapıtı Sepici kadınlarının geleneksel ispat yapıtıydı: Davul derisi. Bir cenaze davulu için değil dans davulu için, yüksek sesli, kırmızı boya ve püskülleriyle cicili bicili. "Davul derin, bekâret zarın!" demişlerdi gerçekağabeyleri ve korkunç iğneleyici şakalar yapmışlardı, ama onun yüzünü kızartamamışlardı. Sepiciler yüzlerini kızartmazlar. Ayıbın ötesindedirler. Mükemmel bir davuldu, ispat yerinde hemen yaşlı bir Çalgıcı kadın tarafından seçilmişti, kadın davulu o kadar çok çalmıştı ki kısa sürede parlak boyasını aşındırmış, kırmızı püsküllerini kaybetmişti; ama davul derisi Roppi Merasimi'ne kadar bütün kış dayanmış, aylar altında bütün gece yapılan dansta, Çumo ile Karwa'nın bilekörgüleri ilk

kez birbirine dolandığı zaman sonunda patlamıştı. Çumo kış boyunca kendi davulunun yüksek sesini tüm netliğiyle dans yerinden duydukça gururlanmıştı, patlayıp kendisini Ana'ya verdiğinde de gururlanmıştı, ama tüm bunlar Kwatewa’nın heykelleri için hissettiği gururun yanında hiçti. Çünkü eğer iş iyi yapılırsa ve yapılmış olan şey güçlüyse Ana'ya ait olurdu. Ana onu arzu ederdi; bu şeyin kendi kendisini vermesini beklemez, alırdı. O yüzden küçükken ölen çocuklara Ana'nın Çocuğu denirdi. Her şeyden daha kutsal olan güzellik onundu; Ananın bedeni her şeyin en güzeliydi. O yüzden Ana’ya benzeyen şeylerin hepsi kuma yapılırdı.

Yapıtı tutmak, alıkoymaya çalışmak, bedenini ondan almaya çalışmaktır, Kwatewa! Nasıl yaptın, nasıl yaptın kardeşim? diyordu kalbi. Ama sorusunu sessizliğe geri verdi ve kendi kastı için kutsal sayılan söğütler arasında sessizce cenaze alayının keten tarlaları arasından gelişini bekledi. Bu kendisine değil, kardeşine ait bir ayıptı. Sepiciler için ayıp ne ki? Onun hissettiği gururdu, gurur. Çünkü şu anda Çalgıcı Dastuye'nin alayın önünden giderek yeni hayaleti bedenin mezarına yönlendirirken elinde tutup dudaklarına götürdüğü şey, onun başyapıtıydı.

Çalgıyı, kerasyonu, sadece cenazelerde çalman flütü, o yapmıştı. Kerasyon deriden yapılır, deri tabaklanmış insan derisidir, ölenin rahimanası veya başanasının derisidir.

Çumo ile Kwatewa’nın rahimanası Wekuri iki kış önce öldüğünde Sepici Çumo hakkını talep etmişti. Wekuri'nin cenazesinde çalmak için, ninelerinden kalma çok çok eski bir kerasyon vardı; ama Çalgıcı bunu çaldıktan sonra açık mezarda Wekuri'yi saran hasırların üzerine bırakmıştı. Çünkü bir gece önce Çumo cesedin sol kolunun derisini yüzmüştü, işini yaparken kastının güç türkülerini okumuştu, ölü anadan sesini, türküsünü çalgıya koymasını niyaz eden türküleri. Gizli eczalarla ovduğu tabaklanmamış deriyi saklayıp tütsülemiş, çamurdan bir silindire sarmış, ıslatarak, yağlayarak, şekil vererek rötuşları yapmış, sonunda çamur toz gibi olup, vurdukça tüpün içinden dökülecek hale gelince tüpün içini temizlemiş, ovmuş, yağlamış ve işini

bitirmişti. Ana derisinden kerasyon yapmak en güçlü, gerçekten en utanmaz Sepicinin faydalanabildiği bir ayrıcalıktı. Çumo bunu hiç korkmadan, hiç kuşku duymadan istemişti. Çalışırken birçok kez bunu çalarak alaya öncülük yapan, onun kendi ruhunu mezarına taşıyan Çalgıcı'yı gözünün önüne getirmişti. Bunu yapacak olanın hangi Çalgıcı olabileceğini ve kimlerin onu izleyeceğini, onun cenaze alayında yürüyeceğini merak etmişti. Ondan önce bunun Kwatewa için çalınabileceği aklına bir kez olsun gelmemişti. Nasıl gelsindi, o kadar gençken önce onun öleceği?

Utancından kendini öldürmüştü. Taşları kesmek için kullandığı aletlerden biriyle bilek damarlarını kesmişti.

Ölmekten başka yapabileceği bir şey kalmadığı için ölümü utanç verici değildi. Yaptığı şey için ne para cezası, ne yıkanma, ne de arınma vardı.

Taşları, mağaranın duvarlarından çıkardığı koca mermer parçalarını, kendi heykellerinin, Gündönümü ve Hariba için yaptığı kutsal eserlerinin kopya yontularını -iğrenç, dayanıklı taştan heykelleri, Ana'nın bedenine yapılan tecavüzleri- sakladığı mağarayı çobanlar bulmuştu.

Kendi kastından olanlar bunları çekiçlerle bozup, toza ve kuma dönüştürmüş, kumları da nehre süpürmüşlerdi. Kwatewa'nın da aynı şeyi yapacağını düşünmüştü ama kardeşi gece mağaraya girerek keskin aleti almış, bileklerini kesmiş, kanını akıtmıştı. Niye akmasını kesemiyor Çumo?

Çalgıcılar mezarlığın yanındaki söğütlerin arasında duran Çumo'nun hizasına gelmişlerdi. Dastuye yaşlı ve hünerliydi; ağır dans yürüyüşüyle, sürüp giden hafif kalp atışlarına benzeyen davul ritmine uyarak yerden yukarıda yüzüyormuş gibi görünüyordu. Kerasyonu, hiçbir kasta ait olmayan dört adamın taşıdığı sedyedeki bedene ve onun ruhuna yol göstererek çalıyordu. Dudakları deriden ağızlığa hafifçe değiyor, çalarken parmakları hafifçe hareket ediyordu; hiç ses çıkmıyordu. Kerasyon flütünün delikleri yoktur ve her iki ucu da bronz disklerle

tıkanmıştır. Onunla çalınan ezgiler yaşayan kulaklar tarafından duyulmaz. Dinleyen Çumo davulu ve söğüt yaprakları arasındaki kuzey rüzgârının fısıltısını duyuyordu. Sadece, sedyenin üzerinde, hasırdan kefenindeki Kwatewa, Çalgıcı'nın ona hangi türküyü çaldığını duyuyor, bunun bir utanç türküsü mü, bir keder türküsü mü, yoksa bir kucak açma türküsü mü olduğunu biliyordu.

ŞOBİLERİN MASALI

Birlikte çıkacakları ilk uçuştan bir ay önce Ve Limanı'nda buluştular ve burada, genellikle gemi mürettebatının yaptığı gibi gemilerinin adını alarak Şobiler oldular. Oybirliğiyle aldıkları ilk karar isyeyelerini, negatif iyonların işlevlerini yerine getirebileceği Hain'deki Liden'in bir kıyı köyünde geçirmek oldu.

Liden, seksen bin yıllık bir tarihe ve dört yüz nüfusa sahip bir balıkçı limanıydı. Liden ahalisi körfezlerinin zengin sürülerle dolu sularında balıkçılık yapıyor, yakaladıklarını kıta içindeki şehirlere yolluyor, tatilciler, turistler ve isyeyedeki (bu kelime Haincedir ve "birlikte bir başlangıç yapmak" veya "birlikte olmaya başlamak" veya teknik olarak kullanılırsa "bir grubun muhtemel teşekkülünün zamansal süreci ve mekânsal alanı" anlamındadır. Balayı iki kişinin isyeyesidir) yeni uzay mürettebatları için de Liden Dinlenme Yeri'ni çalıştırıyorlardı. Lidenli balıkçı kadınlar ve adamlar suların sürükleyip uzaklara attığı ağarmış ağaçlar kadar yıpranmıştı ve bir o kadar da konuşkandı. Söylenenleri biraz yanlış anlayan altı yaşındaki Asten, Lidenlilerden birine hepsinin de seksen bin yaşında olup olmadığını sordu. "Hayır," diye cevap verdi kadın.

Birçok mürettebat gibi Şobiler de ortak lisan olarak Hainceyi kullanıyordu. Yani Hainli mürettebattan birinin adı olan Tatlı Bugün, bir isim olduğu kadar kelimenin anlamını da taşıyordu ve ellili yaşlarının sonlarında bulunan, heybetli bir görünüşe sahip ve en az köylüler kadar suskun olan İriyarı, uzun boylu, sıkılgan bir kadına

bu şekilde hitap etmek ilk başta insana aptalca geliyordu. Fakat kadının sıkılganlığının aslında insanın ne zaman başı sıkışsa yardım isteyebileceği derin bir canayakınlık ve zarafet kuyusu olduğu çıktı ortaya ve çok geçmeden ismi kulağa hoş gelmeye başladı. Bir ailesi vardı - bütün Hainlilerin aileleri vardır: Ekumen'in dört bir yerine dağılmış her türlü sınıftan akraba, torun, uzaktan kuzen, dünürü vardı ama bu mürettebatta bir akrabası yoktu. Rig, Asten ve Betton'un Ninesi olmayı talep etti ve talebi kabul edildi.

Tatlı Bugün'den yaşlı tek Şobi, yetmiş iki EY yaşındaki, nineliğe pek meraklı olmayan Terralı Lidi'ydi. Lidi elli yıldır seferlere çıkıyordu ve NIH gemileriyle ilgili bilmediği hiçbir şey yoktu, gerçi bazen gemilerine *Şobi* dendiğini unutuyor, *Soso* ya da *Alterra* diyordu. Ayrıca *Şobi* hakkında bilmediği, hiçbirinin bilmediği şeyler vardı.

İnsanoğlunun yaptığı gibi, bilmedikleri şeyler hakkında konuştular.

Akşam yemeğinden sonra kumsalda, kurumuş dallarla yaktıkları ateş başındaki sohbetlerinin ana konusu çörtme teorisiydi. Erişkinler, test görevi için gönüllü olarak başvurmadan önce bu konuda okunabilecek ne varsa okumuşlardı tabii ki. Gveter'in bu konuda diğerlerine nazaran daha taze bilgisi ve muhtemelen daha derin bir kavrayışı vardı ama lafları ağzından kerpetenle almak zorunda kalıyorlardı. Mürettebattaki tek Cetialı olan ve sadece yirmi beşindeki Gveter diğerlerinden çok daha kıllıydı ve lisan konusunda da biraz başarısız olduğundan zamanının çoğunu kendini savunmaya harcıyordu. Bir Anarresli olarak, karşılıklı yardımlaşmada diğerlerinden daha usta ve işbirliğinde mahir olduğunu varsayarak onlara mülkiyetçi alışkanlıklar hakkında vaazlar veriyordu; ama bilgisine sıkı sıkı sarılıyordu çünkü bu bilginin getireceği avantaja ihtiyacı vardı. Bir süre hep olumsuz konuşmuştu: Buna çörtme "sürüşü" demeyin bu bir sürüş değil, buna çörtme "etkisi" demeyin, çünkü bu bir etki değil. O halde ne? Bunların ardından Şevekçi zamansallığın Zaman Aralıkçıları tarafından revize edilmesinden sonra Cetia fiziğinin yeniden doğmasıyla başlayan ve çörtmenin genel bir

kavramsal çerçevesiyle biten uzun bir söylev başlıyordu. Herkes dikkatle dinliyordu; sonunda Tatlı Bugün temkinle sordu. "Yani gemi," dedi, "fikirlerle mi hareket ettirilecek?"

"Yo, yo, yo, yo," dedi Gveter. Fakat bir sonraki kelime için o kadar tereddüt etti ki Karth da bir soru sordu. "İyi de hiç fiziksel, maddesel olaylardan veya etkilerden söz etmedin." Soru, özellikle dolaylıydı. İki çocuklarıyla birlikte mürettebatın duygusal odağı, kendi tabirlerince mürettebatın kalbi olan Gethenli Karth ile Oreth pek de kuramsal bir zihinsel işleyişin bulunmadığı bir alt- kültürden geliyorlardı ve bunun farkındaydılar. Gveter Cetialı psikolojik-felsefi-teknolojik-gevezeliğiyle hepsine fark atacaktı. Öyle de yaptı. Aksanı anlattıklarını daha da anlaşılmaz hale getiriyordu. Tutarlılıktan, değişken aralıklardan dem vurarak sözlerine devam etti ve sonunda elleriyle bir çaresizlik hareketi yaparak onlardan şunu anlamalarını istedi: "Khaince nasıl desem? Yok! Bu fiziksel değil, fiziksel değil, bunlar zihnimizden tamamen çıkarıp atmamız gereken kategoriler, işte asıl meshele bu!"

Ağzıyla "Pat-pat-pat-pat-pat-pat" yaparak ağır ağır geçti Asten geniş, loş kumsalda kurumuş dallarla yakılmış ateşin etrafında yarım daire şeklinde oturan yetişkinlerin arkasından. Rig onu izledi, o da "Pat-pat-pat-pat"layarak ama daha yüksek sesle. Kum tepeleri arasındaki manevraları ve iletişimlerine ("Yörüngeye kilitlendik Kaptan!") bakılacak olursa uzay gemisi olmuşlardı. Fakat taklit ettikleri ses, denize pat-patlayarak açılan Lidenli minik balıkçı teknelerinin sesiydi.

"Ben düştüm!" diye bağırdı Rig, kumlarda tepinerek. "İmdat! İmdat! Düştüm!"

"Dayan Gemi İki!" diye bağırdı Asten. "Seni kurtaracağım. Nefes alma! Ah, ah Çörtme Sürüşünde bir sorun var! Pat-pat-ık!

Ik! Brrrmmm-ık-ık-rrrmrnmmmm, pat-pat-pat-pat..."

Altı ve dört EY yaşındaydılar. On birinde olan Tai'nin oğlu Betton yetişkinlerle birlikte ateş başında oturuyordu ama o sırada sanki her an Gemi İki'nin kurtarılmasına yardım etmek için havalanabilecekmiş gibi Rig ile Asten'i seyrediyordu. Küçük

Gethenliler gezegenden çok gemilerde yaşamışlardı ve Asten "aslında elli sekiz" yaşında olduğu konusunda atıp tutmaktan pek hoşlanıyordu, fakat bu Betton'un katıldığı ilk mürettebattı ve tek NIH uçuşu Terra'dan Hain'e olmuştu. Biyoannesi Tai ile birlikte Terra'daki bir ıslah komününde yaşamışlardı. Annesi kura çekip de Ekumenik hizmete hak kazandığında ve gemi görevi için eğitim almak istediğinde, Betton da Tai'den onu yanında ailesi olarak götürmesini istemişti. Tai kabul etmişti; ama eğitimden sonra bu test uçuşuna gönüllü olduğu zaman Betton'u vazgeçirmeye çalışmış, eğitimine devam etmesini veya eve geri dönmesini istemişti. Betton reddetmişti. Onlarla birlikte eğitim almış olan Shan anlatmıştı bunu mürettebattakilere; çünkü anne ile oğul arasındaki gerginliğin grup oluşumunda etkili bir biçimde kullanılabilmesi için nelerin olup bittiği anlaşılmalıydı. Betton gelmek istemişti ve Tai pes etmişti ama belli ki içine pek sindirememişti. Oğlanla ilişkisinde mesafeli ve nazikti. Shan oğlana bir baba gibi, ağabey gibi yaklaşmaya çalıştı, ama Betton bunu temkinli karşılayarak, ne onunla ne de başka biriyle biçimsel bir mürettebat ilişkisine girmek istemediğini soğuk bir edayla gösterdi.

Gemi İki kurtarılmıştı ve dikkatler yine tartışmaya döndü. "Pekâlâ," dedi Lidi. "Işıktan daha hızlı giden bir şeyin, ışıktan daha hızlı giden herhangi bir *şeyin,* böyle yaptığı için madde/ madde olmayan kategorisinin ötesinde olduğunu biliyoruz - yanıssala bu şekilde sahip olduk, mesajı ortamından ayırarak. Ama eğer biz, yani mürettebat, bir mesaj gibi seyahat edeceksek, *nasıl* olduğunu anlamak istiyorum."

Gveter saçını başını yoldu. Yolacak bol saçı vardı. İnce ama gür saçları, başında yeleye benziyor, kollarını ve bedenini post gibi sarıyor, ellerinde ve yüzünde gümüşsü bir hâle gibi duruyordu. Ayaklarındaki kabarık tüylerin arası kumla dolmuştu. "Knasıl!" diye bağırdı. "Knasıl olduğunu anlatmaya çalışıyorum ya! Mesaj, bilgi, hayır hayır hayır, bunlar eski, o yanıssal teknolojisi. Bu bir sıçrama! Vasıtasal bir tutarlılık aracılığıyla gerçek dışı zaman aralığının sanal olarak etkin hale geldiği

alanın, sanal bir alan olarak algılanması gerekir... anlamıyor musunuz?"

"Hayır," dedi Lidi. "Vasıtasalla neyi kastediyorsun?"

Kumsalda yakılan birkaç ateşten sonra oybirliğiyle çörtme teorisinin Cetia zamansal fiziği konusunda çok iyi eğitim almış zihinlere hitap ettiği sonucuna varılmıştı. Daha üstü kapalı dile getirilen kanaat de *Şobi*'nin çörtme cihazlarını yapan mühendislerinin de bunun nasıl çalıştığını tam olarak anlamamış olduğuydu. Daha doğrusu, çalıştığı zaman ne yaptığını anlamamışlardı. Çalıştığı kesindi. *Şobi,* robot mürettebat ile test edilen dördüncü gemiydi; şimdiye kadar dört yüz kilometre ila yirmi yedi ışık yılı mesafede, farklı uzunlukta molalarla altmış iki anlık yolculuk ya da sıçrama yapılmıştı. Gveter ile Lidi, inatla bunun mühendislerin ne yaptıklarını gayet iyi bildiklerinin kanıtı olduğunu savunuyordu; diğerlerine göre ise teorinin görünüşteki zorluğu sadece insan aklının gerçekten yeni bir kavramı almasındaki zorluktu.

"Kanın devridaimi gibi," dedi Tai. "İnsanlar kalplerinin neden attığını bilmeseler de uzun yıllar boyunca kalpleri atarak yaşamışlar." Mukayesesinden kendi de pek memnun görünmüyordu zaten ama Shan, "Kalbin, insan aklının anlayamadığı kendi nedenleri var," dediğinde biraz alınmış göründü. "Mistisizm," dedi, yol arkadaşını yerdeki bir köpek pisliği konusunda uyaran birinin edasıyla.

"Tabii ki bu süreçte anlayışın *ötesinde* bir şey yok," dedi Oreth biraz önerir gibi. "Anlaşılmayan veya yeniden yapılmayan bir şey yok."

"Ve ölçülmeyen," dedi Gveter kuvvetle.

"Ama insanlar bu süreci anlıyor olsalar bile kimse çörtmeye insan tepkisinin ne olduğunu bilmiyor... insan *tecrübesinin* ne olduğunu. Öyle değil mi? Yani bunu biz rapor edeceğiz."

"Niye tıpkı NIH uçuşu gibi olmasın, sadece biraz daha hızlısı?" diye sordu Betton.

"Çünkü bu tamamıyla farklı bir şey," dedi Gveter.

"Bize neler olabilir?"

Yetişkinlerden bazıları olasılıkları tartıştılar, hepsi neler olabileceğini düşünmüştü; Karth ile Oreth bunu uygun ifadelerle çocukları ile konuşmuştu; ama belli ki Betton böyle bir tartışmaya hiç dahil edilmemişti.

"Bilmiyoruz," dedi Tai sertçe. "Bunu sana baştan söylemiştim Betton."

"Büyük ihtimalle NIH uçuşu gibi olacak," dedi Shan, "ama NIH'ı ilk uçan insanlar da bunun neye benzediğini bilmiyordu ve fiziksel ve ruhsal etkisinin ne olduğu öğrenilmeliydi..."

"En kötüsü," dedi Tatlı Bugün o yavaş, rahatlatıcı sesiyle, "ölmemiz olacaktır. Test uçuşlarının bazılarında başka canlılar vardı. Ağustosböcekleri. Ve *Şobi'nin* son iki denemesinde zekâ sahibi ayin hayvanları. Onlara bir şey olmadı." Bu Tatlı Bugün için çok uzun bir beyanattı ve nispi bir ağırlık taşıyordu.

"Çörtmede," dedi Gveter, "NIH'da olduğu gibi, zamanla ilgili yeni bir düzenlemeye gerek olmadığı neredeyse kesin. Kütlenin de kendisiyle alakası yoktur, tıpkı yanıssal naklindeki gibi sadece belli bir çekirdek kütleye ihtiyaç duymakla ilgilidir. O yüzden belki hamile bir insan bile bu sıçramayı yaşayabilir."

"Onlar gemiye binemez," dedi Asten. "Eğer binerlerse doğmamış olan ölür."

Asten Oreth'in kucağına hafifçe uzanmıştı; Rig ise başparmağı ağzında Karth'ın kucağında uyuyakalmıştı.

"Oneblin olduğumuz zamanlarda," diye devam etti Asten, doğrulup oturarak, "mürettebatta ayin hayvanları vardı. Biraz balık, biraz Terralı kedi ve bir sürü Hainli gul vardı. Onlarla oynuyorduk. Üzerlerinde litovirüsünü denedikleri için gule teşekkür etmelerine yardım ettik. Ama ölmedi. Şapi'yi ısırdı. Kediler bizimle uyudular. Ama biri kemmere girdi ve hamile kaldı, sonra da *Oneblin'in* Hain'e dönmesi gerekti, ona kürtaj yapmak zorunda kaldılar yoksa doğmamış bütün yavruları içinde ölecek, onu da

öldürecekti. Kimse onun için bir ayin bilmiyordu, yani ona açıklayabilmek için. Ama ben ona fazladan biraz yiyecek verdim. Rig ağladı."

"Tanıdığım birkaç kişi daha ağlamıştı," dedi Karth, çocuğun saçını okşayarak.

"Güzel masallar anlatıyorsun Asten," dedi Tatlı Bugün.

"Yani biz de bir çeşit ayin hayvanıyız," dedi Betton.

"Gönüllü," dedi Tai.

"Deney yapanlarız," dedi Lidi.

"Deneyenleriz," dedi Shan.

"Kâşifleriz," dedi Oreth.

"Kumarbazlarız," dedi Karth.

Oğlan bir surattan diğerine baktı.

"Biliyorsunuz," dedi Shan, "ta İttifak zamanlarında, NIH uçuşlarının daha başındayken, her şeyi araştırmaya çalışarak, çok uzak sistemlere gemiler, yüzyıllarca geri dönemeyecek mürettebatlar yollamışlar. Belki bazıları hâlâ oralarda bir yerlerdedirler. Ama bazıları dört, beş, altı yüzyıl sonra geri dönmüş ve hepsi delirmiş. Akıllarını kaçırmış!" Gösterişli bir es verdi. "Ama başladıklarında da hepsi deliymiş. Hercai insanlarmış. Böyle bir zaman genişlemesine gönüllü olmak için deli olmak lazım. Bir mürettebat seçmek için nasıl bir yol ama." Güldü.

"Bizler istikrarlı insanlar mıyız?" dedi Oreth. "Ben hercailiği seviyorum. Bu işi seviyorum. Bu riski, birlikte risk almayı seviyorum. Büyük oynamak! İşte üstünlük burada, işin tatlılığı bu."

Karth bakışlarını çocuklarına indirdi ve gülümsedi.

"Evet. Birlikte," dedi Gveter. "Siz deli değilsiniz. Siz iyisiniz. Sizi seviyorum. Bizler ammariyiz."

"Ammar," dedi diğerleri ona, bu beklenmedik beyanatı teyit ederek. Genç adam mutlulukla kaşlarını çattı, ayağa fırlayarak gömleğini çıkarttı. "Yüzmek istiyorum. Haydi Betton. Gel yüzelim!"

dedi ve ateşin kızıl dumanının gerisinde hafifçe dalgalanan karanlık, engin sulara koştu. Oğlan tereddüt etti, sonra gömleğini ve sandaletlerini fırlatarak onu izledi. Shan Tai'yi çekip kaldırdı ve onlar da peşlerinden gittiler; en sonunda iki yaşlı kadın da geceye ve kıyıdaki dalgalara gidip kendi kendilerine gülerek pantolon paçalarını sıvadılar.

Gethenliler içinse, sıcak yaz yaşanan bir dünyada, sıcak bir yaz akşamında dahi deniz dost sayılmaz. İnsanın durması gereken yer ateşin yanıdır. Oreth ile Asthen Karth'a biraz daha sokularak alevleri seyrederken ve küçük kardeşleri uyumaya devam ederken, ara sıra kendi dillerinde yavaşça konuşarak pırıltılı dalgalardan gelen belli belirsiz sesleri dinlediler.

Liden'de geçen otuz uyuşuk günden sonra Şobiler ilk trene atlayıp karanın içlerine, bir Filo iniş aracının onları tren istasyonundan alıp Hain'den bir sonraki gezegen olan Ve'deki uzay limanına götüreceği şehre gittiler. Dinlenmiş, güneşte kalıp esmerleşmiş, birbirlerine iyice bağlanmış ve gitmeye hazır hale gelmişlerdi.

Tatlı Bugün'ün bir zamanlar evden ayrılmış olan yarı-evlat edinilmiş kuzenlerinden biri Ve Limanı'nda yanıssal işindeydi. Çörtmenin nasıl çalıştığıyla ilgili akıllarına takılan tüm soruları çörtmenin Urras ve Anarres'teki mucitlerine sormaları için Şobileri yüreklendirdi. "Bu deneysel uçuşun bütün amacı anlamak," diye üsteledi, "ve sizin zihinsel katılımınızın tümüne ihtiyaç var. Bu konuda çok hevesliler."

Lidi burun kıvırdı.

"Şimdi sırada ayin var," dedi Shan, güneş tarafındaki baloncukta bulunan yanıssal odasına doğru giderlerken. "Hayvanlara ne yapacaklarını, neden yapacaklarını izah edecekler ve yardımlarını isteyecekler."

"Hayvanlar bunu anlamıyor," dedi Betton soğuk, meleksi tiz sesiyle. "Bu sadece insanların kendilerini daha iyi hissetmek için yaptıkları bir şey."

"İnsanlar anlıyor mu yani?" diye sordu Tatlı Bugün.

"Hepimiz birbirimizi kullanıyoruz," dedi Oreth. "Ayinde şöyle deniyor: Böyle bir şey yapmaya hakkımız yok, o yüzden neden olduğumuz acının sorumluluğunu kabul ediyoruz."

Betton dinledi, düşünmeye başladı.

Yanıssalı ilk kullanan Gveter oldu ve yarım saat kadar, daha çok Prav ve matematik dilinde konuştu. Sonunda, özür dileyerek ve biraz huzursuz bir halde, aleti kullanmaları için diğerlerini de çağırdı. Bir sessizlik oldu. Lidi aleti harekete geçirdi ve kendisini tanıttıktan sonra, "Gveter dışında hiçbirimizin, çörtmenin prensiplerini anlayacak teorik bir geçmişe sahip olmadığımız konusunda karar birliğine vardık," dedi.

Yirmi iki ışık yılı uzaktaki bir bilgin, ruhsuz bir oto-çevirmen sesiyle Haince olarak ama şaşmaz bir umutsuzlukla cevap verdi: "Kabaca söylenecek olursa çörtme, sıçrayışsal deneysellik açısından bağıntılı bir tutarlılık yaratabilmek için sanal alanının yerinin değiştirilmesi olarak görülebilir.”

"Aynen," dedi Lidi.

"Bildiğiniz gibi maddi, bir etkisi görülmedi, ayrıca alt zekâ seviyesinde varlıkların kavrayışlarındaki olumsuz etkisi de sıfır; fakat bu sürece yüksek zekânın katılımının, yer değişimini öyle veya böyle etkileyebileceği ihtimali de düşünülmektedir. Ayrıca böyle bir yer değiştirme, katılımcıları karşılıklı olarak etkileyecektir.”

"Çörtmenin nasıl işleyeceğinin bizim zekâ seviyemizle ne ilgisi var?" diye sordu Tai.

Bir sessizlik. Onlarla konuşan kişi, sorumluluğunu yerine getirebilmek için kelimeleri bulmaya çalışıyordu.

"Biz 'zekâ' kelimesini türümüzün fiziksel karmaşıklığı ve kültürel bağımlılığını özetlemek için kullanıyorduk," dedi çeviricideki ses sonunda. "Müddetsiz bir sıçramada, bilinçli bir akıl şeklindeki bir atlayıcının varlığı henüz denenmemiş bir faktördür."

"Peki ama bu süreç anlık ise, bunun bilincine nasıl varabiliriz?" diye sordu Oreth.

"Kesinlikle," dedi yanıssal, başka bir sessizlikten sonra devam etti: "Deneye katılan, deneyin bir öğesi olduğuna göre, sıçrayıcının da sıçramanın bir öğesi veya faili olabileceğini varsayıyoruz. Süreci test etmek için bir-iki gönüllü yerine bir mürettebat hazırlanmasını istememizin nedeni de bu. Birbiriyle bağlantısı bulunan sosyal bir grubun ruhsal dengesi, bütünleyici olmayan ve anlaşılmayan bir deneyime karşı bir güç sınırıdır. Aynı zamanda grup üyelerinin ayrı ayrı yaptıkları gözlemler karşılıklı-doğrulanacaktır."

"Bu çeviriciyi kim programlıyor?" dedi Shan fısıltıyla. "Karşılıklı-doğrulamakmış! Siktir!"

Lidi, soruları beklercesine diğerlerine baktı.

"Yolculuk gerçekte ne kadar zaman alacak?" diye sordu Bet-ton.

"Hiç," dedi çevirici sesi, sonra kendini düzeltti: "Hiç vakit geçmeden."

Başka bir sessizlik.

"Teşekkür ederiz," dedi Tatlı Bugün ve Ve Limanı'ndan yirmi iki yıllık zaman genişlemesi uzaklıktaki gezegendeki bilgin, "Bu müşfik cesaretiniz için size minnettarız, bütün umudumuz sizde," diye cevap verdi.

Yanıssal odasından doğruca *Şobi'ye* geçtiler.

Pek öyle yer kaplamayan ve esas itibariyle bir açma kapama düğmesinden oluşan çörtme donanımı Neredeyse Işık Hızında tetikleyicileri ve Ekumenik Filo'ya ait herhangi bir yıldızlar arası gemide bulunan denetim masasının yanına yerleştirilmişti. *Şobi* Hain'de dört yüz yıl kadar önce inşa edilmişti ve otuz iki yaşındaydı. İlk uçuşlarının çoğu, Hainli ve Chiffewar'lu mürettebatla yaptığı araştırma uçuşlarıydı. Bu tarz uçuşlarda bir gemi, bir gezegen sisteminin yörüngesinde seneler geçirebileceği için buranın katlanılması gereken bir yerden ziyade, yaşanabilen bir yer de olabileceğini düşünen Hainli ve Chiffewar'lular gemiyi çok büyük, çok rahat bir ev gibi tanzim etmiş ve döşemişlerdi. Mesken halindeki üç modülün yerlerinden çıkartılarak Ve'deki

hangarlarda bırakılmış olmasına rağmen sadece on kişilik mürettebat için bol bol yer kalmıştı. Zıngazınk dolu olan kendi dünyalarının barakalarına ve komün yaşamın getirdiği sadeliğe alışmış olan, Terra'dan yeni gelmiş Tai, Betton ve Shan ile Anarres'ten gelmiş olan Gveter, *Şobi*'yi hiç de takdir etmeyerek gezdi. "Pislik," diye homurdandı Gveter. "Lüks!" diye burun kıvırdı Tai. Gemi içindeki hayatın hoş ve konforlu yönlerine daha alışkın olan Tatlı Bugün, Lidi ve diğer Gethenliler hemen yerleşerek rahatlarına baktılar. Gveter ile küçük Terralılar *Şobi*'nin bu geniş, yüksek tavanlı, iyi döşenmiş, biraz bakımsız kalmış oturma odaları, yatak odaları, çalışma odaları, yüksek ve düşük yerçekimli jimnastik salonları, yemek odası, kütüphane, mutfak ve köprüsü karşısında hissettikleri ahlaki rahatsızlığı sürdürmekte zorlanmışlardı. Köprüdeki hah, Hain göğünün takımyıldızlarını oluşturacak şekilde dokunmuş yumuşak koyu mavileri ve morlarıyla hakiki bir Henyekaulil'di. Meditasyon jimnastikhanesinde, geminin kendi kendine yeten bitkisel havalandırma sisteminin bir parçası olarak hatırı sayılır miktarda sağlıklı Terra bambu bitkilerinden vardı. Bütün odaların pencereleri sıla özlemi çekenler için Abbenay, Yeni Kahire veya Liden sahillerinin manzarasını gösterecek ya da istenirse bu görüntüler silinip yakın veya uzaktaki güneşlere veya güneşler arasındaki karanlığa bakılabilecek şekilde programlanmıştı.

Rig ile Asten asansörlerin yanı sıra, kabul salonundan kütüphaneye giden kavisli tırabzanları olan haşmetli bir merdivenin varlığını keşfetmişti. Sonunda Shan yerel bir yerçekimi alanı uygulayıp yukarı doğru kaymalarına neden olacağına dair onları tehdit edinceye kadar -ki bunu yapması için ona yalvardılar- çılgınlar gibi çığlıklar atarak tırabzandan kaydılar. Betton küçükleri yukarıdan bakan bir edayla süzerek asansöre bindi; fakat ertesi gün o da tırabzandan kaydı, üstelik kendini daha sert ittirebildiği ve daha ağır olduğu için Rig ile Asten'den daha hızlı gidebildiğinden neredeyse kuyruksokumunu zedeliyordu. Tepsiyle kayma yarışlarını organize eden Betton olmuştu, ama genellikle merdivenlerin sonuna kadar tepside kalabilecek kadar ufak tefek

olduğundan Rig kazanıyordu. Çocukların hiçbiri yüzmek ve Şobi olmak haricinde bir şey öğrenmemişti kumsalda; fakat Ve Limanı'nda hesapta olmayan bir beş günlük rötar sırasında beklerken Gveter kütüphanede her gün, Betton'a fizik, her üçüne de matematik çalıştırmıştı; Shan ve Oreth ile biraz tarih, düşük yerçekimli jimnastik salonunda da Tai ile dans çalışmışlardı.

Dans ederken Tai hafifliyor, özgürleşiyor, gülüyordu. Rig ile Asten o zaman onu çok seviyorlardı, oğlu da onunla bir tay gibi, oğlak gibi sakil ve neşeyle dans ediyordu. Shan da sık sık katılıyordu onlara; esmer, zarif bir dansçıydı, Tai onla dans ediyordu ama o zaman bile utangaçtı ve ona dokunmazdı. Betton'un doğumundan beri cinsellikten elini eteğini çekmişti. Shan'ın sabırlı, ısrarcı arzusunu istemiyordu; ne arzusuyla, ne de onunla uğraşma isteği vardı. Ondan ayrılıp Betton'a dönüyordu ve ana oğul kendilerini tamamen adımlarına vererek, birlikte yarattıkları havai düzenle dans ediyorlardı. Deneme uçuşundan önceki akşamüstü onları seyreden Tatlı Bugün gülümseyerek, tek bir söz söylemeden gözlerindeki yaşı silmeye başladı.

"Hayat güzel," dedi Gveter büyük bir ciddiyetle Lidi'ye.

"İdare eder," dedi kadın.

Beklenmedik bir şekilde erken ve dişi olarak girdiği kemmerden yeni yeni çıkmaya başlayan ve dişi olarak girdiği için Karth'ın da erkek olarak kemmere girmesine sebep olan Oreth, test uçuşunun herkes adına eğlenceli geçen bir beş gün için rötar yapmasına neden olmuştu: Oreth babası olduğu Rig ile annesi olduğu Asten'in dans etmelerini, Karth'ın da onları seyretmesini seyrediyordu ve Karhide dilinde, "Yarın..." dedi. Kemmerin son günleri çok tatlıydı.

Antropologlar hiçbir gezegende insan nüfusuna "kültürel sabitler" yüklememememiz konusunda ciddi surette fikir birliğine varmışlardır; fakat belirli bazı kültürel özellikler ya da beklentiler oldukça kemikleşmiştir. Limandaki o son gece akşam yemeğinden önce Shan ile Tai yarım yıllık maaşlarına -Terra'da hâlâ paraya dayalı

ekonomi vardı- patlayan siyah-gümüş renkli Terralı Ekumen üniformasını giyip geldiler.

Asten ile Rig hemen yaygara kopartarak eşit bir azamet istediler. Karth ile Oreth parti giysilerini giymelerini önerdiler, Tatlı Bugün gümüş dantelden eşarplar getirdi ama Asten somurttu, Rig de onu taklit etti. *Üniformada* anafikrin, *aynılık* olduğunu söyledi Asten.

"Niye?” diye sordu Oreth.

Yaşlı Lidi sertçe cevapladı: "Kimse sorumlu olmasın diye."

Ondan sonra gidip, aslında bir üniforma olmayan ama Tai ile Shan'ın göze batmasını engelleyen, siyah kadifeden gece kıyafetini giydi. Terra'dan on sekiz yaşında ayrılmış, bir daha ne geri gitmiş, ne de gitmek istemişti, ama ne de olsa Tai ile Shan onun gemi arkadaşlarıydı.

Karth ile Oreth işin içindeki espriyi anlayarak kenarları kürklü en iyi hieblerini giydiler; çocuklar da kendi parti giysilerinin yanı sıra Karth'ın aile yadigârı ve ağır altın mücevherleriyle yatışmışlardı. Tatlı Bugün, aslında morötesi olduğunu söylediği kar beyaz bir cüppeyle geldi. Gveter yelesini örmüştü. Betton’un üniforması yoktu, ama masada annesinin yanında gözle görülür bir gururla otururken üniformaya ihtiyacı da yoktu.

Liman mutfaklarından yollanan öğünler hep çok güzel olmuştu, ama bu seferki harikaydı: Yedi sosun yedisinin de olduğu leziz bir Hain iyanwisinin ardından Terra çikolatası ile tatlandırılmış bir puding. Canlı geçen gece kütüphanedeki büyük şöminenin yanında sükûnetle bitti. Kütükler taklitti tabii ki, ama çok güzel yapılmışlardı; gemiye bir şömine yapıp sonra içinde plastik kütük yakmanın bir âlemi yoktu. Neoselüloz kütükler ve çıralar tam gerektiği gibi kokuyordu, öyle hemen tutuşmamışlardı, tutuşurken kıvılcımlar, çıtırtılar, dalga dalga dumanlar çıkartarak alevlenmişlerdi. Ateşi Oreth hazırlamış Karth yakmıştı. Herkes etrafına toplandı.

"Haydi uykudan önce masallar anlatın," dedi Rig.

Oreth Kerm Ülkesinin Buz Mağaralarını, büyük mavi deniz mağarasının içine yelken açan bir geminin nasıl kaybolduğunu, onu aramak için mağaraya giren tekneler tarafından bulunamadığını anlatmaya başladı; ama yetmiş yıl sonra gemi -üzerinde tek bir canlı bulunmaksızın ve üstelik başlarına neler geldiği belli olmaksızın- Osemyet kıyılarının açıklarında, Kerm'in bin mil kadar yukarısında sürüklenirken bulunmuştu...

Başka bir masal?

Lidi, eşini kaybeden ve onu bulmak için ölüler ülkesine giden, orada karısını ölülerle dans ederken bulan, tam onu canlılar ülkesine geri getirecekken, daha tam hayata dönmeden ona dokunarak her şeyi bozan, karısının yok olmasına neden olan ve ne kadar ararsa arasın, dövünürse dövünsün, ağlarsa ağlasın bir daha ölülerin dans ettikleri yere giden yolu hiç bulamayan ufak çöl kurdunu anlattı...

Başka bir masal!

Shan, her yalan söylediğinde üzerinde bir tüy çıkan, çok yalan söylediği için sonunda komünündekilerin onu toz almak için kullandığı oğlanın masalını anlattı.

Başka!

Gveter, glun adı verilen fakat çok aptal oldukları için havada kafa kafaya tokuşmaktan ölüp duran kanatlı insanları anlattı. "Gerçekte öyle birileri yoktu," diye ekledi büyük bir dürüstlükle.

"Sadece bir masal."

Başka - Hayır. Artık yatma zamanı.

Rig ile Asten her zamanki gibi iyi geceler dilemek için herkese sarıldılar; bu kez Betton da onları izledi. Tai'ye geldiğinde durmadı, çünkü Tai kendisine dokunulmasından hoşlanmazdı; ama Tai elini uzattı, çocuğu kendine çekti ve yanaklarından öptü. Oğlan neşeyle kaçtı.

"Masallar," dedi Tatlı Bugün. "Bizimki yarın başlıyor ha?"

Bir emir-komuta zincirini tarif etmek kolaydır; bir tepki ağını tarif etmek değildir. Karşılıklı salahiyet anlayışıyla yaşayanlar açısından, karmaşık ve açık uçlu bir "yoğun" tanımlama normal ve anlaşılabilir bir şeydir; ama tek modelleri hiyerarşik denetim olanlar açısından böyle bir tanımlama, en az tanımladığı şey kadar karışık ve düzensizdir. Burada yetkili kim? Şu ufak tefek ayrıntılardan kurtulun artık. Bir çocuğun kırk ebesi olursa ya kör doğar, ya topal. Şimdi şu konuyu iyice bir açıklığa kavuşturalım. Beni liderinize götürün!

Yaşlı rotacı tabii ki NIH masasındaydı, Gveter ise önemsiz çörtme masasında; Oreth YZ'ye bağlanmıştı; Tai, Shan ve Karth aynı sırayla onların Destek'iydi ve Tatlı Bugün'ün yaptığı şeye de -hiyerarşik bir işlevi akla getirmeyecek bir anlamda- nezaret etmek ya da izlemek denebilirdi. Belki olayları içeriden izlemek ya da ikinci derecede nezaret etmek de denebilirdi. Rig ile Asten ise neredeyse ışık hızında yapılan yolculuğun sıkıcı ve insana nerede bulunduğunu şaşırtan deneyimi sırasında kütüphanede sürekli (Rig'in deyimiyle) nıhlayacaklardı. Genelde Asten resimlere bakmaya veya müzik teybini dinlemeye çalışır ve Rig tüylü bir battaniyenin içine ve altına kıvrılıp uyurdu. Uçuş sırasında Betton'un mürettebat içindeki işlevi Ağabeylikti; küçüklerin yanında kalıyordu; NIH uçuşlarının tuttuğu insanlardan biri olduğu için kendisine bir kusma torbası almış, ne yaptıklarını izleyebilmek için intervidi Lidi ile Gveter'e ayarlamıştı.

Yani herkes ne yaptığını biliyordu, tabii NIH uçuşlarına göre herkes ne yaptığını biliyordu. Çörtme işlemine gelince, bunun onları hiçbir zaman aralığı olmaksızın Ve Limanı'ndan on yedi ışık yılı uzaktaki bir güneş sistemine ulaştıracak şekilde bir sıçrama yaratacağını biliyorlardı; ama hiçbir yerde, ne yaptıklarını bilen biri yoktu.

Böylece Lidi, sanki oda orkestrasına ilk nota için hazır olmalarını işaret etmek amacıyla yayını kaldıran bir kemancı gibi etrafına şöyle bir bakındıktan sonra *Şobi*'yi NIH moduna geçirirken, Gveter de akoru vermek için yayını indiren bir çellocu

gibi *Şobi*'yi çörtme makamına soktu. Süresizliğe girdiler. Çörttüler. Hiç vakit geçmeden, aynen yanıssalın söylediği gibi.

"Sorun nedir?" diye fısıldadı Shan.

"Lanet olasıca!" dedi Gveter.

"Ne?" dedi Lidi, gözlerini kırpıştırıp başını sallayarak.

"Bu kadar," dedi Tai, göstergedeki verileri okuyarak.

"Burası o altmışlı zımbırtı değil," dedi Lidi, hâlâ gözlerini kırpıştırarak.

Tatlı Bugün, yedisini köprüde, üçünü de içvid aracılığıyla kütüphanede olmak üzere onunu birden aynı anda izliyordu. Betton pencerelerden birini silmişti, çocuklar pencerenin yarısını dolduran kasvetli, kahverengimsi bir dışbükeyselliğe bakıyordu. Rig pis, tüylü bir battaniye tutuyordu elinde. Karth, elektrotları Oreth'in şakaklarından çıkartıyor, YZ bağlantısını kesiyordu. "Hiç zaman aralığı olmadı," dedi Oreth.

"Hiçbir yerde değiliz," dedi Lidi.

"Hiç zaman aralığı yoktu," diye tekrarladı Gveter, masaya kaşlarını çatarak bakarken. "Bu doğru."

"Hiçbir şey olmadı," dedi Karth, YZ uçuş raporunu gözden geçirirken.

Oreth ayağa kalktı, pencereye gitti, hiç kıpırdamadan durup dışarı baktı.

"İşte bu. M-60-340-nolo," dedi Tai.

Ağızlarından çıkan bütün sözler sanki düşüp kalıyordu, yanlış bir tınıları vardı.

"Eh işte! Başardık Şobiler!" dedi Shan.

Kimse cevap vermedi.

"Yanıssalla Ve Limanı'nı çaldırın," dedi Shan neşeli olmaya niyetli bir halde. "Hepimizin sağ salim burada olduğunu söyleyin."

"Hepimizin nerede olduğunu?" diye sordu Oreth.

"Tabii ya," dedi Tatlı Bugün, ama bir şey yapmadı.

"Tamam," dedi Tai, geminin yanıssalına giderek. Alanı açtı, Ve'ye odakladı ve bir sinyal yolladı. Geminin yanıssalları sadece görsel olarak çalışıyordu; ekrana bakarak bekledi. Yeniden sinyal yolladı. Hepsi ekrana bakıyordu.

"Hiçbir şey gitmiyor," dedi.

Kimse ona odaklama koordinatlarını kontrol etmesini söylemedi; bir ağ sisteminde kimse endişelerinden o kadar kolay kurtulamaz. Koordinatları kontrol etti. Sinyal verdi; yeniden kontrol etti, yeniden ayarladı, yeniden sinyal yolladı; alanı açtı, Anarres üzerindeki Abbenay'a odakladı ve sinyal verdi. Yanıssalın ekranı boştu.

"Bak bakalım..." dedi Shan ve kendi kendini susturdu.

"Yanıssal çalışmıyor," diye rapor verdi Tai resmi bir dille mürettebatına.

"Arızasını buldun mu?" diye sordu Tatlı Bugün.

"Hayır. Çalışmıyor."

"Şimdi geri dönüyoruz," dedi Lidi, NIH masasının önünde oturmaya devam ederken.

Sözleri, ses tonu hepsini sarstı, sarsıp birbirlerinden ayırdı.

"Hayır, gitmiyoruz!" dedi Betton içvidden, Oreth, "Nereye, geriye?" derken.

Lidi'nin Destek'i Tai, sanki onun NIH uçuşunu harekete geçirmesine engel olmak istercesine ona doğru hareket etti, ama sonra Gveter'in yanıssala varmasını engellemek için hızla yanıssala doğru gitti. Gveter boş bulunarak durdu, "Belki de çörtme yanıssalın işleyişini etkilemiştir," dedi.

"Ona bakıyorum," dedi Tai. "Neden böyle olsun ki? Bütün deneme uçuşlarında robotların çalıştırdıkları yanıssal iletişimi işlemişti."

"YZ raporları nerede?" diye sordu Shan.

"Sana söyledim, yok," diye cevap verdi Karth sertçe.

"Oreth bağlanmıştı."

Hâlâ pencerenin önünde duran Oreth dönmeden konuştu. "Hiçbir şey olmadı."

Tatlı Bugün Gethenlilerin yanına geldi. Oreth ona baktı ve yavaşça, "Evet. Tatlı Bugün. Bunu... yapamayız. Sanırım. Düşünemiyorum."

Shan ikinci bir pencere açmış, dışarı bakıyordu. "Çirkin," dedi.

"Ne?" dedi Lidi.

Gveter, sanki Ekumenik bir atlastan okuyormuş gibi, "Yaşam için gerekli ısı eşiğinin altında yoğun, sabit bir atmosfer. Mikroorganizmalar. Bakteri bulutları, bakteri resifleri," dedi.

"Mikrop çorbası," dedi Shan. "Bizi yollamak için ne güzel bir yer seçmişler."

"Bir nötron bombası veya kara delik vakası olarak varsaydık, kendimizle birlikte sadece bakterileri götürecektik," dedi Tai. "Ama öyle olmadı."

"Ne olmadı?" dedi Lidi.

"Varmadık mı?" diye sordu Karth.

"Hey," dedi Betton, "kimse köprüden ayrılmayacak mı?"

"Ben oraya gelmek istiyorum," dedi Rig'in tiz sesi; sonra Asten'in sesi net ama titrek bir şekilde, "Maba, Liden'e dönmek istiyorum artık," dedi.

"Gelin haydi," dedi Karth ve çocukları karşılamaya gitti. Asten yaklaşıp da Oreth'in elini tuttuğunda bile Oreth yüzünü pencereden çevirmemişti.

"Neye bakıyorsun Maba?"

"Gezegene, Asten."

"Ne gezegeni?"

Oreth o zaman çocuklara baktı.

"Orada bir şey yok," dedi Asten.

"Şu kahverengi şeye... şu yüzeye, gezegenin atmosferine."

"Kahverengi falan yok. *Hiçbir şey* yok. Ben Liden'e dönmek istiyorum. Deney biter bitmez dönebileceğimizi söylemiştin."

Oreth sonunda dönüp diğerlerine baktı.

"Algılama farklılıkları," dedi Gveter.

"Sanırım," dedi Tai, "önce burada olduğumuzu... buraya geldiğimizi... kabul etmemiz lazım ki buraya gelelim."

"Yani, geri mi dönelim," dedi Betton.

"Veriler son derece net," dedi Lidi, her iki eliyle koltuğunun kenarlarına tutunup son derece kesin konuşarak. "Koordinatların hepsi yerinde. Aşağıdaki M-60-vesaire. Daha ne istiyorsunuz? Bakteri örnekleri mi?"

"Evet," dedi Tai. "Aletlerin işlevleri etkilendi, o yüzden aletsel kayıtlara güvenemeyiz."

"Yapma ya!" dedi Lidi. "Maskaralığa bak. Tamam. Giyinin, aşağı inin, azıcık çamur alın ve sonra çıkalım. Eve dönelim. NIH ile."

"NIH ile mi?" diye aynı anda sordu Shan ile Tai; Gveter ise, "Ama Ve zamanına göre on yedi yıl geçiririz, üstelik nedenini açıklayacak bir yanıssal da olmaz," dedi.

"Neden Lidi?" diye sordu Tatlı Bugün.

Lidi Hainli kadına baktı. "Yine çörtmek mi istiyorsun?" diye sordu boğuk bir sesle. Hepsine tek tek baktı. "Hepiniz taştan mı yapıldınız?" Yüzü kül gibiydi, buruşmuş, çökmüştü. "Duvarların ötesini görmek sizi rahatsız etmiyor mu?"

Shan dikkatle, "Nasıl yani?” deyinceye kadar kimse konuşmadı.

"Duvarlara bakınca yıldızları görüyorum!" Üzerine yıldız takımları dokunmuş olan halıyı işaret ederek yine tek tek hepsine baktı. "Siz görmüyor musunuz?" Kimse cevap vermeyince çenesi

hafif hafif kasılarak, "Tamam. Tamam. Ben görevi bırakıyorum. Özür dilerim. Odamda olacağım," dedi. "Belki beni kilitleseniz iyi olur," diye ekledi.

"Saçmalama," dedi Tatlı Bugün.

"Eğer düşersem..." diye başladı Lidi ve lafını bitirmedi. Gergin bir halde ve dikkatle kapıya yürüdü, sanki yoğun bir sis içinden geçiyormuş gibi. Anlayamadıkları bir şeyler söyledi, "Sebep” veya belki de "Şeffaf gibi bir şey.

Tatlı Bugün onu izledi.

"Ben de yıldızları görebiliyorum!" dedi Rig.

"Sus," dedi Karth, çocuğa sarılarak.

"Görebiliyorum! Her yerde yıldız görüyorum. Ayrıca Ve Limanı’nı da görebiliyorum. İstediğim her şeyi görebiliyorum!"

"Ya, öyledir mutlaka ama şimdi sus," diye mırıldanınca annesi, çocuk kendisini kurtarıp ayaklarını yere vurarak viyaklamaya başladı: "Görebiliyorum! Bal gibi görüyorum! *Her şeyi* görebiliyorum! Üstelik Asten göremiyor. Üstelik bir gezegen var, bal gibi var! Hayır, tutma beni! Tutma! Bırak beni!"

Suratı asılan Karth, çığlıklar atan çocuğu kendi bölümlerine taşıdı. Asten Rig'in peşinden bağırmak için döndü, "Gezegen mezegen yok! Sen uyduruyorsun!"

Oreth asık suratla, "Lütfen odana git Asten," dedi.

Asten gözyaşlarına boğularak denileni yaptı. Oreth özür dilercesine diğerlerine baktı, ağlayan kısa boylu suretin peşinden köprüyü geçip koridora doğru gitti.

Köprüde kalan dört kişi sessizce duruyordu.

"Kanaryalar," dedi Shan.

"Khalüsinasyon mu?" diye sordu Gveter, kendini biraz bastırarak. "Çörtülmenin aşın duyarlı organizmalar üzerindeki etkisidir... belki."

Tai başıyla onayladı.

"O halde acaba yanıssal çalışmıyor mu, yoksa biz onun çalışmadığını mı hayal ediyoruz?" diye sordu Shan bir sessizlikten sonra.

Gveter yanıssala gitti; bu kez Tai yanıssaldan uzaklaşarak aleti ona bıraktı. "Ben aşağıya inmek istiyorum," dedi.

"İnmemek için bir neden yok sanırım," dedi Shan hevessizce.

"Kne nedeni?" diye sordu Gveter oturduğu yerden dönüp.

"Bu yüzden buradayız, öyle değil mi? Bunu yapmaya gönüllü olduk, değil mi? Anlık-sıçrayışı denemek için, çalıştığını kanıtlamak için buradayız! Yanıssal çalışmadığına göre Ve'nin bizim radyo sinyallerimizi alması on yedi yılı bulacak!"

"Yeniden Ve'ye çörtüp onlara *anlatabiliriz,"* dedi Shan. "Eğer şimdi bunu yapsak... burada... sekiz dakika durmuş olacağız."

"Onlara anlatmak mı... ne anlatacağız? Ne biçim bir kanıt bu?"

"Hikâye edeceğiz," dedi sessizce köprüye dönmüş olan Tatlı Bugün; heybetli bir sessizlikle, koca bir yelkenli gibi hareket ediyordu.

"Lidi iyi mi?" diye sordu Shan.

"Hayır," diye cevapladı Tatlı Bugün. Lidi'den boşalan yere, NIH masasına oturdu.

"Gezegene inmek konusunda oylama talep ediyorum," dedi Tai.

"Diğerlerine sorayım," dedi Gveter ve dışarı çıkar çıkmaz yanında Karth ile hemen döndü. "İstiyorsanız inin aşağıya," dedi Gethenliler. "Oreth bir süre çocuklarla kalacak. Onlar... Biz yönümüzü, yerimizi aşırı derecede yitirdik."

"Ben aşağıya geleceğim," dedi Gveter.

"Ben de gelebilir miyim?" diye sordu Betton, neredeyse bir fısıltıyla, bakışlarını hiçbir yetişkinin yüzüne kaldırmayarak.

"Hayır," dedi Tai, Gveter, "Evet," derken.

Betton annesine baktı, tek bir hızlı bakış.

"Kniye gelmesin?" diye sordu Gveter.

"Risklerin ne olduğunu bilmiyoruz."

"Gezegenin yüzeyi tarandı."

"Robot gemiler tarafından..."

"Giysi giyeriz." Gveter gerçekten şaşırmıştı.

"Ben sorumluluğu almak istemiyorum," dedi Tai dişlerinin arasından.

"Kneden senin olsun?" diye sordu Gveter şaşkınlığı artarak. "Paylaşacağız; Betton mürettebattan biri. Anlamıyorum."

"Anlamadığını biliyorum," dedi Tai ve her ikisine de sırtını dönüp dışarı çıktı. Adam ile oğlan bakakalmıştı: Gveter Tai'nin ardından kapıya, Betton halıya.

"Üzgünüm," dedi Betton.

"Olma," dedi Gveter.

"Neler... neler oluyor?" diye sordu Shan denetim altında tutmak için aşırı bir çaba gösterdiği sesiyle. "Niye sürekli... birbirimizle çarpışıyoruz... girip çıkıyoruz?"

"Çörtme deneyimine bağlı karışıklık," dedi Gveter.

Tatlı Bugün masadaki yerinden onlara döndü. "Bir tehlike sinyali gönderdim," dedi. "NIH sistemini çalıştıramıyorum. Telsiz..." Boğazını temizledi. "Telsiz fonksiyonları düzensiz gibi."

Bir sessizlik oldu.

"Olmuyor," dedi Shan, ya da Oreth dedi ama Oreth çocuklarla birlikte geminin başka bir yerindeydi o yüzden, "Olmuyor," diyen Oreth olamazdı, Shan olsa gerekti.

Sebep-sonuç zinciri tanımlaması kolay bir şeydir; ama sebep ve sonuç arasında bir fasıla olursa kolay olmaz. Zaman içinde yaşayanlar için ardışıklık bir düsturdur, tek modeldir; eşzamanlılık bir kargaşa gibidir, düzensizliktir, ümit vermeyen bir karışıklıktır ve böyle bir karışıklığın tanımı da insanın aklını çok fena karıştırır. Mürettebat ağının üyeleri artık bu ağı sabit bir şekilde

algılayamadıkları ve algılarını birbirleriyle paylaşamadıklarından, yer mevhumu olmayan bir labirentte yollarını bulabilmeleri için tek ipucu bireysel algılama olacaktı. Gveter kendisini Shan, Tatlı Bugün, Betton, Karth ve Tai ile köprüde algılıyordu. Kendisinin düzenli olarak geminin sistemlerini kontrol ettiğini algılıyordu. NIH'dan çıt çıkmadığını gördü, telsiz fonksiyonları düzensiz patlamalar halindeydi, ama gemi içi elektrik ve mekanik sistemlerin hepsi düzenliydi. Boş bir iniş aracı yollayıp geri getirdi ve normal olarak çalıştığını algıladı. Kendisini Tai ile, gezegene inmek konusundaki kararlılığını tartışırken algıladı. Gemi üzerindeki aletsel kayıtlara güvenemediğini kabul ettiğine göre, Tai'nin hedeflerine yani M-60-340-nolo'ya gerçekten vardıklarına dair maddi bir kanıtın alınması gerektiği yönündeki görüşünü de kabul etmek zorundaydı. Eğer önlerindeki on yedi yılı Ve'ye gerçek zamanda dönmek için geçireceklerse, ellerinde gösterecek bir şeyleri olması hoş olurdu, bu bir avuç balçık bile olsa.

Bu tartışmayı son derece mantıklı bir şekilde algıladı.

Öte yandan algılaması mürettebatta hiç de yakışmayan benlik çıkışlarıyla bölünüyordu.

"Gidiyosan git!" dedi Shan.

"Bana emir vermeye kalkma," dedi Tai.

"Birinin burada kontrollerin başında kalması gerek," dedi Shan.

"Erkekler olmaz!" dedi Tai.

"Terralılar hiç olmaz," dedi Karth. "Sizin hiç kendinize saygınız yok mu?"

"Gerginlik," dedi Gveter. "Haydi Tai, Betton, tamam, haydi gidelim, tamam mı?"

İniş aracında Gveter her şeyi çözmüştü. Olması gerektiği gibi bir şeyin ardından başka bir şey oluyordu. İniş işlemi çok basittir, Betton'dan onları indirmesini istedi. Oğlan yaptı. Tai her zamanki gibi gergin ve içine kapanmış oturuyordu, güçlü parmakları dizlerinin üzerine kenetlenmişti. Betton küçük gemiyikendini

güvenerek kullandı ve o da gergin ama mağrur bir halde arkasına dayandı: "İndik," dedi.

"Hayır, inmedik," dedi Tai.

"Temas... yere temas ettiğini gösteriyor," dedi Betton, kendine olan güvenini kaybederek.

"Mükemmel bir inişti," dedi Gveter. "Hissetmedik bile." Her zamanki kontrolleri yapıyordu. Her şey yolundaydı. İniş aracının dışında koyu kahverengimsi bir loşluk vardı. Betton dış ışıkları açınca, atmosfer karanlık bir sis gibi ışığı faydasız bir ışıma halinde yaydı.

"Testler tetkik raporlarıyla uyumlu," dedi Gveter. "Dışarı çıkacak mısın Tai, yoksa makineyi mi kullanacaksın?"

"Çıkacağım," dedi Tai.

"Çıkacağım," diye tekrarladı Betton.

Gveter, eğer dışarı çıkacak olsaydı diğerlerinden birinin üstleneceği, mürettebat içindeki resmi Destek rolünü üstlenerek başlıklarını kilitlemelerine, giysilerini arıtmalarına yardım etti; onlar için birbiri ardı sıra kapakları açtı ve dış kapaktan aşağıya inerlerken onları hem geminin kapısından, hem de vidden izledi. İlk önce Betton gitmişti. Beyaz giysinin etkisiyle biraz daha uzamış olan ince sureti ışıkların zayıf parlaklığında aydınlık duruyordu. Gemiden birkaç adım uzaklaştı, döndü ve beklemeye başladı. Tai merdivenden yere iniyordu. Sanki boyu daha kısalmıştı, diz mi çökmüştü acaba? Gveter kapıdan başını çevirip vid ekranına baktı, sonra tekrar kapıdan dışarı baktı. Tai sanki büzüşüyor muydu? Batıyordu -yüzeye batıyor olmalıydı- demek ki yüzey sert değil, çamur ya da bataklık gibi bir çeşit asıltıydı; ama Betton üzerinde yürümüştü ve Gveter pek rahatlıkla göremese de, daha hafif olan Betton'u taşıyor olması gereken muhtemelen sert zemin üzerinde Tai'ye doğru geri dönüyordu, iki adım, üç adım - ama yok, herhalde Tai bir deliğe düşmüştü, bir çeşit hendeğe falan, çünkü artık sadece göğsünden yukarısını görebiliyordu, bacakları karanlık bataklık ya da sis içinde gizlenmişti amahareket ediyordu,

hızla hareket ediyor, hem iniş aracından, hem de Betton’dan uzaklaşıyordu.

"Onları geri çağır," dedi Shan; Gveter de giysilerin içindeki içiletişimden, "Lütfen iniş aracına geri dönün, Betton, Tai," dedi. Betton hemen merdiveni çıkmaya başladı, sonra arkasına dönüp annesine baktı. Tai'nin başlığı olması icap eden belirsiz bir leke, kahverengi karanlığın içinden, neredeyse iniş aracının ışığının yayıldığı yerin dışında bir yerden görünüyordu.

"Betton, lütfen içeri gir. Tai lütfen dön."

Beyazımsı giysi merdivenden yukarı pırıldayarak çıkarken Betton'un sesi içiletişimde yalvarıyordu, "Tai... Tai geri gel... Gveter onun peşinden gideyim mi?"

"Hayır. Tai hemen iniş aracına geri dön."

Oğlanın mürettebatla bağı ağır bastı; iniş aracına çıktı, Gveter ona kapıdan bakarken o da dış kapaktan dışarı baktı. Tai artık vidde görünmüyordu. Solgun leke şekilsiz çamurun içine çöktü.

Gveter, aletlerin gezegen yüzeyine temas ettiklerinden beri iniş aracının 3,2 metre kadar batmış olduğunu ve her dakika artan bir hızla batmaya devam ettiğini kaydettiklerini algıladı.

"Zemin neydi Betton?"

"Çamurlu gibiydi... Tai nerede?"

"Tai, lütfen hemen dön!"

"İniş Aracı Bir ve tüm mürettebatı, lütfen hemen *Şobi*'ye dönün," dedi gemi içiletişimi; bu Tai'nin sesiydi. "Ben Tai," dedi. "Lütfen iniş aracı ve tüm mürettebatı hemen gemiye dönsün."

"Giysinle birlikte arınmada kal lütfen Betton," dedi Gveter. "Ben kapakları kilitliyorum."

"Ama... Tamam," dedi oğlanın sesi.

Gveter iniş aracını havalandırdı, aracı ve Betton'un giysisini yolda arındırdı. Art arda kapaklardan geçip *Şobi*'ye girerken ve koridorlardan köprüye ilerlerken yanında Betton ile Shan'ın

geldiğini; köprüde de Karth, Tatlı Bugün, Shan ve Tai'nin olduğunu algıladı.

Betton annesine doğru koştu, sonra durdu; kollarını annesine uzatmadı. Yüzü mum veya tahtadan yontulmuş gibi hareketsizdi.

"Korktun mu?" diye sordu Tai. "Aşağıda neler oldu?" Sonra da bir açıklama yapması için Gveter'e baktı.

Gveter hiçbir şey algılamadı. Hiç sürmeyen bir müddetsizlikte, aslında olmamış olan olmuş hiçbir şeyin olmadığını algıladı. Kaybolarak arandı, kaybolarak kelimeyi buldu, kurtaran kelimeyi buldu: "Sen," dedi, dili ağzında ağırlaşarak, hissizce, "sen bizi çağırdın."

Sanki Tai inkâr etmişti ama önemi yoktu. Neyin önemi vardı? Shan konuşuyordu. Belki o söylerdi. "Kimse çağırmadı Gveter," dedi Shan. "Sen Betton ile çıktın, ben Destek'tim; iniş aracını sabit tutamadığımı, o yüzeyde tuhaf bir şeyler olduğunu fark edince sizi iniş aracına geri çağırdım ve yukarı çıktık."

Gveter'in bütün söyleyebildiği, "Hayali... " olmuştu.

"Ama Tai de gelmişti..." diye başladı ve durdu. Gveter oğlanın annesinin inkâr eden temasından kaçındığını algıladı. Neyin önemi vardı?

"Kimse aşağıya inmedi," dedi Tatlı Bugün. Bir sessizlikten sonra ve önce, "İnilebilecek bir aşağısı yok ki," dedi.

Gveter başka bir kelime daha bulmaya çalıştı ama başka kelime yoktu. Ana kapının dışında, çok dikkatle baktığında arkasında minik yıldızların parladığını gördüğü kahverengimsi, çamurumsu bir dışbükeylik algıladı.

O zaman bir kelime buldu, yanlış bir kelime. "Kayboldu," dedi ve söylerken gemi sisteminin bütün o hafif mırıltısı ve hareketliliği, hep orada bulunan gerçek sessizlik içinde yitip giderken, geminin ışıklarının nasıl yavaşça kahverengimsi çamur içinde azaldığını, solduğunu, karardığını ve yok olduğunu algıladı. Ama hiçbir şey yoktu. Hiçbir şey olmamıştı. Ve Limanı'ndayız! demeye çalıştı bütün iradesiyle; ama söz yoktu.

Güneşler tenimi yakıyor, dedi Lidi.

Güneşler benim zaten, dedi Tatlı Bugün. Sadece ben değil, her şey.

Nefes almayın! diye haykırdı Oreth.

Bu ölüm, dedi Shan. Korktuğum şey: Hiç.

Hiç, dedi hepsi.

Nefes almadan çırpındı hayaletler, yer değiştirdi, gerçek olmayan bir gezegenin, kahverengi sisten bir dünyanın yakınında yüzen soğuk, karanlık bir hurda geminin hayalet kabuğu içinde. Konuştular ama hiç ses yoktu. Ne boşluk içinde ses vardır, ne de na-zamanda.

Kamarasındaki yalnızlığında Lidi yerçekiminin geminin çekirdek kütlesinin yarı çekimine kadar hafiflediğini hissetti; daha yakındaki ve uzaktaki güneşleri gördü; duvarların karanlık seyrek dokusunu, geminin gövdesini, yatak takımını, bedenini yakıp geçtiklerini gördü bu güneşlerin. En parlağı olan bu sistemin güneşi tam göbeğinin altında yüzüyordu. İsmini bilmiyordu.

Ben güneşler arasındaki karanlığım, dedi biri.

Ben hiçim, dedi biri.

Ben senim, dedi biri.

Sen -dedi biri- sen.

Sonra nefes aldı, uzandı ve konuştu: ' Dinle!" Diğerine, diğerlerine bağırarak, "Dinle!"

"Bunu hep biliyorduk. Hep buradaydık, hep olacağız, şöminenin başında, merkezde. Sonuç olarak korkacak bir şey yok."

"Nefes alamıyorum," dedi biri.

"Ben nefes almıyorum," dedi biri.

"Teneffüs edecek bir şey yok ki," dedi biri.

"Alıyorsunuz, nefes alıyorsunuz, ne olur nefes alın!" dedi bir başkası.

"Buradayız, şöminenin başında," dedi bir başkası.

Ateşi Oreth hazırlamış, Kartlı yakmıştı. Tutuşunca ikisi birden, yavaşça, Karhide'ca, "Işığa da şükredin ve bitmemiş yaradılışa," dedi.

Ateş çatırdayıp patırdayarak tutuştu, çıtırdadı, aniden alev aldı. Sönmedi. Yandı. Diğerleri etrafında toplandı.

Hiçbir yerdeydiler ama hep birlikte hiçbir yerdeydiler; gemi ölüydü ama gemideydiler. Ölü bir gemi oldukça hızlı soğur, ama hemen de soğumaz. Kapıları kapatın, ateşin yanına gelin; yatmadan önce soğuk geceyi dışarıda bırakalım.

Karth, Rig'i yanına alarak Lidi'yi yıldızlı kabrinden çıkması için ikna etmeye gitti. Rotacı kalkmak istemedi. "Bu benim suçum," dedi.

"Bencilleşme," dedi Karth kibarca. "Nasıl olabilir?"

"Bilmiyorum. Burada kalmak istiyorum," diye mırıldandı Lidi. Sonra Karth ona yalvardı: "Ah Lidi, böyle yalnız olmaz!"

"Başka nasıl olacak?" diye sordu yaşlı kadın soğuk bir edayla.

Ama bu kez de kendinden, suçluluk hissinden utanmıştı ve homurdandı: "Tamam, tamam." Ayağa kalktı, battaniyeye sarınarak Karth ile Rig'i takip etti. Çocuk küçük bir biyoışıl taşıyordu; oksijen tanklarının bitkileri bir süre daha soluyacak hava yaparak yaşamaya devam ederken biyoışıl kara koridorlarda parladı. Önündeki ışık, yıldızlar arasındaki bir yıldız gibi karanlığın içinden, taştan şöminede ateşin yandığı, kitaplarla dolu odaya doğru parladı. "Merhaba çocuklar," dedi Lidi. "Burada ne yapıyoruz?"

"Masallar anlatıyoruz," diye cevap verdi Tatlı Bugün.

Shan'ın elinde küçük bir ses kaydedici defter vardı.

"Çalışıyor mu?" diye sordu Lidi.

"Çalışıyor gibi. Düşündük de... Olanları anlatsak iyi olur sanki," dedi Shan, dar kara yüzündeki dar kara gözlerini ateş ışığında kısarak. "Her birimiz. Hepimizin neler... neye benziyordu... neye benziyor, bizim için. Böylece..."

"Bir kayıt olarak, evet. Eğer... Gerçi çalışması ne kadar komik, senin şu defterinin. Başka bir şey çalışmazken."

"Sesle harekete geçiyor," dedi Shan, düşünmeden. "Evet. Haydi devam et Gveter."

Gveter, gezegenin yüzeyine yaptıkları keşfin kendi versiyonunu anlatmayı bitirdi. "Geriye örnek bile getiremedik," diye sözlerini bağladı. "Aklıma bile gelmedi."

"Seninle Shan gitmişti, ben değil," dedi Tai.

"Sen gittin, ben de gittim," dedi oğlan, Tai'yi susturan bir kesinlikle. "Dışarı da çıktık. Shan ile Gveter iniş aracındaki Destek'lerdi. Ben örnek aldım. İstatis dolabındalar."

"Ben Shan'ın iniş aracında olup olmadığını bilmiyorum," dedi Gveter, acı çekiyormuşçasına alnını ovuşturarak.

"İniş aracı nereye gidebilirdi zaten?" dedi Shan. "Bütün düşünebildiğim dışarıda hiçbir şey olmadığı; hiçlikte olduğumuz, zamanın dışında olduğumuz... Ama içinizden biri onu nasıl gördüğünü anlatınca, o zaman sanki öyleymiş gibi geliyor bana da, ama sonra, bir sonraki anlatıcı hikâyeyi yine değiştiriyor ve ben..."

Oreth ürpererek ateşe biraz daha yaklaştı.

"Ben bu lanet olasıca şeyin çalışacağına hiç inanmamıştım," dedi Lidi, battaniyesinin karanlık mağarasından bir ayı gibi.

"Sorun, bunu anlamamamızdı zaten," dedi Karth. "Hiçbirimiz nasıl çalıştığını anlayamadık; Gveter bile. Bu doğru değil mi?"

"Evet," dedi Gveter.

"O halde, eğer bizim olanlarla ruhsal etkileşimimiz bu süreci etkiliyorsa..."

"Ya da sürecin kendisiyse," dedi Tatlı Bugün, "anladığımız kadarıyla."

"Yani," dedi Lidi derin bir varoluşçu bıkkınlıkla, "çalışması için buna *inanmamız* mı gerekiyor?"

"Bir şey yapabilmek için kendine inanman gerekiyor, öyle değil mi?" dedi Tai.

"Hayır," dedi rotacı. "Kesinlikle değil. Ben kendime hiç inanmam. Bazı şeyler *bilirim.* Devam etmeye yetecek kadar."

"Bir analoji yapayım," dedi Gveter. "Bir mürettebatın etkinliği üyelerinin kendilerini mürettebat olarak algılamalarına dayanır; buna ister mürettebata inanmak, ister sadece mürettebat *olmak* deyin. Tamam mı? Yani, belki de çörtmek için biz... biz idrak sahibi olanlar... bu belki de bizim bilinçli olarak kendimizi... sıçrayan olarak -diğer yerde- hedefimizde olanlar olarak görmemize bağlıdır?"

"Mürettebatlığımızı kaybettiğimiz kesin, bir sü... Süre diye bir şey var mı?" dedi Karth. "İşte, ayrı düştük."

"İpin ucunu kaçırdık," dedi Shan.

"Kaybettik," dedi Oreth derin düşüncelere dalmış bir halde, iri, oldukça hafif bir kütüğü ateşe atıp bacadan yukarı kıvılcımlar, yavaş hareket eden yıldızlar saçarken.

"Neyi kaybettik?" diye sordu Tatlı Bugün.

Bir süre kimse cevap vermedi.

"Bakıp da halıdan güneşi gördüğüm zaman..." dedi Lidi.

"Ben de görebildim," dedi Betton, çok alçak bir sesle.

"Ben Ve Limanını görebiliyorum," dedi Rig. "Ve her şeyi. Size neler görebildiğimi anlatabilirim. Bakarsam Liden'i görebiliyorum. Ve *Oneblin'*deki odamı. Ve..."

"Önce, Rig," dedi Tatlı Bugün, "bize ne olduğunu anlat."

"Pekâlâ," dedi Rig tatlılıkla. "Bana sıkıca tutun Maba, yüzmeye başlıyorum. Biz kütpaneye gittik, ben, Asten ve Betton,

Betton Ağabeydi, büyükler köprüdeydi, ben de nıh-uçuşu yaparken hep olduğu gibi uyumak üzereydim ama daha tam yatmadan kahverengi bir gezegen belirdi, Ve Limanı, bütün güneşler, geri kalan her yer birden belirdi ve insan bakıp her şeyin içinden gerisini görebiliyordu ama Asten göremiyordu. Ama ben görebiliyordum."

"Asla *hiçbir yere* gitmedik," dedi Asten. "Rig hep masal uydurur."

"Hepimiz sürekli masallar uydururuz Asten," dedi Karth.

"Ama Rig'inkiler gibi budalaca değil!"

"Daha da budalaca," dedi Oreth. "İhtiyacımız... İhtiyacımız olan..."

"İhtiyacımız olan şey," dedi Shan, "sıçramanın ne olduğunu bilmek, ama bilmiyoruz çünkü daha önce bunu hiç yapmadık, daha önce kimse yapmadı."

"Canlı olarak yapmadı," dedi Lidi.

"Neyin gerçek olduğunu bilmemiz gerek; ne olduğunu, bir şey olup olmadığını..." Tai etraflarındaki ateş ışığından mağarayı ve gerisindeki karanlığı işaret etti. "Neredeyiz? Burada mıyız? Burası dediğimiz neresi? Bu nasıl bir masal?"

"Anlatmak zorundayız," dedi Tatlı Bugün. "Hikâye edip yeniden hesabını tutmalıyız. Nakledip bağlantı kurmalıyız... Rig gibi. Asten senin hikâyen nasıl başlıyor?"

"Binlerce kış önce, bin mil ötede," diye başladı; Shan, "Evvel zaman içinde... " diye mırıldandı.

"Şobi adında bir gemi varmış," dedi Tatlı Bugün, "on kişilik mürettebatıyla bir test uçuşu yapan, çörtmeye çalışan..."

"Bunların isimleri Rig, Asten, Betton, Karth, Oreth, Lidi, Tai, Shan, Gveter ve Tatlı Bugün imiş. Hepsi tek tek ve birlikte kendi masalını nakletmiş..."

Bir sessizlik oldu, sonunda içlerinden biri konuşup masal anlatmaya başlayıncaya kadar ateşin kıpırtısı ve çıtırtısı,

nefeslerinin, hareketlerinin hafif sesleri hariç hep orada olan bir sessizlik.

"Oğlan ile anası," dedi neşeli, pür ses, "o dünyaya ayak basan ilk insanlardı."

Yine bir sessizlik; sonra yine bir ses.

"Kadıncağız arzu etmiş olsa bile... aslında bu şeyin çalışmamasını ümit ettiğini fark etmişti, çünkü bu onun tüm yeteneklerini, tüm yaşamını modası geçmiş bir şey yapacaktı... yine de, aynı zamanda, becerebilirse gerçekten bunu kullanmayı öğrenmeyi çok istiyordu, tabii eğer bunun için çok yaşlı değilse..."

Uzun, hafifçe zonklayan bir sessizlik ve başka bir ses.

"Dünyadan dünyaya gitmişler ve her seferinde ayrıldıkları dünyayı zaman genişlemesinde kaybetmişler, onlar NIH uçuşlarındayken arkadaşları yaşlanıp ölüyormuş. Eğer insanın kendi zamanında yaşaması ve bu arada dünyalar arasında gezinmesi diye bir şey olsaymış, bunu denemek isterlermiş..."

"Her şeylerini bunun için tehlikeye atarak," diye aldı diğer ses masalı kaldığı yerden, "çünkü ruhumuzu koymadığımız hiçbir şey çalışmaz, tehlikeyi göze almadığımız hiçbir şey emniyetli değildir."

Bir süre, kısacık bir süre ve bir ses.

"Bir oyun gibiydi. Sanki hâlâ Ve Limanı'nda, bir NIH uçuşuna çıkmadan önce *Şobi'nin* içinde bekliyorduk. Ama aynı zamanda sanki kahverengi gezegendeydik de. Aynı anda. Ama bir tanesi mahsusçuktandı, diğeri değildi, ama hangisi hangisiydi bilemiyordum. Yani sanki bir oyunda mahsusçuktan bir şey yapıyormuşsun gibiydi. Ama ben oynamak istemiyordum, nasıl olduğunu bilmiyordum."

Başka bir ses.

"Eğer çörtme prensiplerinin canlıların, akıl sahibi varlıkların sıçramalarına uygulanabileceği ispat edilirse, bu onun halkının, hatta bütün insanların zihinlerinde büyük bir olay olacaktı. Yeni bir anlayış. Yeni bir ortaklık. Kâinatta olmanın yeni bir yolu. Daha

geniş bir hürriyet... Bunu çok istiyordu. Bu ortaklığı meydana getirecek olan ilk mürettebatta olmak istiyordu, bunu düşünüp çözecek ilk insanlardan olmak istiyordu, bunu... bunu nakledecek ilklerden. Ama aynı zamanda bundan korkuyordu da. Belki de bu gerçek bir ilişki değildi, belki yanlıştı, belki sadece bir rüyaydı. Bilmiyordu."

Sırtları çok soğuk, çok karanlıktaydı ateşin önünde toplanmış otururlarken. Duydukları şey Liden'de kumlar üzerinde hışırdayan dalgaların sesi miydi?

Başka bir ses.

"Kadın kendi halkını da çok düşünmüştü. Suçluluğu, kefareti ve feragati. İnsanlara daha fazla hürriyet verebilecek olan bu ilk uçuşta olmayı çok istemişti. Ama tahmin ettiğinden çok farklıydı. Neler olmuştu... Önemli olan ne olmuş *olduğu* değildi. Önemli olan *ona* hürriyet vermiş olan insanlarla bir araya gelmesiydi. Suçluluk duymadan. Onlarla birlikte kalmak istiyordu, onlarla birlikte mürettebattan biri olmak istiyordu... Ve oğluyla. Bilinmeyen bir dünyaya ilk ayak basan kişi olan oğluyla."

Uzun bir sessizlik; ama derin değil, sadece geminin sistemlerinin hafif gümgümleri kadar derin, kanın devri gibi sabit ve bilinçdışı.

Başka bir ses.

"Bir akıldaki düşüncelerdi onlar; zaten başka ne olmuşlardı ki şimdiye kadar? O yüzden Ve'de de olabilirlerdi, kahverengi gezegende de, hem teni, hem de ruhun tümünü, hem hayali, hem gerçeği arzu edebilirlerdi, aynı anda üstelik, hep yaptıkları gibi. Bunu hatırladığında kafasındaki karışıklık ve korku azaldı, çünkü kaybolamayacaklarını biliyordu."

"Kayboldular. Ama yolu buldular," dedi başka bir ses, gemi sisteminin mırıltısı ve hışırtısını bastıran, sağlam duvarlar ve gemi gövdesinin içinde, sıcak taze hava ve ışık içinde yumuşak bir ses.

Sadece dokuz ses konuşmuştu, onuncusuna baktılar; ama onuncusu, başparmağını emerek uykuya dalmıştı.

"Masal anlatıldı ve daha da anlatılacak," dedi annesi. "Haydi gidin artık. Ben burada Rig ile birlikte çörteceğim."

O ikisini ateşin yanında bırakarak köprüye geçtiler; sonra da *Şobi*'nin kırk beş dakikalığına yok olduğunu, var olmadığını, sessizlikte kaybolduğunu aletlerinde gören bir sürü endişeli bilim insanını, mühendisi, liman yetkilisini, Ekumen'i içeri almak için geminin kapısına gittiler. "Ne oldu?" diye sordular. "Ne oldu?" Şobiler birbirlerine baktılar, "Valla bu öyle bir masal ki..." dediler.

GANAM'A DANS

Güç, büyük bir davul gümbürtüsüdür," dedi Aketa. "Gök gürültüsü. Elektriği yaratan şelalenin sesi. Başka hiçbir şeye yer kalmayıncaya kadar doldurur insanı." Ket, toprağa birkaç damla su damlatarak, "İç, yolcu," diye mırıldandı. Toprağa çiçek tozları serpiştirdi, "Ye, yolcu," diye mırıldandı. Bakışlarını, gücün dağı İyananam'a kaldırdı. "Belki sadece gök gürültüsünü dinlemiş, başka bir şey duyamamıştır," dedi. "Sence ne yaptığını biliyor muydu?"

"Bence ne yaptığını biliyordu," dedi Aketa.

Şobi'nin M-60-340-nolo adındaki küçük, pis bir gezegene gidip gelerek yaptığı sorunlu da olsa başarılı sıçramadan bu yana Ve Limanı'nın bütün bir kanadı çörtme teknolojisine ayrılmıştı. Anarres'te çörtme teorisini meydana çıkartanlar ve Urraslı sıçrama mühendisleri, bir gemi ile içindeki mürettebat kâinatın bir yerinden başka bir yerine hiç zaman harcamadan gittiğinde esasen neler olup bittiğini öğrenmek için gerekli deney ve araştırmaları yapan Ve'deki teorisyenler ve mühendislerle, yanıssal vasıtasıyla sürekli konuşuyorlardı. "'Gitti' diyemezsiniz, 'oldu' diyemezsiniz," diye azarlıyorlardı Cetialılar. "Yani bir an içersinde burada değil, orada olunuyor ve o aynı anda burada olunuyor, orada değil. Bizim dilimizde olmayan araya çört denir."

Zekâ ve idrak sahibi yaşam biçimleri çörtüldüğünde ne olduğunu inceleyen ve bu konuda tartışan Hainli psikolog camiası, Cetialı zamansalcı camiasıyla iç içe geçmişti. "'Aslında' diyemeyiz, bunu 'yaşadılar' da diyemeyiz," diye azarlıyorlardı onlar da. "Çörtme mürettebatı 'varış'ın gerçeklik noktasına karşılıklı algılama-mukayese ve uyarlama ile varır, yani düşünen varlıklarda etkili bir sıçrama olabilmesi için olayın inşası gereklidir," falan filan; işte böyle söyleyip duruyorlardı, çünkü Hainler milyonlarca yıldır çenesi düşük insanlar olmuşlardı ve bundan hiç bıkmadılar. Ama aynı zamanda dinlemeyi de severler ve *Şobi*'nin mürettebatının anlattıklarını dinlediler. Sonra Kumandan Dalzul geldiğinde, onu da dinlediler.

"Tek başına bir adam yollamaksınız," dedi Dalzul. "Sorun insanların birbirleri üzerindeki tesirleri. *Şobi*'de on kişi vardı. Tek bir adam yollayın. Beni yollayın."

"Shan ile birlikte gitmelisin," dedi Betton.

Annesi başını iki yana salladı.

"Gitmemek son derece ahmakça!"

"Eğer seni istemezlerse, ben de yokum," dedi kadın.

Oğlan annesine sarılmaması veya fazla bir şey söylememesi gerektiğini gayet iyi biliyordu. Ama nadiren yaptığı bir şey yaptı: Bir şaka yaptı. "Hiç vakit geçmeden döneceksin ki," dedi.

"Haydi oradan," dedi Tai.

Shan Hainlilerin üniforma giymediklerini, "Kumandan" gibi mevki belirten sıfatlar kullanmadıklarını biliyordu. Ama Kumandan Dalzul'u karşılamak için Terralı Ekumenlerin siyah ve gümüş rengi üniformasını giymişti.

Terra'nın Ekumen'e katıldığı ilk yıllarda Alberta barakalarında doğan Dalzul, Urras'taki A-Io Üniversitesi'nde zaman fiziği dalında diploma almış, Dünyalar Ekumeni Seyyarı olarak kendi gezegenine dönmeden önce Hain'de Sabitlerle eğitim görmüştü. Onun ışık hızına yakın yapmış olduğu altmış yedi yıllık yolculuk sırasında belalı bir dini hareket güçlenerek Birleşimci Devrim’in

en korku verici yönü haline gelmişti. Dalzul, adına çalıştığı kişilerin saygısını kazanmasına ve karşısında olduğu kişilerin de ona tapmasına -çünkü Birleşimci Pederler onun tanrı olduğuna hükmetmişti- neden olan dirayeti ve taktikleri sayesinde birkaç ay içersinde olayları denetim altına almıştı. İmansızların dünya çapındaki kıyımı, birbirini öldürmeye odaklı daha fazla hizipleşme ve mezhepleşme haline gelmeden, Yeni Tecelliye dünya çapında dokuz günlük bir tapınmaya dönüşmüştü. Kirlilik Zamanından bu yana yaşanan en kötü dini şiddet dalgasının tekrar ortaya çıkışının önüne geçmişti Dalzul. Merhamet, akıl, sabır, güvenilirlik, esneklik, hüner ve iyi huyla, yani Ekumen'in en çok saygı duyduğu vasıtalarla hareket etmişti.

Tanrısallaştırılmanın kurbanı olduğu için Terra'da çalışamadığından bilinmedik ama önemli gezegenlerde bilinmedik ama önemli görevler verilmişti Dalzul’a; bunlardan biri de bugüne kadar Ekumen'in geri çekildiği tek dünya olan Orint'ti. Bunu Dalzul'un önerisiyle, Orintliler savaşta biyolojik silah kullanarak dünyalarındaki akıl sahibi tüm canlıları mahvetmeden önce yapmışlardı. Dalzul bu olayı korkunç ve yürek parçalayan bir kesinlikle önceden bildirmişti. Ebeveynlerinin vermeye razı olduğu birkaç bin çocuğun son anda gizlice kurtarıldığı operasyonu o ayarlamıştı. Bu son Orintlilere Dalzul'un Çocukları deniyordu.

Shan kahramanların ilkel kültürlere ait bir fenomen olduğunu biliyordu; ama Terra'nın kültürü ilkel bir kültürdü ve Dalzul onun kahramanıydı.

Tai, Ve Limanı'ndan gelen mesajı gözlerine inanamayarak okudu. "Ne biçim bir mürettebat bu böyle?" dedi. "Kim insandan çocuğunu bırakmasını isteyebilir?"

Sonra bakışlarını Shan'a kaldırdı ve adamın yüzünü gördü.

"Dalzul," dedi Shan. "Bizi istiyor. Mürettebatında."

"Sen git," dedi Tai.

Tabii ki Shan, Tai ile tartıştı ama tartışmada kahraman olan taraf Tai'ydi. Shan uzatmadı. Dalzul'la karşılaşacağı kabul töreninde kollarında boylamasına gümüş çizgilerin ve kalbin olduğu yerde de tek bir gümüş dairenin bulunduğu siyah üniformasını giydi.

Kumandan da aynı üniformayı giyiyordu. Shan onu gördüğünde kalbi yerinden çıkacak gibi güm güm attı. Kaçınılmaz olarak Dalzul, Shan'ın hayal ettiğinden daha kısaydı: Boyu üç metreyi bulmuyordu. Ama yine de olması gerektiği gibiydi, dik, esnek, aklaşmaya başlamış uzun, ince telli saçlarını arkaya toplamış, yüzü diri ve görkemli, gözleri su gibi berrak. Shan Dalzul'un ne kadar açık tenli olduğunu bilmiyordu, ama bu biçimsizlik ya da kalıtımsal özellik önemsizdi ve kendine has bir güzelliği olduğu bile düşünülebilirdi. Dalzul'un sesi sıcak ve sakindi; heyecanlı bir grup Anarresliyle konuşurken gülüyordu. Shan'ı gördü, döndü ve doğrudan ona doğru geldi. "Nihayet! Sen Shan'sın, ben de Dalzul, gemi arkadaşları. Eşinin bize katılamamasına gerçekten üzüldüm. Ama onun yerine gelenler de senin eski arkadaşların sanınm: Orman ile Riel."

Shan tanıdık iki yüzü görmekten çok mutlu olmuştu: Orman'ın yüzü, dikkatli gözleri olan bir bıçağa, yanardağların cam gibi parlak koyu renk taşlarından bir bıçağa benziyordu; Riel'in yüzü ise bakır bir güneş kadar yuvarlak ve parlaktı. Ollul'da onlarla birlikte eğitilmişti. Onlar da Shan'ı en az onunki kadar büyük bir mutlulukla karşıladılar. "Harika bir şey bu," dedi; sonra, "Yani hepimiz Terralı mıyız?" Bu gerçek çok bariz olduğuna göre salakça bir soruydu; ama Ekumen genellikle bir mürettebatta kültürleri karıştırmayı tercih ederdi.

"Buradan uzaklaşalım," dedi Dalzul, "size açıklayacağım." Üzeri yiyecek ve içecekle dolu küçük bir el arabasını gururla iterek gelmekte olan bir mezkleteye el etti. Tepsilerini doldurdular, mezkleteye teşekkür ettiler ve gürültülü kalabalıktan oldukça uzakta derin bir pencere pervazı buldular. Oraya oturup yediler, içtiler, konuştular, dinlediler. Dalzul, "çörtme sorunu"nu çözme

konusunda doğru yolu izlediği kanaatinde olduğunu hiç gizlemeye çalışmadı.

"İki kez tek başıma gittim," dedi. Konuşurken sesini biraz alçaltıyordu, Shan tüm saflığıyla, "Yani habersiz?.." diye başladı ve durdu.

Dalzul sırıttı. "Hayır, hayır. Çörtme Araştırma Grubu'nun izniyle. Ama pek takdirleriyle sayılmaz. O yüzden fısıltıyla konuşup, habire arkama bakıyorum. Gemiyle birlikte hiçbir çörtme sorunu, hiç algılama uyumsuzluğu yaşamadan gidip geldikten sonra bile sanki gemilerini çalmışım, onların teorileriyle alay etmişim, shifgrethorlarını ihlal etmişim, ayaklarına işemişim gibi hissetmeme neden olan ÇAG elemanları var hâlâ."

Bıçak gibi sert yüzü dikkat kesilen Orman, "Nereye?" diye sordu.

"İlk yolculuk, bu sistemin içinde Ve'den Hain'e ve tekrar geriyeydi. Bir otobüs gezisi. Her şey bilindik, beklendik. Tamamıyla hadisesiz geçmişti - beklendiği gibi. Buradayım: Oradayım. Sabitlerle kayıtları tutmak için gemiden ayrıldım, tekrar gemiye döndüm ve buraya geldim. Şip şak! Bu bir sihir gibi. Yine de insana çok tabii görünüyor. Neredeysen oradasın. Sen de bunu hissettin mi Shan?"

Berrak gözler şaşırtıcı ölçüde yoğundu. Sanki insana bir şimşek bakıyordu. Shan onunla hemfikir olmaya çalıştı ama kekelemişti, "Ben... biz, biliyorsunuz, biz nerede olduğumuz konusunda bir karara varmakta sorun yaşamıştık."

"Ben bunun gereksiz olduğunu düşünüyorum, yani o akıl karışıklığının. Sıçrama bir hissetmemedir. Bence normal olarak *hiçbir şey olmaz.* Kelimenin gerçek anlamıyla hiçbir şey. *Şobi* deneyine dışsal olaylar karışmış. Sizin zaman aralığınızın tesiri bozulmuştu. Bu kez, sanırım bir na-deneyim yaşayacağız." Orman ve Riel'e bakarak güldü. "Kastetmediğim şeyi na-göreceksiniz," dedi. "Her neyse bu otobüs yolculuğundan sonra Gvonesh benim solo bir keşif yapmamı kabul edinceye kadar onları ısrarla taciz ettim."

Mezklete, tüylü patileriyle küçük arabayı ittirerek onlara doğru telaşla geldi. Mezkleteler partilere, yemek dağıtmaya, içki sunmaya, insanlarının garipleşmesini seyretmeye bayılır. Bir süre umutla onların da tuhaflaşıp tuhaflaşmayacaklarına bakarak bekledi, sonra yine telaşla zaten her zaman tuhaf olan Anarresli teorisyenlere doğru seğirtti.

"Bir keşif, bir ilk bağlantı mı?"

Dalzul başıyla onayladı. Kuvveti ve bilinçdışı vakarı insanın gözünü korkutuyordu, ama yine de yaptığı şeyden aldığı haz, hissettiği o yalın coşku çok güçlüydü. Shan parlak şahsiyetlerle, bilge kişilerle karşılaşmıştı, ama bugüne kadar enerjisi bu kadar parıldayan, bu kadar berrak, bu kadar incinebilir birini görmemişti.

"Uzak bir tane seçtik. G-14-214-yomo; Genişleme haritalarında Tadkla diye geçiyor; orada karşılaştığım insanlar Ganam diyordu. Ekumen ön görevlileri NIH hızıyla yola çıkmışlar bile. Ollul'dan sekiz yıl önce ayrılmışlar, on üç yıl sonra oraya varmış olacaklar. Tabii ulaşım sırasında onlarla iletişim kurmanın, onlara daha onlar oraya varmadan benim orada olacağımı söylemenin bir yolu yok. ÇAG, birilerinin on üç yıl sonra oraya uğrayacak olmasının iyi fikir olduğunu düşündü. Eğer ben geriye bir rapor yollayamazsam, belki onlar neler olduğunu bulabilirlerdi. Ama şimdi öyle görünüyor ki görevliler oraya vardıklarında Ganam'ın çoktan bir Ekumen üyesi olduğunu görecekler!" Tek tek hepsinin yüzüne baktı; ihtirası ve maksadıyla yüzü aydınlanmıştı. "Biliyor musunuz çörtme her şeyi değiştirecek. Sıçrama uzay yolculuğunun —tüm yolculukların- yerini alınca, dünyalar arasında artık hiç mesafe kalmayınca, zaman aralığını denetim altına aldığımızda... Ekumen için, bizim için ne anlama geldiğini hayal etmeye, anlamaya çalışıyorum. İnsanlık ailesini gerçekten tek bir evde, tek bir yerde toplayabileceğiz. Ama iş daha da derinleşiyor! Sıçramada yaptığımız şey yeniden birleşmek, asli ânı eski haline koymak, ritmin kendisi olan o vuruşu... Bütünlükle bütünleşmek. Zamandan kaçmak. Ebediyeti kullanmak! Sen oradaydın Shan, söylemeye çalıştığım şeyleri hissettin, öyle değil mi?"

"Bilmiyorum," dedi Shan, "evet..."

"Yaptığım gezinin kasetini seyretmek ister misiniz?" diye sordu Dalzul aniden, gözlerinde bir yaramazlık kıvılcımının ışıltısıyla. "Bir elgöstergeci getirdim."

"Evet!" dedi Orman ile Riel; pencere pervazında etrafına bir grup komplocu gibi toplandılar. Mezklete beyhude yere ne yaptıklarını görmeye çalıştı, ama ne yazık ki çok kısaydı, hatta arabasının üzerine çıkıp baktığında bile boyu yetmedi.

Dalzul küçük göstergeci programlarken bir yandan da onlara Ganam hakkında kısaca bilgi veriyordu. İnsan toplumu, Hain sınırlarının en dıştaki noktacıklarından biri olan bu dünyayı beş yüz binyıl önce kaybetmişti; üzerinde insan atalarından türemiş bir nüfusun olabileceğinden başka hiçbir şey bilinmiyordu hakkında. Eğer üzerinde insanlar varsa, yoldaki Ekumenik gemi normal yollarla önce uzun süre yörüngeden gözlem yapacak, sonra aşağıya gönderilen birkaç araştırmacı gezegendekilerin dillerini, geleneklerini ve bunun gibi şeyleri öğrenirken -genellikle yıllar alan bir süreçti bu- gizlenecek, mümkünse aralarına katılacak, gerekirse görevlerini açıklayacaklardı. Bütün bunlar, yeni teknolojinin tutarsızlığı nedeniyle devre dışı kalmıştı. Dalzul'un küçük gemisi istendiği gibi stratosfere değil atmosfere, üstelik yerden yüz metre yukarıya inmişti.

"Böylece olay yerine rıza alarak girmek gibi bir şansım kalmamıştı," dedi. O konuşurken, gemisinin aletlerinin yaptığı sesli ve görüntülü kayıtlar da minik ekranda belirmişti. Gemi gezegenden ayrılırken Ve Limanı'nın gri ovalarının gözden kayboluşunu gördüler. "Şimdi," dedi Dalzul ve aynı anda kara uzayda yıldızların parladığını, bir şehrin san duvarlarını ve kavuniçi çatılarını, güneş ışığının bir kanal üzerindeki yansımasını gördüler.

"Gördünüz mü?" diye mırıldandı Dalzul. "Hiçbir şey olmuyor."

Şehir biraz yan yatar gibi olup sonra yerine yerleşti: Güneşli caddeler, hepsi yukarı bakıp işaret eden, "Bak! Bak!" diye bağırdıkları belli olan insanlarla dolu meydanlar.

"Durumu olduğu gibi kabullenmeye karar verdim," dedi Dalzul. Gemiyi yere indirirken ekranda ağaçlar ve otlar yükseldi. Halk koşturarak şehirden çıkmaya başlamıştı bile, insan halk: Pişmiş toprak renkli, oldukça yapılı, geniş suratlı, çıplak kollu, çıplak ayaklı, muhteşem renklerde eteklikler ve yelekler giyen, altın küpeli, saçları sepet gibi örülmüş, altın teller ve tüylerle süslenmiş adamlar.

"Gamanlar," dedi Dalzul. "Ganam halkı... Muhteşemler değil mi? Hiç de zaman kaybetmiyorlar. Yarım saat içersinde geldiler... bakın, bu Ket, gördünüz mü onu, şu fevkalade kadını? Gemi bir hayli telaş yarattığı için, atmam gereken ilk adımın savunmasız olduğumu göstermek olduğunu düşündüm."

Geminin kamerası onun dışarı çıkışını kaydetmiş olduğundan, ne demek istediğini anladılar. Yavaşça otların üzerine indi, kıpırdamadan, birikmekte olan kalabalığa dönük durdu. Çıplaktı. Silahsız, giysisiz, tek başına orada durdu, ak teni kızgın güneşin alnında parıldarken, ellerini bir şey sunmak istermiş gibi ileri doğru açmıştı.

Fasıla çok uzundu. Gamanlar arasındaki konuşmalar ve nidalar azaldıkça insanlar ön saflara doğru yığıldılar. Kameranın görüş alanının tam ortasındaki Dalzul rahat ve hareketsizdi. Sonra — Shan seyrederken nefesi kesilecek gibi oldu— bir kadın Dalzul'a doğru ilerledi. Uzun boylu, yapılı, kolları dolgun, kara gözlü ve elmacık kemikleri belirgin bir kadındı. Saçları altınla örülüp başında küçük bir taç halinde toplanmıştı. Dalzul'un önünde durup konuşmaya başladı, sesi net ve toktu. Sözleri şiire benziyordu, tören soruları gibi, diye düşündü Shan. Dalzul ellerini kalbinin üzerine koyup, sonra yeniden, avuçları havaya bakacak şekilde iyice açarak cevap verdi.

Kadın bir süre ona baktı, sonra tek bir yankılı kelime söyledi. Yavaşça, tam bir resmiyetle, koyu kırmızı yeleğini göğüsleri ve omzundan aşağıya kaydırdı, etekliğini çözerek muhteşem, şuurlu bir hareketle yanına bıraktı ve çıplak adamın karşında çıplak durdu.

Elini uzattı. Dalzul bu eli tuttu.

Gemiden şehre doğru yürüdüler. Kalabalık arkalarından yaklaştı, sanki daha önce yapılmış olan bir şeyi tekrarlarmışçasına sessizliğini bozmadan, telaş ya da kargaşa yaratmadan onları izledi.

Çoğu ergenlik çağında olan birkaç kişi geride kalıp gemiye baktılar, biraz daha yaklaşmak için birbirlerini yüreklendirdiler; meraklı ve dikkatliydiler, ama korkudan eser yoktu.

Dalzul kaseti durdurdu.

"Görüyor musun," dedi Shan'a, "farkı görüyor musun?"

Dehşet içindeki Shan konuşmadı.

"Şobi'nin mürettebatının keşfettiği şey," dedi Dalzul üçüne birden, "kişisel sıçrama deneyimlerinin ancak ahenkli bir gayret gösterilmesiyle tutarlılaşabileceğidir. Eşzamanlı olmak için... birlikte sürüklenmek için bir gayret. Bunu fark ettiklerinde, nerede oldukları ve ne yaptıklarına dair gittikçe daha tehlikeli bir hale gelen parçalanmış bir algılamadan kurtulmuşlardı. Değil mi Shan?"

"Artık ona kaos deneyimi diyorlar," dedi Shan, olup bitenlerin hatırası ve Dalzul'un deneyiminin farklılığının baskısı altında ezilerek.

"Zaman teorisyenleri ve psikologlar *Şobi*'nin gezisinden bir sürü teori çıkarmak için ter döküp durdular," dedi Dalzul. "Benim bunlardan öğrendiğim ise acınacak kadar basittir: Had safhada algılama uyumsuzluğu, yeis ve irtibatsızlık *Şobi'nin* mürettebatının farklılığının bir sonucuydu. Mürettebat içi bağlarınız ne kadar sıkı olursa olsun, dört dünyadan -dört ayrı kültürden- on kişiydiniz: Çok yaşlı iki kadın ve üç küçük çocuk! Eğer uyumlu bir sıçrayışın sim birlikte sürüklenebilmekte, uyum içersinde faaliyet göstermekteyse o zaman bu birlikte sürüklenme işini kolaylaştırmamız gerekir. Bunu becerebilmiş olmanız bile bir mucize sayılır. Başarı sağlamanın en basit yolu da sorunu kökünden çözmektir elbette: Tek başına gitmek."

"O zaman deneyimin sağlamasını nasıl yapacaksın?" diye sordu Orman.

"Gözlerinizle gördünüz: Geminin iniş kayıtları."

"Ama *Şobi*'de bizim aletlerimiz bozuldu, daha doğrusu tamamen düzensizleşti," dedi Shan. "Aletlerin verileri de en az bizim algılamalarımız kadar tutarsız."

"Tamam işte! Siz ve aletleriniz tek bir sürüklenme alanındaydınız, birbirinizi bozuyordunuz. Ama sonra iki ya da üçünüz gezegenin yüzeyine inince, işler biraz daha iyileşti: İniş aracı kusursuz çalıştı, onun yüzeydeki kayıtları net. Gerçi çok çirkin."

Shan güldü. "Çirkin, evet. Bir çeşit bok gezegeni. Ama Kumandanım, teyp kayıtlarında bile yüzeye tam olarak kimin indiği net değil. Ve tüm o deneyimin en kaotik bölümlerinden biriydi yüzeye iniş. Ben, Gveter ve Betton ile birlikte gittim. Geminin altındaki yüzey sabit değildi, o yüzden onları iniş aracına geri çağırdım ve gemiye döndük. Bütün burası son derece tutarlı geliyor. Ama Gveter'in algıladığına göre o aşağıya benimle değil, Betton ve Tai ile inmişti, Tai'nin kendisini gemiden çağırdığını duymuş, Betton ve benimle birlikte geri dönmüştü. Betton'a gelince, o Tai ve benimle inmişti. Annesinin yürüyerek iniş aracından uzaklaştığını, geri dön emrine kulak asmadığını ve yüzeyde bırakıldığını görmüştü. Gveter de bunu görmüştü. Yanlarında o olmadan dönmüşler ve Tai'yi köprüde onları beklerken bulmuşlardı. Tai iniş aracıyla indiğine dair hiçbir şey hatırlamıyor. Bu dört hikâye de bizim şahit olduğumuz şeyler. Hepsi eşit şekilde doğru, eşit şekilde yanlış gibi görünüyor. Ayrıca kayıtlar da bir işe yaramıyor... giysilerin içinde kimlerin olduğunu göstermiyor. Yüzeyde, o bok çorbasının içinde herkes aynı görünüyor."

"Tamam işte, aynen öyle," dedi Dalzul, yüzü aydınlanmış bir halde ileri doğru abanarak. "Sizin gördüğünüz ve etki alanınızda bulunan kameraların da gördüğü o balçık, o bok, o kaos... Bununla, biraz önce seyrettiğimiz teyp kaydı arasındaki farklılığı

bir düşün! Güneş ışığı, canlı yüzler, parlak renkler, her şey aydınlık, net... Çünkü hiç parazit yoktu Shan. Cetialılar çörtme alanında derin ritimlerden, azami dalga-parçacıkların titreşiminden başka bir şey olmadığını söylüyorlar. Varlığı yaratan ritmin çalışması da sıçrayış oluyor. Cetialıların batini fiziğine göre sıçrama, kişinin ebediyette ve aynı zamanda her yerde bulunmasına olanak tanıyan bu ritme ulaşmak. Benim bu gerçeklere dayanarak çıkarttığım sonuç, sıçramaya dahil olan bireylerin uyumlu -yani doğru- olarak algıladıkları aynı yere varabilmeleri için neredeyse mükemmel bir eşzamanlılık sağlamaları gerektiği. Deneylerle sınadığımız kadarıyla benim sezgilerim teyit edildi: Tek bir insan, aklı başında bir şekilde çörtebiliyor. Bizler ne yaptığımızı çözünceye kadar, on kişilik bir mürettebat kaçınılmaz olarak bir kaos veya daha da kötü bir şey yaşayacaktır."

"Peki ya dört kişi?" diye sordu Orman ince bir alayla.

"İdare eder," dedi Dalzul. "Samimi olarak söyleyeyim, ben biraz daha solo yapmaya devam etmek isterdim, ya da en fazla bir yol arkadaşıyla denemeyi. Ama sizin de bildiğiniz gibi, Anarresli arkadaşlarımız benleşmek adını verdikleri bir konuda son derece güvensizler. Onlara göre ahlak bireylerin ulaşabilecekleri bir şey değil, sadece gruplar ulaşabilir. Ayrıca, *Şobi* deneyinde başka bir şeylerin de yanlış gitmiş olabileceğini söylüyorlar, belki bir grup da en az bir insan kadar iyi çörtebilir, denemeden nasıl bilebiliriz? O yüzden ben de onlarla uzlaştım. Bana iki veya üç son derece geçimli ve son derece hevesli yol arkadaşı bulun, dedim. Bizi Ganam'a geri yollayın, bakalım neler göreceğiz!"

"'Hevesli' eksik bir ifade," dedi Shan. "Ben kendimi bu yola adadım. Bu mürettebata aitim."

Riel başını sallayarak onayladı; temkinli ve asık suratlı olan Orman sadece, "Şu birlikte sürüklenme işinin alıştırmasını yapacak mıyız Kumandanım?" dedi. "Ne kadar isterseniz," dedi

Dalzul. "Ama alıştırma yapmaktan daha önemli şeyler var. Şarkı söylemeyi bilir misin Orman, ya da herhangi bir alet çalmayı?"

"Şarkı söyleyebilirim," dedi Orman; Dalzul onlara bakınca Riel ile Shan da başlarını olumlu anlamda salladılar.

"Bunu bilirsiniz," dedi ve Terra'daki barakalardan ve kamplardan gelen herkesin bildiği bir şarkıyı, eski bir şarkıyı söylemeye başladı: "Batı Denizine Gitmek." Riel ona katıldı, sonra Shan, sonra da kimsenin tahmin etmediği kadar derin ve titrek bir sesle Orman. Yakınlarındaki birkaç kişi, konuşan seslerin gürültüsü arasından kulaklarına çarpan ahenkli sesleri duymak için başlarını çevirip baktı. Gözleri kocaman açılıp pırıl pırıl parlayan mezklete aceleyle gelip arabasını falan bıraktı. Şarkıyı uzun, yumuşak bir notada, gülümseyerek bitirdiler.

"Birlikte sürüklenmek bu işte," dedi Dalzul. "Ganam'a götürmemiz gereken tek şey müzik. Neticede var olan tek şey müzik."

Önce Orman, ardından da Riel gülümseyerek bardaklarını kaldırdılar.

"Müziğe!" dedi Shan, kendini sarhoş ve çılgınlar gibi mutlu hissederek.

"Galba mürettebatına," dedi Dalzul ve hepsi içtiler.

Mürettebatın birbirine bağlanması için mümkün olan en az isyeye zamanı kullanıldı elbette, ama hem kendi aralarında, hem de Dalzul'la çörtme sorununu tartışacak bol bol zaman buldular. Geminin kasetlerini izlediler, Dalzul'un Ganam'daki kısa ziyareti sırasında tuttuğu notları sonunda ezberleyinceye kadar tekrar tekrar okudular ve sonra böyle bir şey yapmanın hikmetini tartıştılar.

"Yaptığımız sadece onun gördüğü ve söylediği şeyleri nesnel bir gerçek olarak kabul etmek," diye dikkatlerini çekti Orman. "Bu yolla ne tür bir denetim sağlayabiliriz ki?"

"Dalzul'un raporları ile geminin kayıtları tamamen birbirine uyuyor," dedi Shan.

"Çünkü eğer teorisi doğruysa, aletler ile o, birlikte sürükleniyorlardı. Sıçrama sırasında gemi ve aletlerin gerçekliği belki de bizim tarafımızdan da sadece o insanın, zekâya sahip varlığın algıladığı şekilde algılanıyordur. Eğer Cetialılar çörtme konusunda tek bir şeyden eminlerse o da akıl devreye girdiğinde artık bu işi anlamadıklarıdır. Bir robot gemi yollayınca, hiç sorun olmuyor. Amiplerle ağustosböceklerini yollayınca, hiç sorun olmuyor. Akıl sahibi varlıklar yollayınca, tek bir tahmininiz bile tutmuyor. Sizin geminiz sizin gerçeğinizin bir parçasıydı... on değişik gerçeğin. Geminin aletleri itaatkâr bir şekilde uyumsuzluğu kaydetti ya da yanlış çalışıncaya veya tamamen duruncaya kadar bunlardan etkilendi. Sadece siz hep birlikte bir bağlantı noktası, ahenkli bir gerçeklik kurmak için çaba harcadığınızda gemi buna tepki göstermeye, kaydetmeye başladı. Doğru değil mi?”

"Evet. Ama bu çok zor," dedi Shan, "yani bir yerlerde, insanın ararsa bulabileceği bir gerçeğin olduğu zannı olmadan yaşamak."

"Sadece kurgu," dedi Orman, taviz vermeyerek. "Gerçek bizim en incelikli kurgularımızdan biri."

"Ama önce müzik geliyor," dedi Shan. "Dans etmek de insanların müzik olması. Bence Dalzul'un gördüğü şey bizim... bizim Ganam’a dans edebileceğimiz."

"Bak bunu sevdim," dedi Riel. "Baksanıza, Kurgu teorisine göre, Dalzul'un kayıtlarına veya geminin kasetlerine 'inanma' konusunda çok dikkatli olmamız gerekiyor. Onlar kurgu. Ama sadece *Şobi* deneyine dayanarak çörtme deneyiminin muhakkak algılamayı ya da algılama muhakemesini çarpıttığı varsayımını kabul ediyorsak, bunlara *inanmamak* için bir nedenimiz yok demektir. O pişmiş bir gözlemci ve mükemmel bir geştaltçı."

"Raporunda oldukça tanıdık cinsten kurgusal öğeler var," dedi Orman. "Görünüşte onun gelmesini bekleyen, onun gelmesini uman bir prenses; sonra onu alıp çırılçıplak, gerekli merasimler ve hoşluklardan sonra onunla seviştiği, üstelik çılgınlar gibi seviştiği sarayına götürüyor... İnanmadığımı söylemiyorum.

İnanıyorum. Hem göze, hem kulağa doğru gibi geliyor. Ama prensesin bu olanları nasıl algıladığını öğrenmek ilginç olacaktır."

"Oraya varıncaya ve onunla konuşuncaya kadar bunu bilemeyiz," dedi Riel. "Zaten neyi bekliyoruz ki?"

Galba, çörtme denetim aygıtları yeni yerleştirilmiş camdan, sistemiçi bir gemiydi. *Şobi'*nin iniş aracından çok da büyük olmayan, çok güzel minik bir baloncuktu. Gemiye giren Shan, kısa süreliğine oldukça sıkıcı anlar yaşadı. Çörtmenin o kaosu, o anlamsız ve merkezsiz deneyimi tüm canlılığıyla hatırına gelmişti: Bir daha bunu yaşaması şart mıydı? Yapabilir miydi? Tai'nin, o zamanlar olduğu gibi şu anda da yanında olması gereken Tai'nin, Ş*obi'*deyken âşık olduğu Tai'nin ve Betton'un, o açık yürekli çocuğun düşüncesi çok keskin ve içini yakarak geldi aklına - onlara ihtiyacı vardı, burada olmalıydılar.

Orman ile Riel kapaktan içeri süzüldüler, onlardan sonra da enerjisinin yoğunluğu neredeyse etrafında bir aura veya bir hâle gibi, varlığın parlaklığı gibi görünen Dalzul girdi. Birleşimcilerin onu Tanrı sanmalarına şaşmamak lazım, diye düşündü Shan ve aklına Gamanların Dalzul'u törenle, neredeyse huşu içinde karşılayışları geldi. Dalzul şarj olmuştu, olağanüstü bir enerjiyle doluydu, diğerlerinin de karşılık verdikleri, birlikte sürüklendikleri bir güçle. Shan'ın endişeleri silinip gitti. Dalzul varken kaos olmayacağını biliyordu.

"Bir baloncuğu, daha önce verdikleri gemiye nazaran daha rahat denetleyebileceğimizi düşündüler. Bu kez onu tam evlerin damlarının üzerine indirmemeye çalışacağım. Öyle birdenbire gözlerinin önünde yoktan var olunca beni tanrı zannetmelerine şaşmamak gerek!" Shan, Dalzul'un kendi düşüncelerini, hatta Riel ve Orman'ın düşüncelerini de tekrarlıyormuş gibi görünmesine alışmış ve bunu kabul etmeyi öğrenmişti; eşzamanlılık içindeydiler, bu onların gücüydü.

Hepsi yerini aldı, Dalzul çörtme masasına oturdu, Riel YZ'ye bağlandı, Shan uçuş kontrolüne geçti, Orman da geştaltçı ve Destek olarak yerini aldı. Dalzul etrafına bakınarak başıyla

onayladı, Shan onları Ve Limanı'ndan birkaç yüz kilometre dışarı çıkarttı. Gezegenin kavisi uzaklaştı ve ayaklarının altında, etrafında, tepesinde yıldızlar parladı.

Dalzul şarkı söylemeye başladı, bu bir melodi değil sabit bir notaydı, tam, derin bir la sesi. Riel bir oktav yukarıdan ona katıldı, sonra Orman arada bir fa sesi ile; derken Shan, sanki bir kilise orguymuş gibi ortadan sürekli bir do ile şakıyor olduğunu fark etti. Riel bir üst do'ya geçti, Dalzul ve Orman ile birlikte üç sesli düzenle söylemeye başladılar ve notalar değişirken, Dalzul denetim masasına dokunup da san güneş şehrin yukarısındaki mavi göğün tepelerinde parlarken, sadece yıldızlardan bir küreyi ve tek bir uzun soluklu koronun bir yükselip bir alçalan tatlı frekanslarını işiten Shan, kimin hangi notayı seslendirdiğini bilemedi.

Shan uçmayı sürdürüyordu. Kırmızı ve portakal renkli damlar, tozlu meydanlar geminin altında yan yattılar. "Şuraya ne dersin Shan?" dedi Dalzul, bir kanal kenarındaki yeşil bir şeridi işaret ederek. Shan zahmetsizce süzülerek *Galba*'yı indirdi ve bir sabun köpüğü gibi yumuşak bir şekilde çimenlerin üzerine oturttu.

Dönüp diğerlerine ve cam duvarlardan dışarı baktı.

"Mavi gök, yeşil çimen, yakın bir ay ve yaklaşan yerliler," dedi Dalzul. "Değil mi?"

"Öyle," dedi Riel ve Shan güldü. Hiç duyu karmaşası, algılama kaosu, belirsizlik dehşeti yoktu bu kez. "Çörttük," dedi. "Başardık. Dansını ettik!"

Kanal boyundaki tarlalarda çalışanlar toplanmış ve belli ki yaklaşmaya korkarak onları seyretmeye başlamıştı, ama çok geçmeden şehirden gelen tozlu yolda insanlar göründü. "Karşılama komitesi olmalı," dedi Dalzul.

Dördü birden hava kabarcığı geminin yanında bekliyordu. O ânın gerginliği hislerin ve duyuların olağanüstü canlılığını daha da artırıyordu. Şehrin bulunduğu vadiyi çevreleyen iki yanardağın o güzel ve haşin siluetini daha önceden biliyormuş gibi gelmişti

Shan'a, bunları biliyordu ve hiç unutamazdı, havadaki kokuyu, aydınlığı ve yapraklar altındaki gölgelerin koyuluğunu tanıyordu; gördüğüm şimdiburası, dedi kendi kendine neşeli bir kesinlikle, şimdiburadayım; hiç mesafe, hiç ayrım yok.

Korkusuz bir gerginlik. Tüylü ve tuğlu, geniş omuzlu, kalın kollu adamlar hiç duraksamadan ifadesiz yüzlerle onlara doğru yürüyorlardı, tam önlerinde durdular. Yaşlıca bir adam başını hafifçe eğerek, "Sem Dazu," dedi. Dalzul, kalbinden dışarı doğru açılan kucaklama hareketini yaparak, "Viaka!" dedi. Diğer adamlar, "Dazu, Sem Dazu," dediler, bazıları da Dalzul'un hareketini tekrarladı.

"Viaka," dedi Dalzul, "beya," -arkadaş- böylece isimlerini ve arkadaş kelimesini tekrarlayarak yoldaşlarını onlara tanıttı.

"Oman," dedi yaşlı Viaka. "San. Yeh." "Yeh"in "Riel"e pek benzemediğini fark ederek biraz kaşlarını çattı. "Arkadaşlar. Hoş gelmiş. Gel, Ganam'a gel." Dalzul ilk kısa ziyaretinde, Hainli dilbilimcilerin üzerinde çalışabilmeleri için bu insanların lisanını pek kaydedememişti; yetersiz teyp kayıtlarından Hainliler ve akıllı mukayesecileri, Shan'ın büyük bir görev aşkıyla çalışmış olduğu soru işaretleriyle dolu bir kelime hâzinesi ve gramer elkitabı yaratmışlardı. Beya ve kiyugi'yi hatırlıyordu, hoş gelmek[?], evde olmak[?]. Bir ayflı/dilbilimci olan Riel elkitabını incelemek için daha çok vakti olmuş olmasını isterdi. "En iyisi lisanı konuşanlardan öğrenelim," demişti Dalzul.

Tozlu yoldan Ganam şehrine doğru yürürlerken izlenimlerinin canlılığı Shan'ın omuzlarına binmeye, sıcaklık ve parlaklığın bir bulanıklığı ve ihtişamı halini almaya başladı; kırmızı ve san kilden duvarlar, testi rengi çıplak göğüsler ve omuzlar, mor, kırmızı, kavuniçi ve koyu kahverengi çizgili ve işli pelerinler, yelekler, etekler, altının pırıltısı, tüylerin salınışı, yağ, tütsü, toz, duman, yemek, ter kokuları, bir sürü insanın sesleri, sandaletlerin patırtısı, çıplak ayakların taş veya toprak üzerindeki hışırtısı, çanlar, gonglar, ışık farkları, hiçbir şeyin bilinmediği ve her şeyin olduğu gibi olduğu, olması gerektiği gibi olduğu bir dünyanın teması,

kokusu ve temposu, sapsarı güneşin alnında alev alev, taştan, çamurdan, harika yontulardan müteşekkil kaba, harika ve insanca olan küçük bir şehir. Burası Shan'ın bildiği her şeyden çok daha yabancıydı, ama sanki bir yerlere gitmiş de yeniden eve dönmüş gibiydi. Gözyaşları görüntüyü bulandırdı. Hepimiz biriz, diye düşündü. Aramızda hiç mesafe, hiç zaman yok; bütün yapmamız gereken bir adım atarak öteye geçmek; sonra işte buradayız, birlikteyiz. Dalzul'un yanında yürüyor, insanların onu ciddiyetle ve sessizce selamladıklarını duyuyordu: Sem Dazu, diyorlardı, Sem Dazu, kiyugi. Eve döndün.

İlk günler Şhan'a çok ağır geldi. Artık düşüncesinin durduğunu, sadece tecrübe ettiğini, aldığını, özümseyemediğini hissettiği zamanlar oluyordu. "Sonra özümse sen de," dedi Dalzul gülerek, Shan ona söylediğinde. "İnsan çocuk olma şansını kaç kere yakalar?" Gerçekten de çocuk olmak gibiydi bu; insanın olaylar üzerinde hiçbir denetiminin olmaması, bunlardan sorumlu olmamak. İster beklendik, ister inanılmaz olsunlar, olaylar oluyordu ve o da hem bu oluşumun bir parçasıydı hem de aynı zamanda olayların olmasını seyrediyordu. Dalzul'u kral yapacaklardı. Bu çok gülünç ve son derece doğal bir şeydi. Kralınız bir vâris bırakmadan ölüyor; gökten gümüş bir adam düşüyor ve prensesiniz, "İşte bu adam," diyor; gümüş adam yok oluyor ve muhtelif mucizeler yaratan üç garip yoldaşıyla dönüyor; onu kral yapıyorsunuz. İnsan onu başka ne yapabilir ki?

Riel ile Orman yerli kültür ile bu kadar derin bağlar kurma konusunda gönülsüz ve kuşkucuydular elbette, ama Dalzul'a önerebilecekleri bir alternatifleri yoktu. Krallık görünüşe göre nüfuz sahibi olmaktan ziyade şerefli bir şey olduğundan onlar da Dalzul'un, Gamanların istediklerine rıza göstermesinin belki de daha iyi olacağını kabul ettiler. Dalzul'un içinde bulunduğu durumu uzaktan daha iyi görüp tartabilmek için daha ilk günlerden kendilerini ayırdılar, sıradan insanlarla birlikte olabilecekleri ve Dalzul'un sahip olmadığı serbestçe hareket edebilme imkânının keyfini çıkartabilecekleri, pazar yakınlarında bir evde yaşamaya başladılar. Müstakbel kral olmanın can sıkıcı tarafı, demişti Dalzul

Shan'a, insandan bütün gün sarayda oturup tabuları kabullenmesini beklemeleri.

Shan, Dalzul'la kaldı. Viaka, düzensizce yayılan kilden sarayın bir sürü kanadından birini olduğu gibi ona tahsis etmişti. Shan burayı, kendisine ev işlerinde yardım eden Abud adında, Viaka'nın karısının akrabası olan biriyle paylaşıyordu. Kimse ondan bir şey yapmasını istemiyordu, ne Dalzul, ne de yerli ev sahipleri; bütün zamanı boştu. ÇAG onlardan Ganam'da otuz gün geçirmelerini istemişti. Günler ışıltılı bir dere gibi akıp gidiyordu. Ekumen için günlük tutmak istiyordu ama yaşadığı şeyler üzerinde konuşarak, incelemeler yaparak deneyiminin sürekliliğini bozmaktan hiç hoşlanmadığını fark etti. Bütün mesele, hiçbir şeyin olmamış olduğu, diye düşündü gülümseyerek.

Diğerlerinden biraz farklı gibi duran tek deneyimi Viaka'nın yeğeni [?] ve onun kocasıyla [?] geçirmiş olduğu gündü - akrabalık sistemini çözmeye çalışmıştı, ama kafasındaki soru işaretleri duruyordu ve her nedense bu genç çift isimlerini kullanmıyor gibiydiler. Onu, yanardağların daha büyüğü olan İyananam'ın yamacında bir şelaleye kadar uzun ve güzel bir yürüyüşe çıkarmışlardı. Anladığı kadarıyla kutsal olan bir yeri görmesini istemişlerdi. Kutsal şelalenin, kutsal bir dinamoya güç vermek için kullanıldığını görmek onu çok şaşırtmıştı. Yanındaki arkadaşlarının açıklayabildiği ve onun anlayabildiği kadarıyla Gamanlar hidroelektrik prensiplerine yeterince hâkim olmalarına karşın ne yazık ki iletken kıtlığı çekiyorlardı ve ürettikleri güçten faydalanmıyorlardı. Tartışmaları elektriğin uygulamasından çok tabiatı hakkındaydı sanki, ama Shan söylenenleri pek takip edemiyordu. Elektriği kullandıkları bir yer olup olmadığını sormaya çalıştı, ama bütün söyleyebildiği, "bir yerden çıkıyor mu?" olmuştu. Bu gibi zamanlarda kendisini bir çocuk veya yarım akıllı biri gibi hissetmek hoşuna gitmiyordu. Tabii, demişti genç kadın, işkanemde basemmiak vada olduğunda dışarı çıkıyor. Shan başıyla onaylayarak notlar aldı. Bütün Gamanlar gibi bu arkadaşları da onun not cihazına konuşmasını, minik ekranda

minik sembollerin belirmesini görmeyi pek seviyorlardı: Sevimli bir büyü.

Onu küçük dinamo binasından dışarı doğru inşa edilmiş, nefis bir karmaşıklığa sahip hatlar halinde döşenmiş, kaplamalı taştan bir terasa götürdüler. Nehrin aşağısını işaret ederek bir şeyler anlatmaya çalıştılar. Hızla akan suyun ışıltısı içinde parlayan bir şey gördü, ama ne olduğunu çıkartamadı. Heda, yani tabu, dediler; bu Dalzul'dan iyice öğrenmiş olduğu bir kelimeydi, ama şimdiye kadar bir hedaya bizzat rastlamamıştı. Onlar devam ederlerken, aralarındaki konuşmada "Dazu" ismini yakaladı ama takip edemedi. Gamanların merasimsiz ibadetleri sırasında herkesin ayrı ayrı, yakınlardaki bir ağaçtan bir dal alıp bıraktıkları minik toprak adak yerini geçtiler ve akşamın yaklaşmasıyla uzayan gölgeler içinde dağın yamacından aşağıya doğru yola koyuldular.

Dik yoldaki dönemeçlerden birini dönünce, büyük vadinin altın rengi puslu uzantısında iki yerleşim yeri -ya kasaba, ya şehir- daha gördü. Shan onları görünce çok şaşırdı, sonra şaşırmış olduğuna şaşırdı. Ganam'da olmaya, burasının dünyadaki tek yer olmadığını unutacak kadar kendini kaptırdığını fark etti. İşaret ederek yol arkadaşlarına sordu, "Gaman'a ait?" Muhtemelen ne demeye çalıştığı hakkında biraz tartıştıktan sonra hayır, dediler, sadece Ganam, Gamanlara ait; o şehirler başka şehirler.

O zaman acaba Dalzul bu dünyaya Ganam dendiğini düşünmekte haklı mıydı, yoksa bu isim sadece bu şehre ve topraklarına mı aitti? "Tegud ao? Ne diyorsunuz?" diye sordu, toprağa eliyle vurup, kollarıyla vadi, gerisindeki dağlar ve onlara doğru duran diğer dağları içine alacak geniş bir daire çizerek. "Nanam tegudyeh," dedi Viaka'nın yeğeni [?] önerircesine, ama kocası [?] karşı çıktı ve anlaşılmaz bir şekilde en az bir mil kadar bunu tartıştılar. Shan pes ederek not aletini kaldırdı ve akşamın serinliğinde Ganam'ın altın surlarına doğru yapılan yürüyüşün keyfini çıkardı.

Ertesi gün -belki de daha sonraki gündü- Shan sarayın kendisine ayrılan bölümünde etrafı duvarlarla çevrili avludaki bir meyve ağacını budarken Dalzul geldi. Budama bıçağı, oymalı zarif bir tahta sapı olan, hafifçe kıvrık, ince, çelik bir bıçaktı; jilet gibi keskindi. "Bu harika bir alet," dedi Dalzul'a. "Budama yapmasını bana ninem öğretmişti. Ekumen'e katıldığımdan beri hiç yapamamıştım. Buralılar bahçıvanlıkta çok iyi. Dün bazılarıyla konuşuyordum." Dün müydü? Pek de önemi yoktu bunun. Zaman bir süre değil, bir yoğunluktur; zaman tempo ve müddettir, diye düşünmüştü Shan, ağacı inceleyip büyümesinin iç ritmini, dallarının aralıklarının oluşturduğu deseni incelerken. Yıllar çiçektir, dünyalar meyve,.. "Budamak beni şairleştiriyor," dedi, sonra Dalzul'a bakarak, "Bir şey mi var?" diye sordu. Sanki aksak bir tempo vardı, yanlış bir nota, dans ederken yanlış atılmış bir adım.

"Bilmiyorum," dedi Dalzul. "Gel bir dakika oturalım şöyle. Balkonun altındaki gölgeye giderek yerdeki taşların üzerine bağdaş kurup oturdular. "Olabilir," dedi Dalzul, "bu insanları anlama konusunda sezgilerime fazla güvendim sanırım; kendimi tutacağıma, lisanı kelime kelime öğreneceğime, kitaba göre davranacağıma, burnumun dikine gittim... Bilmiyorum. Ama yanlış giden bir şeyler var."

Dalzul konuşurken Shan onun güçlü, canlı yüzünü seyrediyordu. Kızgın güneş beyaz tenini yakıp, daha bir insan rengine döndürmüştü. Kendi gömleğini ve pantolonunu giyiyordu ama kendisine daha bir krallara layık, daha bir barbar görünüşü veren, altın tellerden örülmüş dar bir bant takarak ak saçlarını Gaman erkekleri gibi salmıştı.

"Bunlar barbar insanlar," dedi. "Belki de benim itiraf etmek istediğimden daha sert, daha ilkel insanlar. Bana yüklemeye çalıştıkları bu krallık - korkarım bunun şeref payesinden veya kutsal jestten öte bir şey olduğunu görmem gerek. Sonuç olarak politik bir şey. En azından, kral olarak seçilmekle kendime bir rakip yaratmış oldum gibi görünüyor. Bir düşman."

"Kim?"

"Aketa."

"Onu tanımıyorum. Burada sarayda değil mi?”

"Hayır. Viaka'nın adamlarından biri değil. İlk geldiğimde burada değilmiş galiba. Viaka'yı anladığım kadarıyla bu adam kendini tahtın vârisi ve prensesin meşru eşi sayıyormuş."

"Prenses Ket'in mi?" Shan henüz, kendisini uzak tutan, sarayın kendisine ait bölümünden çıkmayan ama Dalzul'un kendisini orada ziyaret etmesine izin veren prensesle hiç konuşmamıştı. "Peki bu Aketa denen adam hakkında o ne diyor? Prenses senin tarafında değil mi? Neticede seni seçen o."

"Benim kral olmam gerektiğini söylüyor. Bu değişmedi. Ama prenses değişti. Saraydan ayrıldı. Aslında, anladığım kadarıyla bu Aketa denen adamın evinde yaşamaya gitti! Hey Tanrım, Shan, bu evrende erkeklerin kadınları anlayabileceği bir yer var mı acaba?"

"Gethen," dedi Shan.

Dalzul güldü ama yüzü gergin ve düşünceli görünmeye devam ediyordu. "Senin bir eşin var," dedi bir süre sonra. "Belki de cevap budur. Ben hiçbir zaman bir kadınla ne istediğini, kim olduğunu anlayacak, gerçekten anlayacak noktaya gelmedim. Eğer sebat edersen, sonunda oraya varıyor musun?"

Shan, daha yaşlı adamın, daha akıllı adamın ona böyle sorular sormasından etkilenmişti. "Bilmiyorum," dedi. "Tai ile benim... birbirimizi tanıma şeklimiz... Ama bu kolay değil... Bilmiyorum... Ama prensese gelince... Riel ile Orman insanlarla konuşup lisanı öğreniyorlardı. Belki kadın olarak onlar işin içyüzünü daha iyi kavrıyorlardır?"

"Kadın; hem öyle, hem değiller," dedi Dalzul. "O yüzden onları seçtim Shan. Gerçek iki kadınla psikolojik dinamik çok karmaşık olabilirdi."

Shan bir şey söylemedi, yine bir şeylerin eksik olduğunu veya kendisinin bir şeyleri kaçırdığını, yanlış anladığını hissetmişti. Tai ile karşılaşıncaya kadar kendi cinsel deneyiminin de çoğunlukla erkeklerle olduğunu Dalzul'un bilip bilmediğini merak etti.

"Düşünsene," dedi Dalzul, "mesela, prensesin aklına düşse onlardan birini veya ikisini birden kıskanabilir, onların benim cinsel hayatımdaki eşlerim olduğunu düşünebilirdi. Bu çok tehlikeli olur! Şu halleriyle bir tehlike arz etmiyorlar. Tabii ki bir uyum istediğim için ben herkesin erkek olmasını tercih etmiştim. Ama Hain'deki Yaşlılar genellikle yaşlı kadınlar olduğu için, onlara uymam gerektiğini biliyordum. O yüzden seni ve eşini, evli bir çift olarak istedim. Senin eşin gelemeyince, en iyi çözüm bu ikisi gibi göründü. Ve son derece takdire şayan çalıştılar. Ama bana prenses gibi tam bir cinselliğe sahip bir kadının hormonlarında veya aklında neler olup bittiğini anlatacak donanımda olduklarını sanmıyorum."

Tempo yine aksadı. Shan kafasındaki karışıklığa hayret ederek, ellerinden birini terasın kaba taşlarına sürttü. Asıl konuya dönmeye çalışarak, "Eğer bu kutsal değil de politik bir krallıksa acaba sen... adaylığından vazgeçemez misin, bu durumda?"

"Aa, krallık kutsal. Çekilmemin tek yolu, kaçmak. Çörterek Ve Limanı'na dönmek."

"Galba'yı gezegenin başka bir yerine uçurabiliriz," diye önerdi Shan. "Başka bir yeri inceleyebiliriz."

"Viaka'nın bana anlattıklarına göre ayrılmak seçenek değil. Ket'in kusuru belli ki bir çeşit hizipleşmeye neden olmuş ve eğer Aketa güç kazanırsa onu destekleyenler Viaka ve adamlarından intikam alacaklar. Gerçek ve kutsal kralın şahsına saygısızlık edildiği için kan akıtılacak... Din ve politika! Herkes bir yana ben nasıl bu kadar kör olabildim? Kendi özlemlerim oldukça ilkel, saf ve romantik bir yer bulduğuma inanmama neden oldu. Ama budama kancalarıyla kılıçlarını jilet gibi bileyen zeki barbarlar arasındaki hizipleşen ve cinselliğe dayanan bir rekabetin tam ortasında kaldık." Dalzul aniden gülümsedi ve açık renk

gözlerinde şimşekler çaktı. "Harikalar, bu insanlar yani. Bizim okuryazarlığımızla, endüstrimizle, bilimimizle kaybettiğimiz her şey bunlarda var. Tamamen duyarlılar, son derece şehvetliler, en önemlisi de gerçekler. Onları çok seviyorum. Eğer beni kral yapmak istiyorlarsa, o zaman Tanrı adına kafama tüylerden bir sepet takıp kralları olurum! Ama bundan önce Aketa ve takımıyla nasıl baş edebileceğimi çözmem lazım. Aketa'ya giden tek yol da bizim karamsar Prenses Ket gibi görünüyor. Ne öğrenirsen bana söyle Shan. Senin öğüdüne ve yardımına ihtiyacım var."

"Hiç kuşkunuz olmasın efendim," dedi Shan, yine etkilenmiş bir halde. Dalzul ayrıldıktan sonra yapması gereken şeyin Dalzul'un beklenmedik erkek-heteroseksüel müdafaacılığı nedeniyle yapamadığı şeyi yapmak olduğuna karar verdi: Orman ile Riel'den öğüt ve yardım istemek.

Onların evine doğru yola koyuldu. O olağanüstü gürültülü ve kokularla dolu pazarda ilerlerken onları en son ne zaman görmüş olduğunu sordu kendi kendine ve birkaç gün geçtiğini fark etti. Ne yapmıştı bu arada? Meyve bahçesindeydi. İyananam'a, dinamonun olduğu dağa çıkmıştı... diğer şehirleri gördüğü yere... Budama bıçağı çelikti. Gamanlar çeliği nasıl yapıyordu? Dökümhaneleri mi vardı? Başka bir yerden mi alıyorlardı? Orman'ın terasta bir minderin üzerine oturmuş kitap okuduğu yere geldiğinde aklı ağır ağır, zorla bu konuları evirip çeviriyordu.

"Vay," dedi Orman. "Başka gezegenden bir ziyaretçi!"

Buraya geleli epey olmuştu - sekiz gün mü, on gün mü?

"Neredeydin?" diye sordu Shan kafası karışarak.

"Tam burada. Riel!" Orman yukarıdaki balkona doğru seslendi. Oyma tırabzandan birkaç baş çıktı, kıvırcık saçlı olanı, "Shan! Hemen iniyorum!" dedi.

Riel, Ganam'ın her yerde yenen abur cuburu olan bir tabak dolusu tipu çekirdeğiyle geldi. Üçü, biraz gölgede, biraz güneşte olmak üzere terasta oturarak çekirdek çıtlattılar; tipik insanımsılar diye belirtti Riel. Shan'ı samimi bir içtenlikle karşıladı, ama yine de

Orman ile Riel'in çok dikkatli davrandıklarına kuşku yoktu: Onu izliyorlardı, hiç soru sormuyorlar ve bekliyorlardı... neyi? O halde onları en son gördüğünden beri ne kadar zaman geçmişti? Shan ani bir huzursuzlukla ürperdi, tempo öyle bir aksamıştı ki kendini sağlama almak için ellerini sıcak zımpara taşlarına dayadı. Deprem mi olmuştu? Uyuyan iki yanardağın arasına kurulmuş şehir arada sırada titriyordu, duvarlardan biraz toprak, damlardan minik kavuniçi kiremitler düşüyordu... Orman ile Riel onu seyrediyordu. Hiçbir şey sallanmıyor, hiçbir şey düşmüyordu.

"Dalzul sarayda bazı sorunlarla karşılaştı," dedi.

"Öyle mi," dedi Orman tamamen nötr bir ses tonuyla.

"Tahtta hak talep eden bir yerli, bir vâris veya veraset hakkına sahip olduğunu iddia eden biri çıktı ortaya. Şimdi de prenses onunla kalıyor. Ama hâlâ Dalzul'a kral olması gerektiğini söylüyor. Eğer hak talep eden bu adam güç kazanırsa belli ki Viaka'nın adamlarına, Dalzul'u destekleyen herkese misilleme yapma tehdidinde bulunuyormuş. Bu Dalzul'un bulaşmak istemediği pis bir durum."

"Ve çözme konusunda eşsiz olduğu bir durum," dedi Orman.

"Sanırım kendini fazlasıyla çıkmazda hissediyor. Prensesin nasıl bir rol üstlendiğini anlamıyor. Sanırım onu en çok rahatsız eden de bu. Ben belki sizin, prensesin kendini iyi kötü onun kollarına attıktan sonra neden gidip rakibiyle kaldığı hakkında bir fikriniz olabileceğini düşündüm."

"Ket'ten söz ediyorsun," dedi Riel temkinle.

"Evet. Ona prenses diyor. Prenses değil mi?"

"Dalzul'un bu kelimeyle neyi kastettiğini bilmiyorum. Bir sürü çağrışımı var. Eğer manası 'kralın kızı' ise, o zaman uymuyor. Kral yok."

"Şu anda yok..."

"Hiç olmamış," dedi Orman.

Shan, içinde aniden parlayan hiddeti bastırdı. Yarım akıllı çocuk olmaktan bıkmıştı ve Orman bazen kaba bir şekilde darbımesellerle konuşuyordu. "Bak," dedi, "Ben... ben bu işin dışındaydım bir yerde. Bana sabır gösterin. Ben krallarının ölmüş olduğunu düşünüyordum. Ve yeni bir kral ararlarken Dalzul'un görünüşte mucize kabilinden gökten inmesiyle onun tanrılar tarafından yollandığını düşünmüş, onu 'krallık asasını taşıyacak kişi' olarak görmüşlerdi. Bu doğru değil mi?"

"Tanrılar tarafından yollanmış kısmı doğru," dedi Riel. "Bunlar kesinlikle kutsal meseleler." Tereddüt ederek Orman'a baktı. Bir takım gibi çalışıyorlar, diye düşündü Shan, ama şu anda onu da içine alan bir takım halinde değil. O harika tekliğe ne olmuştu?

"Bu rakip, bu hak talep eden adam kim?" diye sordu Orman.

"Aketa adında bir adam."

"Aketa!"

"Onu tanıyor musun?"

İkisi yine bakıştı; sonra Orman ona döndü ve doğrudan gözlerine baktı. "Shan," dedi, "ciddi bir şekilde eşzamanlılığımızı yitirdik. Galiba çörtme sorunu yaşıyoruz. *Şobi*'de yaşadığınız o kaos deneyimindeki gibi."

"Burada, şimdi? Buraya geleli günler, haftalar olmuş..."

"Burası neresi?" diye sordu Orman, ciddi ve dikkatli.

Shan elini yerdeki döşeme taşma şap diye vurdu. "Burası! Şimdi! Ganam'daki evinizin bu avlusunda! Bunun kaos deneyimiyle bir ilgisi yok. Bunu paylaşıyoruz: tutarlı, ahenkli, burada birlikteyiz! Tipu çekirdeği yiyoruz!"

"Bence de öyle," dedi Orman, o derece nazik bir tonda söyledi ki Shan onun kendisini sakinleştirmeye, ikna etmeye çalıştığını fark etti. "Ama biz... bu yaşananları oldukça farklı okuyor olabiliriz."

"İnsanlar hep öyle yaparlar zaten, her yerde," dedi Shan daha ziyade çaresizlikle.

Orman kıpırdadı; Orman kıpırdayınca, geldiği zaman onun okumakta olduğu kitabı daha rahat, görebildi. Sıradan bir ciltli kitaptı, ama onlar *Galba*'ya kitap getirmemişlerdi; kahverengimsi yapraklı kalın bir kitaptı, elle yazılmış, Yeni Kahire Kütüphanesi'nden antika bir Terra kitabı, bu bir kitap değil de bir yastıktı, bir tuğla, bir sepet, bir kitap değildi, bir kitaptı. Yabancı bir yazıydı. Yabancı bir dilde. Altın tellerle bağlanmış oymalı ahşaptan kapakları olan bir kitap.

"Nedir o?" diye sordu, sesi neredeyse duyulamayacak kadar alçak çıkmıştı.

"İyananam altındaki Şehirlerin kutsal tarihi, sanırız," dedi Orman.

"Bir kitap," dedi Riel.

"Okuma yazmaları yok ki," dedi Shan.

"Bazılarının yok," dedi Orman.

"Aslında okuma yazması olmayanlar oldukça fazla," dedi Riel. "Ama tüccarların ve rahiplerin bir kısmı okuyabiliyor. Bunu bize Aketa verdi. Onunla birlikte çalışıyorduk. Harika bir öğretmen."

"Anladığımız kadarıyla bir çeşit bilge rahip," dedi Orman.

"Böyle bazı mevkiler var, temelde kutsal oldukları için biz bunlara rahipliği yakıştırdık ama bunlar daha çok meslek gibi, ya da makam gibi, görev gibi. Anladığımız kadarıyla Gamanlar için, toplumun tüm yapısı için çok önemliler. Bu yerlerin doldurulması gerekiyor; eğer doldurulmazsa işler çığırından çıkıyor. Eğer böyle bir çağrı hissediyorsan, bu yeteneğin varsa, uymadığın zaman sen de yoldan çıkmış oluyorsun. Birçoğu zaman zaman yapıyor bunu, mesela yıllık bir festivalde ayini yönetiyor, ama bazıları gerçekten müşkülpesent ve son derece itibarlı oluyor. Bu işlerin çoğu erkekler için. Anladığımız kadarıyla, erkekler için itibar sahibi olmanın yollarından biri de muhtemelen bu rahiplik işlerinden birini yapmaktan geçiyor."

"Ama erkekler bütün şehri yönetiyor," diye karşı çıktı Shan.

"Bilmiyorum," dedi Orman, hâlâ Shan'ın kendini tam denetleyemediğini gözler önüne seren olağan dışı bir kibarlıkla. "Biz bunu hiçbir cinsiyetin baskın olmadığı bir toplum olarak tarif ediyoruz. Cinsel açıdan pek fazla işbölümü yok. Her türlü evlilik var, en yaygını iki veya üç kocanın olduğu çokkocalılık. Hatırı sayılır oranda kadın da iyeha dedikleri, üç, dört ya da daha fazla kadından oluşan homoseksüel grup evliliği içersinde olduğu için heteroseksüel döngünün dışında kalıyor. Bunun erkek karşılığını henüz bulamadık..."

"Her neyse," dedi Riel, "Aketa Ket'in kocalarından biri. Adının anlamı Ket'in birinci dereceden akraba kocası gibi bir şey. Akrabalık, aynı yanardağ soyundan oldukları anlamına geliyor. İlk geldiğimizde Aketa Sponta'daki vadideydi."

"Aynı zamanda önemli bir rahip olduğunu düşünüyoruz. Belki de Ket'in kocası olduğu içindir, Ket'in de çok önemli bir yeri olduğuna kuşku yok. Ama gerçekten en itibarlı rahiplikler erkeklere ayrılmış gibi. Büyük ihtimalle çocuk doğuramamalarını telafi etmek için."

Shan'ın içindeki öfke yeniden kabarmaya başladı. Kim oluyorlardı da ona cinsiyet farklılığı ve rahim kıskançlığı hakkında nutuk çekmeye kalkıyordu bu kadınlar? Nefret, denizdeki bir dalga gibi onu tuzlu bir buruklukla doldurdu, sonra çöktü ve yok oldu. Narin hemşireleriyle birlikte taş üzerinde, güneşte oturuyor ve Orman'ın kucağında açık duran ağır, inanılmaz kitaba bakıyordu.

Uzun bir süre sonra, "Ne anlatıyor?" diye sordu.

"Sadece orada burada anlamını bildiğim bir kelime oluyor. Aketa kitabın bir süre bende kalmasını istedi. Bize öğretiyor. Ben daha çok resimlere bakıyorum. Bir bebek gibi." Ona açık duran sayfadaki küçük, parlak renkli, yaldızlı resmi gösterdi: Nefis cüppeler içinde, saçları nefis yapılmış adamlar İyananam'ın mor yamaçlarının eteklerinde dans ediyorlardı.

"Dalzul onların henüz yazıyı icat etmediklerini düşünüyordu," dedi. "Bunu görmeli."

"Gördü," dedi Riel.

"Ama..." diye başladı ve tekrar sustu.

"Çok zaman önce Terra'da," dedi Riel, "ilk antropologlardan biri, uzaklardaki, dünyanın kalanıyla irtibatı olmayan, minik Arktik kabilelerden bir adamı alarak koca bir şehir olan New York'a götürmüş. Bu, son derece zeki kabile adamını New York şehrinde en çok etkileyen şey, merdiven tırabzanlarının başlangıçlarında bulunan topuzlar olmuş. Bunları derin bir ilgiyle incelemiş. Devasa binalarla, kalabalıklarla dolu caddelerle, makinelerle hiç ilgilenmemiş..."

"Çörtme sorununun sadece izlenim üzerinde mi yoğunlaştığını, yoksa beklentilerle de mi ilgili olduğunu merak ediyoruz," dedi Orman. "Dünyadan belli bir maksatla bir anlam çıkartırız. Kaosla karşılaşınca, bildik bir şeyler arar veya yaratır ve bununla bir dünya kurarız. Bebekler öyle yapar, hepimiz öyle yaparız; duyularımızın bize rapor ettiği birçok şeyi süzeriz. Neyin farkında olmamız gerekiyorsa veya neyin farkına varmak istiyorsak sadece onun farkında oluruz. Çörtme sırasında kâinat ayrışıyor. Çıktığımızda kâinatı yeniden yapılandırıyoruz... çılgınca. Tanıdığımız şeylere tutunuyoruz. Ve bir parçayı bulduğumuzda geri kalanı onun üzerine inşa oluyor."

"Diyelim ki, 'Ben' diye başladım," dedi Riel, "bunu sayısız cümle takip edebilir. Fakat bir sonraki kelime sabit bir sözdizimini oluşturmaya başlar. 'Ben isterim ki...' cümlesinin son kelimesine geldiğimizde artık hiç seçenek kalmamış olacaktır. Ayrıca insan sadece bildiği kelimeleri kullanabilir."

*"Şobi'*deki kaos deneyiminden öyle çıkabilmiştik," dedi Shan. Başı aniden ağrımaya, şakakları sızlayarak düzensizce zonklamaya başlamıştı. "Konuştuk. Deneyimin sözdizimini yapılandırdık. Hikâyemizi anlattık."

"Ve doğru şekilde anlatmak için de çok büyük çaba harcadınız," dedi Orman.

Bir sessizlikten sonra, şakaklarında zonklayan yerlere elleriyle bastıran Shan, "Yani Dalzul'un yalan söylediğini mi iddia ediyorsunuz?" dedi.

"Hayır. Ama Ganam hikâyesini mi, yoksa Dalzul hikâyesini mi anlatıyor? Çocuk gibi, basit insanlar ondan kral olmasını istiyor, güzel prenses kendini sunuyor..."

"Ama sundu..."

"Ket'in vazifesi bu. Onun mesleği bu. O da şu rahiplerden biri, önemli bir tanesi. Sıfatı Anam. Dalzul bunu prenses olarak tercüme etti. Biz toprak anlamına geldiğini düşünüyoruz. Toprak, yer, dünya. O Ganam'ın toprağı, yabancıyı büyük bir şerefle kabul ediyor. Ama bu kadar değil; Dalzul'un krallık olarak yorumladığı şu iki taraflı işlev var. Onların kralları falan yok. Muhtemelen Anam'ın eşi olarak bir çeşit rahiplik rolü olsa gerek. Ama bilmiyoruz. Ne gibi bir sorumluluk üstlendiğini bilmiyoruz."

"Belki de en az Dalzul kadar biz de bir sürü şey uyduruyoruz," dedi Riel. "Nasıl emin olabiliriz?"

"Eğer sen bizimle notlarını karşılaştırırsan, bu bizi epeyce bir rahatlatır," dedi Orman. "Sana ihtiyacımız var."

Onun da, diye düşündü Shan. Dalzul'un benim yardımıma ihtiyacı var, onların da var. Ben ne yapıp yardım edebilirim? Nerede olduğumu bilmiyorum. Bu yer hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Avuçlarımın altındaki taşın sıcak ve kaba olduğunu biliyorum.

Bu iki kadının sevecen, zeki insanlar olduklarını ve dürüst olmaya çalıştıklarını biliyorum.

Dalzul'un salak bir egoist veya bir yalancı değil de büyük bir adam olduğunu biliyorum.

Taşın pütürlü olduğunu, güneşin sıcak olduğunu, gölgenin serin olduğunu biliyorum. Tipu çekirdeklerinin hafif, şekerli tatlarını, dişlerimin arasında çıtlayışlarını biliyorum.

Otuz yaşındayken Dalzul'a, bir Tanrı olarak tapınılmış olduğunu biliyorum. O ne kadar bu tapınmayı reddetse de,

tapınılmak onu değiştirmiş olmalı. Yaşlanırken, kral olmanın ne demek olduğunu hatırlamaya başlamış olabilir...

"O halde onun yerine getirmesi gereken bu rahiplik hakkında bir şey biliyor muyuz?" diye sordu kabaca.

"Anahtar kelime 'todok' yani asayı tutan sanki, sıfatı bu. Dalzul bu kısmı doğru anlamış. Kulağa kral gibi geliyor. Ama biz bunun insanları idare etmek anlamına geldiğini düşünmüyoruz."

"Meclisler tarafından gün be gün kararlar veriliyor," dedi Riel. "Rahipler hem insanları eğitiyor, hem ayinleri yürütüyor... şehri ruhani bir denge içinde tutuyorlar denebilir mi?"

"Bazen kan akıtarak da olabilir," dedi Orman. "Ondan ne yapmasını istediklerini bilmiyoruz! Ama öğrense iyi olur."

Bir süre sonra Shan içini çekti. "Kendimi bir ahmak gibi hissediyorum," dedi.

"Dalzul'a âşık olduğun için mi?" Orman'ın kara gözleri doğrudan onunkilere bakıyordu. "Bu yüzden seni takdir ediyorum. Ama sanırım senin yardımına ihtiyacı var."

Yavaş yavaş yürüyerek ayrılırken Orman ile Riel'in kendisini seyrettiğini hissetmişti; kendisini takip eden, onunla kalan o duygu yüklü endişeyi.

Büyük pazar meydanına yollandı. Hikâyemizi birlikte anlatmalıyız, diyordu kendi kendine. Ama sözler boştu.

Dinlemeliyim, diye düşündü. Konuşmamalı, anlatmamak. Hareketsiz olmalıyım.

Ganam sokaklarında yürürken dinledi. Bakmaya, gözleriyle görmeye çalıştı, hissetmeye, bu dünyada, bu dünyanın kendisinde, kendi teni içinde olmaya. Kendi dünyasında veya Dalzul'unkinde veya Orman'ınkinde veya Riel'inkinde değil, baş eğmez, indirgenemez toprağı, taşı ve çamuruyla bu dünyada, kuru parlak havasıyla, nefes alan bedenleri ve düşünen akıllarıyla bu dünyada. Bir sokak satıcısı kısa, beş vuruşluk ezgisel bir cümleyle mallarını satıyordu: tataBANaba, eşit süreli bir durak, sonra

yeniden sesleniyordu, tatlı ve sonsuz bir sesleniş. Yanından bir kadın geçti ve Shan kadını gördü, bir an için kadını tamamıyla gördü: kısa boylu, elleri ve kolları adaleli, teninin kil rengi pürüzsüzlüğünde güneşin koyulaştırdığı binlerce minik kırışıklık bulunan ablak yüzünde düşünceli bir ifadeyle. Kadın onu fark etmeden emin ve iri adımlarla yanından geçti ve gözden kayboldu. Ardında kesin bir varlık hissi bırakmıştı. Kendisi olarak. Yapılmamış, okunamayan, ulaşılamayan. Öteki. Onun anlayacağı bir şey değil.

Peki o halde. El ayasının altındaki ılık pütürlü taş, beş vuruşluk ölçü, kendi işine bakan kısa boylu, yaşlı kadın. Başlıyordu.

Rüya görüyordum, diye düşündü. Buraya geldiğimizden beri. *Şobi'deki* gibi bir kâbus değil. Güzel bir rüya, tatlı bir rüya. Ama bu benim rüyam mıydı, onun rüyası mı? Onun peşinden giderek, onun gözleriyle görerek, Viaka ve diğerleriyle tanışarak, şölenlerde ağırlanarak, müzik dinleyerek... Danslarını öğrenerek, onlarla davul vurmasını öğrenerek... Yemek pişirmesini öğrenerek... Meyve bahçelerini budayarak... Terasımda oturup tipu çekirdekleri yiyerek... Müzik, ağaç, basit arkadaşlar, huzur dolu, yalnızlık dolu güneşli bir rüya. Güzel rüyam, diye düşündü kendine hayret edip, kendini iğneleyerek. Hiç krallık yok, hiç de öyle güzel bir prenses yok, tahtın diğer talipleri yok. Ben tembel bir adamım. Tai'nin beni uyandırması, beni sarsması, beni rahatsız etmesi lazım. Hiddetli kadınıma, affetmeyen dostuma ihtiyacım var.

Onun yerini dolduran Orman ile Riel fena sayılmazdı. Gerçekten iyi dostlardı ve tembelliğini affetseler de, onu silkip tembelliğinden çıkartmışlardı.

Aklına tuhaf bir soru geldi: Dalzul burada olduğumuzu biliyor mu acaba? Belli ki Orman ile Riel onun gözünde birer kadın değiller; ben bir erkek olarak var mıyım acaba?

Soruyu cevaplamaya çalışmadı. Benim işim, diye düşündü, onu sarsmak. Ahenge biraz uyumsuzluk katmak, temponun

vurgusunu değiştirmek. Onu akşam yemeğine çağırıp konuşurum, diye düşündü.

Orta yaşlı, haşmetli, kartal burunlu, çatık kaşlı Aketa, olabilecek en nazik, en sabırlı öğretmendi. "Todokyu nkenes ebegebyu," diye tekrarladı belki beşinci, belki altıncı kere, gülümseyerek.

"Asa bir şey... yüklü?., üzerinde hükmü var?., temsil ediyor?" dedi Orman.

"Bağıntılı... sembolize ediyor?" dedi Riel.

"Kenes!" dedi Shan." Elektrik! Jeneratörde kullanıp durdukları söz buydu. Güç!"

"Asa gücü mü sembolize ediyor?" dedi Orman. "Aman ne matah bir keşif. Bok!"

"Bok," diye tekrarladı Aketa, kelime kulağına hoş gelmişti. "Bok!"

Shan pandomima yapmaya, şelale olarak dans etmeye, yanardağdaki minik dinamonun uğultusunu ve vızıltısını, çarkların hareketlerini taklit etmeye başladı. O bir yandan gürleyip, dönüp, vızlayıp, çatırdayarak deli bir tavuk gibi belli aralıklarla "Kenes?" diye bağırırken iki kadın ona bakakalmıştı. Ama Aketa'nın yüzüne bir tebessüm yayıldı. "Soha, kenes," diye kabul etti ve bir parmak ucundan diğerine kıvılcımın sıçrayışını taklit etti. "Todokyu nkenes ebegebyu."

"Asa elektrik anlamına geliyor, elektriği sembolize ediyor! Herhalde, eğer asayı alırsan Elektrik Rahibi olacaksın, anlamına geliyor, hani Aketa'nın Kütüphane Rahibi, Agot'un Takvim Rahibi olması gibi, değil mi?"

"Bu mantıklı," dedi Orman.

"Niye Dalzul'u hemen baş elektrikçileri seçsinler?" diye sordu Riel.

"Çünkü gökyüzünden bir yıldırım gibi indi," dedi Shan.

"Onu seçtiler mi?" diye sordu Orman.

Bir duraksama oldu. Aketa tetikte ve sabırlı bir halde birinden diğerine baktı.

"'Seçmek' ne?" diye sordu Orman, "Sotot," diyen Riel'e.

Orman öğretmene döndü. "Aketa: Dazu... ntodok... sotot?"

Aketa bir süre sessiz kaldıktan sonra, ciddiyetle ve açıklıkla, "Soha. Todok nDazu oyo sotot," dedi.

"Evet. Aynı zamanda asa da Dalzul'u seçiyor," diye mırıldandı Riel.

"Aheo?" diye sordu Shan - neden? Ama Aketa'nın cevabından sadece birkaç kelime anlayabildiler: rahiplik veya meslek, kutsallık, toprak.

"Anam," dedi Riel, "Ket? Anam Ket?"

Aketa'nın kömür siyahı gözleri Riel'inkiyle karşılaştı. Yine sessizleşti ve bu öyle bir sessizlikti ki hepsinin donup kalmasına neden olmuştu. "Ai Dazu!" dedi. "Ai Dazu kesemmas!"

Ayağa kalktı, ne beklendiğini bildikleri için onlar da ayağa kalkarak öğrettikleri için sessizce teşekkür edip sıra halinde dışarı çıktılar. İtaatkâr çocuklar, diye düşündü Shan. İyi öğrenciler. Ne bilgisini öğreniyorlardı?

O akşam Shan, onunla birlikte terasta oturup zaman zaman da bildik bir tempo yakalarsa hafif bir şeyler mırıldanan Abud'un dinlemeyi sevdiği küçük Gaman parmak davulunda yaptığı çalışmadan başını kaldırdı.

"Abud," dedi, "metu?" - bir kelime?

Son birkaç gündür bu sorulara alışan Abud, "Soha," dedi. Abud pek şaka kaldırmayan, sakin tabiatlı genç bir adamdı; Shan' ın tüm tuhaflıklarına, belki de, diye düşündü Shan, farkına bile varmadığından katlanıyordu.

"Kesemmas," dedi Shan.

"Ah," dedi Abud ve kelimeyi tekrarladı ve sonra yavaşça, amansızca mânâsız sözcükler ummanına daldı. Shan kelimeleri

yakalamaya çalışmaktansa onu seyretmeyi öğrenmişti. Konuşma tonunu dinliyor, el hareketlerini, yüz ifadelerini görüyordu. Toprak, aşağısı, alçak, kazmak mı? Gamanlar ölülerini gömüyordu. Ölü, ölüm? Ölüyormuş, bir cesetmiş numarası yaptı; ama Abud onun bu sessiz sinema oyunlarını hiç anlamaz, bön bön bakardı. Shan pes etti, bir önceki günkü bayramın dans ritmini davulunda tımbırdatmaya başladı. "Soha, soha," dedi Abud.

"Ben aslında Ket'le hiç konuşmadım," dedi Shan, Dalzul'a.

Güzel bir akşam yemeği olmuştu. Fezuniyi kızartmaktan onu tam zamanında alıkoyan Abud'un hatırı sayılır asistanlığıyla yemeği o pişirmişti. Ateş gibi acı biber suyuna banılıp çiğ yendiği zaman fezuni çok lezzetli oluyordu. Abud, Dalzul olduğu zamanlar yaptığı gibi onlarla birlikte tam bir sessizlik içinde yedi yemeğini ve sonra müsaade istedi. Shan ile Dalzul şimdi tipu çekirdekleri çıtlıyor, fındık birası içiyor, mor alacakaranlıkta terastaki küçük halılar üzerinde oturmuş, yıldızların gökyüzünü yavaşça pırıltıya boğmasını seyrediyorlardı.

"Seçilmiş kral dışında bütün adamlar ona yasak," dedi Dalzul.

"Ama o evli," dedi Shan, "değil mi?"

"Hayır, hayır. Prenses kral seçilinceye kadar bakire kalmalı. Sonra sadece ona ait olur. Kutsal evlilik, papazevliliği."

"Çokkocalılık da var," dedi Shan tereddütle.

"Prensesin kral ile birleşmesi muhtemelen krallık ayininin en önemli olayı. Her ikisinin de bu olayda pek bir seçeneği yok. O yüzden prensesin kusuru bu kadar rahatsız edici. Kendi sosyal kurallarını bozuyor." Dalzul biradan büyük bir yudum aldı. "İlk başta beni seçmelerine neden olan şey, yani gökyüzünde şaşalı bir şekilde ortaya çıkışım, şimdi benim aleyhimde işliyor olabilir. Gitmekle ve sonra geri dönmekle kuralları bozdum, üstelik yalnız da dönmedim. Tabiatüstü bir insan gökyüzünde bitiveriyor tamam ama hem dişi, hem erkek, hem de herkes gibi yiyip içen, sıçan, sürekli bebek gibi konuşarak salakça sorular soran dört kişi birden olunca? Biz usulünce kutsal bir tarzda hareket etmiyoruz. Ve onlar

da aynı düzene yakışmayan bir şeylerle, kuralları yıkarak tepki veriyorlar. İlkel dünya görüşleri eğilmez, bükülmez, zorlandığında kırılır. Bu toplum üzerinde parçalayıcı bir etkimiz oluyor. Ve bundan ben sorumluyum."

Shan derin bir nefes aldı. "Bu sizin dünyanız değil efendim," dedi. "Bu onların dünyası. Sorumlu olan onlar." Boğazını temizledi. "Ayrıca o kadar da ilkel görünmüyorlar; çelik yapıyorlar, elektrik prensiplerine olan hâkimiyetleri etkileyici, ayrıca okuryazarlar, sosyal sistemleri son derece esnek görünüyor, Orman ve Riel'in söylediklerine göre..."

"Ona hâlâ prenses diyorum ama lisanı daha iyi öğrendikçe bunun tam karşılık olmadığını fark ettim," dedi Dalzul, bardağını yere koyup, düşünceli düşünceli konuşarak. "Muhtemelen kraliçe daha yakın: Ganam kraliçesi, Gamanların kraliçesi. Ganam deniyor ona, gezegenin toprağına dendiği gibi."

"Evet," dedi Shan. "Riel'in dediğine göre..."

"Yani bu bağlamda o Dünya'nın ta kendisi. Bir yerde benim de Uzay, gök olduğum gibi. Bu dünyaya tek başına gelen biriyim, bir kavuşma. Mistik bir birleşme: Ateş ve hava, toprak ve suyla birleşiyor. Eski mitolojiler, bir kez daha ete kemiğe bürünüyor. Bana sırt çeviremez. Eşyanın düzenini bozar. Anayla baba birleşir, çocukları itaatkâr, mutlu ve emniyettedir. Ama eğer ana isyan ederse, düzensizlik, sıkıntı, başarısızlık birbirini izler. Bu sorumluluklar mutlaktır. Bunları biz seçmeyiz. Bunlar bizi seçer. Görevine, halkına geri döndürülmeli."

"Orman ve Riel'in anladığı kadarıyla birkaç yıldır Aketa ile evliymiş ve ikinci kocası da kızının babasıymış." Shan kendi sesisin sertliğini duymuştu; ağzı kurumuştu ve kalbi sanki korkuyormuş gibi hızlı hızlı çarpıyordu, ama neden korkuyordu? İtaatkâr olmamaktan mı?

"Viaka onu saraya geri getirebileceğini söylüyor," dedi Dalzul, "ama tahtta hak iddia edenlerin misilleme riskiyle."

"Dalzul!" dedi Shan. "Ket evli bir kadın! Ailesine döndü. Onun sana dair işi, Toprak Rahibesi veya her ne ise işte o olarak görevi sona erdi. Aketa onun kocası, senin rakibin değil. Aketa asayı, tacı, ya da her ne ise işte onu istemiyor!"

Dalzul hiç cevap vermedi, gittikçe koyulaşan alacakaranlıkta yüzündeki ifade okunamıyordu.

Shan çaresizlikle devam etti: "Bu toplumu daha iyi anlayıncaya kadar belki kendimizi biraz geri çeksek iyi olacak. Viaka' nın Ket'i kaçırmasına izin vermememiz gerektiği kesin..."

"Bunu anladığına memnun oldum," dedi Dalzul. "Ben kendimi bu işten kurtaramasam da bu insanların inanç sistemlerine gerçekten hiç müdahale etmemeliyiz. Ah, ne yazık ki güç sorumluluktur! Neyse benim gitmem gerekiyor. Çok hoş geçen bu akşam için teşekkür ederim Shan. Hâlâ birlikte bir ezgiyi söyleyebiliyoruz değil mi, gemi arkadaşları olarak?" Ayağa kalktı, Shan'ın sırtını sıvazlayıp, "iyi geceler ve çok teşekkürler Shan!" demeden önce havayı eliyle sıvazlayarak, "İyi geceler Orman, iyi

geceler Riel," dedi. Yıldızların aydınlattığı karanlıkta ak bir pırıltı, kıvrak, dik bir suret olarak iri adımlarla avludan ayrıldı.

"Bence onu gemiye bindirmeiiyiz Orman. Gittikçe daha çok hayal görmeye başlıyor." Shan, sonunda eklem yerleri kütürdeyinceye kadar ellerini sıkmıştı. "Sanırım hayal görüyor. Belki ben görüyorumdur. Ama sen, Riel, ben, biz genel olarak aynı gerçekliği, kurguyu görüyor gibiyiz, değil mi?"

Orman asık bir yüzle başını sallayarak onayladı. "Gittikçe artarak," dedi. "Ve sanki kesemmas ölmek veya cinayet -Riel cinayet olduğunu düşünüyor- demekmiş gibi, şiddet içeriyor... Gözümün önünde korkunç bir görüntü var, zavallı Dalzul'un merasim sırasında korkunç bir kurban keserken, bir yerlere yağ döktüğünü, bir kumaş kestiğini ya da zararsız bir şey yaptığını zannederken birinin boğazını kestiğine dair. Onu bundan kurtarmak beni çok mutlu eder! Kendim de kurtulsam mutlu olacağım. Ama nasıl?"

"Herhalde üçümüz birlikte..."

"Onu ikna etmek mi?" diye sordu Orman, alayla.

Dalzul'un saray dediği yere gittiklerinde, onu görmek için epeyce beklediler. Endişe içindeki, sinirli görünen yaşlı Viaka onları uzaklaştırmaya çalıştı, ama onlar beklediler. Dalzul sonunda avluya çıktı ve Shan'ı selamladı. Riel ile Orman'ı tanımamış ya da algılamamıştı. Eğer numara yapıyorduysa bu mükemmel bir gösteriydi; onların fiziksel varlıklarından hiç haberdar değilmiş gibi hareket ediyor ve onlar konuşurken sözlerini kesiveriyordu. Sonunda Shan, "Orman ile Riel de burada Dalzul, buradalar, baksana onlara!" dediğinde Dalzul onun işaret ettiği yere baktıktan sonra öyle hayrete düşmüş bir merhametle bakışlarını tekrar Shan'a çevirdi ki, Shan kendinden şüphe ederek, kadınların hâlâ orada olup olmadıklarına baktı.

Onu seyreden Dalzul son derece kibarca konuştu: "Artık dönme zamanımız geldi Shan."

"Evet, evet, bence de gitmemiz gerek." Acıma, rahatlama, utanç gözyaşları bir an için Shan'ın boğazında düğümlendi. "Geri dönmeliyiz. Olmuyor."

"Çok yakında," dedi Dalzul, "çok çok yakında. Endişelenme Shan. Endişe idrakle ilgili anormallikleri artırır. İlk zamanlardaki gibi yap, fazla kafana takma, yanlış bir şey yapmadığını aklından çıkarma. Tahta çıkma töreni biter bitmez..."

"Hayır! Şimdi gitmeliyiz..."

"Shan, istesem de istemesem de burada bir yükümlülüğüm var ve ben de bunu yerine getireceğim. Eğer onları bırakır kaçarsam Aketa'nın grubu kılıçlarını kınlarından çıkartarak..."

"Aketa'nın bir kılıcı yok," dedi Riel, sesi Shan'ın şimdiye kadar hiç duymadığı kadar tiz ve yüksek çıkmıştı. "Bu insanların kılıçları yok, kılıç yapmıyorlar."

Dalzul o konuşurken konuşmaya devam ediyordu: "Merasim biter bitmez ve kralın yeri doldurulduktan sonra gideriz. Sonuç olarak eğer gerekirse ben gidip bir saat içinde dönebilirim. Seni Ve Limanı'na geri götüreceğim. Hiç vakit geçirmeden hem de, öyle espri yapıyorduk değil mi? Zaten hiçbir zaman senin sorunun olmamış olan bir şey için endişelenmeyi bırak. Seni bu işe ben bulaştırdım. Bu benim sorumluluğum."

"Nasıl..." diye başladı Shan ama Orman uzun, siyah elini kolunun üzerine koymuştu.

"Deneme Shan," dedi. "Deliler, akıllılardan çok daha sıkı tartışırlar. Haydi. Bununla baş etmek çok zor."

Dalzul, sanki onlar ayrılıp gitmiş gibi gayet sakin arkasını dönmeye başlamıştı.

"Ya onunla birlikte merasimi bekleyeceğiz," dedi Orman sıcak ve aydınlık sokağa çıkarlarken, "ya da kafasına vurup gemiye tıkacağız."

"Ben kafasına vurmayı *isterdim,"* dedi Riel.

"Onu gemiye bindirirsek," dedi Shan, "bizi Ve'ye geri götüreceğini nereden bileceğiz? Dönüp geri gelirse, o zaman ne yapacağını nereden bileceğiz? Kurtarmak şöyle dursun, Ganam'ı mahvedebilir..."

"Shan!" dedi Riel, "Kes şunu! Ganam bir dünya mı? Dalzul bir tanrı mı?"

Shan ona bakakaldı. Yanlarından geçen birkaç kadın onlara baktı, biri, "Ha, Orman! Ha, Yeh!" diye selam verdi.

"Ha, Tasasap!" dedi Orman ona; bu arada gözlerinden ateşler saçan Riel Shan'a döndü: "Ganam, Gamanların Anam dedikleri büyük bir gezegendeki küçük bir şehir devleti; bir sonraki vadideki insanlar ise bambaşka isimler vermişler. Biz sadece minicik bir köşesini gördük. Bu konuda bir şeyler öğrenmeye başlamamız yıllar alır. Dalzul deli olduğu için, çörtme nedeniyle delirdiği için, ya da çörtme bizi delirttiği için, hangisi olduğunu bilemeyeceğim ve şu anda da umurumda değil, Dalzul paldır küldür her şeye burnunu sokup kutsal işlere karıştı; belki sorun ve karışıklık da yaratıyordur. Ama bu insanlar burada *yaşıyorlar.* Burası onların yeri. Bir tek adam onları yok edemez, bir tek adam onları kurtaramaz da! Onların kendi hikâyeleri var ve *onlar* bu hikâyeyi anlatıyorlar! Biz bu hikâye içinde nasıl duruyoruz bilmiyorum... belki de bir zamanlar gökten düşen salaklar olarak!"

Orman yatıştırmak istercesine elini Riel'in omzuna attı. "Heyecanlanınca heyecanlanıyor. Haydi Shan. Aketa'nın Viaka'nın ev halkını katletmeye niyeti olmadığı kesin. Bu insanların, işleri ciddi oranda bozmamıza izin vereceklerini sanmıyorum. Denetim ellerinde. Bu merasimi yaşayacağız. Dalzul'un aklından başka bir yerde pek de önemli bir şey olmasa gerek. Merasim biter bitmez ve onun aklı yerine gelir gelmez bizi eve götürmesini iste. Bunu yapacaktır. Dalzul..." Duraksadı. "Babacandır," dedi, alay etmeden.

Merasim gününe kadar bir daha Dalzul'u görmediler. Sarayına kapanıp kaldı ve Viaka onların girmesini sertçe engelledi. Belli ki Aketa başka bir kutsal hükme karışamıyordu ve böyle bir arzusu

da yoktu. "Tezyeme," dedi. "Olması gerektiği gibi oluyor," mealinde bir şeydi bu. Olup bitenlerden pek memnun değil gibiydi ama karışmaya niyeti yoktu.

Asa Merasimi sabahı pazaryerinde alışveriş durmuştu. İnsanlar en iyi etekleri ve harika yelekleri ile evlerinden çıktılar; rahiplik mertebesindeki bütün adamların yüksek, tüylerle süslü, sepet gibi örülmüş saçları ve ağır küpeleri vardı. Bebeklerin ve çocukların başları kırmızı aşıboyasıyla boyanmıştı. Bu birkaç gün önceki Yıldız-Doğuran Merasimi'ndeki gibi bir şenlik değildi; kimse dans etmiyor, kimse tipu ekmeği pişirmiyordu ve müzik falan da yoktu. Sadece pazaryerinde hayli suskun büyük bir kalabalık toplanıyordu. Sonunda Aketa'nın evinin kapısı -aslında burasının Ket'in evi olduğunu hatırlattı Riel onlara- savrulurcasına açıldı ve merasim alayı dışarı çıkarak davulun karmaşık, tesirli, kasvetli temposuyla yürümeye başladı. Davulcular evin arkasındaki sokaklarda bekliyordu ve merasim alayının arkasında yürümek için ilerlediler. Bütün şehir sürekli ve ağır ritimlerle sarsılıyor gibiydi.

Shan Ket'i, Dalzul'un ilk gelişinde çekmiş olduğu görüntülerden başka yerde görmemişti, ama merasim alayında onu hemen tanıdı: Sert, muhteşem bir kadındı. Erkeklerin çoğunun saçından daha az ayrıntılı, ama yine de altınla süslenmiş saçları vardı ve yürürken başındaki bu süsü gururla dengeliyordu. Yanında, sepet örgüsü tacında kırmızı tüyler sallanan Aketa yürüyordu; solunda ise başka bir adam vardı. "Ketketa, ikinci koca," diye fısıldadı Riel. "Bu da kızları." Son derece ağırbaşlılıkla ebeveyninin yanında yürüyen, gür kara saçları aşıboyasıyla kıpkırmızı boyanmış çocuk dört-beş yaşlarındaydı. "Ket'in yanardağ soyundan gelen bütün rahipler burada," diye devam etti Riel.

"Dünya Döndürücü orada. Şu yaşlı olan var ya, o da Takvim Rahibi. Daha bir sürü bilmediğim rahip var. Bu *büyük* bir merasim..." Sesi biraz titriyor gibiydi.

Merasim alayı sola dönerek pazardan çıktı, sonunda Ket, Viaka'nın ufalanan, san duvarlı evinin ana girişinin hizasına gelinceye kadar davulların ağır temposuyla ilerledi. Burada, bariz bir işaret verilmemiş olsa da herkes aynı anda durdu. Davullar ağır ve karmaşık tempolarını vurmaya devam ediyordu; ama teker teker durdular ve en sonuncusu da atan bir yürek gibi vurduktan sonra geride korkunç bir sessizlik bırakarak sustu.

Örülmüş tüylerden kule gibi bir saç süsü olan bir adam ileri doğru bir adım atıp seslendi: "Sem ayatan! Sem Dazu!"

Kapı yavaşça açıldı. Dalzul güneşin alnındaki kapının eşiğinde durdu, arkası karanlıktı. Siyah ve gümüş rengi üniformasını giymişti. Gümüş renkli saçı parlıyordu.

Kalabalığın mutlak sessizliğinde Ket ona doğru yürüdü. Dizleri üzerine çöktü, başını eğdi ve "Dazu, sototiyu!" dedi.

'"Dalzul, sen seç,'" diye fısıldadı Riel.

Dalzul gülümsedi. İleriye doğru birkaç adım attı, Ket'i ayağa kaldırmak için elini uzattı.

Bir fısıltı kalabalık arasında yel gibi yayıldı: Bir tıslama veya nefesini tutan birinin aniden bırakması, hayret içinde bir ah. Ket'in altın yüklü başı hayretle kalktı; sonra doğruldu, hiddetli bir diklikle durdu, elleri iki yanındaydı. "Sototiyu!" dedikten sonra döndü ve kocalarına doğru iri adımlarla ilerledi.

Davullar hafif bir pıtırtıya başladılar, yağmur sesi gibi.

Tam evin kapısının önüne gelecek şekilde kalabalıkta bir boşluk açıldı. Sessizce, vakarla, büyük bir ciddiyetle yürüyen Dalzul ilerledi ve kendisi için açık bırakılan yere geçti. Davulların yağmur sesi yükseldi, gökgürültüsüne, yakın ve uzak, yüksek ve alçak sesle gümbürdeyen gök gürültüsüne döndü. Bir balık ya da kuş sürüsünün kusursuz uyumuna benzer bir uyumla merasim alayı ilerledi.

Aralarında Shan, Riel ve Orman’ın da bulunduğu şehir halkı onları izledi.

"Nereye gidiyorlar?" diye sordu Orman son sokağı geride bırakıp meyve ağaçları arasındaki dar yola çıktıklarında.

"Bu yol İyananam'a çıkıyor," dedi Shan.

"Yanardağa mı? Belki de merasim orada olacaktır."

Davulların temposu, güneş ışınlarının üzerlerine düşüşü, Shan'ın kalbinin atışı, adımlarının yoldaki tozları kaldırışı, hepsi tek bir dev nabız gibi uyum içindeydi. Birlikte sürükleniyorlardı. Düşünce ve söz tek bir büyük vuruş içinde kaybolmuş, kaybolmuş, kaybolmuştu.

Merasim alayı durmuştu. İzleyenler de duruyordu. Üç Terralı sonunda merasim alayının yanına gelinceye kadar yürümeye devam ettiler. Merasim alayı yeniden oluşuyor, davulcular bir tarafa çekiliyor, birkaçı gökgürültüsünü ağır ağır devam ettiriyordu. Kalabalığın bir kısmı, çocukları olan insanlar dağ nehrinin yanındaki dik patikadan inerek geri dönmeye başlamıştı. Kimse konuşmadı, arkalarındaki tepeden dökülen şelalenin gürültüsü ve yakındaki akarsuyun şarıltısı neredeyse davulların sesini boğuyordu.

Dinamoyu barındıran küçük taş binadan birkaç yüz adım aşağıda duruyorlardı. Tüylü rahipler, Ket, kocaları ve ev halkı, hepsi yana çekilerek nehir kıyısına giden yolu tamamen açmışlardı. Suya doğru taştan basamaklar iniyordu ve basamakların dibinde de, berrak suların hızlı hareketlerle, sığ katmanlar halinde üzerinden akıp geçtiği açık renkli taşlarla döşenmiş bir teras vardı. Akıp duran suyun ışıltısının tam ortasında, öğlen güneşinde gözleri kör edecek kadar parlak bir sunak, daha doğrusu alçak bir kaide duruyordu: taçlı adamların, dans eden adamların, elmas gözlü adamların girintili çıkıntılı ve düşsel figürlerinin oyulmuş ve çizilmiş olduğu yaldızlı veya som altından bir kaide. Kaidenin üzerinde bir değnek vardı, altın olmayan, süssüz, koyu renkli bir ağaçtan veya karartılmış metalden.

Dalzul kaideye doğru yürümeye başladı.

Aketa aniden ileri doğru bir adım atıp taş basamakların başında durarak Dalzul'un yolunu kesti. Çınlayan bir sesle birkaç kelime söyledi. Riel, başını sallayarak anlamadığını belirtti. Dalzul sessiz, hareketsiz durdu ve bir cevap vermedi. Aketa susunca Dalzul sanki yürüyüp adamın içinden geçecekmiş gibi iri adımlarla dosdoğru ilerledi.

Aketa yerinden kıpırdamadı. Dalzul'un ayağını işaret etti. "Tediad!" dedi sertçe, "Ayakkabılar," diye mırıldandı Riel. Aketa ve Gaman merasim alayındaki herkes yalınayaktı. Bir süre sonra, ağırbaşlılığından hiçbir şey kaybetmeyen Dalzul diz çökerek ayakkabılarını ve çoraplarını çıkarttı, bir kenara koydu, siyah üniforması içinde ayağa kalktı.

"Şimdi kenara çekil," dedi sakince ve Aketa sanki söylediğini anlamış gibi izleyenlerin arasına çekildi.

"Ai Dazu," dedi Aketa, Dalzul yanından geçerken ve Ket de yavaşça, "Ai Dazu!" dedi. Dalzul, arkasından gelen hafif mırıltılar eşliğinde merdivenden aşağıya inerek terasa vardı, bileklerinin etrafında parlak damlalar oluşturan sığ sularda yürüdü. Hiç tereddüt etmeyerek kaideye doğru ilerledi, etrafını dolandı, böylece merasim alayına ve onu izleyen kalabalığa dönmüştü. Gülümsedi, elini uzattı ve asayı tuttu.

"Hayır," dedi Shan. "Hayır, yanımızda casus-göz yoktu. Evet, anında öldü. Hayır, voltaj hakkında hiçbir fikrim yok. Toprağın altında jeneratörden gelen kablolar olduğunu tahmin ediyoruz. Evet, tabii ki bu kasıtlı, maksatlı, hazırlanmış bir şeydi. Onun o ölümü seçtiğini düşündüler. Bunu Ket'le, yani Toprak Rahibesi'yle, Toprak'la seviştiği zaman seçmişti. Bildiğini düşünmüşlerdi; bilmediğini nereden bilebilirlerdi? Eğer Toprak ile yatarsanız, Şimşekle ölürsünüz. Erkekler bu ölüm için çok uzak yerlerden Ganam’a gidiyor. Dalzul çok daha uzak bir yoldan gelmişti. Hayır, biz hiçbirimiz anlamadık. Hayır, bunun çörtme etkisiyle, algı uyumsuzluğuyla, kaosla bir alakası olup olmadığını bilmiyorum. Olanları farklı görmeye başlamıştık ama gerçeği hangimiz biliyorduk acaba? O, gene de tanrı olması gerektiğini biliyordu."

BİR BAŞKA MASAL YA DA İÇDENİZ BALIKÇISI

O üzerinde bulunan Oket'teki, Derdan'nad, Udan'ın İkinci Sedoretu'sunun Çiftlik Sahibi Tiokunan'n Hideo'dan Hain'deki Ekumen Sabitlerine ve Ve Limanı'ndaki Çörtme Etki Alanı Laboratuvarı Müdürü Gvonesh'e.

Bir süredir âdet olduğu üzere ben de raporumu bir masal anlatır gibi hazırlayacağım. Öte yandan siz O gezegeninden bir çiftçinin neden, sanki bir Ekumen Seyyarı'ymış gibi bir rapor verdiğini merak ediyor olabilirsiniz. Masalım bunu size açıklayacak. Ama ne yazık ki kendi kendini açıklayamıyor. Zaman nehrinde seyahat etmemizi sağlayan yegâne tekneler masallardır, ama suyun hızlı aktığı yerlerde ve dolambaçlı sığlık alanlarda hiçbir tekne emniyetli sayılmaz.

Yani: Evvel zaman içinde ben yirmi bir yaşındayken evimden ayrılarak Hain'deki Ekumenik Okullar'da okumaya gitmek için *Darranda Terasları* adındaki bir NIH gemisine bindim.

Hain ile benim dünyam arasındaki mesafe dört ışık yılının biraz üzerindedir; O ile Hain sistemi arasında yirmi yıldır bir trafik vardı. Gemilerin bir yerden bir yere gidişleri gezegen zamanıyla dört yerine yüzlerce yıl aldığı dönemlerde, yani daha Neredeyse Işık Hızındaki sürüşler başlamadan önce, yeni bir dünyaya gelmek için eski yaşamlarından vazgeçen insanlar olmuş. Bazen geri dönerlermiş; ama pek sık değil. Yolcuyu unutmuş olan bir dünyaya yapılan hüzünlü dönüşleri anlatan hikâyeler vardır. Ayrıca bir de annemin anlattığı, annemin asıl dünyası olan Terra'dan "İçdeniz Balıkçısı" adında çok eski bir masal da vardır bildiğim. Ki'O çocuklarının yaşamları hikâyelerle doludur ama ben, annemin, diğer annemin, babalarımın, dedelerimin, ninelerimin, amcalarımın, teyzelerimin, dayılarımın, yengelerimin,

öğretmenlerimin anlattıkları masallar arasında en çok onu severdim. Belki de onu bu kadar çok sevmemin nedeni, çok sade bir şekilde olsa da annemin onu derin hislerle ve hep aynı sözlerle (annem denese de sözlerini değiştirmesine ben izin vermezdim) anlatmasıydı.

Masalda, yaşadığı ada ile anakara arasındaki sakin denizde her gün tek başına balığa çıkan Uraşima adındaki fakir bir balıkçı anlatılır. Uraşima uzun siyah saçları olan genç ve yakışıklı bir adammış. Bir gün denizler kralının kızı yukarı bakıp da geniş gökyüzü dairesinden yüzerek geçen bir karaltıyı seyrederken, kayığının kenarından eğilen Uraşima'yı görmüş.

Dalgaların içinden çıkarak, kendisiyle birlikte denizin altındaki sarayına gelmesi için Uraşima'ya yalvarmış. Uraşima önce, "Çocuklarım evde beni bekler," diyerek kabul etmemiş. Ama denizler kralının kızı nasıl reddedilir? "Sadece bir geceliğine," demiş Uraşima. Kız onu beraberinde denizin altına çekmiş ve garip deniz altı varlıklarının hizmet ettiği yeşil bir sarayda aşk dolu bir gece geçirmişler. Uraşima kızı çok sevmeye başlamış ve belki fazladan bir gece daha kalmış. Ama sonunda, "Canım, gitmem gerek. Çocuklarım evde beni bekler," demiş.

"Eğer gidersen ebediyen gidersin," demiş kız.

"Geri döneceğim," diye söz vermiş Uraşima.

Kız başını sallamış. Çok kederlenmiş, ama adama yalvarmamış. "Bunu yanına al," diyerek çok güzel yontulmuş ve ağzı mühürlenmiş küçük bir kutu vermiş. "Bunu açma Uraşima," demiş.

Böylece Uraşima karaya çıkmış, kıyıdan köyüne, evine doğru koşmuş: Ama evin bahçesi orman gibiymiş, pencereleri bomboşmuş ve damı içeri göçmüşmüş. İnsanlar köyün bildik evleri arasında gidip geliyorlarmış, ama o tek bir suratı bile tanımıyormuş. "Çocuklarım nerede?" diye haykırmış. Yaşlı bir kadın durmuş ve onunla konuşmuş: "Derdin nedir genç yabancı?"

"Ben bu köyden Uraşima'yım ama burada tanıdığım hiç kimseyi göremiyorum!"

"Uraşima!" demiş kadın -burada annemin bakışları uzaklara dalar giderdi ve onun bu ismi söylerkenki sesi beni titretir, gözlerimi yaşla doldururdu- "Uraşima! Dedem bana, dedesinin dedesinin zamanında denizde kaybolmuş Uraşima adında bir balıkçıyı anlatmıştı. Yüz yıldır o aileden hayatta olan yok."

Böylece Uraşima sahile geri dönmüş; orada denizler kralının kızının hediyesi olan kutuyu açmış. Kutudan cılız, beyaz bir duman çıkmış ve deniz rüzgârıyla sürüklenmiş. Tam o anda Uraşima'nın kara saçları bembeyaz olmuş, yaşlanmış, yaşlanmış, yaşlanmış ve kumların üzerine çöküp oracıkta ölmüş.

Bir keresinde, gezgin bir öğretmenin anneme, onun tabiriyle bu fablı sorduğunu hatırlıyorum. Annem gülümseyerek, "Terra'daki ulusumun İmparatorluk Vakayinamesi'nde, Yosa bölgesinden Uraşima adlı genç bir adamın köyünden 477 yılında ayrılıp 825 yılında döndüğü ve kısa bir süre sonra tekrar ayrıldığı kayıtlıdır. Ayrıca kutunun da bir türbede yüzyıllarca saklanmış olduğunu duymuştum," demişti. Sonra başka şeylerden konuşmuşlardı.

Annem İsako bu masalı benim istediğim kadar sık anlatmazdı. "O hüzünlü bir masal," der ve onun yerine Büyükanne ile yuvarlanıp giden pirinç lokmasını, canlanıp iblis sıçanları öldüren boyama kediyi veya nehirden aşağıya yüzüp giden şeftali oğlanı anlatırdı. Kız kardeşim, akrabalarım, yaşlı insanlar da onun masallarını en az benim kadar can kulağıyla dinlerlerdi. Bunlar O için yeni masallardı ve yeni bir masal her zaman için bir hazinedir. Genelde herkesin en çok sevdiği masal boyama kedi masalıydı, özellikle de annem fırçasını ve Terra'dan getirdiği o garip, siyah, kuru mürekkep bloğunu çıkartıp hiçbirimizin görmediği hayvanları -kedi ve sıçanları- çizdiği zamanlar: Kambur sırtı ve cesur yuvarlak gözleriyle o harika kedi ve sivri dişli, sinsi, kız kardeşimin deyimiyle her iki taraftan da sivri, sıçanlar. Ama ben her seferinde bütün diğer masallar boyunca, annemin benimle göz göze

gelmesini, başını çevirip biraz gülümseyerek içini çekmesini, "Evvel zaman içinde İçdeniz kıyısında bir balıkçı yaşarmış..." demesini beklerdim.

Onun "başka bir dünyadan" gelmiş olduğunu biliyordum elbette, ama beş, ya da yedi, ya da on yaşındayken benim için bunun anlamının ne olduğunu hayal etmek bile şu anda zor, hatırlamak ise imkânsız. Onun bir Terralı olduğunu, Hain'de yaşamış olduğunu biliyordum; bu övünülecek bir şeydi. O'ya Ekumenlerin bir Seyyarı olarak geldiğini (daha da gurur verici, belirsiz ve muhteşem bir şey) ve "Sudiran'daki Piyesler Festivali'nde babanla birbirimize âşık olduk" kısmını biliyordum. Evlilik ayarlamalarının maharet isteyen bir iş olduğunu da biliyordum. Annemin istifa etmek için izin alması zor olmamış - Ekumen yerlileşen Seyyarlara alışıktır. Fakat bir yabancı olarak İsako, herhangi bir ki'O nısfına ait değilmiş, üstelik bir nısfa ait olmayışı da, sorunların başlangıcıymış daha. Bunların hepsini, nihayetsiz bir aile tarihi, anekdotları ve skandalları kaynağı olan diğer annem Tubdu'dan öğrenmiştim. Ben on bir-on iki yaşlarındayken, "Biliyor musun,” demişti Tubdu bana gözleri parlayarak, bir türlü bastıramadığı, hafifçe hırlar gibi çıkan, neredeyse tamamen sessiz olan kahkahaları onu içten dışa sarsmaya başladığında - "biliyor musun, kadınların birbirleriyle evlendiklerini bile bilmiyordu! Dediğine göre geldiği yerde kadınlar birbirleriyle evlenmiyorlarmış."

Tubdu'nun yanlışını düzeltebilirdim ve düzelttim: "Sadece onun yaşadığı kısmında. Dünyasında evlenenlerin bulunduğu bir sürü yer olduğunu anlattı bana." Tubdu'da herhangi bir garaz veya aşağılamadan eser bile olmadığı, anneme taptığı halde anlaşılmaz bir şekilde annemi savunma ihtiyacını hissediyordum. Dediğine göre, "Onu... o siyah saçları, o dudakları!., gördüğüm anda” âşık olmuştu anneme - böyle bir kadının sadece bir adamla evlenmeyi bekliyor olmasını da, çok sevimli bir komiklik olarak görüyordu sadece.

"Anlıyorum," diye aceleyle beni temin etmişti Tubdu. "Biliyorum... Terra'da farklı, doğurganlıkları zarar görmüştü, çocuk

için evlenmeyi düşünmek zorundalar. Ayrıca ikili evleniyorlarmış. Ah, zavallı İsako! Ona ne kadar garip görünmüştür! Bana nasıl baktığını hatırlıyorum da..." ve yine çocukların Ulu Kıkırtı adını taktıkları şekilde gülmeye başlıyordu; onun o neşeli, sessiz, sismik kahkahası.

Bizim âdetlerimize aşina olmayanlar için açıklayayım: Düşük ve sabit bir insan nüfusu ile zirvedeki kadim bir teknolojiye sahip bir dünya olan O'da belirli bazı sosyal ayarlamalar neredeyse evrenseldir. Gezegendeki temel sosyal birim, bir eyalet veya şehir yerine çiftlik birlikleri şeklindeki dağınık köylerdir. Nüfus iki bölümden ya da nısıftan oluşur. Çocuklar doğunca annelerinin nısfında olurlar, yani böylece (Ennik'in dağ halkı hariç) bütün ki'O, ya zamanları geceyarısından öğlene kadar olan Sabah İnsanlarına, ya da zamanları öğlenden geceyarısına kadar olan Akşam İnsanlarına mensuptur. Nısıfların kutsal başlangıçları ve işlevleri Tartışmalarda, Piyeslerde ve her çiftlikte yapılan ayinlerde anılır. Nısıfların asıl sosyal işlevleri büyük bir ihtimalle dışardan evlilikleri belli bir evlilik yapısına oturtmak ve insan sadece diğer nısıftan biriyle cinsel ilişkiye girip evlenebildiği için, tecrit edilmiş çiftliklerdeki aynı soydan gelen insanların evliliklerini önlemekti. Kurallar ciddiyetle korunur. Tabii ki kurallar ihlal de edilir, ama bunlar son derece ayıp karşılanır, küçük görülür ve bu kişiler toplum dışına itilir. İnsanın Sabah veya Akşam Kişisi olarak kimliği, en az onun cinsiyeti kadar derin ve yakın bir parçasıdır ve cinsel hayatıyla da bir o kadar ilgilidir.

Sedoretu adı verilen ki'O evlilikleri bir Sabah kadını ve erkeği ile bir Akşam kadını ve erkeğinden oluşur; karşı cinslerden oluşan çiftlere, kadının nısfına göre Sabah ve Akşam evlilikleri, eşcinsel çiftlere ise Gün (iki kadın) ve Gece (iki erkek) evlilikleri adı verilir.

Bu kadar katı bir şekilde yapılandırılmış olan ve evlilikteki her dört kişinin, diğer ikisiyle cinsel ilişki kurarken, dördüncüyle hiçbir cinsel ilişkiye giremediği evlilikler, tahmin edileceği gibi ciddi bir ayarlama gerektirmektedir. Sedoretu oluşturmak halkımın en büyük meşgalesidir. Evlilik öncesi deneyimler yüreklendirilir;

dörtlüler oluşturulur ve çözülür, çiftler karışıp eşleşerek diğer çiftlerle "denemeye" devam eder. Geleneksel olarak yaşlı dullar olan tellallar dağınık köylerin çiftlikleri arasında dolaşarak gençlerin buluşmasını, kır danslarının yapılmasını ayarlarlar, herkesin sırdaşı olurlar. Evliliklerin birçoğu ister karşı cinsten, ister aynı cinsten olsun bir çiftin âşık olmasıyla ve bunlara başka bir çiftin veya iki tek insanın bağlanmasıyla başlar. Birçok evlilik baştan sona köyün yaşlıları tarafından ayarlanır. Köyün ulu ağacının altında bir sedoretuyu oluşturan köyün yaşlılarını dinlemek, ustaların oynadığı bir satranç veya tidhe maçı seyretmek gibidir. "Eğer Gad'd'daki un üretimi sırasında Erdup’taki Akşam oğlu, genç Tobo ile karşılaşırsa..." "Oto'dan Hodin'n Sabahı bir programcı değil miydi? Erdup'ta bir programcı işlerine yarar..." Bir gelin veya damadın getirmesi beklenen çeyizi, ya hüneridir, ya da yaşadığı çiftlik. Aksi takdirde arzu edilmeyen insanlar da bilgileri veya evliliğe getirecekleri mal için seçilirler ve itibar görürler. Buna mukabil çiftlik halkı yeni üyelerinin uysal ve işe yarayan insanlar olmasını ister. O'da evlilik kurmanın sonu yoktur. Şöyle genel olarak bakacak olursak, evliliğe dahil olanlar için, diğer tarz evlilikler ne kadar memnuniyet veriyorsa bu tarz evlilikler de o kadar memnuniyet veriyor diyebiliriz, ama çöpçatanların daha çok eğlendiklerine şüphe yok.

Tabii ki insanların birçoğu hiç evlenmez. Bilginler, gezgin Tartışmacılar, seyyar sanatçılar ve ustalar ile Merkezlerdeki uzmanlar kendilerini nadiren bir çiftlik sedoretusunun yoğun sürekliliğine dahil etmek isterler. Birçok insan kendisini bir oğlan veya kız kardeşin evliliğine, açık bir şekilde belirlenmiş, sınırlı sorumluluklara sahip sosyal bir pozisyon olan amca veya teyze olarak dahil ettirir; bunlar diğer nısfın her iki eşiyle, ya da biriyle cinsel ilişkiye girerek bazen sedoretuları dörtten yediye, hatta sekize bile çıkartabilirler. Bu ilişkiden olan çocuklara kuzen denir. Tek anneden olan çocuklar birbirlerinin kardeşidir; Sabah çocukları ve Akşam çocukları yakın akraba sayılır. Kardeşler ile birinci dereceden kuzenler evlenemez, ama yakın akrabalar

evlenebilir. O'nun daha az tutucu olan bazı yerlerinde bu evliliklere kafalarda soru işaretleriyle yaklaşılır, ama benim bölgemde hem yaygındır hem de saygı görür.

Babam, O'daki altı kıtanın en küçüğü olan Oket'teki Saduun Nehri Kuzeybatı Su Ayrımı'nın dağlık bölgesinde bulunan Derdan'nad Köyü'ndeki Udan Çiftliği'nden bir Sabah erkeğiydi. Köy, geniş Saduun Nehri'nin bir kolu olan Oro Su Ayrımı havzasındaki tarlalar ve ormanların oluşturduğu, göz alabildiğine yükselip alçalarak giden, akarsularla sık sık bölünmüş bölgedeki yetmiş yedi çiftliği kapsar. Batıda Kıyı Şeridi'nin, güneyde Saduun'un engin baskın alanlarının ve ötesinde denizin pırıltısının manzarasına sahip verimli, hoş bir kırsaldır. Oro balık ve çocuk dolu geniş, canlı ve gürültülü bir nehirdir. Çocukluğum, Udan'ı boylu boyunca kat eden Oro'nun içinde, üstünde ya da kenarında geçti. Evimizin o kadar dibindeydi ki gece boyunca sesini, suyun gürleyişini, tıslayışını, akıntısında yuvarlanan çakıltaşlarının derinden gelen gümbürtüsünü duyardık. Sığ ve oldukça tehlikeli bir akarsudur. Hepimiz, yüzme havuzu olarak kazılmış sakin bir koyda çok küçük yaşta yüzmeyi, daha sonra kayalar ve girdaplarla dolu hızlı akıntıda kayıkları ve kanoları idare etmeyi öğreniriz. Balık avlamak çocukların sorumluluklarından biridir. Ben, şişman, boncuk gözlü mavi oçidleri mızraklamayı çok severdim; tam akıntının ortasında kaygan bir kaya üzerinde, mızrağım hazır bir halde kahraman gibi dururdum. Bu konuda çok iyiydim. Ama ben elimde mızrakla alıştırma yaparken yakın akrabam İsidri suya dalıp çıplak elle altı-yedi oçid yakalayıverirdi. Yılanbalıklarını, hatta ok gibi hızlı eileri bile yakalardı. Ben hiç yakalayamazdım. "Suyla birlikte hareket edip görünmez oluyormuşsun gibi," demişti. Suyun altında hepimizden uzun, artık boğulduğunu düşünmemize yetecek kadar uzun durabiliyordu. "O boğulamayacak kadar kötü bir kız," demişti annesi Tubdu. "Gerçekten kötü insanları suda boğamazsın. Yine hop diye suyun üstüne çıkıverirler."

Sabah eşi olan Tubdu'nun, kocası Kap’tan iki çocuğu vardı: Benden bir yaş büyük olan İsidri ile üç yaş küçük olan Suudi.

Sabah çocukları benim yakın akrabalarımdı, tıpkı Kap'ın erkek kardeşi Tobo Amca'dan olan oğlu Kuzen Had'd gibi. Akşam tarafında iki çocuk vardı: Ben ve kız kardeşim. Ona hem Oket'te eski bir isim olan, hem de annemin Terra dilinde kambur sırtı ve yuvarlak gözleri olan o harika hayvan "kedi"nin yavrusu, anlamına gelen Koneko ismi verilmişti. Benden dört yaş küçük olan Koneko gerçekten de bir hayvan yavrusu gibi toparlak ve yumuşacıktı, ama gözleri anneminkiler gibi uzun, şakaklara doğru çekikti, tıpkı açmak üzere olan çiçeklerin yumuşak kılıfları gibi. Ben çevik, korkusuz, sürekli gözden kaçan İsidri'nin peşinden "Sidi! Sidi! Bekle!" diye koştururken o da benim peşimden, "Deo! Deo! Bekle!" diye koştururdu.

Biraz daha büyüdüğümüzde Suudi, Koneko ve Kuzen Had'd üçlü ittifak, İsidri ile ben birbirimizden ayrılmaz bir ikili olmuştuk; genellikle her yanımız çamur kaplı, yara kabuklarıyla benek benek ve başımız belada olurduk: Kapılar açık unutulduğu için yamalar mahsullere dalmış, meyveler çalınmış, Drehe Çiftliği'nden çocuklarla savaşa tutuşulmuş. "Kötü, kötü," derdi Tubdu. "Bunların hiçbiri boğulmayacak!" Sonra da o sessiz kahkahasıyla sarsılmaya başlardı.

Babam Dohedri çok çalışkan, yakışıklı, sessiz ve mesafeli bir adamdı. Köy ve çiftlik yaşamının sıkı dokunmuş, tutucu, kuşkucu, bir sürü eski tutku ve kıskançlık düğümleri ve takıntılarıyla dolu bünyesine bir yabancı getirmekteki ısrarı zaten ciddi olan mizacına biraz daha kaygı eklemişti bence. Yabancılarla evlenen başka ki'Olar da vardı tabii ki ama hep "yabancı evlilik", yani bir çift oluştururlardı; bu tür çiftler de genellikle, her türlü gelenek dışı ayarlamaların sıkça yaşandığı, hatta (ulu ağacın altındaki köy dedikodularının fısıltısına göre) iki Sabah insanı! veya iki Akşam insanı! arasındaki zina kabilinden çiftlerin bile görüldüğü Merkezlerden birinde yaşardı. Kimi zaman da bu tür çiftler Hain'de yaşamak üzeri O'dan ayrılırlar ya da bütün yurtlarıyla her türlü bağı kopartarak, sadece farklı anlarda farklı dünyalara dokunup hiç geçmişi olmayan nihayetsiz bir geleceğe doğru yeniden yola çıktıkları NIH gemilerinde Seyyar olurlar.

Dizlerine kadar Udan Çiftliği'ne kök salmış bir adam olan babam için bunların hiçbiri uygun değildi. O sevdiceğini evine getirmiş, Derdan'nad'daki Akşam İnsanlarını annemi, Geçici Görevli'nin gemi ve trenle ta Noratan'dan gelip icra etmesini gerektirecek kadar kadim ve nadir bir merasim ile kendi nısıflarına almaya ikna etmişti. Sonra Tubdu’yu, sedoretuya katılması için ikna etmişti. Gün evliliği açısından, Tubdu annemi görür görmez ortada bir sorun kalmamıştı; ama Sabah evliliği konusunda biraz zorluk yaşanmıştı. Kap ile babam yıllardır sevgiliymişler, Kap'ın sedoretuyu tamamlama konusunda bir sorun çıkarmayacağı kesinmiş, gönüllü olduğu belliymiş ama Tubdu onu sevmiyormuş. Kap'ın babama uzun zamandır beslediği aşk Tubdu’ya samimiyetle ve hakkıyla kur yapmasına neden olmuş; Tubdu da üç kişinin birbirine bağlı isteklerine ilaveten İsako'ya duymuş olduğu o canlı arzuya karşı koymayacak kadar iyi huyluymuş. Kap'ı hep sıkıcı bir koca olarak gördü bence; ama Kap'ın kardeşi Tobo Amca onun için bir bonus olmuştu. Tubdu'nun annemle olan ilişkisinde sınırsız bir şefkat vardı, bu ilişki şeref, hassasiyet ve kısıtlama doluydu. Bir keresinde annem bu evlilikten söz etmişti. "Bütün olanların benim için ne kadar garip olduğunu biliyordu," demişti annem. "Bütün bu olanların ne kadar garip olduğunu biliyor."

"Bu dünya mı? Bizim usullerimiz mi?"

Annem başını hafifçe salladı. "Onlar değil," demişti, hafif yabancı aksanı ve sakin sesiyle. "Ama adamlarla kadınlar, kadınlarla kadınlar, hep birlikte -aşk- Bu her zaman için çok garip bir şey. İnsan ne bilirse bilsin, asla buna hazır olamaz. Hiçbir zaman."

"Evlilik Gündüz yapılır," derler, yani iki kadının ilişkisi evliliği ya yürütür, ya bitirir. Annem ve babam birbirlerini çok sevdikleri halde, bu sevgi hep bir acının sınırındaydı, hiçbir zaman kolay olmamıştı. Bizim o evde yaşadığımız neşeli çocukluğun İsako ile Tubdu'nun birbirlerinde buldukları o sarsılmaz mutluluk ve güce dayandığına hiç şüphem yok.

Evet: On iki yaşındaki İsidri okumak için güneştreniyle bizim bölgenin eğitim Merkezi olan Herhot'taki okula gittiğinde ben Derdan'nad İstasyonu'nun tozu toprağı içinde, sabah güneşi altında durup hüngür hüngür ağladım. Dostum, oyun arkadaşım, bütün hayatım gitmişti. Birden her şeyden mahrum kalmıştım, terk edilmiştim, sonsuza kadar tek başıma kalmıştım. On bir yaşındaki güçlü kuvvetli ağabeyinin ağladığını gören Koneko da toprağa düşen yağmur damlaları gibi yuvarlanan tozlu bilyeleri yanağından akıtarak ulumaya başladı. "Hideo! Geri dönecek! Geri dönecek!" diye haykırarak bana sarıldı.

Bunu hiç unutmadım. Onun o kısık, cılız sesini hâlâ duyabiliyor, ensemdeki sıcak sabah güneşini, bana sarılan kollarını hissedebiliyorum.

Akşamüstü olduğunda hepimiz, Koneko, ben, Suudi ve Had'd, Oro'da yüzüyorduk. En büyükleri olarak görev aşkıyla ve büyük bir faziletle kararlı bir şekilde takımı sulama denetim istasyonundaki İkinci Dereceden Kuzin Topi'ye götürdüm; sonunda kadıncağız "Gidin başkasına yardım edin, bırakın ben işimi yapayım!" diye bağırıp bizi bulut halindeki sinekleri dağıtır gibi dağıtıncaya kadar ona yardım ettik. Sonra da gidip çamurdan bir saray yaptık.

Evet: Bir yıl sonra, on iki yaşındaki Hideo ile on üç yaşındaki İsidri, Koneko'yu gözyaşları içinde değil ama üzüldüğü zaman annemizin yaptığı gibi suskun bir halde, tozlu istasyonda bırakarak güneştreniyle okula gitti.

Ben okula bayıldım. İlk günlerde sıla hasretinin azabı içersinde olduğumu biliyorum ama önce Herhot'ta, daha sonra zaman fiziği ve mühendisliği okuduğum İleri Eğitim Merkezi olan Ran'n'da dolu dolu yaşadığım, o zengin yılların hatıraları altında gömülüp kalan bedbahtlığı şu anda hatırlayamıyorum bile.

İsidri Herhot'taki İlk Dersleri bitirdikten sonra edebiyat, hidroloji ve şarapçılık konularında İkincilerden de bir yıl okuyup eve, Saduun Nehri'nin Kuzeybatı Su Ayrımı'nın dağlık bölgesinde bulunan Derdan'nad Köyü'ndeki Udan Çiftliği'ne döndü.

Daha küçük olan üç çocuk da okula geldi, İkinci'den bir-iki yıl aldılar ve öğrenimlerine Udan'da, evlerinde devam ettiler. Koneko on beş, ya da on altı yaşına gelince benim peşimden Ran'n'a gelmekten söz etmişti ama "yoğun planlama" (genellikle bu çiftlik idaresi olarak tercüme edilir ama bu kelimeler yoğun planlamanın gerektirdiği öğelerin -dinç bir organizmanın farklı ama birbirine bağlı öğeleri arasındaki sabit dengeye benzer biçimde son derece işlevsel ve gerçekten de gözle görünmeyen bir muhafaza ve yenilenme dengesi içinde işleyen ekoloji, politika, kâr, gelenek, estetik, şeref ve ruhun- karmaşası hakkında insana bir fikir vermezler) dediğimiz ilimde çok iyi olduğu için evde ona ihtiyaç vardı. Bizim "kedi yavrusu" bu konuda çok ustaydı; Udan ve Derdan’nad Planlamacıları, daha yirmi yaşma değmeden önce onu danışma kurullarına almışlardı bile. Ama o vakte kadar ben çoktan gitmiştim.

Okul yıllarımda her kış, uzun tatillerde çiftliğe döndüm. Eve geldiğim anda okulu, okul çantammış gibi bırakarak bir gecede yine halis bir çiftlik oğlanına dönüşüyordum: çalışan, yüzen, balık avlayan, dağlarda yürüyüşe çıkan, çiftlik ambarında piyesler, farslar sahneye koyan, bütün köyde açıkhavada ve evlerde tertiplenen danslara giden, Derdan'nad ve diğer köylerden tatlı Sabah oğlanlarına ve kızlarına âşık olup duran bir oğlan.

Ran'n'daki son birkaç yılımda eve yaptığım ziyaretlerin ruh hali değişmeye başlamıştı. Gün boyunca civardaki dağlarda tepelerde gezinip, her gece başka başka danslara gitmek yerine genellikle evde kalıyordum. Âşık olmamaya özen gösterdim ve Drehe Çiftliği'nden Sota ile olan eski ve güzel ilişkimden çekildim, onun hislerini incitmemeye çalışarak zaman içersinde azalta azalta aramızdaki bağı kopardım. Saatler boyunca Oro'nun kıyısında oturur, elimde bir oltayla, eskiden yüzdüğümüz minik koyun ağzındaki bir yerde suyun akışını ezberlerdim. Burada sular berrak bir akıntı halinde yükselip hızla, suya batmış sayılabilecek iki yosunlu kayaya doğru akarken dalgalanıp kabararak sarmal şeklinde dönmeye başlarlar, bu sarmalların bir kısmı dönüp uzaklaştığı sırada cılızlaşıp yok olurken içlerinden

biri derin bir merkeze bağlanır, küçük bir girdap oluşturur, nehir aşağıya doğru döne döne yavaşça ilerler, kayalar arasındaki hızlı ve berrak akıntıya varınca gevşer, çözülür ve kendini nehrin vücuduna salarken, az yukarıda suların yosunlu kayaların üzerinden berrak bir akıntı halinde yükseldiği yerde yeni bir sarmal oluşur, derin bir merkeze bağlanırdı... O kış nehir bazen kayaları tümden aşacak kadar yükselmiş, yağmurlarla kabarıp pürüzsüz bir şekilde akmıştı; ama muhakkak seviyesi düşer, girdaplar yine ortaya çıkardı.

Kış akşamlarında kız kardeşim ve Suudi ile konuşurduk, ocak başında geçen ciddi ve uzun sohbetlerdi bunlar. Babamın Udan'ın dört yüz yıllık dikiş makinesinde yemek odasının geniş pencereleri için diktiği yeni perdelerin nakışları üzerinde annemin o güzel ellerinin işlemesini seyrederdim. Babamla birlikte, yoğun planlama kurulumuzun kararnameleri doğrultusunda doğu tarlalarındaki gübreleme sisteminin ve yamaların yer değişim çizelgelerinin yeniden programlanması üzerinde çalıştım. Ara sıra biraz konuşurduk, hiçbir zaman fazla olmamak kaydıyla. Akşamları müziğimiz vardı; ne zaman istese bir grup kuruveren Kuzen Had'd, danslarda oldukça rağbet gören bir davulcuydu. Ya da Tubdu ile, Tubdu’nun bayıldığı ve her zaman benim kelimelerimi çalma derdine düşüp, kendi kelimelerini korumayı unuttuğu için kaybettiği Kelime Hırsızı oyununu oynardık. "Yaktım seni, yaktım seni!" diye bağırdıktan sonra gittikçe incelen tombiş kahverengi parmaklarıyla harf bloklarını tutarak Ulu Kıkırtı içinde erir giderdi; bir sonraki hamlede ben onunkilerin de çoğuyla birlikte bütün kelimelerimi geri alırdım. "Nasıl gördün bunu?" diye sorardı hayretler içersinde dağılmış kelimeleri inceleyerek. Bazen diğer babam Kap düzenli, biraz mekanik bir tarzda, her zafer veya hezimette yüzünde hafif bir tebessümle bizimle oynardı.

Sonra çatı katındaki odama çıkardım, kara ahşap duvarlı, koyu kırmızı perdeli, penceresinden yağmur kokusu gelen, damdaki kiremitlere vuran yağmur damlalarının sesini işittiğim odama. Orada ılık karanlığın içinde yatağıma uzanır, sonsuza dek kaybedeceğim, zamanın karanlık nehrinde uzaklara yelken

açarken arkamda bırakacağım bu kadim ev için duyduğum hüznün, o büyük, içimi acıtan, tatlı, gençliğin verdiği hüznün tadını çıkarırdım. Çünkü on sekizinci yaş günümden itibaren Udan'dan, O’dan ayrılıp diğer dünyalara gideceğimi biliyordum. Bu benim tutkumdu. Bu benim kaderimdi.

O kış tatillerini anlatırken İsidri'den hiç söz etmedim. O da oradaydı. Bizimle birlikte piyeslerde oynar, çiftlikte çalışır, danslara gider, koroda şarkı söyler, dağlarda yürüyüş gruplarına katılır, ılık yağmur altında nehirde yüzerdi. Ran'n'dayken eve gittiğim ilk kış Derdan'nad İstasyonu'nda trenden atladığımda beni bir sevinç çığlığıyla karşılayıp sıkıca sarılmış, sonra garip, şaşkın bir kahkahayla benden ayrılıp geri durmuştu; dikkatli, duru yüzlü, uzun boylu, kara, ince bir kız. O akşam üzerinde bana karşı bir sakillik vardı. Ben bunu, beni hep küçük bir oğlan, bir çocuk olarak görmeye alıştığı halde artık on sekiz yaşında Ran'n'da bir öğrenci, bir adam olmuş olmama bağladım. İsidri beni endişelendirmiyordu, onu rahatlatıyor, onu himaye ediyordum. İzleyen günlerde İsidri sakil davranmaya devam etti; olur olmaz gülüyor, eskiden olduğu gibi uzun sohbetlerde bana içini dökmüyordu, hatta benden kaçtığını bile düşünüyordum. O yıl evde kaldığım son on günü İsidri babasının Sabtodiu Köyü'ndeki akrabalarını ziyaretle geçirmişti. Bu ziyaretini ben gidinceye kadar ertelemediği için alınmıştım.

Ertesi yıl sakil değildi, ama samimi de değildi. Dine merak salmış, her gün kutsal mekâna gidiyor, yaşlılarla Tartışmaları çalışıyordu. İyi yürekli, arkadaş canlısı ve meşguldü. O kış, vedalaşırken beni öpünceye kadar birbirimize değdiğimizi hatırlamıyorum. Benim insanlarım arasında öpücük dudakla olmaz; bir an için ya da daha uzun bir süre yanaklarımızı birbirine dayarız. Onun busesi bir yaprağın teması gibi hafifçecik olmuştu: Uzun ama yine de belli belirsiz.

Evdeki üçüncü ve son kışımda onlara ayrılacağımı söyledim: Hain'e gidecektim ve Hain'den de ebediyen daha uzaklara gitmek istiyordum.

Ebeveynlerimize karşı ne kadar acımasız oluyoruz! Hain'e gideceğimi söylesem yeterdi. Yarı endişeli, yarı övünç dolu "Biliyordum!" çığlığından sonra annem, her zamanki yumuşak sesiyle, "Ondan sonra bir süreliğine geri gelebilirsin," demişti ısrarcı olmayan bir tarzda. Ben, "Tabii," diyebilirdim. Bütün istediği buydu. Tabii, bir süreliğine geri dönerim. Gençlerin dürüstlükle karıştırdıkları o anlaşılmaz bencillikle anneme arzu ettiği şeyi bahşetmeyi reddetmiştim. Beni on yıl sonra görebilmenin o mütevazı ümidini elinden almış, ayrıldığım zaman beni bir daha hiç görmeyeceğine inanmanın perişanlığını vermiştim. "Eğer yeterli bulunursam bir Seyyar olmak istiyorum," dedim. Özür dilemeden konuşmak üzere kendimi çelik gibi sertleştirmiştim. Doğru sözlülüğümden dolayı kendimle gurur duyuyordum. Ama ben bilmesem de, onlar bilmeseler de, söylediğim şeyin doğru olmadığını zaman gösterecekti. Doğru dediğiniz şey nadiren o kadar basit olur zaten; gerçi neticede benim doğrum kadar karmaşık olanına da pek kolay rastlanmaz.

Annem benim merhametsizliğime hiç şikâyet etmeden katlandı. Sonuçta o da kendi insanlarını terk etmişti. O akşam, "Hain'de olduğun sürece, arada sırada yanıssalla konuşabiliriz," demişti. Bunu sanki kendini değil de beni teselli etmek için söylüyordu. Sanırım kendi insanlarıyla nasıl vedalaşıp Terra'daki gemiye bindiğini ve görünüşte birkaç saat sonra Hain'e vardığında annesinin ölümünün üzerinden elli yıl geçmiş olduğunu hatırlıyordu. Yanıssal yardımıyla Terra'yla konuşabilirdi; ama orada konuşabileceği kim kalmıştı ki? Ben bu acıyı tatmamıştım ama o tatmıştı. Benim bir süreliğine bundan kurtulabileceğimi bilmek bile onu teselli ediyordu.

O an için olan her şey "bir süreliğine" idi. Ah o günlerin o yalan tatlılığı! Kendimi nasıl da oyalamıştım - yine o gürleyen suların ortasındaki kaygan kaya üzerinde mızrağımı kaldırıp dengede durarak: Kahraman! Udan'ın o uzun, yavaş, derin ve zengin yaşamını avucumda ufalayıp savurmaya ne kadar da hazırmışım, ne kadar da meraklıymışım!

Ne yapmakta olduğum sadece bir an için söylenmişti bana ve o da öyle kısa bir andı ki reddedebilmiştim.

Kışın son ayının bitimine doğru, yağmurlu ve ılık bir akşamüstü kayıkhane atölyesindeydim. Yaptığım işin zevkine vararak, kendimi yüz yıl uzakta başka bir gezegende, tam kayıkhanedeki bu saati, tahtanın ve suyun kokusunu, nehrin fasılasız gürlemesini hatırlarken hayal ederek ileride yaşayacağım sıla hasretini had safhasına çıkartır ve eskiden balığa çıktığımız kırmızı minik kayığa kürekçinin oturması için yeni bir tahta yerleştirirken kabarmış nehrin sürekli ve ıslık çalan gümbürtüsü düşüncelerime şekil veriyordu. Atölye kapısı çalındı. İsidri içeri baktı. İnce, kara, duru bir yüz; benimki kadar değilse de kara olan saçlarının uzun örgüsü; dikkatli, berrak gözler. "Hideo," dedi, "seninle bir dakikalığına konuşmak istiyorum."

"İçeri girsene!" dedim rahat ve memnun numarası yaparak; gerçi İsidri ile konuşmaya çekindiğim ve ondan korktuğum -neden?- gerçeğinin yan yarıya farkındaydım.

Bir süre mengene tezgâhının üzerine tüneyip sessizce beni seyretti. Ben havadan sudan bir şeyler söylemeye başladım ama o konuştu: "Senden neden uzak durduğumu biliyor musun?"

Ben tüm yalancılığımla, kendimi kurtarmak için doğrudan kaçarak, "Benden uzak mı duruyordun?" dedim.

Bunun üzerine içini çekti. Benim, anlıyorum dememi umuyordu, o zaman gerisini anlatmaktan kurtarmış olacaktım onu. Ama yapamadım. Sadece benden uzak durduğunu fark etmediğim yalandı. Hakikaten o bana söyleyinceye kadar hiçbir zaman, hiçbir zaman neden olduğunu düşünmek aklıma gelmemişti.

"Geçen kıştan önceki kış sana âşık olduğumu fark ettim," dedi. "Bu konuda hiç sesimi çıkarmayacaktım... şey yani biliyorsun ya. Eğer sen de bana karşı öyle bir şey hissetseydin, benim duygularımı anlardın. Ama bu karşılıklı değilmiş. Bir faydası yoktu. Ama sonra, gideceğini söylediğin zaman... Bir şey söylememek için daha büyük bir bahane diye düşündüm. Ama

sonra bunun adil olmayacağı geldi aklıma. Biraz da kendime aslında. Aşkın söylenme hakkı vardır. Ayrıca senin de birisinin seni sevdiğini bilme hakkın var. Yani birinin bizi sevdiğini, bizi sevebileceğini bilmeliyiz. Hepimiz bunu bilmeliyiz. Belki de en çok ihtiyacımız olan şey budur. O yüzden sana söylemek istedim. Ayrıca senin, seni sevmediğim ya da seni umursamadığım için senden uzak durduğumu düşünmenden korktum. Öyle anlaşılıyor olabilirdi. Ama öyle değildi." Masadan aşağıya kayarak inmiş, kapıya varmıştı.

"Sidi!" dedim; ismi benden garip, boğuk bir haykırış olarak çıkıvermişti, sadece ismi, başka bir kelime yoktu - söyleyecek sözüm yoktu. Ne bir his, ne de şefkat vardı içimde; artık ne sıla özlemim, ne de o keyif veren ıstırabım kalmıştı. Heyecandan şok olmuş, dehşete düşmüş, bomboş bir halde öylece duruyordum orada. Gözlerimiz birleşti. Dört veya beş nefes alıp verme kadar geçen bir sürede birbirimizin ruhuna bakarak durduk. Sonra İsidri çekingen, kederli bir tebessümle bakışlarını çevirdi ve kapıdan süzülerek çıktı.

Onu takip etmedim. Ona söyleyecek bir şeyim yoktu: Gerçekten yoktu. Sanki ona söylemem gereken kelimeleri bulmam için aylar, yıllar geçmesi gerekecekti. Beş dakika öncesine kadar kendimden, ihtirasımdan, kaderimden o kadar rahat ve parlak bir şekilde memnunken şimdi bir tarafa fırlatıp attığım dünyaya bomboş, sessiz, zavallı bir halde bakakalmıştım.

O, hakikate bakabilme yeteneğim bir saat kadar sürdü. Bu zaman süresi hep "kayıkhanedeki o saat" diye geldi aklıma. İsidri'nin oturmuş olduğu yüksek tezgâha oturdum. Yağmur yağmaya devam etti, nehir gürledi ve akşamın ilk saatleri çöktü. Sonunda kıpırdandığımda, bir ışık yaktım ve amacımı, planlanmış geleceğimi o korkunç ve yalın gerçeğe karşı savunmaya çalıştım. Hislerden, bahanelerden ve açıklamalardan oluşan bir gölge perdesi oluşturmaya başladım; İsidri'nin bana gösterdiklerinden, İsidri'nin gözlerinden başka bir yere bakabilmek için.

Akşam yemeği için eve gittiğimde artık kendime hâkim olmuştum. Yatağa girdiğimde ise artık kaderimi yeniden elime almıştım, kararımdan emindim ve neredeyse İsidri için -tam olmasa da- üzülmek için kendime müsamaha bile gösterecektim. Hiçbir zaman böyle bir şeyle onun gururunu kırmadım. En azından kendi adıma bu kadarını söyleyebilirim. Acıma duygusu, yani kendime acıma duygusu kayıkhanedeki o saatte içimden sökülüp atılmıştı. Birkaç gün sonra köydeki çamurlu minik istasyonda ailemden ayrıldığımda şöyle keyifle onlar için değil ama kendim için, dürüst ve çaresiz bir acıyla kendim için ağlamıştım. Taşıyamayacağım kadar ağırlaşmıştı yüküm. Acı çekme konusunda o kadar az tecrübem vardı ki. Anneme, "Geri döneceğim. Okulu bitirince -belki altı, belki yedi yıl sonra- geri dönüp bir süre kalacağım," dedim.

"Eğer yolun bu tarafa düşerse," diye fısıldadı annem. Bana sıkı sıkı sarıldı, sonra beni bıraktı.

İşte böylece, masalımın başlangıcı olarak seçtiğim zamana, yirmi bir yaşındayken *Darranda Terasları* adlı gemiyle Hain'deki Okullarda okumak için evden ayrıldığım zamana geldim.

Bu yolculuk hakkında, hafızamda kalan hiçbir şey yok. Sanırım gemiye girişimi hatırlıyorum ama aklıma gerek görsel olsun, gerek kinetik, hiçbir ayrıntı gelmiyor; gemide olduğumu bir türlü hatırlayamıyorum. Gemiden ayrılışımın hatırası ise çok kuvvetli fiziksel bir his, bir baş dönmesi. Sendeledim, kendimi kötü hissettim ve ayaklarımın üzerinde o kadar zor duruyordum ki Hain toprağında birkaç adım atıncaya kadar beni tutmaları gerekti.

Bilinç kaybına uğradığımdan endişelenerek Ekumenik Okul' da bu konuyu sordum. Bana, neredeyse ışık hızında yapılan yolculuklarda aklın etkilenme biçimlerinden biri olduğunu söylediler. İnsanların çoğuna bu yolculuk, algıların havada kaldığı bir vaziyette geçen birkaç saat gibi geliyormuş; bazıları da gerçekten insanı rahatsız edebilecek şekilde uzay, zaman ve olaylar arasında ilginç bazı şeyler algılıyorlarmış; az sayıdaki

diğerleri ise geldiklerinde "uyandıkları" bir uykuya daldıklarını hissederlermiş. Ben öyle bir şey bile hissetmedim. Benim hiçbir deneyimim, hatıram yok. Kendimi aldatılmış hissettim. Yolculuğu hissetmek istiyordum, o büyük uzay aralığını bir şekilde bilmek istiyordum: Ama benim algıladığım kadarıyla hiçbir aralık yoktu. O'daki uzay limanındaydım, sonra başım dönerek, dehşete düşmüş bir halde Ve Limanı'ndaydım; orada olduğuma inanabilecek duruma geldiğimde ise heyecan içinde kaldım.

O yıllarda yaptığım çalışmalar ve aldığım eğitim artık beni hiç ilgilendirmiyor. Dördüncü İşaret Kulesi'ndeki, alman yanıssal dosyalarında, EY 21-11-93/1645'te hâlâ kayıtlı olup olmadığını bilemediğim, sadece tek bir olaydan söz edeceğim. (Son baktığımda EZ tarihiyle 30-11-93/1645'te Ran'n'daki yanıssal nakil dosyasında kayıtlıydı. Uraşima'nın geliş ve gidişi de İmparatorluk Vakayinamesi'nde kayıtlıydı.) Benim Hain'deki ilk yılım 1645'tir. Dönemin başlarında, bana görünüşe göre O'dan karışık bir ekran iletisi aldıklarını ve bu iletiyi biçimlendirirken onlara yardımcı olabileceğimi düşündüklerini izah ettikleri yanıssal merkezine gitmem istendi. Alındığı günden dokuz gün sonraki tarihte ileti şöyle okunuyordu:

les oou n hide sorun netru göndererek o acı di kurt

lamayabilir dewir

Kelimeler bölük pörçüktü. Kimisi standart Haince kelimelerdi ama oou ve netru, Sio dilinde, yani benim anadilimde "kuzey" ve "simetrik" anlamlarına geliyordu. O'daki yanıssal merkezleri bu iletinin bir kaydının bulunmadığını rapor etmişlerdi, ama Alıcılar bu iki kelime yüzünden ve neredeyse bu iletiyle aynı anda O'daki Seyyar'dan gelen, dalgalar tarafından tahrip edilen bir deniz suyu arıtma tesisi ile ilgili iletideki "kurtarılamayabilir" ibaresi nedeniyle O'dan gelmiş olabileceğini düşünmüşlerdi. "Biz buna kırışmış mesaj diyoruz," diye açıklamıştı Alıcı bana, iletiden hiçbir anlam çıkartamadığımı itiraf ettiğimde ve yanıssal mesajlarının hangi sıklıkla böyle tahrif olmuş bir şekilde geldiğini sorduğumda. "Neyse ki çok sık olmaz. Nerede ve ne zaman ortaya çıktıklarını

veya çıkacaklarını bilemiyoruz. Bunlar bir çift alan etkileşimi olabilir... belki bir parazit olgusu. Buradaki meslektaşlarımdan biri onlara hayalet mesajlar adını verdi."

Anında yapılan iletiler her zaman beni büyülemiştir ve o zamanlar yanıssal kurallarını yeni öğrenmeye başlıyor olsam da Alıcılarla olan bu tesadüfi tanışıklığı, birkaçıyla arkadaşlığa çevirmiştim. Ayrıca yanıssal teorisi konusunda verilen bütün dersleri de aldım.

Zaman fiziği okulu son sınıftayken tam daha fazla araştırma yapmak için -bazen uzak, alakasız bir rüya, bazen de özlemi çekilen ama yine de insanı ürküten bir ihtiyaç gibi hissettiğim, eve söz vermiş olduğum ziyareti yaptıktan sonra- Cetia Dünyalarına gitmeyi düşünürken Anarres'ten yanıssalla, yeni sıçrama teorisiyle ilgili ilk raporlar gelmeye başladı. Sadece bilgi değil, cisimler, bedenler, insanlar bir yerden bir yere hiç vakit kaybı olmadan taşınabilecekti. "Çörtme teknolojisi" aniden gerçek olmuştu; gerçi tuhaf, inanılması güç bir gerçekti bu.

Bu konuda çalışmak için deliriyordum. Bana gelip Seyyar olarak alacağım eğitimi, çörtme teorisi üzerinde çalışmak için bir yıl kadar ertelemeyi düşünüp düşünmeyeceğimi sorduklarında, ben de neredeyse Okul'a giderek çörtme teorisinde çalışmama izin verirlerse ruhumu ve bedenimi onlara teslim etmeye razı olduğumu söylemek üzereydim. Aklımı kullanarak, sıcakkanlılıkla razı oldum. O gece şehirde sabaha kadar bunu kutladım. Arkadaşlarıma fen'n dansının nasıl yapıldığını öğretmeye çalıştığımı, Okulların Büyük Meydanı'nda havai fişekleri nasıl tutuşturduğumu hatırlıyorum, şafak sökmeden biraz önce Müdür'ün pencerelerinin altında şarkı söyleyişimi hatırlar gibiyim. Ertesi gün kendimi nasıl hissettiğimi de hatırlıyorum; ama bu benim ertesi gün Çörtme Alan Laboratuvarı'nın kurulduğu Za.Fiz. binasına sürünerek gitmeme engel olamamıştı.

Tabii ki yanıssal iletişimi inanılmayacak kadar pahalıdır, Hain'de kaldığım yıllar boyunca da ailemle sadece iki kere konuşabilmişim; ama yanıssal merkezindeki arkadaşlarım zaman

zaman O'ya giden iletilere benim için bir ekran mesajı "bindirir-ler"di. O gezegeninde bulunan Oket'teki Saduun Nehri'nin Kuzeybatı Su Ayrımı'nın dağlık bölgesinde bulunan Derdan'nad Köyü'ndeki Udan Çiftliği'nin İlk Sedoretu'suna iletilmek üzere Ran' n'a, "bu araştırmanın eve yapacağım ziyareti geciktireceği halde, dört yıllık yolculuktan kurtarabileceğini" anlatan bir mesaj yollamıştım. Düşüncesizce ağzımdan çıkan bu mesaj suçluluk duygumu ele veriyordu aslında; ama o zamanlar gerçekten de bu teknolojiye birkaç ay içersinde ulaşabileceğimizi zannediyorduk.

Etki Alanı Laboratuvarları kısa bir süre sonra Ve Limanı'na taşındı ve ben de onlarla birlikte gittim. Cetialı ve Hainli çörtme araştırma gruplarının bağlantılı çalışmaları o ilk üç yıl içinde birbirini izleyen zaferler, ertelemeler, vaatler, bozgunlar, hamleler, aksiliklerle geçmişti, her şey o kadar hızlı gelişiyordu ki haftalık izin kullanan biri bile olayların gerisinde kalıyordu. "Gizemi gizleyen berraklık," diyordu Gvonesh. Ne zaman her şey berraklaşsa, daha da gizemli oluyordu. Teori çok güzel ve çıldırtıcı bir şeydi. Deneyler heyecan verici ve esrarlıydı. Teknoloji, mantığa en aykırı zamanlarda en iyi işliyordu. O laboratuvardaki dört yıl, dedikleri gibi göz açıp kapayıncaya kadar geçti gitti.

Artık Hain ve Ve'de on yıl geçirmiştim ve otuz bir yaşındaydım. Benim NIH gemim Hain'e giderken sadece birkaç genişlemiş dakika geçirirken O'da dört yıl geçmişti ve dönerken de dört yıl geçecekti: böylece geri döndüğümde on sekiz yıldır evden uzakta olmuş olacaktım. Ebeveynlerimin hepsi hâlâ hayattaydı. Artık sözünü verdiğim ziyaretin tam zamanıydı.

Çörtme araştırmaları, Cetialıların çözülemeyebilecek bir sorun olduğunu düşündükleri İlkbahar Karı Paradoksu'nda insanı bunaltan bir aksilik yaşamaya başladığı halde ben Hain'e döndüğüm zaman sekiz yıl kaybetmiş olacağım düşüncesini bir türlü kabullenemiyordum. Ya paradoksu aşarlarsa ne olacaktı? O'ya gitmekle dört yıl kaybedeceğimi bilmek yeterince kötüydü. Temkinle, çok da umutlanmadan Müdür'e O'ya giderken yanımda deneysel birkaç şey götürmeyi, Ve Limanı ile Ran'n arasındaki

yanıssal linkinde sabit bir yedek çift alan kurmayı önerdim. Ve Limanı Urras ve Anarres ile irtibat halindeyken, böylece ben de Ve ile irtibat halinde olacaktım; ayrıca sabit bir yanıssal linki çörtme linki için bir ön hazırlık sayılabilirdi. "Eğer paradoksu aşabilirseniz, belki birkaç fare yollayabiliriz," dediğimi hatırlıyorum.

Hiç beklemediğim bir şekilde fikrim tutuldu; zaman mühendisleri alıcı bir alan istiyorlardı. Hatta kimi zaman neredeyse çörtme teorisinin kendisi kadar parlak ve esrarlı olabilen Müdür bile bunun iyi bir fikir olduğunu söylemişti. "Fare, böcek, gul, kim bilir daha neler yollarız sana," demişti.

İşte böylece, otuz bir yaşındayken *Sorra Hanımı* adlı NIH vasıtasıyla Ve Limanı'ndan ayrılarak O'ya döndüm. Bu kez ışık hızına yakın yolculuğu çoğunun yaşadığı gibi yaşadım, insanın sırasıyla düşünemediği, saati anlayamadığı, bir hikâyeyi takip edemediği sinir bozucu bir zaman aralığı olarak. Konuşmak ve hareket etmek zorlaşıyor, hatta imkânsızlaşıyordu. Diğer insanlar, açıklanamaz bir biçimde hem orada olup, hem olmayan gerçekdışı yarı varlıklar gibi görünüyorlardı. Hayal görmedim ama her şey hayale benziyordu. Yüksek ateş gibi bir şey: akıl karıştırıcı, inanılmayacak kadar sıkıcı, bitmek bilmez gibi ama yine de biter bitmez sanki insanın yaşamının dışında, sanki bir koza içinde yaşanmış bir olaymış gibi bir türlü hatırlanamayan bir şey. Bunun "çörtme deneyimi"ne olan benzerliğinin ciddi bir şekilde araştırılmış olup olmadığını merak ediyorum.

Oraya varır varmaz doğrudan, Yeni Avlulu Bina'da bana, Kutsal Mekân Avlulu Binaları'ndaki eski öğrenci odamdan daha süslü birkaç oda ve deneysel sıçrama alanı istasyonu kurmam için de Kule Binası'nda biraz laboratuvar alanı verdikleri Ran'n'a gittim. Ailemle hemen irtibata geçerek bütün ebeveynlerimle konuştum; annem hasta olmuştu ama şimdi iyi olduğunu söyledi. Ran’n'daki işlerimi yoluna koyar koymaz evde olacağımı söyledim. Her on günde bir arayarak onlarla konuştum ve çok kısa bir zamanda yanlarında olacağımı bildirdim. Kaybettiğim dört yılı telafi etmek ve Gvonesh'in İlkbahar Karı Paradoksu için

bulduğu çözümü öğrenmek zorunda olduğumdan gerçekten çok meşguldüm. Neyse ki teorideki tek önemli ilerleme buydu. Teknoloji epey ilerlemişti. Kendimi yeniden, asistanlarımı ise neredeyse sıfırdan başlayarak yetiştirmem gerekiyordu. Ayrılmadan önce çift alan teorisinin bir yönüyle ilgili çözmek istediğim bir fikrim vardı. Sonunda evdekileri arayıp, "Yarın oradayım," deyinceye kadar beş ay geçti. Aradığım zaman da, başından beri bunu yapmaktan korktuğumu fark ettim.

Onları on sekiz yıl sonra görmekten mi, değişikliklerden mi, yabancılaşmaktan mı korkuyordum, yoksa korktuğum kendim miydi bilemiyorum.

On sekiz yıl, geniş Saduun'un yanındaki tepelerde, çiftlik arazilerinde, Derdan'nad'daki küçük tozlu istasyonda, sakin caddelerdeki o eski mi eski evlerde hiçbir değişiklik yapmamıştı. Köyün ulu ağacı gitmişti ama yerine dikilen ağacın daha şimdiden oldukça geniş bir gölgesi vardı. Udan'daki kuşhane büyütülmüştü. Yamalar çitlerin ötesinden bana kibirle, temkinle bakıyorlardı. Evi son ziyaretimde yerine taktığım yol kapısı iyice eskimişti, kenar direklerinin yeniden çakılması, yeni menteşeler takılması gerekiyordu ama iki yanında büyümüş olan otlar, aynı tozlu, tatlı kokulu yaz otlarıydı. Sulama akarsularının minik setleri açılıp kapanırken birçok yerden hafif klik ve pat sesleri geliyordu. Her şey aynıydı, kendisiydi. Hareketinin rüyasıyla zamandan azade akan nehrin üzerinde işlerinin rüyasıyla zamandan azade duruyordu Udan.

Ama istasyonda sıcak güneşin alnında beni bekleyen insanların yüzleri ve bedenleri aynı değildi. Ayrıldığım zaman kırk yedi yaşında olan annem altmış beş yaşındaydı, çok güzel, narin bir yaşlı kadın olmuştu. Tubdu kilo kaybetmişti; küçülmüş, dalgın görünüyordu. Babam hâlâ yakışıklıydı ve mağrur duruyordu ama hareketleri yavaşlamıştı ve çok nadiren konuşuyordu. Diğerbabam Kap yetmiş olmuştu: Dikkatli, kıpır kıpır, ufak tefek yaşlı bir adam. Hâlâ Udan'ın İlk Sedoretusu’ydular ama artık çiftliğin gücü kuvveti İkinci ve Üçüncü Sedoretulardaydı.

Ben bütün değişiklikleri biliyordum tabii ki; ama mektuplar ve iletilerden onlar hakkında haber almakla onların arasında olmak farklı şeylerdi. Eski ev, benim orada yaşadığım zamanlara oranla daha kalabalıktı. Güney kanadı yeniden açılmıştı; çocuklar bu kanadın kapılarından girip çıkıyorlar, benim çocukluğumda sarmaşıklarla örtülü, sessiz, gizemli bir yer olan avlularında koşturup duruyorlardı.

Kız kardeşim Koneko artık benden dört yaş küçük değil, dört yaş büyüktü. Annemin ilk hatırladığım haline çok benziyordu. Tren Derdan'nad istasyonuna yanaştığı sırada, üç-dört yaşlarındaki bir çocuğu kaldırmış, "Bak, bak Hideo amcan!" derken, ilk onu tanımıştım.

İkinci Sedoretu on bir yıldır evliydi: Yakın akraba olan iki kız kardeş Koneko ile İsidri Gündüz çiftleriydi. Koneko'nun kocası Drehe Çiftliği'nden bir Sabah erkeği olan, benim eski arkadaşım Sota'ydı. Buluğ çağındayken Sota ile birbirimize âşık olmuştuk ve ayrıldığım zaman onu kederlendirdiğim için çok üzülmüştüm. Koneko ile birbirlerine âşık olduklarını öğrendiğimde son derece bencil olduğumdan çok şaşırdım, ama en azından kıskanmadım: Bu beni son derece memnun etti. İsidri'nin, kendisinden neredeyse yirmi yaş büyük bir adam olan Hedran adlı kocası gezgin bir Tartışmalar âlimiydi. Udan ona kucak açmıştı ve sonunda ziyaretleri evlilikle sonuçlanmıştı. İsidri ile çocukları yoktu. Sota ile Koneko'nun iki Akşam çocuğu vardı, on yaşında Murmi isminde bir oğlan ile dört yaşındaki Lasako, yani Küçük İsako.

Üçüncü Sedoretu'yu Udan'a getiren, Aster Köyü'nden bir kadınla evlenen, yakın akrabam sayılan oğlan kardeşim Suudi'ydi; onların Sabah çifti de Aster çiftliklerinden gelmişti. O sedoretuda altı çocuk vardı. Ekke'deki sedoretusu bozulan bir kuzen de iki çocuğuyla birlikte Udan'da yaşamaya gelmişti; bu yüzden gelip gitmeler, giyinip soyunmalar, yıkanmalar, kapıları çarpmalar, koşuşturmalar, bağırtılar, ağlamalar, gülmeler, yemelerin ardı arkası kesilmiyordu. Tubdu güneşli mutfak avlusunda oturup çocuk dalgasının gelip geçişini seyrediyordu. "Fena!" diye

bağırıyordu. "Bunlar hiç boğulmayacak, biri bile!" Ve hırıltılı bir öksürüğe dönüşen sessiz kahkahalarıyla sallanmaya başlıyordu.

Sonuç olarak bir zamanlar Ekumen Seyyarı olarak Terra'dan Hain'e, Hain'den de O'ya seyahat etmiş olan annem yaptığım araştırma hakkında anlatacaklarımı duymak için sabırsızlanıyordu. "Nedir şu çörtme dedikleri? Nasıl çalışıyor, ne işe yarıyor? Bu madde için bir çeşit yanıssal mı?"

"Aslında anafikir o," dedim. "Sıçrama: Varlığın bir noktadan diğerine anında taşınması."

"Hiç zaman aralığı olmadan mı?"

"Hiç zaman aralığı olmadan."

İsako kaşlarını çattı. "İnsanın kulağına pek doğru gelmiyor," dedi. "İzah et."

Yumuşak bir tonla konuşan annemin ne kadar dolambaçsız olduğunu unutmuştum; onun bir entelektüel olduğunu unutmuştum. Hiç de anlaşılır olmayan bu şeyi elimden geldiğince açıklamaya çalıştım.

"Yani," dedi sonunda, "sen de tam olarak nasıl çalıştığını bilmiyorsun."

"Bilmiyorum. Ne yaptığını da bilmiyorum. Sadece -genellikle- bu alan çalışmaya başlayınca Birinci Bina'daki fareler anında İkinci Bina'da beliriyor, son derece neşeli ve hiç zarar görmemiş halde. Eğer kafeslerini başlangıçtaki çörtme alanına almayı unutmazsak, kafeslerinin içinde olarak. Hep unutuyorduk. Her tarafta başıboş fareler vardı."

"Fare nedir?” diye sordu bir masala benzeyen şeyleri dinlemek için durmuş olan Üçüncü Sedoretu'nun küçük Sabah oğlanı.

"Ha," dedim gülerek, şaşırmıştım. Udan'da farelerin bilinmediğini unutmuştum, sıçanlar da boyama kedinin uzun dişli, iblis düşmanlarıydı. "Minik, çok güzel, tüylü hayvanlar," dedim,

"Nine İsako'nun dünyasından. Onlar bilim insanlarının dostudur. Bütün Bildik Dünyaları dolaşmışlardır."

"Minik uzay araçlarıyla mı?" diye sordu çocuk umutla.

"Genellikle büyüklerinde," dedim. Tatmin olmuştu, yanımızdan uzaklaştı.

"Hideo," dedi annem, kadınların o dehşetengiz, bir konudan diğerine hiç zaman aralığı bırakmadan geçme tarzıyla, çünkü onlar bütün konuları aynı anda kafalarında tutabilirler, "herhangi bir ilişki bulamadın mı daha?"

Gülümseyerek başımı salladım.

"Hiç mi?"

"Alterra'dan bir adamla birkaç yıl birlikte yaşadık," dedim. "Güzel bir dostluktu; ama artık bir Seyyar oldu. Ve... of, bilirsin işte... orada burada birileri. Kısa süre önce Ran'n'da, Doğu Oket' ten çok hoş bir kadınla birlikteydim."

"Ben de Seyyar olmaya niyetli olduğun için, başka bir Seyyarla bir çift oluşturabileceğinizi ummuştum. Galiba öylesi daha kolay oluyor," dedi. Neye göre daha kolay? Düşündüm ve sormadan cevabını anladım.

"Anne, artık Hain'den daha uzağa gideceğimi zannetmiyorum. Şu çörtme meselesi çok ilginç; bu teknoloji, biliyorsun ya, o zaman yolculuk etmek işten bile olmayacak. Senin yaptığın türden bir feragatte bulunmaya gerek olmayacak. Her şey farklı olacak. Hayal bile edemeyeceğimiz şekilde farklı! Bir saatliğine Terra'ya gidip dönebilirsin ve sadece bir saat geçmiş olur."

Bunu bir düşündü. "Eğer bunu yaparsan, öyleyse," dedi ağır ağır konuşarak ve neredeyse idrak etmenin yoğunluğuyla sarsılarak, "o zaman... o zaman galaksiyi -kâinatı- küçülterek... "sol elini kaldırdı, parmaklarını bir noktaya toplamıştı.

Başımla onayladım. "Bir mil ile, bir ışık yılı aynı olacak. Mesafe kalmayacak."

"Bu doğru olmaz," dedi bir süre sonra. "Zaman aralığı olmadan bir olayın meydana gelmesi... Dans nerede? Yol yordam nerede? Bunu denetleyebileceğinizi zannetmiyorum Hideo." Gülümsedi. "Ama tabii denemen lazım."

Bundan sonra, ertesi gün Drehe'deki açıkhava dansına kimlerin gideceğini konuştuk.

Anneme Tasi'yi, yani Doğu Oket'ten şu hoş kadını Udan'a çağırdığımı, onun reddettiğini, hatta aslında artık ayrılmamızın tam zamanı olduğunu kibarca bildirmiş olduğunu söylemedim. Tasi uzun boylu, benimki gibi kalın, parlak siyah değil ama yumuşak, ince, ormanlardaki gölgeler gibi kara saçları hep örgülü gezen bir kadındı. Tipik bir ki’O kadını diye düşünmüştüm. Benim aşk konusundaki karşı koymalarımı büyük bir hünerle ve beni hiç utandırmadan boşa çıkarttı. "Gerçi, senin birine âşık olduğunu düşünüyorum," dedi. "Belki Hain'de biridir. Belki de bana anlattığın Alterralı o adam?" Hayır, dedim. Hayır, hiç âşık olmadım. Yoğun bir ilişkiye girecek kabiliyette değilim, bu artık ortaya çıktı. Hiçbir yerde bir bağlantım olmadan galakside yolculuk yapmayı o kadar uzun zamandır hayal ettim, sonra çörtme laboratuvarında o kadar uzun süre çalıştım, bir türlü teknolojisini yaratamayan o kahrolası teoriyle öyle bir evlendim ki. Aşka yer yok, zaman yok.

Ama Tasi'yi eve getirmeyi neden istemiştim?

Uzun boylu olsa da artık ince olmayan, bir kız değil kırk yaşlarında bir kadın olan, herkesten farklı, başkalarıyla kıyas kabul etmeyen, hiçbir yerdeki hiç kimseye benzemeyen İsidri beni evin kapısında sessizce karşıladı. Çiftlikte çıkan acil bir şey gelip beni köy istasyonunda karşılamasına mani olmuştu. Herhangi bir tarla çalışanı gibi eski bir iş kıyafeti ile tozluk giymişti, artık ağarmaya başlamış kara saçları kabaca örülmüştü. Cilalı ahşaptan o kapıda dururken Udan'ın ta kendisiydi; otuz asırlık çiftliğin ruhu, eti kemiği olmuştu, devamlılığı, yaşamı olmuştu. Bütün çocukluğum onun ellerindeydi, o da ellerini bana uzattı.

"Eve hoş geldin Hideo," dedi, nehir üzerindeki yaz ışığı gibi parlak bir tebessümle. Beni içeri alırken, "Çocukları senin eski odandan çıkarttım. Orada kalmak isteyebileceğini düşündüm... ister misin?" dedi. Yine gülümsedi, onun sıcaklığını, hayatının en olgun çağında, evli, yerleşik, işi ve varlığıyla zenginleşmiş bir kadının güneş gibi saçtığı cömertliğini hissettim. Kendimi korumak için Tasi'ye ihtiyaç duymadım. İsidri'den korkacak bir şey yoktu. İsidri'nin bir garezi, bir mahcubiyeti yoktu. Gençken, başka bir insanken beni sevmişti. Benim de Udan'ın çocukları olarak oynadığımız, çalıştığımız, balık avladığımız, birlikte hayaller kurduğumuz yıllara sevgi dolu bir sadakat dışında, mahcubiyet duymam, utanmam ya da herhangi başka bir hisse kapılmam tamamen yersiz olurdu.

İşte böylece, çatı altındaki odama yerleştim. Yeni perdeler vardı, pas rengi ve kahverengi. Sandalyenin altında, dolapta atılmış oyuncaklar bulmuştum, sanki çocukken oyuncaklarımı orada bırakmış da şimdi bulmuş gibi. On dört yaşında, kutsal mekândaki giriş merasimimden sonra, ismimi pencerenin derin kenar pervazına, yüzyıllar boyunca kazınmış olan isim ve sembollerin arapsaçına dönmüş desenleri arasına kazımıştım. Onu arıyordum. Bazı eklemeler olmuştu. Benim bulut çiçeği şeklindeki ideogramımın içine dikkatle yazılmış, açık seçik *Hideo*'mun yanında daha küçük bir çocuğun titrek elle yazdığı bir *Dohedri* vardı, onun yanına da narin bir üç çatılı ideogram kazınmıştı. Udan Nehri'nde bir su kabarcığı, bu sakin dünyadaki bu topraklarda bulunan bu evdeki sürekli yaşamda yalnızca bir an olma hissi neredeyse kimliğimi inkâr ediyor, eziyor ama derinden derine de kimliğim konusunda güvenimi tazeliyor, kimliğimi sağlama bağlıyordu. Eve yaptığım ziyaretteki o gecelerde yıllardır uyumadığım gibi uyudum, uyku ve karanlığın sularında kaybolmuş, boğulmuş bir halde uyuyor ve yaz sabahlarına yeniden doğmuş ve kurt gibi acıkmış bir halde uyanıyordum.

Çocuklar henüz on iki yaşın altındaydılar ve eğitime evde devam ediyorlardı. Onlara edebiyat ve din dersi veren, aynı zamanda da okul planlamacısı olan İsidri beni davet ederek

onlara Hain'i, NIH yolculuğunu, zaman fiziğini ve aklıma ne gelirse onu anlatmamı rica etti. Ki'O çiftliklerinde ziyaretçilere her zaman için bir iş bulunmuştur. Yamaları arabaya koşmakta işe yarayan, çocukları henüz baş edemedikleri büyük kayıkla balığa götüren, onlara aynı anda iki yerde birden bulunabilen tılsımlı farelerle ilgili masallar anlatan Akşam Amcası Hideo minikler arasında pek gözde bir amca olmuştu. Akşam Ninesi İsako'nun, canlanıp iblis sıçanları öldüren boyama kediyi anlatıp anlatmadığını sordum onlara - "Ağjı da sabahleyin KIFKIRMIZIYMIŞ kandan!" diye bağırdı Lasako, gözleri pırıl pırıl. Ama Uraşima'nın masalını bilmiyorlardı.

"Niye onlara, 'İçdeniz Balıkçısı'nı anlatmadın?" diye sordum anneme.

Gülümseyerek, "O senin masalındı. Onu hep sen isterdin," dedi.

İsidri'nin gözlerinin üzerimizde olduğunu gördüm, berrak ve sakin ama yine de dikkatli gözler.

Annemin bir yıl önce kalbinin onarıldığını ve tedavi edildiğini biliyordum; daha sonra, büyük çocukların yaptıkları bazı işlere nezaret ederken İsidri'ye sordum: "Sence İsako toparlandı mı?"

"Sen geldiğinden beri son derece iyi görünüyor. Bilmiyorum. Çocukluğundan kalma bir hasarmış, Terra biyosferindeki zehirlerden; bağışıklık sisteminin çok çabuk çöktüğünü söylüyorlar. Hastalığı konusunda çok sabırlıydı. Hatta çok fazla sabırlı."

"Ya Tubdu... yeni akciğerlere mi ihtiyacı var?"

"Muhtemelen. Dördü de gittikçe yaşlanıyor ve gittikçe inatçılaşıyor... Ama hatırım için İsako'yu biraz gözle. Bak bakalım dediğimi görecek misin?"

Annemi gözlemeye çalıştım. Birkaç gün sonra son derece canlı ve kararlı, hatta buyurgan göründüğünü, İsidri'yi huzursuz eden o aşırı sabır yüklü tahammülü pek göremediğimi bildirdim. İsidri güldü.

"Bir keresinde İsako bana," dedi, "annenin çocuğuna ışık yılları mesafesinde rahatlıkla gerilebilen çok ince, çok cılız bir bağla, göbekbağı gibi bir bağla bağlı olduğunu söylemişti. Bunun acı verip vermediğini sormuştum, o da, 'Yo, hayır, sadece böyle bir bağ var işte, uzuyor, uzuyor ama hiç kopmuyor,' demişti. Bana sanki acı verirmiş gibi geliyor. Ama bilmiyorum. Benim hiç çocuğum olmadı ve annelerimden iki günlük mesafeden daha uzağa hiç gitmedim." Gülümseyerek yumuşak, derin sesiyle, "Galiba İsako'yu herkesten daha çok seviyorum, hatta annemden bile, Koneko'dan bile..." dedi.

Sonra Suudi'nin çocuklarından birine sulama denetimi yerindeki kronometrenin nasıl yeniden programlanacağını göstermesi gerekti. Köyün hidrolojicisi, aynı zamanda çiftliğin de şarap uzmanıydı. Hayatı yoğun planlanmıştı; gerekli işler, engin ilişkiler ve günlerin, mevsimlerin, yılların huzurla, düzenle birbirini takibi bakımından çok zengindi. Bir zamanlar nehirde yüzdüğü gibi şimdi de yaşamın içinde yüzüyordu, kendi yuvasındaki bir balık gibi. Hiç çocuk doğurmamıştı ama çiftlikteki bütün çocuklar onundu. Koneko ile, en az annelerinin olduğu kadar birbirlerine derinden bağlanmışlardı. Oldukça narin ve bilge görünen kocasıyla ilişkisi de huzur ve saygı dolu gibiydi. Hedran'ın eski arkadaşım Sota ile Gece evliliğinin asıl güçlü cinsel bağı oluşturduğunu düşünmüştüm ama İsidri'nin onun akli ve ruhsal rehberliğini çok takdir ettiği ve güvendiği açıktı. Ben Hedran'ın hocalığını biraz kuru ve tartışmaya açık bulmuştum; ama din hakkında ne biliyordum ki? Yıllardır ibadet etmiyordum, evdeki kutsal mekânda bile kendimi yabancı, uygunsuz hissediyordum. Evimde kendimi yabancı ve uygunsuz hissediyordum. Bunu kendime bile itiraf etmemiştim.

Burada geçirdiğim ayı, hoş, olaysız ve hatta biraz sıkıcı olarak algılamıştım. Duygularım hafif ve donuktu. O çılgın sıla özlemi, kaderimin kıyısında durduğuma dair o romantik hislerin hepsi yirmi birlik Hideo ile gitmişti. Kendi neslimin en genci olmama rağmen, artık gittiği yolu bilen, işinden memnun, hisleri peşinden koşma zamanını aşmış yetişkin bir adamdım. Ev

albümü için, insanın seçtiği bir yolu takip etmesinin huzuruyla ilgili küçük bir şiir yazdım. Gitme zamanım geldiğinde herkesi sarılıp öptüm: düzinelerce yumuşak veya sert yanak teması. Eğer O'da kalırsam, ki görünüşe göre bir yıl kadar O'da kalmam istenebilirdi, önümüzdeki kış yine bir ziyarete gelebileceğimi söyledim. Trenle tepelerden Ran'n'a dönerken kendinden memnun bir vakarla, gelecek kış, çiftliğe dönersem nasıl hepsini yine bıraktığım gibi bulacağımı; keza bundan bir on sekiz ya da daha uzun zaman sonra dönersem, bazılarının gitmiş olacağını, bazılarının benim için yeni olacağını ama yine de burasının hep benim evim olacağını, geniş kara damlarıyla, zamanı, kara yelkenli bir gemi gibi idare eden Udan olacağını düşündüm. Ne zaman kendimi kandırsam şairliğim tutar.

Ran'n'a geri döndüm, Kule Binası'nda bizimkilere geldiğimi bildirdim, mesai arkadaşlarımla akşam yemeği yedim, güzel yemekler, içkiler vardı - Udan'dan onlara bir şişe şarap getirmiştim, çünkü İsidri harika şarap yapıyordu ve bana on beş yıllık Kedun'dan bir kasa vermişti. Daha bir gün önce Anarres'ten yanıssal ile rapor edilmiş olan Çörtme teknolojisindeki son hamleden, "sürekli alan gönderimi"nden konuştuk. Aklım fikrim fizikte, yaz gecesinin içinden Yeni Avlulu Bina'daki odalarıma gittim, biraz okuduktan sonra yattım. Işığı kapattım ve karanlık odayı doldurduğu gibi içimi de doldurdu. Neredeydim? Yabancılar arasında, bir odada tek başıma. On yıldır olduğu gibi, hep olacağı gibi. Ya bu gezegende, ya başkasında, ne önemi var ki? Tek başıma, hiçbir şeyin yahut hiç kimsenin bir parçası olmadan. Udan benim evim değildi. Evim yoktu, halkım yoktu. Bir akıntıdaki köpüklerde veya girdapta bulunan bir su kabarcığından daha fazla bir geleceğim, bir hedefim yoktu. Hem öyle, hem değil. O kadar.

Karanlığa tahammül edemediğim için ışıkları yaktım, ama ışık daha da kötüydü. Yatakta büzüşerek oturdum ve ağlamaya başladım. Ağlamayı bir türlü kesemiyordum. Sonunda hıçkırıkların beni harap eden sarsıntısından midem bulanıp bitap düştüğüm halde yine de hıçkırıklarımı durduramayışım

karşısında korkuya kapıldım. Uzun bir süre sonra, yavaş yavaş bir hayale, çocuksu bir fikre tutunarak kendimi sakinleştirdim: Sabah olunca İsidri'yi arayarak onunla konuşacak, din konusunda bir eğitime ihtiyacım olduğunu, yeniden kutsal mekânlarda ibadet etmek istediğimi, ama bunu yapmayalı çok olduğunu, Tartışmaları hiç dinlemediğimi ama şimdi buna ihtiyacım olduğunu ve onun, İsidri'nin bana yardım etmesini istediğimi söyleyecektim. Böylece, bu fikre sıkı sıkı sarılarak sonunda o korkunç hıçkırıkları durdurup, bitap düşmüş, yorgun bir halde gün erişinceye kadar yattım.

İsidri'yi aramadım. Beni karanlıktan korumuş olan düşünce gün ışığında aptalca geldi; sonra eğer onu ararsam, onun da kocasına, yani din âlimine danışacağını düşündüm. Ama yardıma ihtiyacım olduğunu biliyordum. Eski Okul'daki kutsal mekâna gittim ve ibadet ettim. İlk Tartışmaların bir nüshasını rica ettim ve okudum. Bir Tartışma grubuna katıldım; birlikte okuyup, konuştuk. Benim dinim tanrısız, tartışmacı ve mistiktir. Dünyamızın ismi, ilk duanın ilk kelimesidir. İnsanlar açısından dinin vasıtası insan sesi ve zihnidir. Dini yeniden keşfetmeye başladıkça bunun en az çörtme teorisi kadar garip ve bazı açılardan onun tamamlayıcısı olduğunu fark ettim. Hiçbir zaman tam anlayamadıysam da Cetia fiziği ile dininin, tek bir bilginin farklı yüzleri olduğunu biliyordum. Tüm fiziklerin ve dinlerin tek bir bilginin farklı yüzleri olup olmadığını düşündüm.

Geceleri artık hiçbir zaman rahat uyuyamıyordum ve büyük bir sıklıkla da hiç uyuyamıyordum. Udan'ın o bereketli sofrasından sonra okul yemeği insana pek yavan geliyordu; hiç iştahım yoktu. Ama işimiz, benim işim iyi gidiyordu - çok iyi hem de.

"Başka fare istemiyorum," dedi Gvonesh, Hain'den gelen sesli yanıssalda. "İnsan."

"Ne insanı?" diye sordum.

"Ben," dedi Gvonesh.

Böylece Araştırma Müdürümüz Birinci Laboratuvar'ın bir köşesinden diğerine, sonra Birinci Bina'dan İkinci Bina'ya çörttü - bir laboratuvarda yok olup anında, hiç zaman geçirmeden diğerinde yüzünde bir tebessümle belirdi.

"Neye benziyordu?" diye sordular tabii ki ve Gvonesh de tabii ki, "Hiç," diye cevap verdi.

Bunu bir sürü deney izledi; fareler ile guller Ve'nin diğer tarafına yollanıp geri getirildi; Anarres'ten Urras'a, Hain'den Ve'ye, sonra Anarres'ten Ve'ye yirmi iki ışık yılı öteye robot mürettebat çörtüldü. Böylece en sonunda *Şobi* ve on kişilik insan mürettabatı Ve'den on yedi ışık yılı uzaktaki sefil bir gezegenin yörüngesine çörtüldü ve geri döndü (mesafe yolculuğunu ima eden gelmek ve gitmek gibi kelimeler uygun düşmüyor aslında); şükürler olsun ki birlikte sürüklenme olgusunu akıllıca kullanarak kendilerini, hepimizi dehşete düşüren bir çeşit çözülmenin yarattığı bir kaostan, gerçeksizliğin yarattığı bir ölümden kurtardılar. Yüksek zekâya sahip canlılarla yapılan deneyler bu noktada duraksadı.

"Ritimde bir yanlışlık var," dedi Gvonesh yanıssalda ("ritkom" demişti). Zaman aralığı olmadan bir olayın olması doğru olamaz, diyen annem geldi aklıma bir an. İsako başka ne söylemişti? Dans etmekle ilgili bir şey. Ama Udan hakkında düşünmek istemiyordum. Udan'ı düşündüğüm zaman derinden derine, kemiklerimden de daha derinlerde, hiçbir yerde olmayan bir hiç kimse olduğumu biliyor, korkmuş bir hayvan gibi titriyordum.

Dinim bana, Yol'un bir parçası olduğum konusunda teminat veriyordu, fizikle uğraşım ise umutsuzluğumu yutuyordu. Dikkatle devam eden deneyler umutlarımızın da ötesinde başarılı oluyordu. Terralı Dalzul ve onun psikofiziği Ve'deki araştırma istasyonunda herkesin nefesini kesmişti; onunla hiç tanışmamış olduğum için üzgünüm. Önceden tahmin ettiği gibi bir sürekli alanı kullanarak kendisini, tek başına, ilk başta bulunduğu yerde, sonra Ve'den Hain'e en ufak bir sorun bile

olmadan çörtmüştü, daha sonra Tadkla'ya ve geriye büyük sıçrayışını yapmıştı. Tadkla'ya yaptığı ikinci yolculuktan üç yol arkadaşı onsuz dönmüştü. Dalzul, uzaktaki gezegende ölmüştü. Laboratuvarda bulunan bizlere ölümü hiçbir şekilde çörtülme alanından veya zamanla "çörtme deneyimi" diye anılmaya başlayan şeyden kaynaklanıyor gibi gelmemişti ama diğer üç yol arkadaşı o kadar emin değildi.

"Belki de Dalzul haklıydı. Her seferinde tek bir insan," dedi Gvonesh; bir sonraki deney için de yine kendisini denek, Hainlilerin deyimiyle "ayin hayvanı" yaptı. Süreklilik teknolojisini kullanarak Ve'nin etrafını, koordinatların ayarlanması için zaman gerektiğinden otuz iki saniyede, dört sıçramada dolaştı. Zamandaki mesafesizliğe/uzaydaki gerçek mesafeye "sıçrama" demeye başlamıştık. Sıçrama tabiri, insanın kulağına hafif, ehemmiyetsiz bir şey gibi geliyordu. Bilim insanları her şeyi ehemmiyetsizleştirmeyi sever.

Ben, Ran'n'a geldiğimden beri üzerinde çalıştığım çift-alan sabitliğinde kaydedilen gelişmeyi sınamak istiyordum. Artık bunu denemenin zamanı gelmişti; sabrım tükenmişti, hayat sonsuza kadar rakamlarla oynamak için çok kısaydı. Gvonesh ile yanıssalda konuşarak, "Ve Limanı'na sıçrayacağım. Sonra tekrar buraya Ran'n'a. Çiftliğimi bu kış ziyaret edeceğime söz vermiştim," dedim. Bilim insanları her şeyi ehemmiyetsizleştirmeyi sever.

"Alanındaki kırışık hâlâ duruyor mu?" diye sordu Gvonesh. "Hani, kat yeri gibi olan şey?"

"Ütüledim, ütüledim, ammar," diye ikna ettim onu.

"İyi, güzel," dedi insanın söylediklerini hiç sorgulamayan Gvonesh. "Gel."

Böylece: Yanıssal bağlantılı sabit ve sürekli çörtme linkinde alanları kurduk; ben de sonbaharın son günlerinde bir akşamüstü Ran'n Merkezi Çörtme Alan Laboratuvarı'nda, tebeşirle çizilmiş dairenin içinde dururken, hiçbir zaman aralığı olmaksızın, 4,2 ışık yılı mesafede Ve Limanı'nda, Çörtme Araştırma İstasyonu Alan Laboratuvarı'nda tebeşirle çizilmiş daire içinde buldum kendimi.

"Bir şey hissediyor musun?" diye sordu Gvonesh, elimi samimiyetle sıkarken. "Aferin sana, aferin sana, hoş geldin, ammar, Hideo. Seni görmek ne güzel. Kırışıklık yoktu ha?"

Ben olanların şaşkınlığı ve tuhaflığıyla güldüm ve biraz önce O'daki laboratuvar masasından aldığım bir şişe Udan Kedun 49'u Gvonesh'e verdim.

Eğer Ve'ye gidecek olursam hemen geriye çörtmeyi düşünüyordum, ama Gvonesh ile diğerleri benim bir süre daha tartışmalara katılmam ve alan testlerinin yapılması için Ve'de kalmamı istediler. Şimdi düşününce, Müdür'ün fevkalade sezgisinin harekete geçmiş olduğunu anlıyorum; Tiokunan'n Alanı'ndaki "kırışık" ya da "kat yeri" onu hâlâ rahatsız ediyordu. "Estetik değil," dedi.

"Ama çalışıyor," dedim.

"Çalıştı," dedi Gvonesh.

Üzerinde çalıştığım alanı yeniden denemek, güvenilirliğini ispat etmekten başka bir amacım yoktu O'ya gitmek isterken. Yemeklerin bana hâlâ pek tatsız tuzsuz gelmesine rağmen burada, Ve'de biraz daha rahat uyuyabiliyordum; çalışmadığım zamanlarda kendimi titrek ve tükenmiş hissediyordum; hatırlamak bile istemediğim, şu veya bu nedenle o kadar ağlamış olduğum o geceden sonra yaşadığım halsizliğin nahoş hatırasıydı bu bana. Ama işler çok iyi gidiyordu.

"Sende hiç seks yok mu Hideo?" diye sordu Gvonesh bana bir gün laboratuvarda yalnızken; ben yeni bir dizi hesapla oyalanıyordum, o da kutu içinde gelmiş öğlen yemeğini bitiriyordu.

Soru beni tamamen gafil avlamıştı. Aslında, Gvonesh'in dili garip kullanımından kaynaklanan, göründüğü kadar münasebetsizce olmayan bir soruydu bu. Ama Gvonesh hiç böyle sorular sormazdı. Kendi cinsel yaşantısı da en az varlığının kalan kısmı kadar gizemliydi. Şimdiye kadar hiç kimse, bırakın bu eylemi ima etmeyi, bu kelimeyi ağzına aldığını bile duymamıştı.

Ağzım bir karış açık şaşkınlıkla kalakaldığımı görünce, "Bir zamanlar yapardın, elbet," dedi, soğuk bir parça varvet

çiğnerken.

Ben bir şeyler kekeledim. Bana cinsel ilişkiye girmeyi teklif etmediğini, benim sağlık durumumla ilgilendiğini biliyordum. Ama ne söyleyeceğimi bilemedim.

"Hayatında bir çeşit kırışıklık var demek," dedi Gvonesh. "Üzgünüm. Beni ilgilendirmez."

Hiç alınmadığımı ona anlatmak amacıyla, "İyi niyetinize saygı duyuyorum," dedim.

Doğrudan bana baktı, bu pek nadir yaptığı bir şeydi. İnce, yoğun ve renksiz tüylerle yumuşayan uzun ve kemikli yüzündeki gözleri, sular kadar berraktı. "Belki O'ya gitme zamanın gelmiştir?" diye sordu.

"Bilmiyorum. Buradaki tesisler..."

Başıyla onayladı. Her zaman insanların söylediklerini kabullenirdi. "Harraven'in raporunu okudun mu?" diye sordu, bir konudan bir konuya en az annem kadar hızla ve kesinlikle atlayarak.

Tamam, diye düşündüm, meydan okudu. Alanımı yeniden test etmem için hazırdı. Niye olmasın? Ne de olsa Ran'n'a çörtüp, sonra bir dakika içinde yeniden Ve'ye çörtebilirdim, eğer istersem ve eğer Laboratuvar bunu madden karşılayabiliyorsa. Yanıssal iletişimi gibi çörtmek de esasen çekeceği enerjiyi süreduran kütleden çeker ama bir alan kurmak, onu dezenfekte etmek, büyüklüğünü sabitlemek büyük ölçüde yerel enerjinin kullanımını gerektirir. Ama bu teklif Gvonesh'ten gelmişti ki bu da para olduğu anlamına geliyordu. "Sıçrayıp, tekrar geri sıçramama ne dersin?" dedim.

"Güzel," dedi Gvonesh. "Yarın."

Böylece ertesi gün, sonbaharın ilerleyen günlerinde bir sabah Ve'deki Alan Laboratuvarı'nda tebeşirle çizilmiş dairenin içinde durdum ve...

Bir ürperti, her şeyin titremesi -aksayan bir ritim- atlayan...

...karanlıkta. Karanlık. Karanlık bir oda. Laboratuvar mı? Bir laboratuvar... Işık panelini buldum. Karanlıktayken, burasının Ve'deki laboratuvar olduğundan emindim. Oysa ışıkta öyle olmadığını gördüm. Burasının neresi olduğunu bilmiyordum.

Nerede olduğumu bilmiyordum. Tanıdık geliyordu ama bir türlü adını koyamıyordum. Neydi? Bir biyoloji laboratuvarı mı? Örnekler vardı, eski bir alttanecik mikroskobu vardı, dövme pirinç kabında onu yapanın ideogramını, lir şeklinde bir ideogram gördüm... O'daydım. Ran'n'daki Merkez'de bir binada bulunan bir laboratuvarda mı? Ran'n'ın eski binaları gibi kokuyordu, O'da yağmurlu bir gece gibi kokuyordu. Ama nasıl olmuş da karşıdaki alana, Kule Binasındaki laboratuvarın ahşap zeminine tebeşir ile dikkatle çizilmiş olan dairenin içine varmamıştım? Alanın kendisi yer değiştirmiş olmalıydı. Bu korkunç, imkânsız bir düşünceydi.

Telaşlanmıştım, başım dönmeye başladı, sanki bedenim o ritmi atlamıştı ama henüz korkmuyordum. Gayet iyiydim, tek parça halinde buradaydım, bütün parçalar yerli yerindeydi, zihnim çalışıyordu. Önemsiz bir uzamsal yer kayması mı, diyordu zihnim.

Koridora çıktım. Belki de zihni karışan bendim; Çörtme Alanı Laboratuvarı'ndan çıkmış, başka bir yerde kendime gelmiştim. Ama takımım orada olmalıydı; onlar neredeydi? Üstelik bu da saatler önce olmalıydı; vardığımda O'da saatin öğleyi biraz geçiyor olması gerekirdi. Zamanda hafif bir sapma mı? dedi zihnim, çalışıp bir yol arayarak. Laboratuvarımı arayarak koridorda ilerlemeye başladım ve işte o zaman, hani insanın bulması gereken bir odayı bir türlü bulamadığı rüyalardan birine döndü her şey. O rüyaydı. Bina oldukça bildik bir binaydı: Kule Binası'ydı, Kulenin ikinci katıydı, ama Çörtme Laboratuvarı yoktu. Bütün laboratuvarlar biyoloji, biyofizik laboratuvarlarıydı ve hepsi boştu. Belli ki gecenin geç bir saatiydi. Etrafta kimse yoktu. Sonunda bir kapının altında ışık görerek kapıyı çaldım ve kapı bir kütüphane bağlantısının önünde oturmuş okuma yapan bir öğrenciye açıldı.

"Afedersiniz," dedim. "Çörtme Etki Alanı Laboratuvarı'nı arıyordum..."

"Ne laboratuvarı?"

Kız bunu hiç duymamıştı ve özür diledi. "Ben Za.Fi.'den değilim, Bi.Fiz.'denim," dedi alçakgönüllülükle.

Ben de özür diledim. Bir şeyler keyfimi kaçırmıştı, başımın dönmesini ve zihnimin karışmasını artırıyordu. Acaba bu *Şobi* mürettebatının ve belki de *Galba* mürettebatının yaşadığı şu "kaos etkisi" miydi? Acaba duvarların arkasındaki yıldızları da görmeye mi başlayacaktım ya da arkamı dönüp burada, O'da, Gvonesh'i mi görecektim?

Kıza saati sordum. "Buraya öğlen gelmiş olmam gerekiyor," dedim, gerçi bu kıza hiçbir şey ifade etmiyordu.

"Hemen hemen bir," dedi, bağlantıdaki saate bakarak. Ben de baktım. Zamanı gösteriyordu, ongünü, ayı ve yılı.

"Bu yanlış," dedim.

Kız endişelenmiş gibiydi.

"Bu doğru değil," dedim. "Tarih. Doğru değil." Ama saatteki rakamların sabit parlaklığından, kızın yuvarlak, endişeli yüzünden, kalbimim atışından, yağmurun kokusundan doğru olduğunu, zamanın on sekiz yıl önce geceyarısından bir saat sonra olduğunu, benim de burada, yani bu hikâyeyi anlatmaya başladığım zaman "evvel zaman içinde" demiş olduğum günden bir sonraki günde bulunduğumu biliyordum.

Büyük bir zamansal yer değiştirme, diyordu zihnim, çalışarak, çabalayarak.

"Ben buraya ait değilim," dedim ve o an için bana bir sığınak gibi görünen, o günden on sekiz yıl sonra Çörtme Etki Alanı Laboratuvarı olacak olan 6. Biyoloji Laboratuvarı'na koşmak için arkamı döndüm, sanki yeniden, sadece .004 saniyeliğine var olmuş olan veya var olabilecek etki alanına girebilecekmişim gibi.

Kız bir şeyler, bir aksilik olduğunu anlamıştı, beni oturttu, yalıtımlı şişesinden bana bir fincan sıcak çay verdi.

"Nerelisin?" diye sordum iyi kalpli, ciddi öğrenci kıza.

"Saduun'un Güney Su Ayrımı'ndaki Deada Köyü, Herdud Çiftliği," dedi kız.

"Ben nehir aşağıdanım," dedim. "Derdan'nad'dan Udan." Aniden gözyaşlarına boğuldum. Kendimi toparlayabildim, tekrar özür diledim, çayımı içtim ve fincanı masanın üzerine koydum. Kız benim ağlama krizimden çok aşın rahatsız olmamıştı. Öğrenciler gergin insanlardır, ağlarlar, gülerler, dağılırlar, yeniden toplanırlar. Geceyi geçireceğim bir yerim olup olmadığını sordu: Anlayışlı bir soru. Olduğunu söyledim, teşekkür ederek ayrıldım.

Biyoloji laboratuvarına dönmedim, aşağıya inip bahçeden geçerek Yeni Avlulu Bina'daki odalarıma doğru gittim. Ben yürürken zihin çalışmaya devam ediyordu; o odalarda o zaman/ şimdi bir başkasının olduğu/olacağı sonucuna vardı. Hain'e gitmeden önce son iki sene bir öğrenci olarak kaldığım Kutsal Mekân Avlulu Binası'na döndüm. Eğer saatin gösterdiği gibi bu gece, gerçekten de benim gittiğim günün ertesi gecesiyse odam hâlâ boş ve kilidi açık olacaktı. Öyle olduğu çıktı ortaya, benim bıraktığım gibi, döşek boş, dönüşüm-çöp sepeti boşaltılmamış.

En korkutucu an buydu. Uzun süre dönüşüm-çöp sepetine baktıktan sonra, içinden buruşturulmuş bir çıktı sayfası alıp, masanın üzerinde dikkatle düzelttim. Bu kendi elyazımla, eski cepekranıma çiziktirdiğim bir dizi zaman denklemiydi, Ran'n'da son dönem aldığım, on sekiz yıl önce dün görmüş olduğum Sedharad'ın Müddet üzerine verdiği dersin notlan.

Artık gerçekten de iyice keyfim kaçmıştı. Bir kaos etki alanına yakalandık diyordu zihin, ben de inandım. Korku ve gerginlik; üstelik bu konuda yapılacak bir şey de yoktu, uzun gece geçinceye kadar hiçbir şey gelmezdi elden. Duvarların ve yumduğum zaman gözkapaklarımın ardından bile yıldızların parladığını görmeye hazır bir halde çıplak karyola şiltesinin üzerine yattım. Sabah olunca, tabii bir sabah olacaksa ne

yapmam gerektiğini planlamaktı niyetim. Tanıdık odada, örtüsüz yatak üzerinde dikkat kesilmiş, aç ve bir an için bile kim, nerede ve hangi zamanda olduğum konusunda tereddüt içinde bulunmadan uyandığımda, anında uykuya dalarak, gün ışıyıncaya kadar bir kütük gibi uyuduğumu anladım.

Kahvaltı etmek için köye indim. Beni tanıyarak, "Hideo! Burada ne işin var? Dün *Dananda Teraslarıyla,* ayrılmıştın!" diyecek meslektaşlarımla -yok öğrenci arkadaşlarımla demeliyim- karşılaşmak istemiyordum.

Beni tanımayacaklarını pek sanmıyordum. Artık otuz bir yaşındaydım, yirmi bir değil, çok daha zayıftım ve o zamanki kadar formda değildim; ama yan Terralı yüz hatlarım karıştırılacak gibi değildi. Tanınmak, olanları izah etmek istemiyordum. Ran'n' dan uzaklaşmak istiyordum. Eve gitmek istiyordum.

Gezegenim O, zaman yolculuğu yapmak için uygun bir dünya. Pek değişiklik olmuyor. Trenlerimiz yüzyıllardır, aynı tarifeyle aynı yerlere gidip geliyor. Ödeme için imza veriyoruz ve anlaşmalı takas yoluyla veya her ay nakitle ödüyoruz, yani gelecekten gizemli sikkeler çıkartmak zorunda kalmamıştım cebimden. İstasyonda imza verdim ve Saduun Deltası'na giden sabah trenine bindim.

Küçük güneştreni Güney Su Aynmı'ndaki, daha sonra da Kuzeybatı Su Ayrımı'ndaki ovalar ve tepeler arasından, gittikçe genişleyen nehri izleyerek, her köyde durarak kayıp gitti. Akşamüstünün ilerleyen vakitlerinde Derdan'nad istasyonunda trenden indim. Baharın ilk günleri olduğu için istasyon tozlu değil, çamurluydu.

Udan'a giden yola çıktım. On sekiz yıl evvel/birkaç gün önce yeniden yerine astığım yol kapısını açtım; yeni menteşeleri üzerinde rahatça hareket etti. Bu bana biraz mutluluk verdi. Bütün dişi yamalar yavru otlağındaydılar. Yavrulama günü her an başlayabilirdi; yünlü karınları iyice şişmişti ve hafif bir meltemdeki yelkenliler gibi hareket ediyor, ben geçerken güvenmeyen gözlerle bana bakmak için kendini beğenmiş, zarif başlarını çeviriyorlardı.

Yağmur bulutları tepelerin üzerinde asılı duruyordu. Oro'yu kambur bir tahta köprüyle aştım. Suların, köprünün ayağında girdaplar oluşturduğu yerde dört-beş tane mavi renkli irioçid duruyordu; onları seyretmek için durdum; yanımda mızrağım olaydı... Bulutlar tepeden, ince, belli belirsiz bir çisentiyle geçti. Yürümeye devam ettim. Serin yağmur değdikçe yüzümü sıcak ve gergin hissediyordum. Nehir yolunu izledim ve evimiz önümde belirdi, ağaçlarla taçlanmış tepedeki kara, geniş damlar. Kuşhane ve toplayıcıları geçtim, sulama merkezini, uzun çıplak ağaç sıralarının oluşturduğu yolu geçtim, geniş verandanın merdivenlerinden çıktım, kapıya vardım, Udan'ın geniş kapısına. İçeri girdim.

Tubdu koridordan geçiyordu; son gördüğüm, altmış yaşlarında, ak saçlı, yorgun, narin kadın değil, Ulu Kıkırtının Tubdu' su, kırk beş yaşlarındaki Tubdu, şişman, güle çalan kahverengi tenli, canlı; holü kısa, aceleci adımlarla geçen, duran, önce beni sadece tanıyarak, Hideo gelmiş, diye bakan sonra aklı karışarak, bu Hideo mu, diye, sonra da büyük bir şokla, Bu Hideo olamaz! diye bakan Tubdu.

"Ombu," dedim, bebeklerin diğeranneye söyledikleri sözdür bu, "Ombu, benim Hideo, korkma, her şey yolunda, geri döndüm." Ona sarıldım, yanağımı yanağına yasladım.

"Ama, ama..." Beni tutup kendinden uzaklaştırarak yüzüme baktı. "Ama sana ne oldu canım oğlum?" diye haykırdı; sonra dönerek, avazı çıktığı kadar, "İsako! İsako!" diye bağırdı.

Annem beni görünce, Hain'e giden gemiyle ayrılmadığımı, cesaretimi veya kararlılığımı kaybettiğimi düşündü elbette; bana ilk sarılışında gayri ihtiyari bir çekinme, bir temkinlilik vardı. Uğrunda her şeyimi bir kalemde silip atmaya razı olduğum şeyi, bir kalemde silip atmış mıydım? Aklından neler geçtiğini biliyordum. Yanağımı yanağına yaslayarak, "Gittim anne ve geri döndüm. Otuz bir yaşındayım. Geri döndüm," dedim.

Tubdu'nun yaptığı gibi beni tutarak kendinden biraz uzaklaştırınca yüzümü gördü. "Ah Hideo!" dedi ve bütün gücüyle

bana sarıldı. "Canım benim, canım benim!"

Sessizce birbirimize sarıldık, sonunda ben, "İsidri'yi görmeliyim," deyinceye kadar.

Annem bana dikkatle baktı ama hiçbir şey sormadı. "Galiba kutsal mekânda," dedi.

"Hemen dönerim."

Tubdu'yla onu yan yana bırakıp hollerden geçerek aceleyle merkezi odaya, yani yedi yüzyıl önce, üç bin yıl öncesine dayanan temeller üzerine inşa edilmiş olan, evin en eski kısmına ilerledim. Duvarlar taş ve kilden örülmüştü, damı da kavisli kalın camdı. Burası her zaman serin ve sakin olur. Duvarlara kitaplar sıralanmıştır, Tartışmalar, Tartışmalar hakkındaki tartışmalar, şiir, piyeslerin metinleri ve çeşitli versiyonları; tefekkür ve merasimler için davullar ve fısıltıçomakları vardır; kutsal mekânın ta kendisi olan minik, yuvarlak havuzun mavi-yeşil çanağı, altındaki kilden borulardan gelen suyla ağzına kadar dolmuş, dam penceresinin üzerindeki yağmurlu gökyüzünü yansıtıyordu. İsidri oradaydı. Kutsal mekânın yanındaki vazoya koymak için ağaç dalları getirmiş, bunları yerleştirmek için diz çökmüştü.

Doğrudan yanına giderek, "İsidri geri döndüm. Dinle..." dedim.

Yüzü tamamen yirmi iki yaşındaki kadınların o samimi, şaşkın, ürkmüş, savunmasız, yumuşak, ince yüzüydü; kara gözler bana bakıyordu.

"Dinle İsidri: Hain'e gittim, orada okudum, yeni bir tür zaman fiziği üzerinde çalıştım, yeni bir teori -sıçrama- on yılımı orada geçirdim. Sonra deneylere başladık, Ran'n'a geldim ve Hain sistemine hiç vakit geçirmeden gittim, bu teknolojiyi kullanarak, hiç zaman geçmeden, beni anlıyorsun değil mi, gerçek anlamda, yanıssal gibi; ışık hızıyla değil, ışıktan daha hızlı değil, hiç zaman geçirmeden. Bir yerde ve başka bir yerde aynı anda, anlıyorsun değil mi? Her şey iyi gidiyordu, çalışıyordu ama geri dönüşte... benim etki alanımda bir kat yeri, bir kırışıklık oldu. Farklı bir zamanda, aynı yere gitmiştim. Sizin zamanınıza göre on sekiz,

benim zamanıma göre on yıl geri geldim. Gittiğim güne geri geldim ama gitmedim, geri geldim, sana geri geldim."

Sessiz havuzun kenarına yüzünü görebilmek için diz çökmüş olan İsidri'nin yanına diz çöktüm, ellerini tuttum. Dikkatli gözleriyle yüzüme iyice baktı, sessizce. Elmacık kemiğinde yeni bir çizik, minik bir yara vardı; yeşil ağaç dallarını toplarken dallardan biri yüzünü kırbaçlamıştı.

"Sana dönmeme izin ver," diye fısıldadım.

Yüzüme eliyle dokundu. "Çok yorgun görünüyorsun," dedi. "Hideo... İyi misin?"

"Evet," dedim. "Ah evet. İyiyim."

İşte burada Ekumen'e veya sıçrama konusunda araştırma yapanlara ilginç gelmiş olabilecek masalım sona eriyor. Şimdi O gezegeninde, Oket’teki Saduun Nehri'nin Kuzeybatı Su Ayrımı'nın dağlık bölgesinde bulunan Derdan'nad Köyü'ndeki Udan'da çiftçi olarak yaşıyorum. Udan'ın İkinci Sedoretu'sunun Sabah kocasıyım; karım İsidri; Gece evliliğim, Akşam karısı kız kardeşim Koneko olan Dreheli Sota’yla. İsidri'den olan Sabah çocuklarım Latubdu ile Tadri; Akşam çocukları ise Murmi ile Lasako'dur. Ama bunların hiçbiri Ekumen Sabitlerini ilgilendirmez.

Zaman mühendisliği konusunda biraz eğitimi olan annem bana olup biteni sordu, dikkatle dinledi ve sorgulamadan kabullendi; İsidri de öyle. Bizim çiftliktekilerin çoğu, olanları, hatta benim aşın kilo kaybımı ve bir gecede on yaş ihtiyarlayışımı da oldukça güzel izah eden çok daha basit ve çok daha makul bir hikâyeyi tercih etmişti. Son anda, gemi ayrılmadan hemen önce, Hideo Hain'deki Ekumenik okula gitmemeye karar verdi. İsidri' ye âşık olduğu için Udan'a döndü. Ama bu karar onu çok hasta etmişti çünkü bu çok zor bir karardı ve karasevdaya düşmüştü.

Belki gerçekten de gerçek hikâye budur. Ama İsidri ile İsako daha garip bir gerçekliği seçmişti.

Daha sonra, sedoretumuzu kurarken, Sota bana bunu sormuştu. "Hep benim sevmiş olduğum adam olmana rağmen

aynı insan değilsin Hideo," demişti. Elimden geldiğince ona nedenini anlatmaya çalıştım. Koneko'nun kendisinden daha iyi anlayabileceğine emindi, gerçekten de Koneko ciddiyetle dinledi, cevaplayamadığım birkaç akıllıca soru sordu.

Hain'deki Ekumenik okulların zaman fiziği bölümüne mesaj yollamaya çalıştım. Eve dönmemin üzerinden çok fazla bir zaman geçmemişti ki Ekumen'e karşı güçlü bir görev bilinci ve yükümlülük duygusuna sahip olan annem, mesaj yollamam konusunda ısrar etti.

"Anne," dedim, "onlara ne anlatabilirim? Daha çörtme teorisini bulmadılar ki!"

"Vadetmiş olduğun gibi okumaya gitmediğin için özür dile. Olup bitenleri Müdür'e, Anarresli kadına açıkla. Belki o anlar."

"Gvonesh bile daha çörtme hakkında bir şey bilmiyor olacak. Bundan üç yıl sonra Urras ve Anarres'ten yanıssallarla anlatmaya başlayacaklar. Ayrıca Gvonesh ben oraya gittikten birkaç yıl sonra beni tanımıştı." Geçmiş zamanda konuşmak kaçınılmaz olsa da gülünç kaçıyordu; aslında, "Gvonesh ben oraya gitmeyecek olduktan birkaç yıl sonra beni tanıyacak," demek daha doğruydu.

Yoksa şu anda Hain'de miydim? Aynı anda iki ayrı dünyada iki ayrı varoluşla ilgili o mantık dışı düşünce beni son derece rahatsız ediyordu. Bu, Koneko'nun sorduğu noktalardan biriydi. Ne kadar bütün zamansallık kanunlarına göre imkânsız olduğunu söyleyerek bunu hesaba katmasam da mümkün olduğunu, Hain' de başka bir benin yaşadığını, on sekiz yıl sonra Udan'a gelip kendimle karşılaşabileceğimi hayal etmekten kendimi alıkoyamıyordum. Sonuç olarak şu andaki varlığım da bir o kadar imkânsızdı.

Bu tür düşünceler beynime üşüşüp beni rahatsız ettiğinde, bunları farklı bir görüntü ile değiştirmeyi öğrenmiştim: Suların iki iri kaya arasından hızla aktığı yerde, Oro'da tam yüzdüğümüz koyun biraz üzerinde, kayıp giden minik girdaplar. Bir oluşan bir eriyip giden o girdapları hayal eder veya nehre iner, oturup onları seyrederdim. Bunlar benim soruma bir cevap barındırırlardı sanki,

namütenahi eriyip yeniden biçimlendikleri gibi sorumu da eritirlerdi.

Ama annemin görev sorumluluğu ve yükümlülüğü böyle imkânsız bir şekilde iki kez yaşanmış bir yaşamla etkilenecek cinsten değildi.

"Onlara anlatmaya çalışmalısın," dedi.

Haklıydı. Eğer benim çift sıçrama etki alanım kalıcı bir şekilde kendini tesis etmişse bu sadece benim açımdan değil, zaman bilimi açısından da gerçekten önem arz eden bir meseleydi. O yüzden denedim. Çiftliğin ihtiyat akçesinden baş döndürücü bir miktar nakdi ödünç alarak Ran'n'a gittim, beş bin kelimelik bir yanıssal ekran iletisi satın aldım, Ekumenik Okul'daki çalışmalarımın başındaki müdüre bir mesaj yollayarak Okul’a kabul edildikten sonra oraya -eğer gerçekten de gitmemişsem- neden gitmediğimi açıkladım.

Sanırım oraya gittiğim ilk yıl benim bir yorum yapmamı istedikleri "kırışmış mesaj", ya da "hayalet" buydu. Kelimelerin bir kısmı anlaşılmaz, bir kısmı da neredeyse aynı zamanda yollanmış başka bir iletiden geliyor olsa gerek, ama ismimin bir bölümü vardı, diğer kelimeler de parça parça gelmiş olabilir, ya da uzun mesajımdan dönmüş olanlardır: sorun, çörtme, geri döndüm, vardım, zaman.

Bence, Gvonesh benim çörtme etki alanımdaki anormallik için "kırışık" kelimesini kullanırken, yanıssal merkezindeki Alıcıların sıçramadaki zamansal bir bozukluk karşısında "buruşma" kelimesini kullanması ilginçtir. Gerçekte, yanıssal etki alanı, çörtme etki alanındaki on yıllık bir anormallikten dolayı, mesajı kendi içine katlayan, buruşturan, tersyüz eden, silen, geri tepen bir direnişle karşılaşıyordu. Bu noktada, Tiokunan'n Çift Etki Alanı'nın çağrışımlarını da göz önüne alırsak, benim mesajı yollarken O'daki varlığım, mesajın alındığı anda Hain'deki varlığım ile aynı ânı paylaşıyordu. Yani bir yollayan ben vardı, bir de alan ben. Yine de, etrafı sarılmış etki alanı anormalliği varlığını sürdürdüğü sürece aynı ânı paylaşma olgusu gerçekten de, ne

yanıssalda ne de çörtme alanında başka etkisi olmayan bir nokta, bir an, bir kesişmeydi.

Bu durumda, çörtme etki alanını, taşkın ovasında kıvrılarak, kıvrımları derinleşip birbirine yaklaşan kavislerle akan bir nehre; S şeklindeki kavisleri birbirine çok yaklaşıp sonunda birleşince kavislerden geçmek yerine düz akmaya başlayan, bu kavislerdeki suyun da akıntıdan bağımsız, sakin bir göl olmasına neden olan bir nehre benzetebiliriz. Bu benzetmeye göre benim yanıssal mesajım da, hatırladıklarım dışında, akıntı ile göl arasında bir bağ sayılabilir.

Ama bence daha gerçekçi bir benzetme akıntının içindeki girdaplar olacaktır, tekrar tekrar ortaya çıkan girdaplar, ya da aynı girdaplar diyebilir miyiz?

Evliliğimin ilk yıllarında fizik bilgim hâlâ yeterli seviyedeyken, bir açıklama bulmak için matematiksel çalışmalar yaptım. Bkz. bu belgeye eklenmiş olan "Yanıssal ve Çörtme Çift Etki Alanlarındaki (Geri Tepen) Yankısal Parazit Teorisine Doğru Notlar". Nehrin bu kısmında Tiokunan'n Etki Alanı olmadığı için bu açıklamanın büyük ihtimalle ilgisiz kalacağını fark ettim. Fakat olmadık bir yönden gelecek bağımsız bir araştırma yararlı olabilir. Ayrıca bu, zaman fiziğiyle ilgili yaptığım son şey olduğu için bu araştırmaya bağlıyım. Çörtme araştırmalarını yoğun bir ilgiyle izlemiştim ama hayatımın asıl meşguliyeti, bağlar, kanalizasyon sistemi, yamaların bakımı, çocukların bakımı ve eğitimi, Tartışmalar ve çıplak elle balık tutmayı öğrenmeye çalışmak olmuştur.

Bu tez üzerinde çalışırken, Hain'e gidip sıçrama konusunda uzmanlaşan bir zaman fizikçisi olan varlığımın aslında çörtme etkisiyle etrafı sarıldığı (çevrildiği, silindiği) için, kendi kendimi matematik ve fizik açısından tatmin etmiş de oldum. Ama ne kadar teori veya kanıt bulursam bulayım bunlar benim önümde bir kesişme noktasının daha olduğu yolundaki -evlendikten ve çocuklarımın doğumundan sonra gittikçe artan- endişemi ve korkumu teskin edemedi. Bütün nehir ve girdap timsallerime rağmen bu kısalmanın tam sıçrama anında geri tepmeyeceğini

ispat edemiyordum. Ve'den Ran'n'a çörttüğüm gün yok olma, kaybolma, evliliğimi, çocuklarımı, Udan'daki bütün yaşantımı silme, bir çöp kutusuna atılmış bir parça kâğıt gibi buruşturma ihtimalim vardı. Bu düşünceye dayanamıyordum.

Sonunda bunu, hayatım boyunca sadece tek bir şeyi gizlemiş olduğum İsidri'ye açtım.

"Hayır," dedi, uzun bir süre düşündükten sonra, "bunun olabileceğini zannetmiyorum. Buraya geri gelişinin bir sebebi vardı, yok muydu?"

"Sen," dedim.

Öyle güzel gülümsedi ki. "Evet," dedi. Bir süre sonra, "Ve Sota, Koneko ve çiftlik... Ama oraya dönmek için bir sebebin yoktur, var mı?" diye ekledi.

Konuşurken bir yandan da uykuya dalmış bebeğimizi kucağında tutuyordu; yanağını bebeğin minik, ipeksi başına dayadı.

"Oradaki işin hariç," dedi. Gözünde biraz hasretle baktı bana. Dürüstlüğü, benden de eşit bir dürüstlük bekliyordu. '

"Bazen özlüyorum," dedim. "Bunu biliyorsun. Seni özlediğimi bilmiyordum. Ama senin için ölüyordum. Bu yüzden ölüp gidebilir, ama nedenini hiç anlamayabilirdim İsidri. Zaten, hepsi yanlıştı... çalışmalarım yanlıştı."

"Seni buraya getirdiğine göre nasıl yanlış olur?" dedi İsidri; buna verebilecek hiçbir cevabım yoktu.

Çörtme teorisi hakkında bilgiler basılmaya başladığı zaman, ben O’nun Merkezi Kütüphanesi'ne gelen bütün kitaplara, özellikle de Ekumenik Okullar ve Ve’de yapılan çalışmalarla ilgili olanlara abone oldum. Araştırmanın genel ilerleyişi hatırladığım gibiydi, üç yıl hızla ilerledikten sonra sert kayaya toslamıştı. Fakat bu alanda Tiokunan'n Hideo'nun araştırma yaptığına dair hiçbir bilgi yoktu. Kimse sabitlenmiş çift etki alanı teorisi hakkında çalışmıyordu. Ran’n'da hiçbir çörtme araştırma istasyonu kurulmadı.

Sonunda eve ziyarete geldiğim kış mevsimi ve o gün gelip çattı; itiraf etmeliyim ki, mantıken tam tersi olması gerektiği halde o gün çok kötü bir gündü. Suçluluk ve mide bulantısı dalgaları hissediyordum üzerimde. O ziyaretimdeki, İsidri'nin Hedran ile evli olduğu ve benim sadece bir misafir olduğum o ziyaretimdeki Udan'ı düşündükçe tüm keyfim kaçıyordu.

Tartışmalar konusunda saygın bir gezgin âlim olan Hedran gerçekten de birkaç kez öğretileri için köyü ziyaret etmişti. İsidri onun Udan'da kalmasını teklif etmişti. Çok zeki bir hoca olmasına rağmen onda hoşlanmadığım bir şeyler olduğunu söyleyerek buna karşı çıktım. Sidi'nin berrak kara gözleriyle, yan yan bana baktığını fark ettim: *Kıskanıyor mu?* Gülmemek için kendini zor tuttu. Ona ve anneme "diğer hayatımı" anlattığım zaman, bahsetmediğim tek şey, kendime sakladığım tek sır Udan'a yaptığım ziyaretti. Anneme o "diğer hayatımda" çok hasta olduğunu söylemek istememiştim. İsidri'ye de o "diğer hayatta" Hedran'ın onun Akşam kocası olduğunu, kendi bedeninden bir çocuğu olmadığını söylemek istememiştim. Belki hatalıydım ama bunları söylemeye hakkım olmadığını, bunları söylemenin bana kalmadığını düşünmüştüm.

O yüzden İsidri hissettiğim şeyin kıskançlıktan ziyade suçluluk olduğunu bilemezdi. Ondan bilgi saklamıştım. Hedran'ı da, benim hayatımın neşe kaynağı, merkezi, canı olan İsidri ile geçecek bir ömürden mahrum etmiştim.

Ya da acaba bunu onunla paylaşmış mıydım? Bilmiyordum. Bilmiyorum.

O gün de, Suudi'nin çocuklarından birinin ağaçtan düşerek dirseğini kırması hariç herhangi bir gün gibi geçti. "En azından boğulmayacağını biliyoruz," dedi Tubdu hırıltılı bir sesle.

Bundan sonra da Yeni Avlulu Bina'daki odalarımda geçirdiğim, neden ağladığımı bilemeden ağladığım geceye geldi sıra.

Ondan kısa bir süre sonra da Ve'ye döndüğüm, sıçradığım, İsidri'nin şaraplarından bir şişesini Gvonesh'e götürdüğüm güne. Son olarak dün, Ve'deki çörtme alanına girdim ve on yıl önce O'da

çıktım. Geceyi, bazı geceler yaptığım gibi kutsal mekânda geçirdim. Saatler sükûnetle geçti; yazdım, ibadet ettim, tefekküre daldım, uyudum. Sonra da sakin suların oluşturduğu havuzun yanında uyandım.

İşte böyle. Ümit ederim ki Sabitler adını hiç duymadıkları bir çiftçinin raporunu kabul ederler ve sıçrama mühendisleri bunu deneylerinin en azından bir dipnotu olarak görürler. Böyle bir şeyi teyit etmenin zor olduğu açık, tek kanıt benim sözüm ve bir de çörtme konusunda başka bir yolla açıklanması pek mümkün olmayan birikimim. Beni tanımayan Gvonesh'e saygılarımı, minnettarlığımı ve niyetime saygı göstereceğine dair umudumu sunuyorum.